ELIZABETH STROUT

Olive Kitteridge

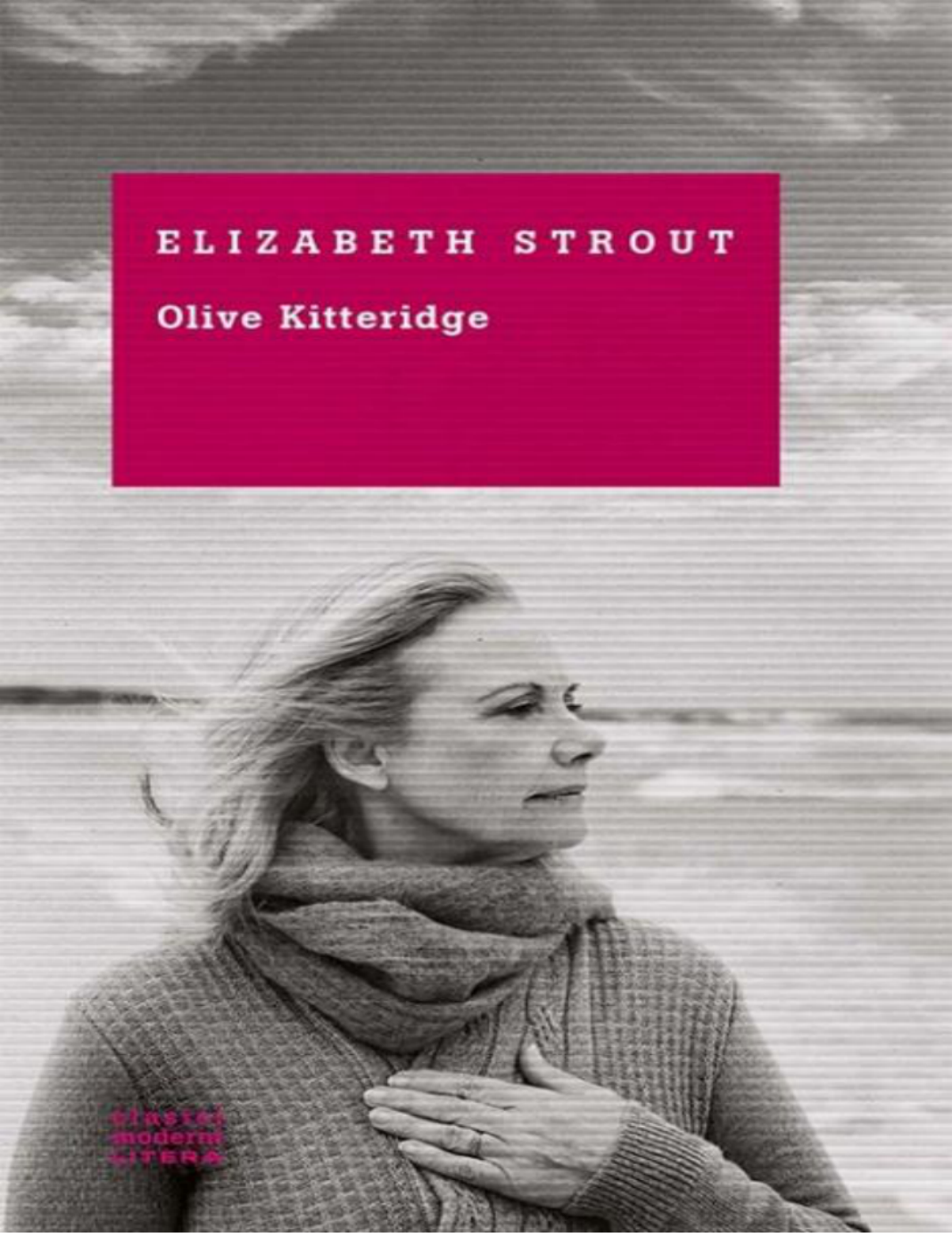

Fiktion
modern
LITERA

Elizabeth Strout

Olive Kitteridge

Ediția a doua

Traducere din limba engleză
Ioana Opaiț

Editura LITERA
2014

Elizabeth Strout este o romancieră americană contemporană născută în 1956, în Portland, Maine. După un an de studiu la Oxford și studii de drept la Syracuse University College of Law, autoarea își publică primul text literar în 1982, în revista *New Letters*. Apoi se mută la New York și continuă să publice în diverse reviste literare, în timp ce lucrează (vreme de șapte ani) la primul său roman, *Amy and Isabelle*. Publicat în 1998, romanul se bucură de mare succes în Statele Unite și intră în selecțiile mai multor premii literare, printre care Premiul PEN/Faulkner pentru ficțiune (2000) și Premiul Orange (2000). *Abide with Me* (2006) este al doilea roman devenit bestseller național.

În 2007, Elizabeth Strout predă cursuri de *creative writing* la Colgate University din Hamilton, Madison County, New York. Lucrările ei sunt incluse în programa Facultății de Litere din cadrul Queens University din orașul Charlotte, Carolina de Nord. În prezent, autoarea locuiește în New York.

Olive Kitteridge (2008), câștigătoare a Premiului Pulitzer pentru ficțiune în 2009, este o carte despre pierdere, despre neputința de a stabili sau de a reînnoda legăturile sufletești cu cei apropiați, dar și despre speranță și reînnoire. Ceea ce însenin eză existența dureros de confuză, uneori lipsită de sens, a personajelor sunt clipele fugare în care acestea înțeleg că viața vibrează totuși de frumusețe și că merită trăită.

Mamei mele, care poate schimba viața în magie
și care este cea mai bună povestitoare pe care o cunosc

FARMACIA

Timp de mulți ani, Henry Kitteridge a fost farmacist în orășelul învecinat, conducându-și mașina în fiecare dimineață pe șosele înzăpezite, pe șosele ude de ploaie, pe șosele de vară, când zmeura sălbatică își mijea florile în ruguri pe ultima porțiune din oraș, înainte de virajul unde drumul mai larg ducea către farmacie. Acum pensionat, încă se mai trezește devreme și își amintește cum diminețile erau altădată momentul preferat al zilei, ca și cum lumea ar fi fost secretul lui – fâșâitul cauciucurilor pe șosea, lumina ivindu-se din ceața matinală, imaginea fugară a golfului la dreapta sa, apoi pinii înalți și mlădioși; mergea aproape întotdeauna cu geamul întredeschis, pentru că îi plăceau nespus aroma pinilor, aerul sărat al mării, iar iarna îi plăcea să simtă mirosul frigului.

Farmacia era o clădire măruntă cu două niveluri, lipită de altă clădire care adăpostea un magazin de articole casnice și o mică băcănie. În fiecare dimineață, Henry parca în spate, lângă tomberoanele metalice, și apoi intra pe ușa din dos a farmaciei, aprindea luminile și punea în funcțiune termostatul sau, dacă era vară, pornea ventilatoarele. Deschidea seiful, punea banii în casa de marcat, descuia ușa din față, îmbrăca halatul alb. Tot acest ritual era plăcut, ca și cum vechiul magazin – cu rafturile sale pline de pastă de dinți, vitamine, cosmetice, podoabe de păr, chiar și ace de cusut și felicitări, recipiente de cauciuc pentru apă fierbinte și furtunuri pentru clismă – ar fi fost o persoană statornică și credincioasă. Orice neplăcere care i s-ar fi întâmplat acasă, orice neliniște legată de felul în care soția sa părăsea adesea patul pentru a rătăci prin casă în ceasurile întunecate ale nopții – toate acestea se retrăgeau asemenea valurilor în timp ce pășea în spațiul ocrotit al farmaciei sale. Stând în spate, lângă rafturile și sertarele cu pastile, Henry era vesel atunci când telefonul începea să sune, vesel atunci când doamna Merriman venea să-și ridice medicamentele pentru tensiune sau când bătrânul Cliff Mott intra să-și cumpere digitalină; era vesel în timp ce pregătea valiumul pentru Rachel Jones, pe care soțul o părăsise în noaptea nașterii fiului lor. Era în firea lui Henry să-i asculte pe ceilalți, și, de multe ori de-a lungul săptămânii, spunea: „Iisuse, îmi pare nespus de rău să aud asta!“ sau „Ei, nu mai spune, asta-i culmea!“

În sinea lui îndura zbuciumul tăcut al unui bărbat care, în copilărie, fusese de două ori martor la căderile nervoase ale unei mame care, de altminteri, îi purtase de grijă cu înverșunare. Așa că, dacă uneori se întâmpla ca un client să fie nemulțumit de un preț ori iritat de

calitatea unui bandaj elastic sau a unei pungi cu gheață, Henry făcea tot ce îi stătea în putință ca să îndrepte rapid lucrurile. Mulți ani de zile, angajata lui fusese doamna Granger; soțul ei era pescar de homari, iar femeia părea că poartă cu ea briza rece a apelor din larg, deloc dornică să mulțumească vreun client precaut. Henry era nevoit să-și țină urechea ciulită în timp ce completa rețetele, ca să se asigure că femeia nu repezea vreun client venit cu o plângere. Asta îi amintise de mai multe ori de aceeași senzație pe care o avea când urmărea cu grijă ca Olive, soția lui, să nu-l streseze prea tare pe Christopher din cauza vreunei teme sau a vreunei trebi lăsate neterminate; aceeași senzație că atenția lui plutește deasupra tuturor – nevoia de a mulțumi pe toată lumea. Când sesiza o nuanță de nerăbdare în vocea doamnei Granger, își părăsea locul său din spate, îndreptându-se către mijlocul magazinului ca să discute chiar el cu clientul. Altminteri, doamna Granger își făcea bine treaba. Henry aprecia faptul că nu era vorbăreață, că făcea perfect inventarul și nu lipsea aproape niciodată pe motiv de boală. A rămas uimit când femeia a murit în somn într-o noapte, lăsându-l cu un sentiment de vagă vinovăție, ca și cum de-a lungul anilor în care lucraseră împreună ar fi pierdut ceva din vedere, ca și cum i-ar fi scăpat vreun simptom care s-ar fi arătat în timp ce el jongla cu pilulele, siropurile și seringile și pe care el l-ar fi putut trata.

— Mutră de șoarece, spusese nevasta lui când el o angajase pe fata cea nouă. Arată fix ca un șoarece.

Denise Thibodeau avea obraji rotunzi și ochi mici care se ițeau din spatele ochelarilor cu rame maro.

— Dar e un șoarece simpatic, intervenise Henry. Un șoarece drăguț.

— Nimeni nu poate fi drăguț dacă nu stă drept, i-o întorsese Olive.

Era adevărat că umerii înguști ai lui Denise erau încovoiați, ca și cum și-ar fi cerut scuze. Avea douăzeci și doi de ani, abia absolvise cursurile Universității din Vermont. Soțul ei se numea tot Henry, iar Henry Kitteridge, întâlnindu-l pentru prima oară pe Henry Thibodeau, rămase fermecat de ceea ce el considera a fi perfecțiunea naturală. Tânărul era viguros, cu trăsături robuste, și purta în ochi o lumină ce părea să confere o strălucire pâlpâitoare feței sale simple și binevoitoare. Era instalator, lucra la firma unchiului său. El și Denise erau căsătoriți de un an.

— Nu-mi surâde ideea, spusese Olive când el sugerase să-i invite pe tineri la cină.

El o lăsase baltă. Era o vreme în care fiul său, fără a da încă la iveală semnele fizice ale adolescenței, devenise dintr-odată obositor de posac; starea lui de spirit era ca o otravă împroșcată în aer, iar Olive părea la fel de schimbată și de schimbătoare ca și Christopher. Certurile dintre cei doi erau rapide și furioase, transformându-se la fel de brusc într-o cortină de intimitate tăcută, iar Henry, derutat și uluit,

se trezea lăsat pe din afară.

Dar, stând în parcarea din spate la sfârșitul unei zile de vară târzie, în timp ce vorbea cu Denise și Henry Thibodeau, iar soarele apunea în spatele molizilor, Henry Kitteridge resimțise o dorință atât de intensă de a petrece mai mult timp lângă tânărul cuplu, care, cu fețele întoarse către el, îi arăta un interes timid, dar viu în timp ce el rememora perioada din facultate, cu mulți ani în urmă –, încât spusese:

— Uite, eu și Olive am vrea să vă invităm curând la noi la cină.

Conducea spre casă, trecând de pinii înalți, de terenul de golf, și se gândea la soții Thibodeau care conduceau în direcția opusă, către rulota lor de la marginea orașului. Își închipuia locuința lor, aranjată și curată – căci Denise era o persoană ordonată – și își imagina cum cei doi aveau să-și împărtășească noutățile despre ziua lor de muncă. „E un șef de treabă“, ar fi putut să spună Denise, iar Henry i-ar fi răspuns: „O, îmi place mult tipul“.

Henry parcă pe aleea din fața casei, care nu era tocmai o alee, ci mai mult o bucată de peluză pe un deal, și o zări pe Olive în grădină.

— Bună, Olive! spuse îndreptându-se către ea.

Îi veni s-o ia în brațe, dar femeia avea un fel de întunecare ce părea să-i stea alături, asemenea unei cunoștințe care nu mai vrea să plece. Henry îi spuse că soții Thibodeau aveau să vină la cină.

— Așa se cuvine, zise el.

Olive își șterse transpirația de pe buza de sus și se întoarse ca să smulgă o mână de arpagic.

— Ei, atunci asta este, domnule președinte. Fă comanda la bucătar!

Vineri seara, cuplul veni cu el acasă la familia Kitteridge, iar tânărul Henry dădu mâna cu Olive.

— Aveți o casă frumoasă. O priveliște minunată spre mare. Domnul Kitteridge spune că ați construit singuri casa.

— Într-adevăr.

Christopher ședea la masă într-o rână, trântit în scaun, cu o lipsă de grație tipic adolescentină. Nu răspunse când Henry Thibodeau îl întrebă dacă practica vreun sport la școală. Henry Kitteridge simți o furie neașteptată clocotind în el. Ar fi vrut să țipe la băiat, a cărui lipsă de maniere i se părea că dezvăluia ceva neplăcut, pe care nu te-ai fi așteptat să-l găsești în casa Kitteridge.

— Când lucrezi într-o farmacie, îi spuse Olive lui Denise, punându-i în față o farfurie cu iahnie de fasole, cunoști secretele tuturor locuitorilor din oraș.

Se așeză în fața ei și împinse mai încolo sticla de ketchup.

— Tre’ să știi să-ți ții gura. Dar am impresia că deja te pricepi la asta.

— Denise își dă seama, zise Henry Kitteridge.

— A, sigur, interveni soțul ei. Nu găsești om mai demn de încredere decât Denise.

— Te cred, replică Henry, întinzându-i un coșuleț de chifle. Și te rog să-mi spui Henry. E unul dintre numele mele preferate, adăugă.

Denise râse în tăcere; îl plăcea, Henry își putea da seama de asta.

Christopher se lăsă și mai mult în scaun.

Părinții lui Henry Thibodeau locuiau la o fermă de pe continent, astfel că cei doi Henry discutară despre recolte, despre araci de fasole, despre porumbul care nu fusese prea dulce în vara aceea din cauza secetei și despre cum poți să obții un strat bun de sparanghel.

— Pentru numele lui *Dumnezeu*, izbucni Olive când, în timp ce îi dădea tânărului ketchupul, Henry Kitteridge dărâmă sticla, iar sosul zbură peste masa de stejar asemenea sângelui îngroșat.

Când încercă s-o ridice, sticla aproape că îi alunecă din mâini, iar sosul ajunse pe degetele lui, apoi pe cămașa albă.

— Las-o! îi ordonă Olive ridicându-se în picioare. Las-o, Henry! Pentru numele lui Dumnezeu!

Iar Henry Thibodeau, probabil auzindu-și numele rostit tăios, se dădu înapoi uluit.

— Vai de mine, ce mizerie am făcut! se plânse Henry Kitteridge.

La desert primiră câte un bol albastru, cu o lingură de înghețată de vanilie alunecând înăuntru.

— Înghețata de vanilie e preferata mea, spuse Denise.

— Chiar așa? făcu Olive.

— Și a mea, completă Henry Kitteridge.

Odată cu apropierea toamnei, diminețile deveneau mai întunecate, iar farmacia nu primea decât o rază firavă de soare înainte ca acesta să treacă de clădire și să lase magazinul luminat doar de neoanele firmei; Henry stătea în spate, umplând borcănelele de plastic, răspunzând la telefon, în timp ce Denise era la tejghea. La prânz, fata despacheta un sendviș adus de acasă și îl mânca în spate, unde se afla depozitul; apoi lua și el prânzul; iar câteodată, când nu era nimeni în farmacie, pierdeau vremea la o ceașcă de cafea adusă de la băcănia de alături. Denise părea tăcută din fire, dar avea accese de locvacitate.

— Mama a avut scleroză în plăci mulți ani, așa că am învățat de mici să punem osul la treabă. Cei trei frați ai mei se deosebesc mult între ei. Nu ți se pare ciudat când se întâmplă așa ceva?

Fratele cel mare, spunea Denise, îndreptând o sticlă de șampon de pe raft, fusese preferatul tatălui lor până când se însurase cu o fată pe care acesta n-o plăcea. Socrii ei erau minunați, povestea ea. Avusese un iubit înainte de Henry, un protestant, iar părinții lui nu se purtaseră tocmai drăguț cu ea.

— Oricum, relația n-ar fi mers, zise dându-și o șuviță de păr după ureche.

— Henry e un tânăr nemaipomenit, îi răspunse Henry.

Ea încuviință din cap, zâmbind din spatele ochelarilor, ca o fetiță de treisprezece ani. Henry își închipui din nou rulota lor și pe ei doi tăvălindu-se împreună, asemenea unor cățelandri uriași; n-ar fi putut explica de ce imaginea asta îl umplea de fericire, ca și cum i s-ar fi turnat aur topit în vene.

Denise era la fel de eficientă ca doamna Granger, dar mai relaxată. „Chiar sub vitamine, pe rândul al doilea“, îi explica unui client. „Vă arăt eu.“ Odată îi spusese lui Henry că uneori lasă clientul să se învârtă prin magazin înainte de a-l întreba dacă poate să-l ajute. „În felul ăsta, ar putea găsi ceva despre care nu știa îi trebuie. Iar vânzările cresc.“ O fâșie lată de soare iernatic se lăfăia pe vitrina raftului de cosmetice, iar o bucată de parchet strălucea ca mierea.

Henry ridică din sprâncene cu admirație.

— Ce noroc pe mine, Denise, că ai intrat pe ușa aia.

Fata își împinse ochelarii cu dosul mâinii, apoi șterse praful de pe borcanele cu unguente.

Jerry McCarthy, băiatul care livra produsele farmaceutice din Portland o dată pe săptămână – sau de mai multe ori, dacă era nevoie –, își lua câteodată prânzul în camera din spate. Avea optsprezece ani, abia terminase liceul; era un puști voinic și gras, cu o față netedă, care transpira atât de mult, încât i se uda cămașa, câteodată și în dreptul pieptului, astfel că bietul băiat părea că alăptează. Ghemuit pe o cutie de lemn, cu genunchii masivi ridicați până la bărbie, mânca un sendviș din care curgeau bucăți de ou cu maioneză ori salată de ton, care îi pătau cămașa.

În mai multe rânduri, Henry o văzuse pe Denise dându-i băiatului un șervețel.

— Mi se întâmplă și mie, o auzi Henry spunând într-o zi. Mă mânjesc ori de câte ori mănânc un sendviș care are altceva decât carne la grătar.

Nu avea cum să fie adevărat. Fata era extrem de curată, cu toate că avea o simplitate dezarmantă.

— Bună dimineața! răspundea la telefon. Farmacia Village. Cu ce vă pot ajuta?

Ca o fetiță jucându-se de-a oamenii mari.

Apoi, într-o dimineață de luni, când aerul din farmacie era înghețat, Henry o întrebă, în timp ce deschidea magazinul:

— Cum ai petrecut weekendul, Denise?

Olive refuzase să meargă la biserică în duminica aceea, iar el îi vorbise tăios, ca niciodată. „Chiar îți cer prea mult?“, se auzise spunând, în timp ce stătea în chiloți în bucătărie, călcându-și pantalonii. „Să cer nevestei mele să mă însoțească la biserică?“ Să meargă acolo fără ea era ca și cum și-ar fi expus în public eșecul

familial.

„Da, cu siguranță îmi ceri al dracului de mult!“ Olive aproape lătrase de furie. „Habar n-ai cât de obosită sunt, să predau în fiecare zi, să merg la ședințele alea tâmpite, unde directorul e un dobitoc afurisit! Cumpărături, mâncare, călcat, spălat rufe. Fac temele lui Christopher împreună cu el! Iar *tu*…“ Își pusese mâinile pe spătarul unui scaun, și părul negru, ciufulit încă după o noapte de somn, îi căzuse în ochi. „*Tu*, domnule Diacon-șef Sforăitor și Marele Tip de Treabă, te aștepți ca eu să renunț la diminețile mele de duminică și să merg să stau cu o adunătură de mucoși aroganți!“ Brusc, se așezase pe scaun. „Ei bine, mi-a ajuns“, spusese calm. „Mi-a ajuns până-n gât.“

Un soi de întunecare îl săgetase, și își simțise sufletul cătrănit. În dimineața următoare, Olive i se adresase cu chef de vorbă: „Mașina lui Jim mirosea a vomă săptămâna trecută. Sper că a spălat-o.“ Jim O’Casey preda cu Olive și de ani de zile îi ducea pe ea și pe Christopher la școală cu mașina.

„Sper și eu“, spusese Henry, și astfel cearta lor luase sfârșit.

— Ah, da, am petrecut un weekend grozav! răspunse Denise, iar ochii ei îl priviră de după ochelari cu o însuflețire atât de copilărească, încât el simți că se topește. Am fost la părinții lui Henry și am săpat noaptea după cartofi. Henry a aprins farurile mașinii și am dezgropat cartofi. În pământul ăla rece-a fost ca și cum am fi fost la vânătoarea ouălor de Paști!

El încetă să mai desfacă coletul cu penicilină și se apropie ca să stea de vorbă. Clienții încă nu apăruseră, iar caloriferul șuiera sub vitrina dinspre stradă.

— Ce frumos, Denise!

Fata dădu din cap, atingând raftul cu vitamine de lângă ea. O ușoară umbră de teamă păru să-i treacă peste chip.

— Mi s-a făcut frig și m-am dus să stau în mașină; m-am uitat la Henry cum dezgroapă cartofi și m-am gândit că era prea frumos ca să fie adevărat.

Henry se întrebă ce anume din viața ei, care abia începea, o făcuse să nu se încreadă în fericire; poate că era din cauza bolii mamei ei.

— Distrează-te, Denise! îi spuse. Te așteaptă încă mulți ani de fericire.

În timp ce se întorcea la cutiile lui, se gândi că poate această neîncredere făcea parte din catolicism – religia asta te făcea să te simți vinovat pentru toate.

Anul care urmase – fusese oare cel mai fericit an din viața lui? Adesea așa era tentat să creadă, chiar dacă știa că era o prostie să spui asta despre orice an din viața cuiva; dar, în memoria lui, acel an păstra dulceața unei vremi lipsite de gânduri despre început sau despre sfârșit; iar când conducea spre farmacie în diminețile

întunecate de iarnă, apoi prin lumina timpurie a primăverii, cu preaplinul verii deschizându-i-se în față, micile plăceri ale muncii sale păreau să îl copleșească prin simplitatea lor. Când Henry Thibodeau își oprea mașina în parcarea cu pietriș, Henry Kitteridge se ducea adesea să-i țină ușa lui Denise, strigând: „Salut, Henry!“, iar Henry Thibodeau își scotea capul pe geam și îi răspundea: „Salut, Henry!“, cu un zâmbet larg pe chip, luminat de umor și de cumsecădenie. Uneori doar se salutau: „Henry!“, iar celălalt Henry îi răspundea: „Henry!“ Le plăcea la nebunie treaba asta, iar Denise, asemenea unei mingi aruncate ușor între cei doi, se făcea nevăzută în magazin.

Când își scotea mănușile, mâinile ei erau micuțe, ca de copil, dar când atingeau butoanele casei de marcat sau când strecurau ceva într-o pungă albă de hârtie, luau diversele forme pe care mâinile grațioase ale unei femei le au de obicei, mâini – se gândea Henry – care își atingeau soțul cu dragoste, mâini care, cu autoritatea tăcută a unei femei, aveau să prindă cândva scutecele unui copil, să mângâie o frunte cuprinsă de febră, să strecoare sub pernă un dar de la Zâna Măseluță.

Privind-o cum își împingea ochelarii pe nas în timp ce verifica lista de inventar, Henry se gândea că Denise era făcută din același aluat cu America – totul se întâmpla pe vremea când curentul hippie abia luase avânt, iar Henry, citind în *Newsweek* despre marijuana și despre „amorul liber“, simțea o neliniște care dispărea după o singură privire aruncată lui Denise. „O să ajungem în iad, ca romanii“, spunea triumfător Olive. „America e o mare bucată de brânză care se împute.“ Dar Henry avea încă încredere că cei cumpătați aveau să învingă, iar el lucra în fiecare zi în farmacia sa alături de o fată al cărei unic vis era să aibă copii cu soțul ei. „Nu mă interesează mișcarea de eliberare a femeilor“, îi spunea lui Henry. „Vreau să am o casă și să fac paturi.“ Cu toate astea, dacă Henry ar fi avut o fiică (i-ar fi plăcut enorm să aibă o fiică), ar fi prevenit-o. I-ar fi spus: „Foarte bine, n-ai decât să faci paturi, dar găsește o cale să-ți folosești capul.“ Însă Denise nu era fiica lui, iar el îi spuse că a avea o familie mare și fericită era ceva nobil. Era vag conștient de libertatea de care te bucuri atunci când ții la cineva care nu e de același sânge cu tine.

Iubea felul ei sincer de a fi, iubea puritatea visurilor ei, dar sigur că asta nu însemna că era îndrăgostit de ea. Reținerea ei înnăscută îl făcea s-o dorească pe Olive cu o nouă intensitate. Opiniile tranșante ale lui Olive, sânii ei plini, temperamentul furtunos și schimbător, râsul ei sonor înviau în el un nou nivel de erotism dureros, iar câteodată, când își încorda toate puterile în toiul nopții, nu Denise era cea care îi apărea în minte, ci – straniu – tânărul ei soț, înverșunarea bărbatului în timp ce se abandona posesiunii animalice, și Henry Kitteridge era cuprins de o frenezie incredibilă, ca și cum, posedându-

și soția, devenea una cu toți bărbații care iubeau femeile, ființele acestea ce tăinuiau în inima lor secretul întunecat și acoperit de mușchi al pământului.

— Dumnezeule! ofta Olive, când el se urnea de deasupra ei.

Asemenea lui Henry Kitteridge, Henry Thibodeau jucase fotbal în facultate.

— Nu-i așa că era grozav? îl întrebă într-o zi tânărul Henry.

Venise mai devreme s-o ia pe Denise și intrase în farmacie.

— Nu era grozav să auzi oamenii strigând din tribune? Să vezi cum zboară mingea spre tine și să știi dinainte că ai s-o prinzi? Doamne, ce-mi plăceau fazele astea. Rânji, iar fața lui sinceră păru că iradiază un soi de lumină frântă. Îmi plăceau la nebunie.

— Am impresia că eu nu eram nici pe departe la fel de bun ca tine, spuse Henry Kitteridge.

Fusese bun la alergare, la sărituri în apă, dar nu destul de agresiv pentru a deveni într-adevăr un bun jucător. Se rușina amintindu-și că la fiecare meci îi era teamă. Fusese bucuros când notele îi scăzuseră și trebuise să renunțe la sportul ăsta.

— Ei, nu eram chiar așa de bun, răspunse Henry Thibodeau, frecându-și capul cu mâna lui mare. Doar că îmi plăcea.

— Era bun, zise Denise, îmbrăcându-și haina. Era foarte bun. Majoretele aveau o strofă doar pentru el. Spuse timid, dar cu mândrie în glas: O-a, o-o! Marchează, Thibodeau!

Îndreptându-se către ușă, Henry Thibodeau zise:

— Tu și Olive ar trebui să veniți la noi la cină cât de curând.

— Ei, nu vă deranjați!

Denise îi trimise lui Olive un bilețel de mulțumiri cu scrisul ei ordonat și mic. Olive îl citi în grabă și i-l aruncă lui Henry peste masă.

— Are un scris la fel de îngrijit pe cât îi e și firea, comentă ea. E cea mai *ștearsă* fată pe care am văzut-o vreodată. Are un ten atât de palid, de ce se-mbracă doar în gri și bej?

— Nu știu, spuse el binevoitor, ca și cum și-ar fi pus și el aceeași întrebare.

Nu și-o pusese niciodată.

— O retardată, conchise Olive.

Dar Denise nu era retardată. Se pricepea la cifre și își amintea tot ce-i spunea Henry despre produsele pe care le vindea. Avea studii de medicină veterinară și era familiarizată cu structurile moleculare. Câteodată, în pauza de masă, se așeza pe o cutie din camera din spate, cu manualul Merck în poală. Fața ei copilăroasă, căreia ochelarii îi dădeau un aer serios, se concentra asupra unei pagini, cu genunchii ridicați și umerii aplecați în față.

„E drăguță“, se gândea Henry, aruncându-i o privire când mai trecea prin dreptul ușii. O întreba: „E totul OK, Denise?“ „O, da, sunt

în regulă.“ Lui, zâmbetul îi adăsta pe chip în timp ce aranja flacoanele și scria etichetele. Firea lui Denise se lipea de a lui la fel de ușor cum aspirina se atașează de enzima COX-2. Henry își petrecea ziua fără vreo urmă de suferință. Șuieratul ușor al caloriferelor, clinchetul clopoțelului când intra cineva, scârțâitul podelelor de lemn, zornăitul casei de marcat. Pe atunci se gândea uneori că farmacia era ca un sistem nervos sănătos și funcțional, aflat într-o stare calmă și eficientă.

Serile, adrenalina îl invada.

— Toată ziua gătesc, fac curat și strâng după alții! striga de obicei Olive, trântindu-i în față un castron cu tocană de vită. Toți așteaptă să-i servesc, ca niște momâi.

Panica îi furnica brațele.

— Poate că ar trebui să ajuți și tu mai mult la treabă, îi spuse el lui Christopher.

— Cum îndrăznești să-i spui ce să facă? Nici măcar nu te interesează să știi ce face la orele de științe sociale! țipa Olive, în timp ce Christopher rămânea tăcut, cu un rânjet pe față. Până și Jim O’Casey îi dă mai multă atenție copilului decât tine!

Trântea un prosop de masă.

— Pentru Dumnezeu, Jim predă la școală, vă vede în fiecare zi. Dar *ce* s-a întâmplat la orele de științe sociale?

— Ah, nimic, doar că afurisitul ăla de profesor e un tâmpit, chestie pe care Jim o pricepe instinctiv, răspundea Olive. Și tu îl vezi pe Christopher în fiecare zi. Dar tu habar n-ai de nimic, pentru că ești la adăpost în micul tău univers, împreună cu retardata aia.

— Își face bine treaba, replica Henry.

Dar, dimineața, posomoreala lui Olive dispărea adesea, iar Henry putea pleca la serviciu cu o nouă speranță – care păruse cu totul firavă cu o seară înainte – reînnoită. În farmacie domnea bunăvoința față de bărbați.

Denise îl întrebase pe Jerry McCarthy dacă avea de gând să meargă la facultate.

— Habar n-am. Nu cred.

Fața băiatului se îmbujorase. Poate că făcuse o mică pasiune pentru Denise sau poate că se simțea ca un copil în prezența ei – un băiat cu burtă și încheieturi grăsuțe, care încă locuia acasă.

— Du-te la un curs seral! îi spuse Denise cu însuflețire. Poți să te înscrii chiar după Crăciun. Doar un curs, atâta. Ar trebui să te duci.

Aprobă din cap și îl privi pe Henry, care încuviință la rândul lui cu o mișcare a capului.

— Așa e, Jerry, spuse Henry, care nu-i prea dăduse atenție băiatului până atunci. Ce domeniu îți place?

Băiatul ridică din umerii lui mari.

— Ceva tot trebuie să te intereseze.

— Chestiile astea, gesticulă tânărul către cutiile de pastile pe care tocmai le adusese pe ușa din spate.

Așa că, surprinzător, se înscrisese la un curs de științe, iar când luase zece în primăvara următoare, Denise îi poruncise s-o aștepte în magazin. Se întorsese de la băcănie cu un tortuleț ambalat în cutie și spusese:

— Henry, dacă nu sună telefonul, o să sărbătorim.

Îndesându-și o bucată de tort în gură, Jerry îi mărturisi lui Denise că fusese la slujbă cu o duminică înainte, ca să se roage pentru o notă bună la examen.

Fazele astea ale catolicilor îl uimeau pe Henry. Era cât pe ce să-i spună: „Jerry, nu Dumnezeu a luat zece în locul tău; ai luat nota prin propriile tale puteri.“ Dar, în acel moment, Denise îl întrebă:

— Mergi la slujbă în fiecare duminică?

Băiatul părea stânjenit și își lingea glazura de pe deget.

— De acum încolo voi merge, răspunse.

Denise izbucni în râs, iar apoi Jerry, cu fața rozalie și radioasă, râse și el.

Acum e toamnă, noiembrie, și atât de mulți ani mai târziu, încât, atunci când Henry își trece un pieptăn prin păr duminică dimineața, culege fire cărunte dintre dinții de plastic negru înainte de a-l pune la loc în buzunar. Până să plece la biserică, aprinde focul în sobă pentru Olive.

— Să-mi aduci niște bârfe! îi spune Olive, aranjându-i puloverul în timp ce trage cu ochiul la o oală mare, în care fierb mere.

Face piure de mere din ultimele fructe ale sezonului, iar aroma ajunge pentru un moment la Henry – dulceagă, cunoscută, zgândărindu-i o dorință veche – înainte ca el să iasă pe ușă, îmbrăcat în sacoul de tweed și cu cravată.

— O să mă străduiesc, îi spune Henry.

Nimeni nu mai poartă costum la biserică în ziua de azi.

De fapt, doar o mână de credincioși mai merg în mod regulat la biserică. Asta îl întristează și îl îngrijorează pe Henry. Au avut doi preoți în ultimii cinci ani, și nici unul nu predicase cu prea multă inspirație. Preotul de acum, un tip cu barbă, care nu poartă sutană, nu va face prea mulți purici, bănuiește Henry. Ceea ce îl îngrijorează în legătură cu împuținarea enoriașilor e că poate ceilalți au simțit ceea ce el încearcă din ce în ce mai mult să nege: că această întrunire săptămânală nu mai oferă nici o mângâiere. Când își coboară capetele sau când cântă un imn, nu mai există sentimentul – cel puțin pentru Henry – că prezența lui Dumnezeu îi binecuvântează. Chiar și Olive a devenit o atee lipsită de remușcări. Henry habar nu are când s-a întâmplat asta. Nu era așa când s-au căsătorit; atunci discutaseră despre disecția animalelor la cursul de biologie din facultate și despre

cât de miraculos era sistemul respirator – *creația* unei puteri mărețe.

Conduce pe drumul de pământ, virând către șoseaua care îl va duce în oraș. Pe crengile golașe ale arțarilor au rămas doar câteva frunze de un roșu întunecat; frunzele de stejar sunt ruginii și zbârcite; printre copaci se întrezărește golful liniștit, de culoarea oțelului sub cerul mohorât de noiembrie.

Trece pe lângă locul în care era odată farmacia. Acolo se află acum o drogherie spațioasă, cu uși uriașe de sticlă, glisante. Se întinde pe locul vechii farmacii și al băcăniei, atât de mare încât în locul lor și al parcării din spate, unde Henry pierdea vremea cu Denise la lăsarea serii, lângă tomberoane, înainte să plece fiecare cu mașina lui, e acum un magazin care nu vinde doar medicamente, ci și role uriașe de hârtie, cutii de toate mărimile și saci de gunoi. Poți cumpăra chiar și farfurii, căni, spatule, mâncare pentru pisici. Copacii de pe margine au fost tăiați ca să facă loc parcării. Ajungi să te obișnuiești cu lucrurile – se gândește –, fără a te obișnui de fapt cu adevărat.

Pare o veșnicie de când Denise stătea acolo, tremurând în frig, înainte de a se urca în mașină. Cât de tânără era! Cât îl doare să-și amintească expresia de uluire întipărită pe fața ei de copil! Și totuși, încă își mai amintește cum reușea s-o facă să zâmbească. Atât de departe acum, în Texas – atât de departe încât e în cu totul altă țară –, ea are aceeași vârstă pe care o avea el atunci. Într-o seară scăpase pe jos o mănușă roșie, iar el o ridicase și i-o ținuse, privind-o cum își strecura mâna subțire înăuntru.

Biserica albă se înalță în apropiere de arțarii golași. Henry știe de ce se gândește la Denise cu o asemenea intensitate. Felicitarea ei de ziua lui n-a ajuns săptămâna trecută. În ultimii douăzeci de ani a sosit mereu la timp. Îi trimite câte un bilețel la fiecare felicitare. Din când în când, câte un rând iese în evidență, așa cum s-a întâmplat anul trecut, când a menționat că Paul, în primul an de liceu, a devenit obez. În cuvintele ei, „acum Paul are o adevărată problemă – la 135 de kilograme, este obez“. Nu a spus însă și ce măsuri avea să ia împreună cu soțul ei, ori măcar dacă „puteau“ face ceva. Gemenele, mai mici, sunt suple, și încep să le sune băieții, „chestie care mă îngrozește“, scria Denise. Nu încheie niciodată scriind „Cu drag“, își pune doar numele, cu scrisul ei mic și ordonat – „Denise“.

Daisy Foster tocmai a coborât din mașină în curtea acoperită cu pietriș a bisericii, și gura i se deschide cu o expresie prefăcută, de surpriză și plăcere; dar plăcerea este adevărată, el știe asta – Daisy se bucură întotdeauna când îl vede. Soțul ei, un polițist pensionat, cu douăzeci și cinci de ani mai în vârstă decât Daisy, care fuma ca un turc, a murit acum doi ani; ea a rămas la fel de drăguță, la fel de grațioasă, cu ochii ei albaștri și blânzi. Henry nu știe ce se va alege de ea. Așezându-se ca de obicei pe rândul din mijloc, lui Henry i se pare

că femeile sunt cu mult mai curajoase decât bărbații. Posibilitatea ca Olive să moară, lăsându-l singur, îl îngrozește într-un mod pe care nu îl poate îndura.

Și apoi se întoarce cu gândul la farmacia care nu mai există.

— Henry pleacă la vânătoare în weekend, spusese Denise într-o dimineață de noiembrie. Tu mergi la vânătoare, Henry?

Aranja sertarul cu bani, și nu se uitase la el.

— Altădată mergeam, răspunse Henry. Acum sunt prea bătrân pentru asta.

Singura dată când împușcase o căprioară, în tinerețe, i se făcuse rău privind cum capul animalului blând și speriat se legănase înainte și înapoi, cum căprioara se clătinase pe picioarele subțiri și căzuse la pământ, pe frunziș. „Ești un papă-lapte“, remarcase Olive.

— Henry se duce cu Tony Kuzio.

Denise vârî înapoi sertarul de mărunțiș în casa de marcat și dădu o tură ca să aranjeze bomboanele mentolate și guma înșirate ordonat pe tejghea.

— Sunt cei mai buni prieteni de când aveau cinci ani.

— Și cu ce se ocupă Tony acum?

— E căsătorit și are doi copii. Lucrează la Midcoast Power și se ceartă cu nevastă-sa. Denise îl privi. Să nu-i spui că ai aflat de la mine.

— Nu-i spun.

— E foarte încordată și țipă la toată lumea. Doamne, n-aș vrea să trăiesc așa!

— Nu, asta nu e viață.

Telefonul sună, și Denise, răsucindu-se jucăuș, se duse să răspundă.

— Farmacia Village. Bună dimineața! Cu ce vă pot ajuta?

Urmă o pauză.

— A, da, avem multivitamine fără fier… Cu plăcere.

În pauza de prânz, Denise îi spuse dolofanului Jerry, cu fața lui de copil:

— Când ieșeam împreună la început, soțul meu povestea mereu despre Tony. Despre poznele pe care le făcuseră în copilărie. O dată au plecat și nu s-au întors decât târziu, după lăsarea întunericului, iar mama lui Tony i-a spus: „Am fost atât de îngrijorată, că-mi vine să te omor.“

Denise culese o scamă de pe mâneca puloverului ei gri.

— Mereu mi s-a părut comic să-ți faci griji că puștiul tău poate fi mort și apoi să spui că l-ai omorî.

— Așteaptă și-ai să vezi! spuse Henry Kitteridge, pășind împrejurul cutiilor pe care Jerry le adusese în camera din spate. De la prima febră o s-o ții tot într-o grijă.

— *Abia* aștept, răspunse Denise, și, pentru prima oară, lui Henry îi trecu prin cap că fata urma să aibă copii în curând și nu avea să mai

lucreze cu el.

Pe nepusă masă, Jerry vorbi:

— Îți place Tony? Vă înțelegeți?

— Chiar îmi place, replică Denise. Slavă Domnului! Mi-a fost destul de teamă când l-am întâlnit. Tu ai vreun prieten bun din copilărie?

— Cred că da, zise Jerry, și obrajii lui grăsuți și netezi se îmbujorară. Dar a luat-o fiecare pe drumul lui.

Denise spuse:

— Prietena mea cea mai bună era cam ușuratică în liceu. Mai vrei un suc?

O sâmbătă petrecută acasă. La prânz aveau sendvișuri cu crab și brânză. Christopher tocmai mușca dintr-unul, când telefonul sună, iar Olive se duse să răspundă. Fără să-i fi cerut cineva, Christopher așteptă, cu sendvișul în mână. Clipa aceea se întipărise aproape imediat în mintea lui Henry, își amintea și acum de respectul instinctiv al fiului său, în timp ce vocea lui Olive răzbătea din cealaltă cameră.

— O, biata de tine! spusese Olive, cu un glas pe care Henry avea să și-l amintească mereu, un glas atât de trist, încât vechea Olive dispăruse. Biată, *biată* copilă.

Henry se ridică și merse în cealaltă cameră; nu își amintea prea multe în afară de vocea firavă a lui Denise și cum apoi vorbise câteva momente cu socrul ei.

Înmormântarea avusese loc în Biserica Sfintei Fecioare a Durerii, la trei ore distanță de orașul natal al lui Henry Thibodeau. Clădirea era mare și întunecată, cu vitralii uriașe, preotul stătea în față, învești mântat într-o sutană albă, cădelnițând. Când sosiră Henry și Olive, Denise se așezase deja în primul rând, lângă părinții și surorile ei. Sicriul era închis, fusese închis și la priveghiul din seara trecută. Biserica era aproape plină. Henry, așezat mai în spate, lângă Olive, nu recunoscu pe nimeni, până când o prezență tăcută și masivă îl făcu să privească în sus. Era Jerry McCarthy. Se mutară mai încolo ca să-i facă loc.

— Am aflat din ziar, șopti Jerry, iar Henry își ținu o clipă mâna pe genunchiul lui gras.

Slujba părea să nu se mai termine; se citi din Biblie și din alte cărți, iar apoi urmară pregătiri îndelungate pentru împărtășanie. Preotul luă niște șervete, le despături și le așeză pe o masă, apoi oamenii își părăsiră locurile de pe rândurile cu bănci, merseră în față și îngenuncheară, deschizând gura ca să aștepte ostia și sorbind toți din aceeași cupă mare de argint. Henry și Olive rămaseră la locurile lor. În ciuda senzației de irealitate care îl copleșise, Henry fu totuși uimit de lipsa de igienă a gestului – toată lumea care bea din aceeași cupă – și șocat în mod cinic de felul în care preotul, după ce se împărtășiseră

toți, își dădu capul pe spate și bău picăturile rămase.

Șase tineri purtau sicriul pe culoarul din mijloc. Olive îi făcu semn lui Henry cu cotul, iar el încuviință din cap. Unul dintre bărbați – printre ultimii – avea un chip atât de palid și de uluit, încât Henry se temu că are să scape sicriul. Era Tony Kuzio, cel care, confundându-l pe Henry Thibodeau cu un cerb într-o dimineață întunecoasă cu câteva zile în urmă, apăsase pe trăgaci, omorându-și cel mai bun prieten.

Cine avea s-o ajute? Tatăl ei locuia împreună cu o soție invalidă departe, în Vermont, frații cu nevestele lor se aflau la trei ore depărtare, iar socrii erau încremeniți de durere. Rămăsese două săptămâni cu ei, iar când se întoarse la muncă îi mărturisi lui Henry că nu mai rezistase să stea cu ei; erau amabili, dar noaptea își auzea soacra plângând, iar asta o înnebunea. Simțea nevoia să fie singură, să poată plânge în voie.

— Bineînțeles, Denise.

— Dar nu mă pot întoarce la rulotă.

— Nu.

În noaptea aceea, Henry se ridică în pat în capul oaselor, cu bărbia sprijinită în palme.

— Olive, fata e de-a dreptul neajutorată. Nici măcar nu știe să conducă o mașină și nu a completat niciodată un cec.

— Cum e posibil, spuse Olive, să crești în Vermont și să nu fii în stare să conduci?

— Nu știu, recunoscu Henry. Habar n-aveam că nu se pricepe.

— Mda, înțeleg de ce s-a căsătorit Henry cu ea. La început nu eram sigură. Dar când am văzut-o pe mama lui la înmormântare – sărmana de ea! Totuși nu părea să aibă pic de vlagă în ea.

— Cred că e aproape distrusă de durere.

— Îmi închipui, spuse Olive, răbdătoare. Vreau doar să spun că s-a însurat cu o copie a mamei lui. Bărbații au obiceiul ăsta. Se opri. Mai puțin tu.

— Va trebui să învețe să conducă, zise Henry. Asta în primul rând. Și trebuie să-și găsească un loc unde să stea.

— Poți s-o înscrii la școala de șoferi.

În schimb, el o luase în mașina lui, pe drumuri lăturalnice de țară. Venise zăpada, dar pe drumurile ce duceau către apă fusese netezită de camioanele pescarilor.

— Așa. Mai ușor cu schimbătorul!

Mașina zvâcni ca un cal nărăvaș, iar Henry se propti cu mâinile în bord.

— Scuze, șopti Denise.

— Nu, nu. Te descurci foarte bine.

— Mi-e frică! Iisuse!

— Asta pentru că faci ceva complet nou. Dar, Denise, să știi că până și *tonții* pot conduce o mașină.

Fata îl privi, chicotind; începu și el să râdă, fără voia lui. Chicotele ei se întețiră, până când îi dădură lacrimile și trebui să oprească mașina și să primească batista pe care el i-o întindea. Își scoase ochelarii, și el își feri privirea, uitându-se pe geam în timp ce ea folosea batista. Zăpada transformase pădurea care se întindea de-a lungul drumului într-o imagine în alb-negru. Chiar și brazii păreau întunecați, întinzându-și ramurile deasupra trunchiurilor negre.

— În regulă, spuse Denise.

Porni mașina, iar Henry fu aruncat din nou în față. Dacă strica ambreiajul, Olive avea să facă spume.

— E foarte bine, îi spuse lui Denise. Cu cât exersezi mai mult, cu atât te perfecționezi, asta-i toată șmecheria.

Peste câteva săptămâni o duse în Augusta, unde trecu examenul auto, iar apoi merse să-i cumpere o mașină. Fata avea bani. Se pare că Henry Thibodeau avusese o asigurare de viață bunicică, – măcar atâta lucru. Acum, Henry Kitteridge o ajută să obțină asigurarea auto și îi arătă cum să facă plățile. Mai devreme o luase cu el la bancă și, pentru prima oară în viață, Denise își deschisese un cont. Îi arătase și cum să completeze un cec.

Fu îngrozit când, într-o dimineață, ea îi spuse la farmacie câți bani trimisese Bisericii Sfintei Fecioare a Durerii ca să aprindă lumânări pentru Henry în fiecare săptămână și să-i citească o slujbă lunară.

— Foarte drăguț din partea ta, Denise.

Slăbise, și, la sfârșitul zilei, când stătu în parcarea cufundată în întuneric, privind-o de sub un stâlp de iluminat de lângă clădire, Henry fu izbit de imaginea căpșorului ei speriat, înălțându-se deasupra volanului; în timp ce urca în mașină, îl trecu un fior de tristețe de care nu putu scăpa toată seara.

— Ce naiba ai? îl întrebă Olive.

— Denise e neajutorată.

— Oamenii nu sunt niciodată atât de neajutorați pe cât par, răspunse Olive. Dumnezeule, mă temeam eu! adăugă, acoperind o oală de pe aragaz.

— De ce anume?

— Pune mâna și scoate afurisitul ăla de câine afară! i-o tăie Olive. Și așază-te la masă!

Îi găsi fetei un apartament într-un bloc nou din afara orașului. El și socrul ei o ajutară să-și mute lucrurile. Apartamentul era la parter și nu primea prea multă lumină.

— Măcar e curat, îi spuse Henry lui Denise, privind-o cum deschidea ușa frigiderului, cum se uita la interiorul gol.

Ea dădu din cap, închizând ușa.

— N-am mai locuit niciodată singură, spuse încet.

În farmacie, Henry văzu că fata părea parcă de pe altă lume; el însuși simțea că viața îi devenise insuportabilă într-un mod pe care nu l-ar fi putut explica. Forța acestei senzații era irațională și îl alarma; putea face greșeli. Uită să îi spună lui Cliff Mott să mănânce o banană, pentru potasiu, mai ales că acum îi prescriseseră și un diuretic pe lângă digitalină. Doamna Tibbets petrecuse o noapte agitată din cauza eritromicinei; uitase oare să-i spună că trebuia să ia medicamentul cu mâncare? Muncea încet, numărând pastilele, câteodată de două sau trei ori înainte de a le introduce în flacoane, verificând cu grijă rețetele pe care le dactilografia. Acasă o privea cu ochi mari pe Olive când ea vorbea, ca să-i arate că o ascultă. Dar nu o asculta. Olive era un străin înspăimântător; propriul fiu părea să rânjească la el.

— Du gunoiul! țipase Henry într-o seară, după ce deschisese ușa dulapului de sub chiuveta din bucătărie și văzuse o pungă de gunoi plină de coji de ouă, păr de câine și ambalaje de alimente făcute grămadă. E singurul lucru care ți se cere, și nici măcar atâta nu ești în stare să faci!

— Nu mai urla! îi spusese Olive. Crezi că asta te face bărbat? Cât de penibil!

Veni primăvara. Ziua deveni mai lungă și resturile de zăpadă se topiră, îmbibând drumurile. În aerul răcoros, forsiția înflorea în nori galbeni, iar rododendronii își iteau capetele roșii. Henry vedea totul prin ochii lui Denise și își închipuia că, pentru ea, frumusețea aceea era o insultă. Trecând pe lângă ferma lui Caldwell, văzu un anunț scris de mână – PISOI GRATIS – și sosi a doua zi la farmacie cu o lădiță de nisip, mâncare pentru pisici și un pisoi negru cu labe albe, ca și cum ar fi călcat într-un castron de smântână.

— O, Henry! exclamă Denise, luându-i pisoiul și ducându-l la piept.

El se simți nespus de mulțumit.

Pentru că era atât de mic, Papucel își petrecea zilele în farmacie, unde Jerry McCarthy era nevoit să-l țină în mâna lui grasă, lângă cămașa transpirată, spunându-i lui Denise „cât e de drăguț!“, înainte ca ea să-l elibereze de mica povară îmblănită, luându-l înapoi pe Papucel, lipindu-și fața de a lui în timp ce Jerry o privea, cu buzele groase întredeschise. Jerry se mai înscrisese la două cursuri la universitate și luase din nou zece la ambele materii. Henry și Denise îl felicitaseră ca niște părinți neatenți; nu mai primise tort de data asta.

Denise avea perioade în care vorbea neîntrerupt, ca o maniacă, după care urmau zile întregi de tăcere. Câteodată ieșea pe ușa din dos a farmaciei și se întorcea cu ochii umflați.

— Du-te mai devreme acasă dacă ai nevoie, îi spunea Henry.

Dar ea îi întorcea o privire panicată.

— Nu. O, Doamne, nu! Vreau să stau aici.

În anul acela fusese o vară caldă. El și-o amintea stând lângă ventilatorul de la fereastră, cu părul ei subțire fluturând în valuri ondulate, în timp ce privea lung prin ochelari la pervaz. Stătea așa minute în șir. Plecase pentru o săptămână să își viziteze un frate. În altă săptămână plecase la părinții ei.

— Vreau să stau aici, spusese la întoarcere.

— Unde o să mai găsească un soț în orășelul ăsta? întrebase Olive.

— Nu știu. M-am întrebat și eu, mărturisise Henry.

— Altcineva în locul ei ar fi plecat și s-ar fi înrolat în Legiunea Străină, dar ea nu-i genul care să facă asta.

— Nu, nu e genul.

Sosi toamna, iar el o aștepta cu groază. În ziua aniversării morții lui Henry, Denise veni la slujbă împreună cu socrii. El se simți ușurat când ziua se încheie, când trecu o săptămână, apoi alta, cu toate că se apropiau sărbătorile, iar el se simțea agitat, ca și cum ar fi purtat asupră-i un lucru pe care nu îl putea pune jos. Când sună telefonul, se duse să răspundă cu un presentiment rău. O auzi pe Denise scoțând mici sunete chinuite în receptor – Papucel ieșise din casă fără ca ea să observe, iar mai adineaori, în drum spre băcănie, îl călcase cu mașina.

— Du-te, îi spuse Olive. Pentru Dumnezeu, du-te și consolează-ți iubita.

— Încetează, Olive. Chiar nu am nevoie de așa ceva. E o tânără văduvă care și-a călcat pisica. Nu ai pic de milă?

Henry tremura.

— Nu și-ar fi călcat afurisita de pisică dacă nu i-ai fi dat-o tu.

Aduse cu el niște valium. Își petrecu noaptea pe canapea, neajutorat, în timp ce ea plângea. Dorința de a-i cuprinde umerii fragili cu brațul era foarte puternică, dar se stăpâni ținându-și mâinile în poală. O lampă mică își trimitea lumina de pe masa din bucătărie. Ea își suflă nasul în batista lui albă și exclamă: „O, Henry, Henry.“ Nu era sigur la care Henry se referea. Denise își ridică privirea spre el, cu ochii atât de umflați, că erau aproape închiși; își scoase ochelarii ca să-și șteargă ochii cu batista.

— Îți vorbesc mereu în minte, spuse.

Își puse ochelarii la loc.

— Iartă-mă, șopti.

— Pentru ce?

— Pentru că îți vorbesc în minte tot timpul.

— Nu, nu trebuie.

O duse la culcare ca pe un copil. Ascultătoare, merse în baie și se schimbă în pijamale, apoi se așeză în pat, cu pătura până sub bărbie. El se așeză pe marginea patului, mângâindu-i părul, până când valiumul își făcu efectul. Pleoapele i se închideau și fata se întoarse pe o parte, murmurând ceva ce el nu înțelese. Conducând încet spre casă

de-a lungul drumurilor înguste, întunericul, lipindu-se de parbriz, părea viu și sinistru. Își închipui că pleca undeva, în nord, să locuiască într-o căsuță cu Denise. Ar fi putu găsi de muncă undeva în nord; ea ar fi avut un copil. O fetiță care să îl adore; fetițele își adoră tații.

— Ei, consolatorule de văduve, cum se simte? îl întrebă Olive din pat, în întuneric.

— Se chinuie.

— Toată lumea se chinuie.

A doua zi dimineață, el și Denise lucrară într-o tăcere intimă. Chiar dacă ea era la tejghea, iar el era în spate, tot îi putea simți prezența lipită de el, ca și cum ea sau el ar fi devenit Papucel, iar ființele lor interioare s-ar fi atins. La sfârșitul zilei îi zise, cu vocea grea de emoție:

— Voi avea grijă de tine.

Ea stătu în fața lui și aprobă din cap. El îi trase fermoarul hainei.

Nici până în ziua de azi nu știe unde i-a fost mintea. De fapt, nici nu își amintește prea multe. Știe că Tony Kuzio îi făcuse lui Denise câteva vizite. Știe că ea îi spusese lui Tony să nu divorțeze, pentru că, dacă ar fi făcut-o, niciodată nu ar mai fi putut să se căsătorească în biserică. Simțise acul geloziei și al furiei gândindu-se la Tony în casa lui Denise, noaptea târziu, implorându-i iertarea. Senzația că se sufoca în pânze de păianjen, al căror labirint lipicios se înfășura în juru-i. Știa că își dorise ca Denise să continue să îl iubească. Și așa fusese. O văzuse clar în ochii ei când ea lăsase să-i cadă o mănușă roșie, iar el o ridicase și i-o ținuse. *Îți vorbesc în minte mereu*. Durerea era ascuțită, nemaiîntâlnită, insuportabilă.

— Denise, îi spusese într-o seară, în timp ce închideau magazinul, ai nevoie de prieteni.

Ea roșise puternic. Își îmbrăcase haina cu gesturi nervoase.

— Am prieteni, îi răspunsese.

— Bineînțeles. Dar vorbesc de prieteni de aici, din oraș.

Așteptă la ușă până ce ea își aduse geanta.

— Ai putea merge să dansezi country la Grange Hall. Olive și cu mine obișnuiam să mergem. Sunt oameni drăguți acolo.

Ea păși pe lângă el, cu fața udă, iar el o urmări cu privirea.

— Sau poate te gândești că așa e corect[1], spuse el jalnic, în parcare.

— Sunt corectă, îi răspunse ea liniștit.

— Da, replică Henry, la fel de liniștit. Și eu sunt.

În timp ce conducea spre casă în întuneric, își imagină că o duce pe Denise să danseze la Grange Hall. „Învârtiți-vă partenera, și apoi faceți pași…“ Fața ei ar înflori într-un zâmbet, piciorul ei ar bate tactul, iar mâinile ei micuțe s-ar sprijini în șolduri. Nu, era de neîndurat, iar acum era cu adevărat speriat de explozia bruscă de mânie pe care o deșteptase în ea. Nu putea face nimic pentru ea. Nu putea să o ia în

brațe, să îi sărute fruntea umedă, să doarmă lângă ea, îmbrăcată în pijamaua aceea din flanel, ca de fetiță, pe care o purtase în noaptea în care murise Papucel. Nu ar fi părăsit-o pe Olive, după cum nu i-ar fi dat prin cap să își taie un picior cu fierăstrăul. Oricum, Denise nu și-ar fi dorit un protestant divorțat și nici el nu i-ar fi putut suporta catolicismul.

Zilele treceau, iar ei își vorbeau rar. Acum simțea venind dinspre ea o răceală nemiloasă și acuzatoare. O făcuse el să spere ceva? Și totuși, când Denise menționa vreo vizită de-a lui Tony Kuzio sau făcea câte o aluzie la un film văzut în Portland, o răceală asemănătoare se isca în el. Trebuia să strângă din dinți ca să nu-i spună: „Ești prea corectă ca să mergi la dans, așa-i?“ Detesta faptul că expresia „ceartă între îndrăgostiți“ i se tot învârtea prin cap.

Și uneori îi spunea – adresându-se pasămite lui Jerry McCarthy, care asculta cu o nouă atitudine, dar de fapt îi vorbea lui Henry (își dădea seama după privirile fugare pe care i le arunca, împreunându-și mâinile, agitată): „Când eram mică, înainte de a se îmbolnăvi, mama ne făcea prăjituri speciale pentru Crăciun. Le decoram cu glazură și bomboane. Cred că niciodată nu m-am mai distrat așa de bine.“ Vocea ei tremura, iar ochii îi clipeau în spatele ochelarilor. El înțelese atunci că moartea soțului o făcuse să simtă și moartea copilăriei sale; jelea pierderea singurului *sine* pe care îl cunoscuse vreodată – acum dispărut din viața acestei văduve tulburate. Ochii lui, privindu-i pe ai ei, se îmblânziră.

Zilele treceau, una după alta. Pentru prima dată în viața lui de farmacist își îngădui să ia câte un somnifer, strecurând în fiecare zi câte unul în buzunarul pantalonilor.

— Gata, Denise? o întreba când venea ora închiderii.

Ea se ducea în tăcere să-și ia haina sau spunea, privindu-l blând:

— Gata, Henry. A mai trecut o zi.

Daisy Foster stă acum în picioare, pregătindu-se pentru intonarea imnului, întoarce capul și îi zâmbește. Îi răspunde cu o mișcare a capului și deschide cartea de cântece. „Domnul nostru e o cetate puternică, un meterez de neînvins.“ Cuvintele imnului, glasurile celor câțiva oameni care cântă îl umplu de speranță și, în același timp, de o tristețe adâncă. „Poți învăța să iubești pe cineva“, îi spusese lui Denise în acea după-amiază de primăvară când ea venise la el în depozit. Acum, punând cartea de imnuri înapoi în banca din fața lui și așezându-se încă o dată pe bancheta îngustă, se gândește la ultima oară când a văzut-o. Plecaseră spre nord, să îi viziteze pe părinții lui Jerry, și se opriseră pe la ei, cu bebelușul lor, Paul. Henry își amintește că Jerry spusese ceva sarcastic despre Denise – că adormea pe canapea în fiecare seară, și că uneori rămânea acolo toată noaptea. Denise îi întorsese spatele, privind către golf, iar umerii ei se lăsaseră

brusc, sânii îi împungeau puloverul cu guler pe gât; avea burtă, ca și cum ar fi tăiat o minge de baschet în două și ar fi înghițit-o. Nu mai era fata care fusese odată – nici o fată nu rămâne tânără –, ci o mamă obosită, iar obrajii ei rotunzi se lăsaseră, în timp ce burta ei crescuse. Era ca și cum forța de gravitație a vieții o trăgea în jos. Atunci, Jerry îi ordonase:

— Denise, stai dreaptă. Umerii înapoi.

Bărbatul se uitase la Henry, dând din cap.

— De câte ori trebuie să-i repet asta?

— Mănâncă niște supă, îl invitase Henry. Olive a făcut-o seara trecută.

Dar trebuiau să pornească la drum, iar după ce plecaseră, Henry nu spusese nimic despre vizita lor și, în mod surprinzător, nici Olive. Nu și-ar fi închipuit că Jerry avea să devină un bărbat atât de masiv, de spilcuit – datorită sprijinului lui Denise –, nici măcar nu mai era atât de gras, era doar un bărbat mare, cu un salariu pe măsură, vorbindu-i soției pe tonul pe care îl folosea și Olive atunci când îi vorbea lui Henry. Nu o mai văzuse niciodată pe Denise, cu toate că probabil mai trecuse prin zonă. În scurtele scrisori pe care i le trimitea de ziua lui îi pomenise despre moartea mamei, apoi, câțiva ani mai târziu, despre cea a tatălui. Cu siguranță mersese în nord pentru înmormântare. Oare se gândea la el? Oare ea și Jerry se opreau la mormântul lui Henry Thibodeau?

— Arăți proaspătă ca o margaretă[2], îi spune el lui Daisy Foster în parcarea bisericii. Era gluma lor; i-o spunea de ani de zile.

— Ce face Olive?

Ochii albaștri ai lui Daisy sunt încă mari și încântători, și zâmbește la fel ca întotdeauna.

— Olive e bine. Pe acasă, își face de lucru. Pe la tine ce mai e nou?

— Am un admirator, răspunde Daisy, ducându-și mâna la gură.

— Într-adevăr? Daisy, dar e minunat.

— Ziua vinde asigurări în Heathwick, iar vineri seara mă duce la dans.

— O, minunat, repetă Henry. Trebuie să veniți la noi la cină.

„De ce simți nevoia să îi vezi căsătoriți pe toți?“ îl întrebase Christopher furios când Henry se interesase de viața fiului său. „De ce nu poți să lași lumea în pace?“

Dar el nu vrea ca oamenii să fie singuri.

Acasă, Olive îi face semn spre masă, unde îl așteaptă o felicitare de la Denise, lângă o violetă africană.

— A ajuns ieri. Uitasem de ea.

Henry se așază greoi și o deschide cu stiloul, își găsește ochelarii, o studiază. Scrisoarea ei e mai lungă ca de obicei. Trăsese o sperietură în vară. O scurgere pericardică, dar se dovedise a nu fi nimic grav.

„Mi-a schimbat viața“, scria, „așa cum se întâmplă de obicei cu astfel de experiențe. Mi-a clarificat prioritățile și de atunci trăiesc cu cea mai profundă recunoștință pentru familia mea. Nimic nu contează în afară de familie și de prieteni“, scria Denise, cu ortografia ei ordonată, „iar eu am fost binecuvântată cu amândouă“.

Pentru prima oară, iscălise pe felicitare „Cu drag“.

— Ce mai face? întreabă Olive, lăsând apa să curgă în chiuvetă.

Henry privește fix golful, molizii scheletici de pe marginea lui și toate acestea i se par frumoase. Măreția lui Dumnezeu oglindită aici, în maiestatea calmă a țărmului și în apa care se leagănă ușor.

— E bine.

Nu chiar acum, dar mai târziu se va duce la Olive și îi va pune mâna pe braț. Olive, care a trecut prin propriile suferințe. Henry a înțeles de mult – după ce mașina lui Jim O'Casey se făcuse nevăzută pe șosea, iar Olive se dusese direct la culcare după cină săptămâni la rând, suspinând amarnic în pernă –, Henry înțelesese atunci că Olive îl iubise pe Jim O'Casey, fiind poate iubită la rândul ei, cu toate că el nu o întrebase niciodată, iar ea nu îi spusese nimic; așa cum nici el nu îi pomenise despre dorința disperată și chinuitoare pe care o simțise pentru Denise până în ziua în care ea venise la el și îi povestise despre propunerea lui Jerry, iar el o îndemnase să plece.

Pune felicitarea pe pervaz. Se întreabă cum s-a simțit ea scriind cuvintele „Dragă Henry“. Oare cunoscuse alți Henry de atunci? Nu are cum să știe. Nu știe nici ce s-a întâmplat cu Tony Kuzio sau dacă se mai aprind lumânări în biserică pentru Henry Thibodeau.

Henry se ridică. Îi trece prin minte Daisy Foster, felul cum zâmbise povestind despre dansul de vineri seara. Ușurarea simțită când citise biletul lui Denise, ușurarea că era bucuroasă pentru viața care i se întindea înainte, se transformă brusc, în mod ciudat, într-un sentiment de pierdere, ca și cum i-ar fi fost răpit ceva important.

— Olive…

Probabil că nu îl aude din cauza apei care curge în chiuvetă. Nu mai e la fel de înaltă ca altădată și e mai lată în spate. Apa se oprește.

— Olive, îi spune, iar ea se întoarce către el. N-ai să mă părăsești, nu-i așa?

— O, pentru numele lui Dumnezeu, Henry! Mă bagi în mormânt.

Se șterge iute pe mâini cu un prosop.

Henry dă din cap. Cum ar putea să îi spună – nu putea – că toți acești ani în care purtase vina de a o iubi pe Denise duceau cu ei o sămânță care exista încă? Nu poate suporta acest gând, iar peste o clipă îl va fi alungat din minte ca pe o minciună. Cine ar putea îndura să se vadă pe sine astfel, ca un bărbat micșorat de norocul celorlalți? Nu, așa ceva e ridicol.

— Daisy are un iubit. Trebuie să îi invităm pe la noi cât de curând.

1 Joc de cuvinte: *square dancing* – dans country, și expresia *to be square with* – „a fi corect cu cineva“ (n.red.)

2 Joc de cuvinte între expresia *to look as fresh as a daisy* – a fi proaspătă ca o margaretă – și numele Daisy (n.tr.)

FLUXUL

Golful era presărat de valuri înspumate, iar mareea creștea, așa că puteai auzi pietrele mai mici mișcându-se, împinse de apă. Se auzea și zăngănitul metalic al cablurilor lovindu-se de catargele vaselor ancorate. Câțiva pescărușI țipau ascuțit, plonjând după resturile de pește pe care băiatul le arunca de pe chei după ce curăța macroul. Kevin privea scena din mașină, cu geamul pe jumătate coborât. Parcase pe zona cu iarbă, nu departe de port. Două camioane stăteau ceva mai încolo, pe pietrișul din apropierea cheiului.

Kevin nu știa cât timp trecuse.

La un moment dat, ușa restaurantului se deschise scârțâind și apoi se trânti la loc, iar Kevin văzu cum un bărbat încălțat cu cizme de cauciuc se mișcă încet și aruncă un colac greu de frânghie într-un camion. Chiar dacă îl observase, bărbatul nu dădu vreun semn că l-ar fi văzut, nici chiar când băgă camionul în marșarier și întoarse capul în direcția lui. Nu aveau nici un motiv să se recunoască. Kevin nu mai trecuse prin oraș din copilărie. Avea treisprezece ani când se mutase, cu tatăl și cu fratele lui. Acum era la fel de străin de loc ca oricare alt turist. Și totuși, privind către golful brăzdat de razele soarelui, își dădu seama cât de cunoscut i se părea totul; nu se așteptase la asta. Aerul sărat îi invada nările, tufele de măceș, cu florile lor albe, îl derutau; o ignoranță tristă părea să se fi cuibărit între petalele lor delicate și albe.

Patty Howe turnă cafea în două căni albe, le puse pe tejghea și spuse „cu plăcere“, apoi se retrase să aranjeze chiflele de porumb care tocmai îi fuseseră trimise prin ferestruica bucătăriei. Îl văzuse pe bărbatul din mașină – stătea acolo de mai bine de o oră –, dar oamenii făceau asta uneori: veneau cu mașinile tocmai din oraș doar ca să privească apa. Însă ceva în legătură cu el o umplea de tristețe.

— Sunt perfecte, îi spuse bucătarului, pentru că partea de deasupra a chiflelor era crocantă pe margini și aurie ca un răsărit de soare.

Faptul că aroma lor nu îi provoca o ușoară greață, așa cum i se întâmplase de două ori în acel an, o întristă; se simți cuprinsă de o ușoară nefericire. Medicul o avertizase să nici nu mai încerce măcar timp de trei luni.

Ușa se deschise și se închise cu zgomot. Îl văzu din nou prin fereastra mare pe bărbatul din mașină. Încă mai privea apa, iar Patty, în timp ce turna cafea unui cuplu vârstnic care se așezase într-un separeu, întrebându-i cum se simțeau în acea dimineață minunată, își dădu deodată seama cine era și ceva ca o umbră care trece prin fața

soarelui îi traversă chipul. „Poftiți, vă rog“, se adresă ea cuplului și nu-și mai aruncă ochii pe fereastră.

— Hei, de ce nu vine Kevin la noi, sugerase mama ei pe când Patty era doar o fetiță.

Capul ei, care abia ajungea la masa din bucătărie, se mișcase în semn de refuz – *Nu, nu, nu*, nu dorea să meargă acolo. Băiatul o înspăimânta; la grădiniță își sugea încheietura mâinii cu atâta înverșunare, încât avea mereu acolo un cerc vânăt și lucios. Mama lui – înaltă, brunetă, cu o voce gravă – o înspăimânta și ea. Acum, așezând chiflele de porumb pe o farfurie, se gândi că propunerea mamei ei fusese elegantă, aproape strălucită. Kevin venise la ea acasă și învârtise răbdător coarda, al cărei capăt era legat de un copac, în timp ce Patty sărise în neștire. În drum spre casă, Patty se gândise să treacă pe la mama ei. „N-o să ghicești pe cine am văzut“, avea să-i spună.

Băiatul de pe chei se ridică în picioare, ținând o găleată galbenă într-o mână și un cuțit în cealaltă. Un pescăruș plonjă, și băiatul agită în aer mâna în care avea cuțitul. Kevin îl privi cum se întoarce să urce rampa, însă un bărbat venea agale pe chei. „Fiule, pune cuțitul în găleată“, îi strigă omul, iar copilul se conformă cu grijă, iar apoi se agăță de balustradă și urcă panta, în întâmpinarea tatălui său. Era încă destul de mic și îl luă de mână. Aruncară împreună o privire în găleată, apoi se urcară în mașină și plecară.

Privind toată scena din mașină, Kevin gândi: „Bun“, iar asta însemna că nu simțise nici o emoție asistând la întâlnirea dintre tată și fiu.

„Mulți oameni nu au familii“, îi spusese doctorul Goldstein, scărpinându-și barba albă și măturând apoi nestingherit de pe piept tot ce cădea din ea. „Cu toate acestea, tot au o casă.“ Și își împreunase liniștit mâinile peste burta lui mare.

Pe drum, Kevin trecuse de casa lui din copilărie. Drumul era tot noroios, brăzdat de urme adânci, dar câteva case noi erau ascunse în pădure. Probabil că trunchiurile copacilor își dublaseră circumferința în timp, dar pădurea rămăsese la fel cum și-o amintea – deasă, încâlcită și primejdioasă –, un petic de cer ivindu-se printre copaci în timp ce urca dealul către locul în care se înălța casa. Șopronul îl convinsese că nu greșise drumul – șopronul de lângă casă, de un roșu aprins și, chiar lângă el, stânca de granit care era atât de mare, încât în copilărie, escaladând-o în tenișii, Kevin își închipuia că era un munte. Stânca era încă acolo și casa la fel, dar o renovaseră; fusese adăugată o verandă care înconjura casa, iar vechea bucătărie dispăruse. Bineînțeles că locatarii au vrut să demoleze bucătăria. Un val de supărare îl împunse, apoi dispăru. Încetini, căutând cu luare-aminte vreo urmă de copii. Nu văzu nici o bicicletă, nici un leagăn,

nici o căsuță în copac, nici un coș de baschet – doar o floare roz de sporul-casei lângă ușa din față.

Se simți ușurat – o senzație în spatele coastelor, sosind asemenea atingerii blânde a apei în timpul refluxului, de un calm binefăcător. Pe bancheta din spate era o cuvertură și avea să se folosească de ea oricum, chiar dacă nu erau copii în casă. Acum, cuvertura era înfășurată în jurul pușții, dar când se va întoarce (în curând, cât încă ușurarea mai acoperea golul lăuntric simțit pe drum), se va întinde pe acele de pin și se va înveli cu pătura. Și ce dacă bărbatul din casă avea să dea peste el? Sau femeia care agățase floarea roz? Nu avea să-l privească multă vreme. Dar ca un copil să vadă asta – nu, Kevin nu putea accepta gândul că un copil avea să descopere ceea ce el însuși văzuse odată: că nevoia mamei sale de a-și devora viața fusese atât de mare și de copleșitoare, încât rămășițe din corpul ei fuseseră împrăștiate pe toate dulapurile din bucătărie. „Nu contează“, gândi, în timp ce trecea de casă. „Nu contează.“ Pădurea era acolo, iar asta era tot ce dorea, să se întindă pe acele de brad, atingând scoarța subțire și zdrențuită a unui cedru, cu acele de pin deasupra capului, lângă lăcrămioarele cu frunze verzi. Florile albe, ascunse, de limba-mielului, violetele sălbatice; mama lui i le arătase pe toate.

Zgomotul puternic al catargelor îl făcu să-și dea seama că vântul se întețise. Acum, că măruntaiele de pește dispăruseră, pescărușii nu mai țipau. O pasăre grasă care ședea pe balustrada rampei, nu departe de el, își luă zborul și fâlfâi de două ori înainte ca vântul să o poarte mai departe. Oase pneumatice; în copilărie, Kevin văzuse oase de pescăruș pe insula Puckerbrush. Țipase panicat când fratele lui luase câteva ca să le ducă acasă. „Lasă-le acolo“, îi strigase Kevin.

„Stări de spirit și trăsături fizice“, spusese doctorul Goldstein. „Trăsăturile nu se schimbă, stările de spirit, da.“

Două mașini sosiră și fură parcate lângă port. Nu se așteptase să fie atâta animație acolo într-o zi lucrătoare, dar era aproape iulie, iar lumea venea să se plimbe cu barca; văzu un cuplu nu cu mult mai în vârstă decât el cărând un coș mare pe rampa care, din cauza fluxului, nu mai era atât de abruptă. Apoi, ușa localului se deschise și ieși o femeie. Purta o fustă peste genunchi și un șorț – părea desprinsă dintr-un alt secol. Avea în mână o găleată de metal, iar el îi privi umerii în timp ce ea se îndrepta spre chei, îi cercetă spatele lung, coapsele care se mișcau – era încântătoare, ca un copac tânăr în lumina soarelui de după-amiază. În el se trezi o dorință care nu era sexuală, ci un fel de tânjire după simplitatea acelei forme feminine. Își îndepărtă privirea și tresări ușor, observând o femeie care se uita prin geamul lateral, holbându-se la el.

Doamna Kitteridge. Rahat.

Arăta exact la fel ca atunci când Kevin era în clasa a șaptea –

aceeași expresie directă, aceiași pometi înalți; părul ei era încă brunet. O simpatizase; nu mulți îi purtaseră același sentiment. I-ar fi făcut semn să se îndepărteze sau ar fi pornit mașina, dar respectul pe care i-l purtase odată îl făcu să se abțină. Femeia ciocăni în geam, iar bărbatul, cu o ezitare, se aplecă și îl deschise de tot.

— Ia te uită, Kevin Coulson. Bună.

El o salută din cap.

— Ai de gând să mă inviți în mașină?

Mâinile bărbatului se încleștară în poală. Începu să clatine din cap:

— Nu, eu doar…

Dar femeia se urcase deja în mașină – o tipă imensă, ocupând tot locul din față; genunchii ei aproape că atingeau bordul. Își trânti o geantă mare în poală.

— Ce vânt te-aduce pe aici?

El privi către apă. Tânăra se întorcea de pe chei; pescărușii țipau furioși în urma ei, fâlfâind din aripile mari și năpustindu-se în jos. Probabil că le aruncase cochilii de scoici.

— Ai venit în vizită? interveni doamna Kitteridge. Din New York? Acolo locuiești acum?

— Iisuse, răspunse Kevin. Aici toată lumea e la curent cu toate?

— Bineînțeles, îl consolă ea. Cu ce altceva ne-am putea umple timpul?

Se întorsese cu fața către el, dar Kevin nu voia să o privească în ochi. Vântul păru să se întețească și mai mult deasupra golfului. Își vârî mâinile în buzunare, pentru a lupta cu tentația de a-și suge încheieturile degetelor.

— Vin mulți turiști pe-aici, spuse doamna Kitteridge. Mișună peste tot în perioada asta.

Bărbatul scoase un sunet din gât, nu în semn că auzise vestea – ce-i păsa lui? –, ci că o auzise vorbindu-i. Privi femeia mlădioasă cu găleata, care își ținea capul aplecat în timp ce intra în local, închizând ușa cu grijă.

— E Patty Howe, vorbi doamna Kitteridge. Îți amintești de ea? Patty Crane. S-a măritat cu băiatul cel mare al soților Howe. O fată de treabă. A pierdut mai multe sarcini, iar asta o întristează.

Olive Kitteridge oftă, își mișcă picioarele, împinse schimbătorul de viteze – spre surprinderea lui Kevin – pentru a se face mai comodă și mută scaunul mai în spate.

— Cred că în curând au să-i rezolve problema și atunci are să rămână însărcinată cu tripleți.

Kevin își scoase mâinile din buzunare, trosnindu-și încheieturile degetelor.

— Patty era drăguță. Uitasem de ea.

— Încă e drăguță. Asta spuneam și eu. Cu ce te ocupi în New York?

— Ei…

Ridică o mână, văzu semnele roșii care o spuzeau, apoi își încrucișă brațele.

— Sunt stagiar. Am obținut diploma de medic acum patru ani.

— I-auzi, asta-i chiar impresionant. Ce fel de doctor vei fi?

Kevin privi bordul mașinii și nu-i veni să creadă că nu observase cât de murdar era. Acolo, în lumina soarelui, mizeria părea să îi spună femeii că era un leneș prăpădit, fără pic de demnitate. Inspiră și spuse:

— Psihiatru.

Se aștepta ca ea să exclame „Aaaa…“, iar când femeia nu spuse nimic, o privi pieziș și observă că dădea din cap, neimpresionată.

— E minunat aici, zise el, privind cu ochii mijiți spre golf.

În remarca lui se simțea recunoștința pentru discreția femeii, dar era adevărat că golful era minunat, golful pe care el părea să îl privească din spatele unui panou de sticlă mai mare decât parbrizul mașinii. Kevin înțelegea că locul avea acea splendoare a vaselor legănate de valuri, cu șuieratul lor de sirene, a apei biciuite de vânt, a tufelor de măceș. Era mult mai bine să fii pescar, să-ți petreci ziua printre aceste lucruri. Se gândea la instantaneele tomografiilor pe care le studiase cu mâinile în buzunare, căutându-și mama în acele imagini, dând din cap în timp ce radiologul vorbea, având câteodată lacrimi în ochi. Mărirea amigdalei, înmulțirea leziunilor materiei albe, micșorarea severă a numărului celulelor gliale. Creierul unui maniaco-depresiv.

— Dar nu voi deveni psihiatru, spuse.

Vântul chiar se întețise acum, făcând rampa să se legene în sus și în jos.

— Îmi închipui că întâlnești o groază de țăcăniți în domeniul ăsta, spuse doamna Kitteridge, mișcându-și picioarele, care foșniră aspru în timp ce le freca de podeaua mașinii.

— Destui.

Intrase la Medicină crezând că avea să devină pediatru, dar fusese atras de psihiatrie în ciuda faptului oficial recunoscut că aceia care ajungeau psihiatri o făceau ca o consecință a propriei copilării chinuite. Căutau la nesfârșit răspunsuri în operele lui Freud, Horney, Reich, pentru a afla de ce erau niște ciudați egocentrici, cu tendințe narcisiste. În același timp, sigur că negau acest lucru. La ce porcării din partea colegilor și a profesorilor fusese martor! Interesul său se limitase în timp la victimele torturii, dar chiar și asta îl făcuse să dispere, iar când într-un sfârșit ajunsese sub îndrumarea lui Murray Goldstein, medic psihiatru cu diplomă de doctorat, și îi pomenise despre planurile lui de a lucra la Haga cu oameni ale căror picioare fuseseră bătute până la sânge, ale căror corpuri și minți ajunseseră o ruină, doctorul Goldstein îi spusese: „Ce, ești nebun?“

Fusese atras de nebunie. Clara – ce nume! – Clara Pilkington părea

să fie persoana cea mai sănătoasă la cap pe care o întâlnise vreodată. Nu era tare? Ar fi trebuit să poarte de gât o pancartă pe care să scrie CLARA CEA NEBUNĂ DE LEGAT.

— Știi cum se spune, zise doamna Kitteridge. Psihiatrii sunt duși cu pluta, cardiologii au inima împietrită…

— Și pediatrii? se întoarse Kevin către ea.

— Niște tirani, completă doamna Kitteridge, ridicând din umeri.

— Mda, spuse Kevin ușor, aprobând din cap.

După o clipă, doamna Kitteridge continuă:

— Păi, mama ta probabil că nu s-a putut abține.

Rămase uimit. Nevoia de a-și suge încheieturile degetelor era acum ca o mâncărime cumplită. Își frecă mâinile de genunchi, găsi o gaură în blugi.

— Cred că mama avea o tulburare maniaco-depresivă. Dar nu a fost niciodată diagnosticată.

— Înțeleg, aprobă doamna Kitteridge. Poate că asta ar fi ajutat-o. Tata nu era maniaco-depresiv. Era doar depresiv. Și nu vorbea niciodată. Poate că și pe el l-ar fi ajutat astăzi.

Kevin tăcea. „Sau poate că nu l-ar fi ajutat“, se gândi.

— Fiul meu are o depresie.

Kevin o privi. Picături de transpirație i se iviseră pe sub pungile de la ochi. Observă că, de fapt, părea îmbătrânită. Sigur că nu avea cum să arate la fel ca atunci – ca profesoara de matematică din clasa a șaptea, de care se temeau copiii. Și el se temuse de ea, chiar dacă o simpatizase.

— Cu ce se ocupă? întrebă Kevin.

— E ortoped.

Simțea o pată de tristețe întinzându-se de la ea către el. Rafale de vânt băteau acum în toate sensurile, iar golful părea un tort decorat aiuritor, cu glazură albastră și albă, în vreme ce crestele valurilor se agitau într-o direcție, apoi în alta. Frunzele plopilor ce străjuiau promenada fluturau în sus, iar crengile erau aplecate într-o parte.

— M-am gândit la tine, Kevin Coulson, spuse femeia. Chiar m-am gândit.

Închise ochii. Auzea cum ea își muta greutatea lângă el, cum tălpile ei se frecau din nou de covorașul din cauciuc. Kevin ar fi vrut să îi spună *Nu vreau să vă gândiți la mine*, dar atunci ea îi zise:

— Am plăcut-o pe mama ta.

Kevin deschise ochii. Patty Howe ieșise din nou din restaurant; mergea spre cărarea din fața localului și o neliniște îi atinse pieptul; acolo, în față, era doar piatră, din câte își amintea, un plonjeu abrupt. Dar sigur că ea știa asta.

— Știu, îi zise Kevin, întorcându-se către fața mare și inteligentă a doamnei Kitteridge. Și ea vă plăcea.

Olive Kitteridge încuviință din cap.

— Era o femeie deșteaptă.

Se întrebă cât timp avea să mai continue dialogul ăsta. Și totuși, faptul că ea o cunoscuse pe mama lui însemna ceva pentru el. Nimeni nu o cunoștea în New York.

— Habar n-am dacă știai sau nu, dar tatăl meu a făcut același lucru.

— Ce anume?

Se încruntă și își trecu rapid încheietura degetului arătător prin gură.

— S-a sinucis.

Kevin voia ca ea să plece; era timpul ca ea să plece.

— Ești însurat?

El făcu semn din cap că nu.

— Nici fiul meu. Asta îl înnebunește pe bietul bărbatu-meu. Henry ar vrea ca toată lumea să fie căsătorită, fericită. I-am spus: pentru Dumnezeu, lasă-l să nu se pripească. Pe aici nu prea ai de unde să alegi. Acolo, în New York, presupun că…

— Nu stau la New York.

— Poftim?

— Nu… nu mai locuiesc la New York.

Kevin simțea că ea se pregătea să spună ceva. Avea impresia că aproape îi percepea dorința de a se întoarce, de a privi pe bancheta din spate, să vadă ce era în mașină. Dacă avea să facă asta, îi va spune că trebuie să plece, o va ruga să plece. O privi cu coada ochiului, dar femeia se uita înainte.

Observă că Patty Howe avea în mână o foarfecă mare. Stătea lângă măceș, cu fusta învolburându-se în jurul ei, tăind câțiva boboci albi. Ochii îi rămaseră pironiți asupra lui Patty, în spatele căreia se întindea golful agitat.

— Cum s-a sinucis?

Kevin își frecă mâna de coapsă.

— Tata? S-a împușcat.

Vasele ancorate își azvârleau acum prorele în sus, iar acestea se năpusteau apoi în jos, de parcă o ființă subacvatică furioasă le-ar fi tras spre adâncuri. Bobocii albi se aplecau, se îndreptau, apoi se aplecau din nou, cu frunzele lor țepoase legănându-se ca un al doilea ocean.

O văzu pe Patty Howe îndepărtându-se de tufă și scuturându-și mâna, de parcă s-ar fi înțepat.

— Nu a lăsat nici un bilet de adio, continuă doamna Kitteridge. Mama a suferit foarte mult din cauza asta. Se gândea că ar fi putut să ne lase măcar un bilet, așa cum făcea când pleca la băcănie. Mama spunea: „Avea mereu politețea să-mi lase un bilet când pleca undeva.“ Dar, de fapt, el nu mergea niciodată nicăieri. Stătea mereu în

bucătărie, sărmanul.

— Bărcile astea se desprind vreodată de chei?

Kevin își amintea de bucătăria copilăriei lui. Știa că un glonț de calibrul 22 putea să parcurgă o milă, să treacă prin zece centimetri de scândură obișnuită. Dar după ce trecea de cerul gurii și de acoperișul casei, cât de departe putea să ajungă?

— Câteodată. Nu atât de des pe cât te-ai aștepta, la cât de puternice sunt rafalele astea. Dar, din când în când, câte un vas iscă larmă mare. Trebuie să îl recupereze, ca să nu se zdrobească de stânci.

— Și atunci portul e dat în judecată pentru neglijență?

— Nu știu cum se descurcă ei cu asemenea situații. Presupun că au dispute legate de asigurare. Neglijență sau mâna Domnului.

Chiar în acel moment, Kevin își dădu seama că îi plăcea sunetul vocii ei, simțea adrenalina curgându-i prin vene, acea intensitate atât de cunoscută și de cumplită, întreaga lui ființă neobosită avidă de suferință. Își miji ochii către ocean. Nori mari și cenușii erau aduși de vânt, și totuși soarele, ca și cum s-ar fi întrecut cu ei, trimitea raze aurii pe sub nori, făcând suprafața apei să strălucească pe alocuri cu sclipiri jucăușe și iuți.

— E neobișnuit ca o femeie să se sinucidă cu o armă, spuse doamna Kitteridge meditativ.

Kevin o privi; ea nu îi întoarse privirea, pur și simplu se uita la mareea în creștere.

— Ei bine, mama era o femeie neobișnuită, spuse mohorât.

— Așa e, încuviință doamna Kitteridge.

Când Patty Howe își termină tura, își scoase șorțul și merse să îl atârne pe umeraș în camera din spate; văzu prin geamul prăfuit crinii galbeni ce creșteau pe bucățica de grădină din capătul portului. Și-i imagină lângă patul ei, într-o vază. Când se întâmplase a doua oară, soțul ei îi spusese „Și eu sunt dezamăgit“, apoi adăugase: „Știu că probabil te simți ca și cum chestia asta ți se întâmplă numai ție.“ Ochii i se umeziră amintindu-și cuvintele lui și un val de iubire o inundă. Nimeni nu avea să ducă lipsa florilor. Nimeni nu ajungea în zona aceea, mai ales că poteca era atât de îngustă, iar malul foarte abrupt. Din motive de siguranță, puseseră de curând o pancartă pe care scria NU INTRAȚI, ba chiar se duceau discuții să împrejmuiască locul înainte ca vreun copil lăsat nesupravegheat să nimerească în tufișurile de acolo. Dar Patty avea să taie doar câteva flori. Găsi foarfeca într-un sertar și merse afară să își culeagă buchetul; când ieși pe ușă, văzu că doamna Kitteridge era cu Kevin Coulson în mașină, iar asta îi dădu un sentiment de siguranță. Nu ar fi putut spune de ce și nici nu se mai gândi la asta. Vântul se întețise foarte mult. Se va grăbi să culeagă florile, le va înveli într-un șervețel umed și se va opri pe la mama ei în drum spre casă. Se aplecă întâi asupra tufelor de măceș, gândindu-se

ce frumoasă avea să fie combinația de alb cu galben, dar florile se mișcau în vânt, înțepându-i degetele. Se întoarse și porni pe cărarea la capătul căreia așteptau crinii.

Kevin spuse:

— Ei, mi-a părut bine să vă văd, doamnă Kitteridge.

Îi aruncă o privire, făcând un gest cu capul în semn de rămas-bun. Fusese un ghinion faptul că ea îl întâlnise, dar nu era vina lui. Se simțise vinovat din cauza doctoriței Goldstein, pe care ajunsese s-o îndrăgească, dar chiar și acest sentiment pălise când ajunsese la barieră.

Olive Kitteridge scoase un șervețel Kleenex din geanta ei mare și neagră. Fără să se uite la Kevin, își șterse fruntea și linia părului. Spuse:

— Aș vrea să nu-i fi transmis genele alea.

Kevin își dădu ușor ochii peste cap. Își pierduse de mult interesul pentru faza cu genele, ADN, ARN, cromozomul șase, dopamina și toate tâmpeniile despre serotonină. De fapt, lucrurile astea îl înfuriau asemenea unei trădări. „Suntem pe cale de a înțelege modul în care mintea funcționează la nivel molecular“, spusese un savant cunoscut la o conferință de anul trecut. Era începutul unei noi ere.

Mereu era începutul unei noi ere.

— Asta nu înseamnă că puștiul nu a moștenit câteva gene ciudate de la Henry. Și încă cum! Maică-sa era nebună de legat. Absolut îngrozitor.

— Mama cui?

— Mama lui Henry. Bărbatu-meu. Doamna Kitteridge scoase din geantă ochelarii de soare și îi puse pe nas. Am impresia că acum nu ai voie să spui „nebun de legat“, nu-i așa?

Îl privi. El era cât pe ce să o ia de la capăt cu încheietura, dar își lăsă mâna să cadă în poală.

„Pleacă, te rog“, o imploră în gând.

— Dar a avut trei căderi nervoase și i-au făcut tratamente cu electroșocuri. Asta nu înseamnă nebunie?

Kevin dădu din umeri.

— Îi lipsea o doagă, e clar. De asta poți fi sigur.

Nebun de legat erai atunci când luai o lamă de ras și îți crestai linii lungi pe piept. Pe coapse, pe brațe. CLARA CEA NEBUNĂ DE LEGAT. Asta însemna nebunie. În prima lor noapte împreună, el îi simțise cicatricile pe întuneric. „Am căzut“, șoptise ea. Își imaginase cum ar fi să trăiască împreună. Tablouri pe pereți, lumina strecurându-se pe fereastra dormitorului. Prieteni la masa de Ziua Recunoștinței, bradul de Crăciun –, căci Clara ar fi vrut cu siguranță un brad.

„Fata asta aduce numai probleme“, îi spusese doctorița Goldstein.

Nu era treaba ei să comenteze. Dar era adevărat – fata aducea doar

necazuri: tandră și iubitoare pentru o clipă, furioasă în clipa următoare. Faptul că ea se tăia îl înnebunea. Nebunia naște nebunie. Iar apoi plecase, pentru că asta făcea Clara – părăsea oamenii și lăsa totul în urmă. Plecase undeva, cu tot cu obsesiile ei. Acum era obsedată de nebuna Carrie A. Nation, prima femeie prohibiționist, care distrugea saloanele de înfrumusețare cu toporul, iar apoi vindea topoarele. „Nu e cea mai tare chestie pe care ai văzut-o vreodată?“, îl întrebase Clara, sorbindu-și laptele de soia. Așa era ea. Trecea de la o obsesie la alta.

„Toată lumea suferă de pe urma unei relații nereușite“, spusese doctorița Goldstein.

Dar asta nu era tocmai adevărat. Kevin cunoștea oameni care nu suferiseră de pe urma unei relații nereușite. Nu erau prea mulți, dar oricum erau câțiva. Olive Kitteridge își suflă nasul.

— Fiul dumneavoastră mai poate practica medicina?

— Adică?

— Din cauza depresiei, vreau să spun. Poate merge la muncă în fiecare zi?

— Ah, da.

Doamna Kitteridge își scoase ochelarii și îi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Și domnul Kitteridge ce mai face? E bine?

— Da, e bine. Se gândește să se pensioneze anticipat. Știi, au vândut farmacia și ar fi fost nevoit să lucreze pentru noul lanț de drogherii, iar ăștia au tot felul de reguli. E trist unde a ajuns lumea.

Întotdeauna era trist unde ajungea lumea. Și mereu era începutul unei noi ere.

— Și fratele tău ce mai face? întrebă doamna Kitteridge.

Kevin se simțea obosit. Poate că era mai bine așa.

— Ultima oară știu că trăia pe străzile din Berkeley. E toxicoman.

În cea mai mare parte a timpului, Kevin nici nu simțea că are un frate.

— Unde ai plecat prima oară? În Texas? Parcă așa știam. Tatăl tău se angajase acolo?

Kevin aprobă din cap.

— Cred că a vrut să plece cât mai departe de aici. Timpul și depărtarea vindecă totul, așa se spune. Nu știu dacă e adevărat.

Ca să pună capăt conversației, Kevin zise fără vlagă:

— Tata a murit anul trecut de cancer la ficat. Nu s-a mai însurat niciodată. Și nici nu l-am văzut prea des după ce am plecat.

Tatăl lui nu fusese prezent la nici o ceremonie de absolvire, la nici unul dintre colegiile și universitățile unde intrase cu bursă. Dar fiecare oraș fusese promițător. Fiecare loc păruse să-i spună la început: „Uite, poți să stai aici. Poți să te *odihnești* aici. Poți să-ți găsești rostul.“ Cerul

nesfârșit al sud-vestului, umbrele care cădeau pe munții deșertului, nenumărații cactuși cu vârfuri roșii, flori galbene sau turtiți – toate acestea îl înseninaseră când se mutase pentru prima oară în Tucson. Mergea singur pe munte, apoi cu alți colegi de la facultate. Dacă ar fi fost nevoit să aleagă, probabil că Tucsonul ar fi fost preferatul lui – era o diferență atât de mare între întinderea prăfuită și coasta colțuroasă de aici.

Dar așa cum s-a întâmplat cu toate orașele, toate diferențele promițătoare – clădirile de sticlă înalte și fierbinți din Dallas, aleile străjuite de copaci din Hyde Park în Chicago, cu scările de lemn din apartamente (îi plăcuseră la nebunie), cartierele din West Hartford, ca desprinse dintr-o poveste, peluzele perfecte –, toate acestea deveniseră locuri care, mai devreme sau mai târziu, într-un fel sau altul, îl asigurau că nu își găsise de fapt rostul.

Când obținuse diploma de medic la Chicago, asistând la ceremonia de absolvire doar de dragul uneia dintre profesoarele sale – o femeie amabilă, care îi spusese că ar fi întristat-o dacă el nu ar fi fost prezent –, se așezase sub soarele arzător, ascultând ultimele cuvintele ale rectorului: „Cel mai important lucru în viață este să iubești și să fii iubit.“ Aceste vorbe născuseră în Kevin o teamă interioară care crescuse și îl cotropise, de parcă tot sufletul i s-ar fi făcut ghem. Dar ce vorbe rostise bărbatul cărunt, cu față de bunic, în roba lui venerabilă! Probabil nu avusese habar că acele cuvinte puteau să ducă la culme spaima tăcută dinăuntrul lui Kevin. Până și Freud afirmase: „Trebuie să iubim, altfel ne îmbolnăvim.“ Totul era cât se poate de clar. Fiecare afiș, film, copertă de revistă, reclamă de la televizor – toate îi strigau în față: „Aparținem universului familiei și iubirii, iar tu n-ai ce căuta aici.“

New Yorkul, cel mai recent oraș, îi dăduse cele mai mari speranțe. Metroul plin de culori stinse, de oameni cu chipuri nervoase; îl relaxau hainele variate, sacoșele de cumpărături, oamenii care dormeau, citeau sau dădeau din cap în ritmul ce răzbătea din căști. Îi plăcuseră la nebunie metroul și, pentru un timp, activitățile din spitale. Dar relația cu Clara și sfârșitul acesteia îl făcuseră să respingă orașul, așa că acum străzile păreau aglomerate și obositoare, iar el se gândea din ce în ce mai des la cât de provinciali erau newyorkezii și cât de puțin își dădeau seama de acest lucru.

Începuse să simtă dorința de a-și vedea casa copilăriei, o casă în care – credea el stând acum în mașină – nu fusese niciodată fericit. Și totuși, în mod ciudat, ideea acestei nefericiri îl subjuga cu dulceața amintirii unei povești de dragoste. Kevin avea amintiri despre dulci și scurte povești de dragoste – atât de diferite de nefericirea lui tărăgănată cu Clara – și nici una nu era la fel de intensă ca dorința aceea interioară, ca *dorul* după acel loc. Casa în care puloverele și

sacourile de lână miroseau a sare jilavă și a lemn putred –, mirosul îi făcea greață, la fel ca al focului din șemineu, pe care tatăl lui îl aprindea uneori, scormonind jăraticul, cu mintea în altă parte. Kevin credea că era singurul din țară care detesta mirosul unui foc de lemne. Dar casa, copacii invadați de caprifoi, prezența surprinzătoare a unui papuc de damă în mijlocul acelor de pin, frunzele deschise ale lăcrămioarelor, toate acestea îi lipseau.

Îi lipsea mama lui.

Făcut-am acest cumplit pelerinaj… Și m-am întors, căci tânjeam după mai mult… Ca de obicei, Kevin ar fi vrut să îl cunoască pe poetul John Berryman.

— Când eram tânără, spuse doamna Kitteridge, ținând ochelarii de soare în mână – mai mică, știi –, mă ascundeam în lada de lemne când venea tata acasă. Se așeza pe ladă și spunea: „Unde e Olive? Unde poate să fie Olive?“ Iar jocul ăsta continua până când băteam în perete, iar el se prefăcea surprins. „Olive, habar n-aveam unde ești!“ și pe urmă izbucneam amândoi în râs.

Kevin o privi; femeia își puse ochelarii de soare.

— Nu știu câți ani a mai continuat jocul, probabil că până am ajuns prea mare ca să mai încap în ladă.

Nu știa ce să-i spună. Își strânse mâna cât putu de încet, privind volanul. Îi simțea prezența imensă și avu viziunea fugară a unui elefant stând lângă el, un elefant care dorea să facă parte din împărăția oamenilor, un elefant blând, inocent într-un anume fel. Îl și văzu cum își ține picioarele din față împreunate cuminte în poală, cum trompa i se mișcă ușor în timp ce vorbește.

— E o poveste frumoasă, spuse Kevin.

Se gândea la băiatul care curăța peștii, la felul în care tatăl lui îi întinsese mâna. Se gândi iarăși la John Berryman. *Mântuiește-ne de arme și de sinucideri paterne… Ai milă!… nu apăsa pe trăgaci sau toată viața îți voi îndura mânia.* Se întrebă dacă doamna Kitteridge, profesoară de matematică fiind, știa multe poezii.

— Uite cum s-a întețit vântul, continuă ea. E palpitant, atâta vreme cât nu ai un ponton care să o ia razna, așa cum s-a întâmplat cu al nostru. Henry stătea acolo, pe pietre, printre valuri. Doamne, ce agitație!

Din nou Kevin își dădu seama că îi plăcea sunetul vocii ei. Vedea prin parbriz valurile mari venind către țărm, lovind atât de puternic marginea falezei, încât împroșcau spumă în aer, apoi apa cădea leneș înapoi, cu stropii cernându-se printre razele de soare strecurate printre norii întunecați. Începu să își simtă mintea la fel de agitată precum valurile din fața lui. „Nu pleca“, i se adresă în gând doamnei Kitteridge. „Nu pleca.“

Dar acest tumult din el era un chin. Se gândi cum ieri, în New York,

mergând spre mașină, nu o mai văzuse. Atunci simțise acea împunsătură de teamă: plănuise și pusese totul la punct, iar acum unde era mașina? Dar uite-o acolo, vechea dubă Subaru, iar ceea ce simțise atunci fusese speranță. Povestea aceea teribilă despre omul care se aruncase de pe podul Golden Gate și supraviețuise. Se plimbase o oră încheiată pe pod încolo și-ncoace, plângând, și spusese că, dacă cineva s-ar fi oprit să îl întrebe de ce plânge, nu s-ar fi aruncat.

— Doamnă Kitteridge, trebuie să…

Dar ea se aplecase în față, mijind ochii undeva, dincolo de parbriz.

— Stai așa, ce naiba…

Mișcându-se mai rapid decât ar fi crezut Kevin că putea să o facă, femeia ieși din mașină, lăsând portiera deschisă, și se duse la marginea falezei, abandonându-și geanta în iarbă. Dispăru pentru o clipă, apoi reapăru, dând din mâini și strigând, cu toate că el nu putea să audă ce îi spunea.

Ieși din mașină și fu surprins de forța vântului care îi flutura cămașa. Doamna Kitteridge striga, agitându-și brațele ca un pescăruș uriaș:

— Mai repede! Mai repede!

Fugi spre ea și privi în apă; fluxul era mai înalt ca niciodată. Doamna Kitteridge îi arătă ceva de mai multe ori, iar el văzu capul lui Patty Howe răsărind pentru câteva clipe din apa agitată, asemenea unui cap de focă. Părul îi era negru și ud, dar pe urmă Patty dispăru din nou, fusta învolburându-i-se odată cu funiile întunecate ale algelor.

Kevin se întoarse cu spatele, se lăsă să alunece pe stânci, cu brațele întinse ca pentru o îmbrățișare; dar nu avea ce să cuprindă, era doar piatră netedă care îi zgâria pieptul, pielea și obrazul, iar apoi apa rece îl învălui. Rămase uimit de răceala ei, era ca și cum ar fi fost aruncat într-o eprubetă uriașă plină cu o substanță fatală, care îi mânca pielea. În legănarea uriașă a apei, atinse cu piciorul ceva stabil; se întoarse și o văzu întinzând brațele către el, cu ochii deschiși, cu fusta învolburată în jurul taliei. Degetele ei îl atinseră, îl scăpară, se întinseră din nou, iar el o prinse. Apa se retrase o clipă și, în timp ce un val îi acoperi, o trase cu putere, iar ea se agăță atât de strâns de el, încât lui nu-i veni să creadă că femeia putea să-l strângă atât de puternic cu brațele ei firave.

Apa se înălță din nou, iar ei traseră aer în piept; acoperiți din nou de apă, piciorul lui se prinse de ceva, poate de o țeavă veche. La următorul val, amândoi scoaseră capetele deasupra apei, respirând din nou. O auzi pe doamna Kitteridge strigând deasupra. Nu îi putea desluși vorbele, dar înțelegea că ajutoarele erau pe drum. Trebuia doar să o împiedice pe Patty să alunece, iar în timp ce apa învolburată

îi acoperi din nou, trăgându-i la fund, el o strânse mai tare, ca ea să știe. Nu îi va da drumul. Chiar dacă, privind fix în ochii ei, în apa sărată, cu soarele strălucind în fiecare val, se gândi că și-ar fi dorit ca acea clipă să dureze veșnic: femeia brunetă de pe mal, strigând în ajutorul lor, fata care odinioară sărise coarda ca o regină, cuprinzându-l acum cu o înverșunare la fel de mare ca puterea oceanului. O, lume nebună, ridicolă, de nepătruns! Uite cât își dorea ea să trăiască, uite cum își dorea să se agațe de viață.

PIANISTA

Patru zile pe săptămână, Angela O'Meara cânta la pian în sala de cocktail a localului Warehouse Bar and Grill. Sala spațioasă și confortabilă, cu sumedenia ei de canapele, scaune moi de piele și măsuțe joase, te întâmpina imediat ce intrai pe ușile masive ale vechiului local; sala de mese era ceva mai în spate și avea ferestre care dădeau spre apă. La începutul săptămânii era mai mult pustiu, dar de miercuri seara și până sâmbăta, locul gemea de lume. Pășind de pe trotuar prin ușile groase de stejar, auzeai neîncetat notele cristaline ale pianului; zgomotul conversației celor care ședeau tolăniți pe canapele, stăteau pe scaune sau se aplecau peste bar părea să se armonizeze cu locul, astfel încât muzica pianului nu era un „fundal", cât mai ales un personaj din încăpere. Cu alte cuvinte, locuitorii din Crosby, comitatul Maine, primiseră de mulți ani în viața lor muzica de cocktail și prezența lui Angie O'Meara.

În tinerețe, Angie fusese o femeie încântătoare, cu păr roșu, ondulat și un ten perfect. Încă își păstra frumusețea. Dar acum era trecută de cincizeci de ani, iar părul strâns lejer la spate cu piepteni era vopsit într-o nuanță puțin cam prea roșie. Silueta ei, deși grațioasă încă, se îngroșase la mijloc, iar asta se observa cu atât mai mult cu cât în rest era destul de slabă. Dar avea o talie înaltă, iar Angie se așeza pe taburetul pianului cu grația unei balerine, deși trecuse de mult de prima tinerețe. Bărbia i se lăsase și nu mai avea fermitate, iar ridurile din jurul ochilor erau destul de vizibile. Dar erau riduri simpatice; se pare că nici o asprime nu afectase acest chip ce se arăta lumii mult prea clar, într-un fel de așteptare simplă care nu mai era potrivită pentru o femeie de vârsta ei. În înclinarea capului său, în ușoara dezordine a părului strălucitor, în privirea limpede a ochilor albaștri era ceva care, în alte circumstanțe, i-ar fi neliniștit pe ceilalți. De pildă, străinii care treceau pe lângă ea în mallul Cook's Corner aveau tendința să îi arunce o a doua privire. Angie era o prezență familiară pentru cei din oraș. Era doar Angie O'Meara, pianista, și cânta de mulți ani la Warehouse. Fusese îndrăgostită de Malcolm Moody, consilierul-șef al orașului. Unii știau asta, alții nu.

În acea seară de vineri, doar o săptămână îi despărțea de Crăciun, așa că nu departe de pianul cu coadă scurtă trona un brad înalt, bogat împodobit de angajații restaurantului. Beteala argintie flutura ușor de fiecare dată când ușa exterioară se deschidea. Becuri în culori variate, de mărimea unui ou, străluceau în mijlocul mulțimii de globuri, de șiraguri din floricele de porumb și de merișor care împodobeau

crengile ușor aplecate ale bradului.

Angie purta o fustă neagră și o bluză roz de nailon decoltată la spate începând de la clavicule. Micul ei șirag de perle, bluza roz și părul ei de un roșu aprins păreau a străluci odată cu pomul de Crăciun, ca și cum ar fi fost chiar ea o prelungire a podoabelor. Ca întotdeauna, sosise la șase fix, cu zâmbetul ei de copil, mestecând gumă mentolată și salutându-i pe Joe, barmanul, și pe chelnerița Betty, apoi lăsându-și haina și geanta lângă bar. Joe, un tip voinic care servea la bar de mulți ani și era atent, ca orice barman destoinic, dedusese că Angie O'Meara era îngrozitor de speriată când ajungea la slujbă în fiecare seară. Asta ar fi explicat damful de alcool pe care îl simțeai dincolo de aroma mentolată dacă erai îndeajuns de aproape ca să-l poți mirosi. Asta ar fi explicat și faptul că nu își lua niciodată pauza de douăzeci de minute, cu toate că sindicatul muzicienilor i-o permitea, iar proprietarul localului chiar o încuraja să meargă în pauză.

„Nu suport s-o iau de la capăt", îi spusese lui Joe într-o seară și atunci el pusese totul cap la cap: Angie suferea de trac.

Nu era treaba nimănui să știe dacă Angie mai suferea și de altceva. Lumea știa foarte puține despre ea, închipuindu-și că alții o cunoșteau destul de bine. Locuia într-o cameră cu chirie pe strada Wood și nu avea mașină. Făcea câțiva pași până la băcănie și până la Warehouse Bar and Grill – o plimbare pe care o parcurgea în fix cincisprezece minute cu încălțările ei negre, cu tocuri foarte înalte. Iarna purta cizme negre cu tocuri foarte înalte și o haină albă de blană artificială. Ducea cu ea o mică poșetă albastră. Își croia cu grijă drum pe trotuarele acoperite de zăpadă, apoi traversa parcarea pe lângă oficiul poștal și mergea pe aleea dinspre golf, unde se înălța localul Warehouse, scund, acoperit cu bârne albe.

Joe nu se înșelase gândindu-se că Angie avea trac. De ani de zile începuse să bea votcă la cinci și un sfert, așa că după o oră, când ieșea din camera ei, trebuia să se sprijine de pereți în timp ce cobora scările. Dar plimbarea îi limpezea mintea și încă îi mai rămânea destulă încredere ca să se îndrepte spre pian, să deschidă capacul, să se așeze și să cânte. Cel mai mult se temea de primele acorduri, pentru că atunci toți ascultau cu adevărat: ea schimba atmosfera din încăpere. O astfel de responsabilitate o îngrozea. De aceea cânta trei ore fără întrerupere, fără pauză, ca să amâne liniștea ce s-ar fi așternut peste sală, pentru a evita zâmbetele oamenilor îndreptate spre ea în timp ce se așeza la pian; nu, nu-i plăcea deloc atenția lor. Dar îi plăcea să cânte la pian. După câteva măsuri din primul cântec, Angie era întotdeauna fericită. Pentru ea, era ca și cum ar fi alunecat în interiorul muzicii. *Suntem una*, obișnuia să spună Malcolm Moody. *Hai să devenim una, Angie, ce spui de asta?*

Angie nu luase niciodată lecții de pian, cu toate că lumea nu o

credea. Renunțase de mult să le mai spună asta. Când avea patru ani se așezase la pianul bisericii și începuse să cânte, iar asta nu o umpluse de uimire nici atunci, nici acum. „Mâinilor mele le e foame“, îi spunea mamei în tinerețe și așa și era – ca o foame. Preotul îi dăduse maică-sii o cheie, iar acum Angie încă mai putea merge oricând acolo să cânte la pian.

Auzi ușa deschizându-se în spatele ei, simți o clipă frigul, văzu cum beteala se mișcă și auzi vocea răsunătoare a lui Olive Kitteridge:

— Ei, na, ghinion. Îmi place frigul.

Când veneau la Warehouse, soții Kitteridge soseau devreme și nu intrau mai întâi în sala de cocktail, ci mergeau în sala de mese. Totuși, Henry o saluta mereu – „bună seara, Angie“, zâmbind larg în timp ce mergea, iar Olive își agita mâna deasupra capului, într-un fel de salut. Melodia preferată a lui Henry era *Good Night, Irene,* iar Angie încerca să își amintească să o interpreteze mai târziu, în timp ce soții Kitteridge se îndreptau spre ieșire. Multă lume avea melodii preferate, iar Angie le cânta câteodată, dar nu întotdeauna. Dar cu Henry Kitteridge era altă poveste. Îi cânta mereu melodia pentru că, ori de câte ori îl vedea, era ca și cum ar fi fost prinsă într-un gol de aer cald.

În seara aceea, lui Angie îi tremurau picioarele. De la o vreme erau seri când votca nu își mai făcea efectul, transformând-o într-o ființă fericită și preschimbând totul în ceva plăcut de la depărtare. În seara aceea, așa cum se întâmpla în ultima vreme, avea o senzație ciudată în cap, de parcă ar fi fost mahmură. Se strădui să zâmbească și nu privi pe nimeni în afară de Walter Dalton, care era la celălalt capăt al barului. Bărbatul îi trimise o sărutare. Ea îi făcu un semn cu ochiul; ai fi crezut că clipise, dar ea făcuse gestul doar cu un ochi.

Altădată, lui Malcolm Moody îi plăcea la nebunie să o vadă clipind astfel. „Iisuse, mă stârnești rău de tot“, îi spunea în după-amiezile când venea în camera ei de pe strada Wood. Malcolm nu îl agrea pe Walter Dalton și îl numea „pederast“, ceea ce de fapt și era. Walter mai era și alcoolic, fusese concediat de la facultate, iar acum locuia într-o casă de pe insula Coombs. Walter venea la bar de fiecare dată când Angie cânta. Câteodată îi aducea un dar – o eșarfă de mătase, o pereche de mănuși din piele cu nasturi minusculi pe o parte. Îi dădea mereu lui Joe cheile mașinii, iar după ce localul se închidea, barmanul îl ducea acasă, în timp ce unul dintre băieții de la bucătărie mergea cu mașina lui Joe, ca să îl poată duce apoi pe șofer acasă.

— Ce viață jalnică, îi spusese Malcolm lui Angie, referindu-se la Walter. Să stai acolo în fiecare seară, matolindu-te.

Lui Angie nu îi plăcea să audă spunându-se despre oameni că ar fi jalnici, dar nu ripostase. Câteodată, nu prea des, Angie se gândea că alți oameni ar putea considera viața ei cu Malcolm drept jalnică. Lucrul ăsta îi trecea prin cap în timp ce mergea pe trotuarul însorit

sau când se trezea noaptea. Inima îi începea să o ia razna și recapitula în minte lucrurile pe care el i le spusese de-a lungul anilor. La început îi declarase „mă gândesc întruna la tine“. Încă îi mai spunea „te iubesc“. Câteodată spunea „ce m-aș face fără tine, Angie?“ Nu îi aducea niciodată cadouri, iar ea nici nu-și dorea ca el să o facă.

Auzi ușa dinspre stradă deschizându-se și apoi închizându-se, simțind iarăși un scurt fior de frig. Îl văzu cu coada ochiului pe bărbatul în haină neagră. Se așeză pe un scaun, într-un colț îndepărtat, iar felul în care el se mișca sau se apleca îi aminti brusc de ceva. Dar în acea seară Angie era în ceață.

— Scumpo, îi șopti lui Betty, care tocmai trecea purtând o tavă cu pahare. Îi spui lui Joe că vreau o cafea irlandeză?

— Sigur, spuse Betty, o fată de treabă, firavă ca un copil. Nici o problemă.

Își bău cafeaua cu o mână, continuând să apese clapele, cântând *Have a Holly Jolly Christmas*[3] și făcându-i cu ochiul lui Joe, care îi răspunse cu o mișcare a capului. Când seara avea să se sfârșească, va bea ceva împreună cu Joe și cu Walter și le va povesti despre vizita pe care i-o făcuse mamei în ziua aceea la azil; poate că va pomeni și despre vânătăile de pe brațul mamei sau poate că nu.

— Ți se cere o dedicație, Angie.

Trecând pe lângă ea, Betty îi dădu un șervețel de cocktail, în timp ce își ținea tava cu băuturi în podul palmei; îți puteai da seama cât de greu îi era să o țină privind cum își mișca spatele în timp ce își făcea loc printre scaune.

— De la bărbatul acela, adăugă, arătându-i colțul cu o mișcare a capului.

Pe șervețel era scris *Bridge Over Troubled Water*[4]. Angie cântă mai departe colinde, zâmbind. Nu privi către bărbatul din colț. Cântă toate colindele pe care și le putu aminti, dar nu mai simțea muzica. Poate ar fi ajutat-o dacă ar fi băut ceva, însă bărbatul din colț nu o scăpa din ochi și ar fi știut că în ceașca pe care i-o aducea Betty nu era doar cafea. Îl chema Simon. Odată, și el fusese pianist.

Îngenunchează. O, ascultați îngerești glasuri… Angie se simțea de parcă ar fi căzut în apă și acum era nevoită să înoate printre alge. Avea impresia că nuanța închisă a hainei bărbatului îi strivea capul, iar ea simți o groază apoasă care îi amintea de mama ei; simte muzica, gândi. Dar era foarte amețită. Încetini ritmul, cântând *The First Noel*[5], foarte încet. Vedea în fața ochilor un câmp acoperit de zăpadă, cu o geană de lumină ivindu-se la orizont.

Când sfârși cântecul, făcu ceva care o luă prin surprindere. Mai târziu, se întrebă de câtă vreme plănuia să facă asta, fără să își dea seama. La fel cum refuza să conștientizeze momentul în care Malcolm încetase să îi spună „mă gândesc mereu la tine“.

Angie luă o pauză.

Își duse delicat șervețelul de cocktail la buze, se strecură din spatele pianului și se îndreptă către toaletă, unde era instalat un telefon cu fise. Nu voia să îl deranjeze pe Joe, cerându-i să-i aducă poșeta.

— Scumpule, îi vorbi încet lui Walter, ai niște mărunțiș?

El își întinse un picior, căută în buzunar și îi oferi monedele.

— Ești o dulce, Angie, îi spuse Walter împleticit.

Mâna lui era umedă; până și monedele erau umede.

— Mersi, dulceață.

Se îndreptă către telefon și formă numărul lui Malcolm. În douăzeci și doi de ani, niciodată nu îl sunase acasă, cu toate că învățase de mult numărul pe de rost. Mulți oameni – își spuse în gând, ascultând sunetul telefonului – ar fi de părere că douăzeci și doi de ani înseamnă o grămadă de timp. Dar pentru Angie timpul era la fel de mare și rotund precum cerul, iar a încerca să îl înțelegi era ca și cum ai încerca să pătrunzi cu mintea muzica, pe Dumnezeu și adâncimea oceanului.

Spre deosebire de alții, Angie învățase cu mult timp în urmă să nu încerce să deslușească treburile astea.

Malcolm răspunse la telefon. Și, într-un fel ciudat, nu îi plăcu sunetul vocii lui.

— Malcolm, îi spuse încet, nu mă mai pot întâlni cu tine. Îmi pare nespus de rău, dar nu pot s-o mai fac.

Tăcere. Probabil că nevasta lui era pe acolo.

— Pa, zise Angie.

Trecând pe lângă Walter, îi spuse „mulțumesc, dragule“, iar el îi răspunse „orice pentru tine, Angie“. Vocea lui Walter era cleioasă de băutură, iar fața îi lucea.

Cântă melodia pe care o ceruse Simon, *Bridge Over Troubled Water,* dar abia când se apropia de final avu curajul să-l privească. Bărbatul nu-i zâmbi și un val fierbinte o cuprinse.

Surâse bradului de Crăciun. Luminițele colorate păreau extraordinar de strălucitoare și, pentru un moment, se simți nedumerită că oamenii făceau așa ceva cu brazii – îi decorau cu atâtea podoabe strălucitoare; unii așteptau perioada asta tot anul. O străbătu un alt val de căldură gândindu-se că, peste câteva săptămâni, bradul va fi despuiat și aruncat pe trotuar, cu tot cu beteală. Își putea închipui cât de ciudat avea să arate pomul, aplecat într-o rână în zăpadă, cu micul trunchi retezat încremenit în aer.

Începu să cânte *We Shall Overcome*[6]*,* dar cineva de la bar îi strigă „Hei, Angie, puțină seriozitate!“, așa că zâmbi și mai larg și trecu la ragtime. Ce tâmpenie că se apucase să cânte *We Shall Overcome*. Simon ar fi crezut că era o tâmpenie, acum își dădea seama. Îi spunea mereu: „Ești așa de sentimentală!“

Dar îi mai spusese și alte lucruri. Când o luase prima oară la masă împreună cu mama ei îi declarase: „Ești ca o fată dintr-un basm frumos“, în timp ce lumina cădea pe masa de pe puntea vasului.

În timp ce se plimbau cu barca, iar mama ei le făcea cu mâna de pe stâncile golfului, îi spusese: „Ești fiica perfectă.“ „Ai o față de înger“, adăugase când păsiseră din barcă pe insula Puckerbrush. Mai târziu îi trimisese un trandafir alb.

Ah, era doar o adolescentă pe atunci. Venise cu prietenii ei chiar în acel bar într-o seară din vara aceea, iar el cânta *Fly Me to the Moon*[7]. Avusese impresia că era acoperit de lumini pâlpâitoare.

Simon era un tip agitat, tot corpul îi zvâcnea, ca al unei marionete trase de sfori. Interpretarea lui avea multă forță. Dar chiar de atunci știuse în sinea ei că îi lipsea *simțirea*. Pe atunci, mulți îi cereau lui Simon să cânte *Feelings*[8], dar el nu se conforma niciodată. Era o melodie prea sentimentală, prea siropoasă, zicea el.

Simon venise din Boston ca să își petreacă vara acolo, dar rămăsese doi ani. Când se despărțise de Angie, îi spusese: „E ca și cum m-aș întâlni cu tine și cu maică-ta în același timp. Treaba asta îmi dă fiori.“ Mai târziu, îi scrisese: „Ești nevrotică. Ai în suflet o rană.“

Nu mai putea folosi pedala, pentru că piciorul îi tremura sub fusta neagră. Doar lui îi mărturisise că mama ei primea bani de la bărbați.

Un hohot de râs izbucni dinspre bar, iar Angie privi într-acolo, dar nu erau decât niște pescari povestind împreună cu Joe. Walter Dalton îi zâmbea dulce, întorcându-și privirea către ei.

Mama ei împletise trei pulovere albastre identice pentru Crăciun. Când plecase din cameră, Simon îi spusese că nu le vor purta în același timp. Mama ei îi cumpărase lui Simon un teanc întreg de discuri cu muzica lui Beethoven. Când el plecase, i le ceruse înapoi, dar Simon nu i le trimisese. Mama ei o asigurase că puteau încă să poarte puloverele albastre, iar când ea îl îmbrăca pe al ei, o obliga și pe Angie să facă la fel. Într-o zi, maică-sa o anunțase: „Simon a fost exmatriculat de la școala de muzică. Acum e avocat pe probleme imobiliare în Boston. Bob Beane s-a întâlnit cu el din întâmplare.“ „OK“, răspunsese Angie.

Atunci se gândise că nu avea să îl mai vadă niciodată. Văzuse o umbră de invidie trecând întunecat pe chipul lui când îi povestise (ah, îi spunea totul; ce copil fusese, locuind împreună cu maică-sa în cocioaba aia!) cum odată, când avea cincisprezece ani, un bărbat din Chicago o auzise cântând la o nuntă. Avea o școală de muzică și discutase cu mama ei timp de două zile. Angie ar trebui să fie la școala lui. Avea să primească o bursă, cazare și masă. „Nu!“, spusese mama ei. Era fetița mamei. Dar ani de zile după aceea, Angie își imaginase școala, un loc imens, zugrăvit în alb, unde lumea cânta la pian toată ziua. Oameni drăguți i-ar fi predat, ar fi învățat să citească

partiturile. Toate camerele ar fi fost încălzite. Nu ar fi auzit nici un zgomot asemenea celor ce răzbăteau din camera mamei ei, sunete care o făceau să își astupe urechile și o alungau din casă, făcând-o să meargă la biserică și să cânte la pian. Dar mama lui Angie hotărâse că nu era cazul să meargă acolo. Ea era fetița mamei.

Privi iar pe furiș la Simon. Se lăsase pe spate în scaun și se uita la ea. Angie nu simțea nici un val de căldură, așa cum se întâmpla ori de câte ori Henry Kitteridge intra pe ușă sau ca acela care emana chiar atunci dinspre bar, unde ședea Walter.

Cu ce scop venise? Și-l imagină plecând devreme de la biroul de avocatură, conducând mașina pe întuneric, către coastă. Poate că era divorțat; poate că trecea prin acel gen de criză existențială pe care o aveau de obicei bărbații după cincizeci de ani, atunci când priveau în urmă, întrebându-se de ce lucrurile se potriviseră astfel. Probabil că, după atâția ani, și el gândise la fel sau poate că nu se gândise deloc la ea, dar dintr-un anume motiv venise în Crosby, comitatul Maine. Știuse oare că ea lucra aici?

Îl văzu cu coada ochiului cum se ridică, iar apoi se sprijină de pian, privind-o. Era aproape chel.

— Bună, Simon, îl salută ea.

Acum cânta o melodie improvizată, degetele îi alunecau peste clape.

— Bună, Angie.

Nu era un bărbat la care să te uiți de două ori. Poate că nici mai demult nu fusese un bărbat la care să te uiți de două ori, dar lucrul ăsta nu avea importanța pe care i-o acordau alții. Nu conta că avusese odată o geacă urâtă de piele maro, pe care el o considera la modă. Nu puteai să te stăpânești să simți ceva pentru un om, indiferent de faptele lui. Pur și simplu, trebuia să aștepți. În cele din urmă, sentimentul acela dispărea, pentru că veneau altele. Sau uneori nu dispărea, ci se prefăcea în ceva foarte mic, ce atârna ca o bucată de beteală într-un colț al minții. Începea să simtă muzica.

— Ce mai faci, Simon? îl întrebă ea zâmbind.

— Foarte bine, mulțumesc, dădu el din cap. Foarte bine.

Brusc, Angie simți umbra unui pericol. Ochii lui nu erau calzi. Odinioară fuseseră calzi.

— Văd că ai încă părul roșcat, remarcă el.

— Acum îl vopsesc, din păcate.

El o privi în tăcere. Hainele atârnau pe el. Hainele atârnaseră mereu pe el.

— Încă ești avocat, Simon? Am auzit că da.

El aprobă din cap.

— Angie, adevărul e că mă pricep. E plăcut să te pricepi la ceva.

— Sigur că e plăcut. Ce ramură a dreptului?

— Imobiliar.

Simon privi în jos, dar își ridică imediat bărbia.

— E distractiv. Ca un puzzle.

— Mă bucur.

Își trecu mâna stângă peste cea dreaptă și execută o gamă scurtă.

— Te-ai căsătorit, Angie?

— Nu. Dar tu?

Observase deja verigheta lui. Un inel lat. N-ar fi crezut că era genul care să poarte o verighetă lată.

— Da. Am trei copii. Doi băieți și o fată, sunt mari deja.

Își mișcă picioarele, sprijinit încă de pian.

— Minunat, Simon. E minunat.

Uitase de *O Come All Ye Faithful*[9]. Începu să cânte, apăsând energic pe claviatură. Câteodată – se gândi –, atunci când cânta, era asemenea unei sculptorițe modelând un lut minunat.

El se uită la ceas.

— Termini programul la nouă?

— Da. Dar trebuie să o șterg, din păcate. Îmi pare rău.

Nu mai roșea. Își simțea pielea rece și avea o durere de cap cumplită.

— Bine, Angie, făcu el îndreptându-și spatele. Plec și eu. Mă bucur că te-am văzut după atâția ani.

— Da, Simon. Mă bucur că te-am văzut.

Brațul lui Betty așeză o ceașcă de cafea de cealaltă parte a pianului.

— Din partea lui Walter, spuse chelnerița, plecând mai departe.

Angie întoarse capul și îi făcu lui Walter cu ochiul. El o privea cu ochi tulburi.

Simon se îndepărta. Uite-i și pe soții Kitteridge. Plecau. Henry îi face cu mâna, iar Angie cântă *Good Night, Irene*.

Simon se întoarse; din două mișcări nervoase fu lângă ea, cu fața foarte aproape de a ei.

— Știi, maică-ta a venit la Boston să mă vadă.

Angie își simțea fața fierbinte.

— A luat autobuzul Greyhound, îi vorbi vocea lui Simon în ureche. Și apoi a ajuns cu taxiul la apartamentul meu. Când am lăsat-o să intre, a cerut ceva de băut și a început să se dezbrace. Și-a desfăcut încet nasturele ăla de la gât.

Gura lui Angie era uscată.

— Toți anii ăștia mi-a fost milă de tine, Angie.

Angie zâmbea, privind înainte.

— Noapte bună, Simon.

Bău toată cafeaua irlandeză. Și apoi cântă tot felul de melodii. Habar nu avea ce cânta, nu ar fi putut spune ce era, dar simțea muzica, iar luminile din bradul de Crăciun erau puternice și păreau îndepărtate. Acolo, bine ancorată în muzică, înțelegea multe. Înțelegea

că Simon era probabil un bărbat lipsit de satisfacții dacă simțise nevoia să îi spună că o compătimise ani de zile. Înțelegea, în timp ce el conducea către Boston, către soția lui cu care avea trei copii, că ceva din el avea să fie mulțumit văzând-o acolo, în acea seară, și mai înțelegea că genul ăsta de mulțumire se regăsea în mulți oameni; așa cum Malcolm se simțea mai bine când îl numea pe Walter Dalton „un pederast jalnic“, dar asta era o hrană neîndestulătoare. Și nimic nu putea schimba faptul că, deși își dorise să devină un pianist de concert, a ajuns în schimb un avocat de procese imobiliare, și nici faptul că se căsătorise cu o femeie cu care trăise treizeci de ani, deși ea nici măcar nu îl mai găsea atrăgător în pat.

Sala era aproape goală. Era mai cald, pentru că ușa nu mai era deschisă tot timpul. Angie cântă *We Shall Overcome* de două ori, încet, maiestuos și privi către bar, de unde Walter îi zâmbea. Bărbatul ridică un pumn în aer.

— Vrei să te duc cu mașina acasă, Angie? întrebă Joe în timp ce ea închidea capacul pianului.

Își luă haina și poșeta albastră.

— Nu, scumpule, mulțumesc, spuse în timp ce Walter o ajuta să își îmbrace haina de blană artificială.

— O plimbare o să-mi facă bine.

Ținând în mână poșeta, își croi drum printre nămeții de pe trotuar, traversând parcarea de lângă poștă. Afișajul electronic de lângă bancă anunța cu cifre verzi că erau minus trei grade, dar ei nu îi era frig, cu toate că îi înghețase rimelul. Mama ei o sfătuise să nu își atingă genele când era frig, altfel se puteau rupe.

După ce coti pe strada Wood, cu luminile ei palide în noaptea geroasă, uimită de atâtea lucruri exclamă tare „ha!“. I se întâmpla adesea după ce simțise muzica așa cum se întâmplase în seara aceea.

Se împiedică în cizmele ei cu tocuri și se sprijini de balustrada verandei.

— Curvo!

Nu îl observase așteptând lângă casă, în umbra neagră a acoperișului.

— Ești o curvă, Angie.

Păși spre ea.

— Malcolm, spuse Angie încet. Te rog.

— Cine dracu’ te crezi să mă suni acasă?

— Păi, să vedem, spuse ea și își strânse buzele, ducându-și un deget la gură. Să vedem.

Nu era în firea ei să îl sune acasă, dar nici să îi amintească de faptul că în douăzeci și doi de ani nu o făcuse niciodată.

— Ești nebună, îi spuse el. Și o bețivă.

Se îndepărtă. Angie îi văzu camioneta parcată lângă blocul de

alături.

— Când te trezești din beție, să mă suni la muncă, îi aruncă el peste umăr.

Apoi, îi vorbi, pe un ton liniștit:

— Și să nu mai faci rahaturi din astea.

Chiar și beată, Angie știa că nu avea să îl sune când se trezea. Intră în bloc și se așeză pe scară. Angela O'Meara.

O față de înger. O bețivă. Mama ei își vindea trupul bărbaților. Nu te-ai căsătorit niciodată, Angela?

Dar, stând pe scări, își spuse că nu era nici mai mult, nici mai puțin jalnică decât ceilalți, chiar și decât soția lui Malcolm. Iar lumea era de treabă: Walter, Joe și Henry Kitteridge. O, da, chiar erau oameni de treabă pe lumea asta. Mâine se va duce devreme la serviciu și îi va povesti lui Joe despre maică-sa și despre vânătăile ei.

„Închipuie-ți", îi va spune lui Joe. „Închipuie-ți pe cineva ciupind în halul ăsta o bătrână paralizată."

Sprijinindu-și capul de perete, jucându-se cu fusta neagră, Angie își dădu seama că înțelesese ceva prea târziu și probabil că așa e viața – înțelegi ceva atunci când e prea târziu. Mâine va cânta la pian în biserică, nu se va mai gândi la vânătăile de pe brațul mamei, brațul acela cu piele moale și lăsată, atât de flască, încât atunci când o strângi cu degetele îți vine greu să crezi că ar putea simți ceva.

3 Să aveți un Crăciun vesel (în limba engleză)
4 Pod peste ape învolburate (în limba engleză)
5 Primul Crăciun (în limba engleză)
6 Vom învinge (în limba engleză). Cântec de protest, devenit imnul neoficial al mișcării pentru drepturile civile din SUA (n.tr.)
7 Du-mă până la lună (în limba engleză)
8 Sentimente (în limba engleză)
9 Veniți, toți credincioșii (în limba engleză)

O MICĂ ÎNTÂMPLARE

Cu trei ore în urmă, când soarele încă strălucea cu putere printre copaci, aruncându-și lumina spre peluza din spate, ortopedul orașului – un bărbat de vârstă mijlocie, pe nume Christopher Kitteridge – se căsătorise cu o femeie din afara orașului, numită Suzanne. Erau amândoi la prima căsătorie, iar nunta fusese un eveniment restrâns și plăcut, cu o flautistă și coșuri de trandafiri galbeni așezate înăuntrul și în afara casei. Până în acel moment, veselia politicoasă a musafirilor nu părea să fie pe sfârșite, iar Olive Kitteridge, așezată la masa de picnic, se gândea că ar fi timpul ca lumea să plece.

Olive se luptase toată după-amiaza cu senzația că se mișca sub apă, o senzație deprimantă și neliniștitoare, de vreme ce nu învățase vreodată să înoate. Îndesând șervetul între scândurile mesei, se gândește: „Bun, mi-a ajuns“, și privind în jos, ca să evite să fie prinsă în altă conversație plicticoasă, o ia pe lângă casă și intră pe ușa ce duce direct în dormitorul fiului său. Pășește pe parchetul de brad, strălucitor în lumina soarelui, și se întinde în patul uriaș al lui Christopher (și al Suzannei).

Rochia lui Olive – care e importantă astăzi, bineînțeles, din moment ce ea e mama mirelui – e făcută dintr-o muselină verde, vaporoasă, imprimată cu mușcate mari, roșii-rozalii, iar femeia trebuie să se așeze cu grijă pe pat ca să nu o șifoneze. Dacă intră cineva în cameră, trebuie să arate decent. Olive e o femeie destul de voinică. Știe asta, dar nu a fost dintotdeauna așa și încă nu s-a obișnuit. A fost mereu înaltă și s-a simțit adesea neîndemânatică, dar greutatea și-a arătat efectele odată cu vârsta: gleznele i se umflă, carnea umerilor i se strânge la ceafă, iar încheieturile și mâinile îi sunt la fel de mari ca ale unui bărbat. Treburile astea o deranjează, normal; câteodată, în secret, o deranjează foarte mult. Însă la vârsta ei nu are de gând să abandoneze plăcerile mâncării, iar asta înseamnă că acum pare o focă grasă, ațipită, înfășurată într-un bandaj vaporos. Dar rochia e chiar reușită, își spune ea, întinzându-se pe spate și închizând ochii. Mult mai frumoasă decât hainele funebre, întunecate, în care e îmbrăcată familia Bernstein, de parcă în ziua asta frumoasă de iunie ar fi venit la o înmormântare, nu la o nuntă.

Ușa dormitorului e întredeschisă, așa că voci și sunete din fața casei, unde petrecerea e în toi, ajung până la ea: tocuri înalte țăcănind pe hol, ușa de la baie trântindu-se. („Chiar așa, se gândește Olive, de ce nu se poate închide o ușă ca lumea?“) Un scaun din sufragerie e târât pe podea, iar aroma cafelei e și ea prezentă, laolaltă cu râsetele

reținute și conversațiile estompate, împreună cu mirosul puternic și dulceag al produselor de patiserie – la fel mirosea și strada de lângă fabrica de pâine Nissen înainte s-o închidă. Se simt și diverse parfumuri, printre care unul care i-a mirosit toată ziua lui Olive a insecticid Off! Toate aceste mirosuri au traversat cumva holul și s-au strecurat în dormitor.

Mai e și miros de țigară. Olive deschide ochii: cineva fumează în grădina din spate. Prin geamul deschis se aude o tuse, scăpăratul unei brichete. Serios, locul a fost invadat. Își închipuie pantofi grei pășind prin stratul de gladiole, iar pe urmă, auzind apa trasă la toaletă, își imaginează pentru o clipă casa prăbușindu-se: țevi care se rup, parchetul plesnind, pereții năruindu-se. Se ridică ușor, se aranjează și își pune încă o pernă la căpătâi.

A construit casa de una singură – mă rog, aproape de una singură. Cu ani de zile în urmă, ea și Henry proiectaseră totul și apoi colaboraseră cu arhitectul, astfel încât, atunci când avea să se întoarcă de la universitate, Chris să aibă o casă decentă în care să locuiască. Când construiești o casă o percepi altfel decât restul oamenilor. Olive s-a obișnuit cu sentimentul ăsta pentru că mereu i-a plăcut să confecționeze tot felul de lucruri de una singură: rochii, grădini, case (ea aranjase trandafirii galbeni în coșuri în acea dimineață, înainte de răsăritul soarelui). Ea și Henry își construiseră propria casă, la câțiva kilometri în josul străzii, iar Olive o concediase recent pe femeia care făcea curățenie pentru că proasta aia târa aspiratorul pe podele, izbindu-l de pereți și trântindu-l pe scări.

Măcar Christopher apreciază locul ăsta. În ultimii ani, ei trei – Olive, Henry și Christopher – l-au îngrijit împreună, defrișând, plantând liliac și rododendroni, săpând gropi pentru stâlpii gardurilor. Acum Suzanne (în sinea ei, Olive o numește „doctorița Sue“) se va ocupa de toate și, pentru că e dintr-o familie bogată, probabil își va angaja o menajeră și un grădinar („Îmi plac tare mult florile dumneavoastră de condurul-doamnei“, îi spusese doctorița Sue cu câteva săptămâni în urmă, arătând înspre straturile de petunii). „Dar nu contează“, gândește acum Olive. „Te dai la o parte și le faci loc celor tineri.“

Prin pleoapele închise, Olive vede o lumină roșie strecurându-se prin ferestre. O simte încălzindu-i pulpele și gleznele, poate simți sub mână cât de cald e materialul rochiei, rochia ei atât de reușită. E mulțumită gândindu-se la bucata de tartă cu afine pe care a reușit să o strecoare în geanta ei mare de piele, se gândește că va merge acasă și o va mânca în liniște, își va scoate combinezonul și jartierele, iar lucrurile vor reveni la normal.

Olive simte o prezență în cameră și deschide ochii. Un copil o privește din ușă; e una dintre nepoatele miresei, venite de la Chicago.

E fetița care ar fi trebuit să arunce petale de trandafiri chiar înainte de ceremonie, dar s-a hotărât în ultimul moment că nu mai voia și a stat în spate, bosumflată. Doctorița Sue reacționase frumos, vorbindu-i împăciuitor și mângâind creștetul copilului cu palma. Într-un sfârșit, Suzanne îi strigase binedispusă „hai, dă-i drumul“ unei femei care ședea lângă un copac, iar aceasta începuse imediat să cânte din flaut. Apoi Suzanne se îndreptase către Christopher, care nu zâmbea și stătea țeapăn ca un lemn, iar cei doi se căsătoriseră acolo, pe peluză.

Dar acel gest – palma care cuprinsese creștetul fetiței, felul în care mâna Suzannei mângâiase cu o mișcare rapidă părul subțire și gâtul firav – rămăsese în mintea lui Olive. Era ca și cum ar fi privit o femeie plonjând în apă de pe marginea unui vas și înotând cu agilitate până la chei. Îi amintea de faptul că unii oameni pot face lucruri care altora nu le stau în putere.

— Bună, îi spune Olive fetiței, dar copilul nu îi răspunde.

După o clipă, femeia o întreabă:

— Câți ani ai?

Nu mai e de mult obișnuită cu copiii, dar Olive presupune că are patru, poate cinci ani; nici un membru al familiei Bernstein nu pare înalt.

Copilul tace în continuare.

— Hai, du-te de aici, o îndeamnă Olive, dar fetița se reazemă de tocul ușii și începe să se legene ușor, cu ochii ațintiți asupra femeii.

— Nu-i politicos să te holbezi. Nu te-a învățat nimeni asta?

Fetița îi spune calm, legănându-se:

— Parcă ai fi moartă.

Olive își ridică puțin capul.

— Asta vă învață acum să spuneți?

Așezându-se înapoi pe pat, simte o reacție fizică, o durere vagă apăsându-i pe stern, ca și cum ar avea o aripă înăuntrul ei. Copila asta ar merita o săpuneală.

Oricum, ziua e pe terminate. Olive privește lucarna de deasupra patului și se simte liniștită că a trecut cu bine de incident. Își imaginează că ar fi avut un infarct chiar în ziua nunții fiului său: ar fi stat pe un scaun pliant pe peluză, în văzul tuturor, iar după ce fiul ei ar fi spus „o iau de soție“, Olive ar fi căzut moartă, cu fața în iarbă și cu fundul ei mare, acoperit de imprimeul cu mușcate, înțepenit în aer. Lumea ar fi vorbit zile în șir despre asta.

— Ce sunt alea de pe fața ta?

Olive își întoarce capul către ușă.

— Tot aici ești? Credeam că ai plecat.

— Ai un fir de păr care iese din una din chestiile alea de pe față, îi spune mai îndrăznește copilul, făcând un pas în încăpere. Din chestia aia de pe bărbie.

Olive își întoarce ochii către tavan și primește aceste cuvinte fără a simți fluturarea de aripă din piept. E incredibil cât de nesuferiți sunt copiii din ziua de azi. A fost o mișcare deșteaptă să pună lucarna chiar deasupra patului. Chris îi spusese că iarna stă uneori în pat și privește cum ninge. Chris a fost mereu așa – o persoană diferită, foarte sensibilă. De asta pictează în ulei atât de bine, cu toate că nu te-ai aștepta la așa ceva de la un ortoped. Fiul ei era un bărbat complicat, interesant, iar în copilărie era așa de sensibil, încât atunci când i-a citit *Heidi*, a pictat o imagine care ilustra povestea – un strat de flori sălbatice pe coasta unui munte alpin.

— Ce-ai în barbă?

Olive observă că fetița își rosese o panglică a rochiei.

Îi răspunde:

— Sunt firimituri de la fetițele pe care le-am mâncat. Acum șterge-o, înainte să te mănânc și pe tine.

Olive face ochii mari.

Fetița pășește în spate, cu mâna pe tocul ușii.

— Nu-i adevărat, îi spune, dar cu toate astea se întoarce și dispare.

— Era și timpul, murmură Olive.

Acum aude sunetul tocurilor înalte țăcănind pe hol.

— Caut toaleta doamnelor, rostește o voce de femeie.

Olive recunoaște glasul lui Janice Bernstein, mama Suzannei.

Henry îi răspunde:

— E chiar acolo, chiar acolo.

Olive așteaptă ca Henry să arunce o privire în dormitor, iar peste o clipă bărbatul apare. Fața îi strălucește de amabilitatea care îl cuprinde atunci când se află în societate.

— Ești bine, Ollie?

— Șșșș. *Taci*. Nu vreau să afle toată lumea că sunt aici.

Henry intră în cameră.

— Te simți bine? șoptește.

— Vreau să merg acasă. Deși știu că tu o să vrei să rămâi până la spartul târgului. Urăsc când o femeie spune „toaleta doamnelor“. S-a îmbătat cumva?

— Ei, Ollie, nu cred.

— Ăștia fumează afară. Sper să nu dea foc casei.

Olive face un semn din cap către fereastră.

— N-o să dea foc.

Apoi, după o clipă, Henry spune:

— Cred că totul a mers bine.

— A, sigur. Du-te să-ți iei la revedere, ca să putem pleca.

— S-a însurat cu o femeie de treabă, adaugă Henry, șovăind la capătul patului.

— Da, cred că da.

Rămân amândoi tăcuți; la urma urmei, a fost un șoc. Fiul lor, unicul copil, e acum căsătorit. Are treizeci și opt de ani; se obișnuiseră cu el.

La un moment dat, s-au așteptat să se însoare cu secretara lui, dar legătura lor nu durase prea mult. Apoi se părea că avea să se însoare cu profesoara care locuia pe insula Turtleback, dar nici legătura asta nu durase prea mult. Și apoi, din senin, se întâmplase: Suzanne Bernstein, medic și doctor în științe medicale, venise în oraș și umblase toată săptămâna într-o pereche nouă de pantofi. Din cauza lor, o unghie incarnată se inflamase și o bășică de mărimea unei cireșe îi apăruse pe talpă. Suzanne spunea mereu povestea asta: „Am căutat în cartea de telefoane și, când am ajuns la cabinetul lui, picioarele mele erau deja *distruse*. A trebuit să sape printr-o unghie. Ce mai mod de a ne întâlni!“

Lui Olive povestea i se părea stupidă. La banii ei, de ce nu își cumpărase o pereche de pantofi care să i se potrivească?

Oricum, iată cum se întâlniseră cei doi. Iar restul, după cum spunea Suzanne, era istorie. Asta dacă șase săptămâni pot fi considerate istorie. Și partea asta era surprinzătoare – să te căsătorești cât ai bate din palme. „De ce să mai așteptăm?“, îi spusese Suzanne lui Olive când cei doi trecuseră pe la ei să le arate inelul de logodnă. Olive răspunsese pe un ton amabil: „Nu e absolut nici un motiv să așteptați.“

— Totuși, Henry, spune Olive acum. De ce tocmai un gastroenterolog? Mai sunt și alte specializări, medici care nu își vâră nasul peste tot. Când te gândești, parcă nu îți cade bine.

Henry o privește absent.

— Știu.

Lumina se joacă pe perete, iar perdeaua albă se mișcă ușor. Mirosul de țigară revine. Henry și Olive tac, privind podeaua, până când Olive spune:

— E o persoană optimistă.

— E potrivită pentru Christopher, răspunde Henry.

Vorbesc aproape în șoaptă, dar la auzul pașilor de pe hol, amândoi se întorc către ușa pe jumătate deschisă, cu o expresie însuflețită, plăcută, întipărită pe față. Dar mama Suzannei nu se oprește; trece de dormitor în taiorul ei bleumarin, ținând în mână o geantă care pare un diplomat în miniatură.

— Mai bine te întorci, spune Olive. Am să vin și eu peste un minut să îi salut. Mai lasă-mă un moment să mă odihnesc.

— Odihnește-te, Ollie.

— Ce zici dacă ne-am opri la Donkin’ Donuts pe drum?

Le place să stea la masa de lângă fereastră, e o chelneriță acolo care îi cunoaște; îi va saluta amabil și apoi îi va lăsa singuri.

— Da, de ce nu, răspunde Henry din ușă.

Întinsă între perne, Olive se gândește cât de palid arăta fiul ei în

toiul nunții. În felul lui prudent, Christopher își urmărise recunoscător din ochi mireasa subțire, cu sâni mici, care privea în sus către el. Mama Suzannei plânsese. Să vezi lacrimile țâșnind din ochii lui Janice Bernstein era chiar un spectacol. La urmă, o întrebase pe Olive:

— Dumneavoastră nu plângeți la nunți?

— Nu văd nici un motiv de plâns, spusese Olive.

Nu să plângă îi venea ei. Simțise teamă în timp ce șezuse acolo, pe scaunul ei pliant. Era teama că inima avea să i se oprească din nou, așa cum se mai întâmplase o dată, ca un pumn care o izbise în spate. Simțea pumnul acela, privind cum mireasa îi zâmbea lui Christopher, de parcă l-ar fi *cunoscut* cu adevărat. Știa oare Suzanne cum arătase el în clasa întâi, când îi cursese sânge din nas la ora domnișoarei Lampley? Îl văzuse oare pe când era un copil palid și un pic dolofan, cu pielea spuzită de bubulițe pentru că era îngrozit de un test de ortografie? Nu, Suzanne confunda faptul de a cunoaște pe cineva cu faptul de a ști cum e să faci sex cu acea persoană câteva săptămâni. Dar nu putea să îi zică așa ceva. Dacă Olive i-ar fi spus (dar nu o făcuse) că florile de condurul-doamnei erau de fapt petunii, doctorița Sue ar fi zis: „Am văzut flori de condurul-doamnei care arătau exact la fel.“ Și totuși era tulburător felul în care Suzanne îl privea pe Christopher în timp ce se căsătoreau, de parcă i-ar fi zis „te cunosc, da, te *cunosc*“.

O ușă se trântește. Un bărbat cere o țigară. Scăpăratul brichetei se aude din nou, împreună cu murmurul gros al vocilor bărbătești.

— M-am ghiftuit…

Olive poate înțelege de ce Chris nu s-a străduit niciodată să își facă mulți prieteni. Seamănă cu ea: nu poate suporta toată vorbăria lor. Oamenii ăia ar putea la fel de bine să te vorbească pe la spate. „Să nu ai niciodată încredere în oameni“, îi spusese mama ei cu ani în urmă, când cineva lăsase un coș cu baligi de vacă la ușa lor. Chiar și Henry era destul de enervant, cu felul lui statornic de a rămâne naiv, de parcă viața ar fi așa cum ți-o înfățișează un catalog Sears: o familie reunită, zâmbind.

Dar Olive fusese îngrijorată la gândul că fiul ei se simțea singur. Iarna trecută fusese obsedată de ideea că Christopher avea să ajungă un bărbat în vârstă și să se întoarcă pe întuneric de la serviciu, după ce ea și Henry aveau să moară. Așa că apariția Suzannei chiar o bucurase. Totul a fost rapid și va dura până să se obișnuiască, dar, privind în ansamblu, doctorița Sue e foarte potrivită. Iar fata fusese foarte prietenoasă cu ea („Nu-mi vine să cred că ați făcut singuri toate schițele casei!“ Sprâncenele ei blonde se arcuiseră a mirare.). Și apoi, să recunoaștem, Christopher e în limbă după ea. Bineînțeles, probabil că acum viața lor sexuală e foarte incitantă, iar ei sunt convinși că asta va dura, așa cum cred toate cuplurile noi. Probabil au impresia că

acum nu vor mai fi singuri.

Acest gând o face pe Olive să dea ușor din cap. Știe că singurătatea poate ucide; în multe feluri, chiar te poate face să mori. În opinia lui Olive, viața e legată de ceea ce ea numește „mici întâmplări“ și „mari întâmplări“. Întâmplările mari sunt evenimente precum nunta sau copiii, intimități care te mențin la suprafață, dar acestea ascund curenți primejdioși și nevăzuți. De aceea ai nevoie și de micile întâmplări: un vânzător prietenos la magazinul Bradley's sau chelnerița de la Dunkin' Donuts, care știe cum îți place cafeaua. E o chestie tare complicată.

— Suzanne o să aibă o casă grozavă, vorbește lângă fereastră una dintre vocile grave.

Se aude foarte clar; probabil că acum s-au întors și privesc către casă.

— Da, o casă nemaipomenită, rostește cealaltă voce. Am venit aici când eram copil și ne-am cazat la Speckled Egg Harbor, am impresia. Ceva de genul ăsta.

Bărbați politicoși care își fumează țigara. „Aveți grijă doar să nu călcați gladiolele“, gândește Olive, „și să nu dați foc la gard“. E somnoroasă, iar senzația e chiar plăcută. Ar putea ațipi aici dacă ar lăsa-o în pace douăzeci de minute. Apoi ar merge să le spună la revedere, cu capul limpede și calmă după un pui de somn. Va lua mâna lui Janice Bernstein și o va ține o clipă; va fi o femeie grasă într-un mod plăcut, căruntă, purtând o rochie cu flori roșii.

O ușă se trântește.

— Brigada emfizemului pulmonar, se aude vocea veselă a Suzannei și bătaia palmelor ei.

Ochii lui Olive se deschid brusc. Simte o senzație de panică, de parcă ar fi fost prinsă fumând în pădure.

— Nu știi că țigările au să te ucidă?

— Ah, n-am auzit niciodată așa ceva, spune jovial bărbatul. Nu cred că mi s-a mai spus asta vreodată.

Ușa se deschide și se închide iar; cineva a intrat în casă. Olive se ridică. Somnul i-a pierit.

Prin fereastră pătrunde o voce mai plăcută. „E prietena aia slăbănoagă a Suzannei“, se gândește Olive. „Fata a cărei rochie arată de parcă ar avea niște alge înfășurate în jurul ei.“

— Ești bine?

— Daaa.

Suzanne lungește cumva cuvântul, bucurându-se de atenție.

— Deci, Suzie, cum ți se par socrii?

Inima lui Olive o ia la galop și femeia se așază pe marginea patului.

— E interesant, răspunde Suzanne serioasă, coborând vocea.

Acum e doctorița Sue, profesionista, care se pregătește să susțină o

lucrare despre paraziții intestinali. Vocea ei coboară mai mult, iar Olive nu mai aude nimic.

— Înțeleg.

Murmur, murmur.

— Tatăl…

— O, Henry e *un scump*.

Olive se ridică și se apropie foarte încet de fereastra deschisă. O rază târzie de soare îi cade pe față în timp ce își lungește gâtul ca să deslușească vorbele murmurate.

— Dumnezeule, da, spune Suzanne, iar vocea ei liniștită se aude deodată foarte clar. Nu mi-a venit să cred că s-a *îmbrăcat* cu așa ceva.

„Rochia“, gândește Olive. Se lipește de perete.

— Păi, lumea se îmbracă altfel pe aici.

„Pe bune că da“, gândește Olive. Dar e uluită, încă simte că se mișcă sub apă.

Prietena cu Alge șoptește din nou ceva. E greu să îi distingă cuvintele, dar Olive o aude pronunțând numele lui Chris.

— E foarte special, răspunde serioasă Suzanne, iar Olive se simte ca și cum aceste femei stau într-o barcă, deasupra ei, în timp ce ea se scufundă în apa mâloasă.

— I-a fost greu, să știi. Și copil singur la părinți – chiar a fost nasol pentru el.

Prietena cu Alge murmură ceva, iar vâsla Suzannei alunecă iarăși prin apă.

— Ce *așteptări* au avut de la el…

Olive se întoarce și își plimbă privirea prin cameră. E dormitorul fiului ei. Ea l-a construit și aici sunt lucruri cunoscute; biroul și covorașul pe care ea l-a țesut demult. O ființă uluită, grasă și neagră se mișcă înăuntrul ei.

I-a fost greu, să știi.

Aproape ghemuită, Olive se târăște încet spre pat, se așază cu grijă. Ce i-a spus Chris Suzannei? *I-a fost greu*. Gura lui Olive începe să secrete salivă sub limbă, în spatele molarilor. Își amintește din nou, fugitiv, cum mâna Suzannei se așezase atât de tandru, atât de ușor pe capul fetiței. Ce îi spusese Christopher? Ce anume își amintise? „Un om nu are de ales decât să meargă mai departe“, gândește Olive. „Un om *ar trebui* să meargă mai departe.“

Pentru că iubește rochia asta o cuprinde o rușine cumplită. Inima i se umpluse de căldură când găsise muselina vaporoasă în magazinul So-Fro; era ca o rază de soare ce străpunsese tristețea neliniștită a viitoarei nunți; florile acelea, alunecând peste masa din atelierul ei de croitorie. S-a contopit cu rochia asta, în care s-a simțit bine toată ziua.

O aude pe Suzanne spunând ceva despre musafirii ei, apoi ușa se închide cu zgomot și în grădină se așterne liniștea. Olive își duce

palma la obraz, la gură. Trebuie să se întoarcă în camera de zi înainte să o găsească cineva acolo. Va fi nevoită să se aplece și să sărute obrazul miresei, care va zâmbi și va privi în jur, cu fața ei atoateștiutoare.

O, da, o doare – Olive geme de durere, așezându-se pe pat. Ce știe Suzanne despre o inimă care doare atât de rău uneori, încât acum câteva luni aproape că a cedat? E adevărat că nu face sport, iar colesterolul ei e la cote alarmante, dar asta e doar o scuză care ascunde faptul că, până la urmă, sufletul ei e cel care se uzează.

Fiul ei venise acasă de Crăciunul trecut, înainte ca doctorița Sue să intre în scenă și îi povestise la ce se gândea uneori. *Câteodată mă gândesc să închei toate socotelile…*

Era un ecou neliniștitor al tatălui său, cu treizeci și nouă de ani în urmă. Dar atunci, abia căsătorită (avea propriile ei dezamăgiri și era însărcinată, deși la vremea aceea nu aflase încă), ea spusese fără să acorde prea multă importanță: „O, tată, cu toții ne simțim triști din când în când.“ Dar nu fusese răspunsul corect, după cum se dovedise.

Pe marginea patului, Olive își sprijină fața în mâini. Aproape că nu-și amintește primii zece ani din viața lui Christopher, cu toate că își amintește unele lucruri fără să vrea. Încercase să îl învețe să cânte la pian, iar el nu cânta notele corect. O enerva cât de speriat era de ea. Dar îl iubise! Ar fi dorit să îi spună asta și Suzannei. I-ar spune: ascultă, doctor Sue, am ceva în adâncul meu care uneori se umflă ca un cap de sepie și împroașcă întunericul. Nu am vrut să fie așa, dar, pe Dumnezeul meu, mi-am iubit fiul.

E adevărat. L-a iubit. De asta l-a și dus la medic de Crăciunul trecut, lăsându-l acasă pe Henry, și stătuse în sala de așteptare, cu inima bătându-i nebunește, până când Christopher ieșise – acest bărbat în toată firea, fiul ei – cu o mină mai luminoasă și o rețetă. Tot drumul spre casă îi vorbise despre nivelul serotoninei și tendințe genetice: nu-l mai auzise niciodată vorbind atât de mult. Ca și tatăl ei, nu era prea vorbăreț.

De pe hol se aude acum clinchet de cristaluri.

— Un toast pentru Fidelity Select, strigă o voce de bărbat.

Olive își îndreaptă spatele și își trece mâna peste biroul încălzit de soare. E biroul cu care Christopher a crescut, iar pata de la borcanul de Vicks VapoRub rămăsese acolo. Lângă pată e un teanc de dosare cu scrisul doctoriței Sue și trei markere. Încet, Olive deschide primul sertar al biroului. Altădată plin cu șosete și tricouri de băieți, sertarul geme acum de lenjeria nurorii sale – lucrușoare colorate, alunecoase, mătăsoase, în dezordine. Olive trage de o bretea și vede apărând un sutien albastru-deschis, lucios și delicat, cu cupe mici. Olive îl întoarce pe toate părțile în mâna ei groasă, apoi îl face ghem și îl îndeasă în poșeta ei încăpătoare. Își simte picioarele umflate, și asta nu-i bine.

Se uită la markerele care zac pe birou, lângă dosarele Suzannei. Doamna Știe-Tot, gândește Olive, luând un marker și scoțându-i capacul, simțind mirosul care îi amintește de școală. Olive ar vrea să mânjească cearșafurile deschise la culoare pe care nora le-a adus cu ea. Privește prin dormitorul invadat, ar vrea să însemneze cu markerul fiecare lucru pe care femeia l-a adus cu ea în ultima lună.

Olive se duce la dulap, deschide ușa. Rochiile care atârnă înăuntru o înfurie. Îi vine să le smulgă de acolo, să boțească materialul închis la culoare și scump al acestor rochițe arogante, aranjate pe umerașe de lemn. Sunt și pulovere în diverse nuanțe de maro și verde, împăturite cu grijă pe o etajeră acoperită cu plastic. Un pulover de la bază este bej. Ce Dumnezeu, mori dacă porți ceva *colorat*? Degetele îi tremură de furie și de teamă că cineva ar putea veni chiar acum pe hol și să-și strecoare capul pe ușă.

Puloverul bej e gros, iar asta e bine, pentru că fata nu îl va purta decât la toamnă. Olive îl despăturește repede și trage o linie cu markerul de-a lungul unei mâneci. Apoi ține markerul în gură și împăturește puloverul la loc, netezindu-l din nou și din nou, ca să pară neatins. A reușit. Deschizând ușa dulapului, nu ai ghici niciodată că cineva a cotrobăit pe aici, într-atât de ordonat e totul.

Cu excepția pantofilor. Perechi de pantofi zac aruncate peste tot pe podeaua dulapului. Olive alege o pereche de mocasini negri și scâlciați, care par purtați frecvent. De fapt, Olive a văzut-o de multe ori pe Suzanne purtând mocasinii ăștia – acum, după ce a pus mâna pe un soț, își permite să umble în pantofi uzați. Speriată la gândul că s-ar putea să nu se mai ridice de acolo, Olive se apleacă, îndeasă un mocasin în geantă și apoi, opintindu-se, reușește să se ridice gâfâind. Aranjează folia în care e înfășurată bucata de tartă, astfel încât să acopere pantoful.

— Ești gata?

Henry stă în ușă, fața lui strălucește de fericire, acum că și-a luat la revedere de la toți, acum că e un bărbat îndrăgit, un *scump*. Deși ar vrea să îi spună ce a auzit, deși vrea să se descarce de povara solitară a faptei sale, nu îi va spune nici o vorbă.

— Vrei să ne oprim la Donkin' Donuts pe drum? întreabă Henry, privind-o cu ochii lui mari, de culoarea oceanului. Un inocent. E modul lui de a trece prin viață.

— Nu știu dacă am nevoie de o gogoașă, Henry.

— Nu-i nimic, doar că ai spus…

— Bine, hai să oprim acolo.

Olive își ia geanta sub brațul ei mare, strângând-o în timp ce iese pe ușă. Nu a fost de prea mare ajutor, dar o consolează cumva să știe că măcar vor fi clipe când Suzanne se va îndoi de ea însăși. Va striga: „Christopher, ești *sigur* că nu mi-ai văzut pantoful?“ Neliniștea va

stărui în timp ce ea va căuta prin coșul de rufe, prin sertarul cu lenjerie. „Cred că mi-am pierdut mințile, uit mereu unde îmi pun lucrurile… Și ce naiba s-a întâmplat cu puloverul meu?“ Iar ea nu va ști niciodată, nu-i așa? Cine ar mâzgăli un pulover, cine ar fura un sutien sau ar lua un singur pantof?

Puloverul nu va mai putea fi purtat, iar pantoful va dispărea laolaltă cu sutienul, acoperit de șervețele Kleenex și de tampoane folosite, în coșul de gunoi al toaletei de la Donkin' Donuts. Apoi, a doua zi, va fi aruncat în tomberon. De fapt, că tot va locui Sue aproape de ei, Olive va lua din când în când câte puțin de ici, câte puțin de colo, doar așa, ca să mențină vie îndoiala. Își va acorda câte o mică întâmplare. Christopher nu trebuie să trăiască împreună cu cineva care crede că le știe pe toate. Nimeni nu le știe pe toate și nici nu ar trebui să creadă așa ceva.

— Să mergem, spune Olive într-un sfârșit și își strânge poșeta sub braț, pregătindu-se pentru călătoria prin camera de zi, închipuindu-și cum inima ei – un mușchi mare și roșu – bate cu putere sub rochia înflorată.

FOAMEA

Duminică dimineață, în port, Harmon se strădui să nu se holbeze la tânărul cuplu. Îi mai văzuse și înainte prin oraș, plimbându-se pe Strada Principală; mâna subțire a fetei, prinsă la încheietură de blana artificială a mânecii jachetei de blugi, o strângea ușor pe cea a băiatului în timp ce priveau vitrinele magazinelor cu aceeași laconică relaxare cu care se sprijineau acum de balustrada scărilor. Se spunea că băiatul ar fi fost vărul lui Kathleen Burnham, că era de origine din New Hampshire și că lucra la gater, deși nu părea nici mai înalt, nici mai în vârstă decât un arțar tânăr. Dar ochii din spatele ochelarilor cu rame negre erau liniștiți, întregul lui corp era liniștit. Cei doi nu purtau verighete și Harmon își întoarse privirea către golful care lucea în lumina dimineții, liniștit și plat ca o monedă.

— Sunt ofticată pe Victoria, o auzi Harmon spunând.

Vocea ei era ascuțită și din cauza asta se auzea prea tare. Părea să nu îi pese că oricine putea să o audă, cu toate că erau puțini oameni acolo, așteptând să intre: Harmon și alți doi pescari. În ultima vreme faleza devenise locul preferat al localnicilor pentru micul dejun de duminică dimineața; nu era neobișnuit să se aștepte la coadă până când se eliberau mesele. Bonnie, soția lui Harmon, nu ar fi așteptat. „Oamenii care așteaptă mă neliniștesc“, obișnuia să spună.

— De ce? întrebă tânărul.

Vocea lui era mai joasă, dar Harmon, aflat aproape de ei, îl auzi. Se întoarse și îi privi cu ochii mijiți.

— Păi…

Fata părea să mediteze, țuguindu-și buzele. Avea o piele perfectă, cu o foarte ușoară nuanță de scorțișoară. Își vopsise părul în aceeași culoare, sau cel puțin așa i se părea lui Harmon. În ziua de azi fetele fac lucruri uimitoare cu părul lor: nepoata lui lucra într-un coafor din Portland și îi spusese lui Bonnie că vopsitul părului era acum o cu totul altă mâncare de pește. Puteai să te vopsești în orice culoare, fără să îți degradezi părul. Bonnie comentase că nu îi pasă, că avea să rămână cu părul pe care i-l dăduse Dumnezeu. Harmon îi regretase decizia.

— A fost cam scorpie în ultima vreme, spuse fata.

Vocea ei era plină de energie, dar meditativă. Băiatul aprobă din cap.

Ușa restaurantului se deschise, doi pescari păși afară, iar cei doi tineri intrară. Băiatul se așeză pe banca de lemn, iar fata, în loc să se așeze lângă el, șezu în poala sa, ca și cum ar fi stat pe un scaun.

— Poftiți, îi spuse lui Harmon, arătându-i locul neocupat cu un gest al capului.

Harmon tocmai se pregătea să refuze cu un gest al mâinii, dar fata îl privi în ochi cu atâta naturalețe, încât Harmon se așeză lângă ei.

— Nu mă mai mirosi, spuse fata.

Privea către apă; din cauza jachetei din blugi cu blană artificială pe marginea glugii, își ținea capul aplecat.

— Mă adulmeci, sunt convinsă.

Schiță un mic gest, poate pentru a-l lovi ușor pe băiat. Harmon, care urmărise scena cu coada ochiului, privea drept înainte. În ultimele clipe, briza se întețise – suprafața golfului era încrețită de valuri. Auzi sunetul unei vâsle azvârlite într-o barcă și privi cum băiatul familiei Coombs dezleagă frânghia de pe stâlp și o aruncă pe debarcader. Se zvonea că puștiul nu voia să se ocupe de magazinul tatălui său, că intenționa în schimb să se angajeze la paza de coastă.

O mașină tocmai oprea în parcare; Harmon profită de ocazie, întoarse capul și o văzu pe fată mirosindu-se, adulmecându-și umărul jachetei de blugi.

— Știu, zise. Miros a iarbă.

„Drogaților“, ar spune Bonnie și i-ar lăsa în plata Domnului. Nu i-ar fi plăcut nici faptul că fata ședea în poala băiatului. Dar Harmon avea impresia că acum toată lumea fuma iarbă, ba chiar la fel de mult pe cât se fuma în anii ’60. Probabil că și fiii lui fumaseră, poate Kevin încă fuma, dar în nici un caz cu nevastă-sa prin preajmă. Nevasta lui Kevin bea lapte de soia, își pregătea punguțe cu müsli și vorbea despre cursurile ei de yoga – și atunci Harmon și Bonnie își dădeau ochii peste cap, exasperați. Totuși, Harmon îi admira energia, după cum admira și cuplul de lângă el. Lumea întreagă era a lor. Era evident din atitudinea lor relaxată, din luminozitatea pe care o avea pielea fetei, din vocea ei înaltă și puternică. Harmon se simțea ca în copilărie, atunci când, mergând pe un drum noroios după o ploaie torențială, găsise un bănuț într-o băltoacă. Moneda îi păruse magică și uriașă. Și acum, această pereche îl însufleți la fel de mult: câtă bogăție exista alături de el!

— Am putea să tragem un pui de somn după-amiază, spunea fata. Așa o să putem sta până târziu. O să vrem să stăm treji, toată lumea va fi acolo.

— Da, am putea, răspunse băiatul.

La tejghea nu mai era loc să citești ziarul, iar Harmon își mâncă ouăle și chifla cu mălai așezat la o masă de lângă geam, privindu-i pe cei doi tineri. Fata era mai slabă decât își imaginase; spatele ei – chiar și în jacheta strâmtă de blugi –, aplecat peste masă, nu era mai lat decât o scândură. La un moment dat își încrucișă brațele și își lăsă capul pe masă. Băiatul vorbea, păstrând o expresie neschimbată pe

fața lui relaxată. Când fata se ridică, el îi atinse părul, frecându-i vârfurile între degete.

Harmon puse două gogoși în pungi separate și plecă. Era începutul lui septembrie, iar vârfurile arțarilor erau roșii; câteva frunze de un roșu aprins – lucruri perfecte, în formă de stea – căzuseră pe șoseaua murdară. Cu ani în urmă, când fiii lui erau mici, Harmon poate că le arătase frunzele, iar ei le adunaseră entuziasmați – mai ales Derrick îndrăgise frunzele, rămurelele și ghindele. Bonnie găsea jumătate de pădure sub patul lui. „În curând vor trăi veverițele aici“, spunea în timp ce băiatul plângea și apoi îl obliga să curețe. Derrick fusese un colecționar care ținea la obiectele lui. Harmon merse mai departe, lăsându-și mașina pe faleză; simțea aerul pe față, ca o cârpă rece și udă. Fiecare dintre fiii săi fusese preferatul lui.

Daisy Foster trăia într-o căsuță pregătită pentru iarnă, la capătul unui drum forestier care șerpuia în jos, dincolo de port, spre apă. Din camera micuță de zi puteai vedea o fâșie lungă de apă pierzându-se în depărtare. Cu toate că vara înfloreau la fereastra ei tufe încâlcite de floarea-miresei, din sufragerie se vedea drumul, la câțiva metri depărtare. Acum tufele erau fără flori, uscate și era frig; făcuse focul în soba din bucătărie. Mai devreme, își schimbase hainele de biserică și îmbrăcase un pulover albastru-deschis, care se potrivea cu nuanța ochilor ei, iar acum fuma o țigară la masa din sufragerie, privind cum crengile pinului norvegian de peste drum se legănau ușor în bătaia vântului.

Soțul lui Daisy, destul de bătrân ca să îi fie tată, murise cu trei ani în urmă. Buzele i se mișcară, amintindu-și cum el îi apăruse în vis noaptea trecută – asta dacă voiai să îl numești vis. Scutură țigara în scrumiera mare de sticlă. Îi spunea mereu că era o amantă înnăscută. Văzu pe geam tânărul cuplu care trecea pe acolo într-o mașină – vărul lui Kathleen Burnham și prietena lui. Conducea un Volvo rablagit, acoperit de abțibilduri care îi aminteau lui Daisy de vechile geamantane pline de vize ștampilate. Observă că fata vorbea, în timp ce tânărul de la volan aproba din cap. Iscodind prin tufele uscate care îi atingeau fereastra, lui Daisy i se năzări că vede un abțibild pe care era scris VISUALIZE SWIRLED PEAS[10], deasupra unui glob pământesc.

În clipa când Harmon apăru, Daisy tocmai strivea țigara în scrumieră. Mersul lui lent, umerii plecați îl făceau să pară mai bătrân decât era în realitate și, doar din această privire fugară, ea își dădu seama că purta cu el o tristețe anume. Dar când îi deschise ușa, ochii lui o priviră plini de viață și inocenți.

— Mulțumesc, Harmon, spuse Daisy când el îi întinse punga cu gogoașa pe care avea obiceiul să i-o aducă.

O lăsă pe fața de masă roșie, lângă cealaltă pungă adusă de Harmon. O va mânca mai târziu, cu un pahar de vin roșu.

Încrucișându-și gleznele plinuțe, Daisy se așeză pe canapeaua din camera de zi.

— Ce mai faci, Harmon? îl întrebă. Ce mai fac băieții?

Știa că asta era pricina tristeții lui: cei patru fii crescuseră și se împrăștiaseră care încotro. Acum veneau în vizită – niște bărbați maturi preumblându-se prin oraș – și își aminti că în trecut nu îl vedeai pe Harmon niciodată singur. Întotdeauna era însoțit de unul sau mai mulți băieți mici, apoi adolescenți, care alergau sâmbăta în jurul magazinului de obiecte de menaj, strigau prin parcare, băteau mingea sau îi spuneau tatălui lor să se grăbească.

— Sunt bine. Par să fie bine.

Harmon se așeză lângă ea; niciodată nu ședea în fotoliul Copoiului.

— Dar tu, Daisy?

— Copoiul mi-a apărut în vis ieri noapte. Dar nu părea să fie un vis. Aș putea să jur că a venit – ei bine, de oriunde se află acum – ca să îmi facă o vizită.

Își înclină capul într-o parte, privind prin fumul țigării.

— Nu ți se pare o nebunie?

Harmon ridică din umeri.

— Indiferent de ce spune lumea, că ar crede sau nu, nimeni nu știe exact care e adevărul cu treburile astea.

Daisy aprobă din cap.

— Păi, Copoiul spunea că totul e în regulă.

— Totul?

Ea râse ușor, mijindu-și ochii în timp ce ducea țigara la gură.

— Totul.

Priviră amândoi prin camera cu tavan jos, iar fumul se lăsă încet peste ei. Odată, pe timp de furtună, erau amândoi în aceeași cameră când o mică sferă de electricitate intrase pe geamul întredeschis, zumzăind ridicol în jurul odăii și apoi dispăruse tot pe geam.

Daisy se așeză iar, trăgându-și puloverul albastru peste burta mare și moale.

— Să nu spui nimănui că l-am văzut așa.

— N-o să spun.

— Ești un prieten bun, Harmon.

Trecându-și palma peste perna canapelei, bărbatul rămase tăcut.

— Hei, vărul lui Kathleen Burnham a venit în oraș cu prietena lui, i-am văzut trecând pe aici cu mașina.

— Tocmai au fost la restaurantul de pe faleză.

Îi povesti cum fata își pusese capul pe masă și cum îi spusese iubitului ei să nu o mai adulmece.

— Ah, ce drăguț.

Daisy râse iarăși, încet.

— Doamne, îi ador pe tineri, spuse Harmon. Lumea se plânge destul

de ei. Oamenilor le place să creadă că misiunea generației tinere este să ducă lumea la pieire. Dar nu e adevărat, nu? De fapt, sunt buni și plini de speranță, și așa ar și trebui să fie.

Daisy zâmbea în continuare.

— Tot ce spui e-adevărat.

Mai trase o ultimă dată din țigară și se aplecă să o stingă. Altădată îi povestise cum ea și Copoiul crezuseră că era însărcinată, cât de fericiți fuseseră – dar nu a fost să fie. Nu avea de gând să îi mai pomenească de asta. În schimb, își puse mâna peste a lui, pipăindu-i încheieturile groase al degetelor.

Peste o clipă, amândoi erau în picioare și urcau scara îngustă ce ducea către mica încăpere unde soarele răzbătea prin fereastră, luminând pe birou o vază de sticlă roșie.

— Bănuiesc că a trebuit să aștepți.

Bonnie deșira fire lungi de lână verde-închis. Un mic maldăr moale de fire zăcea la picioarele ei; prin fereastra lângă care era așezată, soarele dimineții târzii proiecta modele luminoase pe podeaua din lemn.

— Aș fi vrut să fi venit și tu. Vremea e splendidă. Totul e calm, liniștit. Dar acum s-a întețit vântul.

— Pot să văd golful de aici.

Nici nu își ridicase privirea. Avea degete lungi. Verigheta simplă de aur, largă pe deget, reflecta soarele cu fiecare mișcare.

— Presupun că a trebuit să aștepți din cauza turiștilor din afara statului.

— Nu.

Harmon se așeză în scaunul La-Z-Boy, de unde putea privi apa. Se gândi la tânărul cuplu.

— Poate. În mare, a fost o zi obișnuită.

— Mi-ai adus o gogoașă?

Se aplecă.

— Of, Doamne, nu se poate. Am lăsat-o acolo. Mă duc înapoi, Bonnie.

— Termină!

— Hai că mă duc.

— Stai jos!

Nu se ridicase, dar fusese pregătit, cu mâinile pe brațele scaunului, cu genunchii îndoiți. Ezită, se lăsă din nou în scaun. Luă o revistă *Newsweek* de pe măsuță.

— Ar fi fost drăguț din partea ta dacă ți-ai fi amintit.

— Bonnie, am spus că…

— Iar eu am spus să termini.

Întoarse paginile revistei, fără să citească vreun rând. Auzea doar sunetul firelor de lână desprinse. Apoi ea spuse:

— Vreau ca acest covor să arate ca mușchiul din pădure.

Cu un gest al capului îi arătă o bucată de lână de culoarea mustarului.

— O să fie frumos, spuse Harmon.

Bonnie împletise covorașe ani de zile. Făcea aranjamente florale din trandafiri uscați și din boabe de dafin, tricota jachete și veste. Altădată stătea până târziu să facă toate astea. Acum adormea de regulă pe la ora opt și se scula înainte de venirea zorilor; Harmon se trezea adesea în sunetul mașinii de cusut.

Închise revista și se uită cum Bonnie arunca în aer bucățele minuscule de lână verde. Apoi se aplecă grațios și puse firele într-un coș. Arăta cu totul altfel decât femeia cu care se însurase și, cu toate că asta nu îl deranja, îl uimea totuși gândul că un om se putea schimba atât de mult. Talia ei se îngroșase considerabil, la fel ca și a lui. Părul ei, acum încărunțit, era tuns la fel de scurt ca al unui bărbat și, cu excepția verighetei, nu mai purta bijuterii. Nu părea să se fi îngrășat decât în zona mijlocului. El luase în greutate peste tot și pierduse o bună parte din păr. Poate că asta o deranja. Se gândi iar la tânăra pereche, la vocea limpede a fetei, la părul ei de culoarea scorțișoarei.

— Hai să mergem la o plimbare cu mașina, spuse Harmon.

— Tocmai te-ai întors de la plimbare. Vreau să fac niște piure de mere și să mă apuc de covor.

— A sunat vreunul dintre băieți?

— Încă nu. Cred că Kevin o să sune în curând.

— Aș vrea să sune și să ne spună că vor avea un copil.

— Ei, Harmon, ai răbdare. Ce naiba!

Dar el voia o droaie de copii, voia nepoți venind din toate părțile. Atâția ani de clavicule rupte, coșuri, crose de hochei, bâte de baseball, patine pierdute, băieții care se ciorovăiau peste tot, anii în care își făcuse griji că ar putea să simtă bere în respirația lor, așteptând să audă mașina oprind în toiul nopții, apoi prietenele, cei doi băieți care nu aveau prietene; toate aceste lucruri îi ținuseră pe el și pe Bonnie într-o stare de perpetuă zăpăceală, ca și cum ar fi fost tot timpul vreo țeavă spartă prin casă, care trebuia reparată, și nu de puține ori se gândise: „Doamne, de-ar crește odată!“

Și apoi au crescut.

Crezuse că Bonnie avea să fie tristă după plecarea lor, credea că avea să fie nevoit să aibă grijă de ea. Cunoștea și el, ca toată lumea de altfel, cel puțin o familie în care copiii creșteau, iar soția *o ștergea* cât ai zice pește. Dar Bonnie părea calmă, plină de o energie nouă. Se înscrisese într-un club de lectură și, împreună cu o altă femeie, scria o carte de rețete ale primilor coloniști, pe care o mică editură din Camden le spusese că ar intenționa să o publice. Începuse să țeasă mai

multe covoare ca să le vândă într-un magazin din Portland. Adusese acasă primul cec cu fața îmbujorată de încântare. Harmon n-ar fi crezut că avea să fie atât de plină de viață.

În anul când Derrick plecase la facultate se mai întâmplase și altceva. Activitățile lor de dormitor se răriseră considerabil, iar Harmon acceptase acest lucru, simțind că Bonnie „îi făcea pe plac". Dar într-o noapte, când el a atins-o, Bonnie s-a ferit. După o clipă i-a spus încet:

— Harmon, cred că nu mai am nici un chef de chestiile astea.

Stătuseră întinși pe întuneric; certitudinea oribilă, brutală, a faptului că ea vorbea serios îl ardea pe dinăuntru. Dar nimeni nu acceptă o pierdere imediat.

— Nu mai ai chef? întrebă el.

Vorbele îl dureau, de parcă Bonnie i-ar fi tras un pumn în stomac.

— Îmi pare rău. Dar am terminat-o. Nu are rost să mă prefac. Nu e frumos pentru nici unul dintre noi.

El o întrebase dacă asta se întâmpla din cauză că se îngrășase. Ea îi spusese că nu se îngrășase *cu adevărat,* că nu trebuia să gândească astfel. Pur și simplu nu mai voia să o facă.

— Dar poate că am fost egoist, îi spuse el. Spune-mi cum te pot satisface? (Niciodată nu vorbiseră atât de direct despre astfel de lucruri, și Harmon roși în întuneric.)

Chiar nu putea înțelege? îl întrebase Bonnie. Nu era din cauza *lui,* ea era de vină. Pur și simplu nu mai avea chef.

Deschise din nou revista *Newsweek,* gândindu-se că peste câțiva ani casa va fi din nou plină; dacă nu tot timpul, atunci măcar din când în când. Luă paragraful de la capăt. Se făcea un film despre distrugerea Turnurilor Gemene. Avea impresia că ar fi trebuit să aibă o părere despre asta, dar n-avea idee ce anume ar fi trebuit să creadă. Când oare începuse să nu mai aibă păreri despre diverse lucruri? Se întoarse și privi către apă.

Cuvintele *o înșel pe Bonnie* planau undeva departe, asemenea pescărușilor deasupra stâncii Longway, invizibili pentru cei de pe mal – vorbele astea nu aveau nici un sens pentru Harmon. De ce ar fi avut vreun sens? Presupuneau o pasiune care l-ar fi îndepărtat de soție, or asta nu era adevărat. Bonnie era punctul central al existenței sale. Scurtele clipe petrecute cu Daisy duminică dimineața nu erau lipsite de tandrețe, dar ei împărtășeau atunci mai mult un interes comun, era ca și cum la amândoi le-ar fi plăcut să observe păsările. Reveni la articol, înfiorat la gândul că unul dintre fiii lui s-ar fi putut prăbuși odată cu avioanele acelea.

Joi, tocmai se lăsa întunericul când perechea intră în magazinul de obiecte de menaj. Înainte de-a o vedea, Harmon auzi vocea înaltă a fetei. Pășind din spatele raftului cu șuruburi, fu surprins când ea îi

spuse direct: „Salut“. Și, cu toate că nu zâmbea, chipul ei era la fel de senin ca atunci când Harmon o văzuse pe faleză.

— Salut, răspunse Harmon. Ce mai faceți?

— Suntem bine. Aruncăm o privire pe-aici.

Fata își strecură mâna în buzunarul tânărului. Harmon se înclină ușor, iar cei doi se îndreptară către raftul cu becuri. O auzi:

— Îmi amintește de Luke, în spital. Mă întreb ce s-a ales de el. Îți amintești de Luke Brioșă, tipul care conducea locul ăla de rahat?

Băiatul îi răspunse cu un murmur.

— Luke era un ciudat de doi bani. Îți amintești că ți-am povestit cum spunea că se pregătește pentru o operație la inimă? Pun pariu că a fost un pacient insuportabil – era așa de obișnuit să fie el șeful. Dar s-a panicat de inima lui idioată. Mai ții minte când ți-am spus că nu știa dacă avea să se trezească viu sau mort din operație?

Se auzi din nou un murmur, iar Harmon luă mătura din spatele magazinului. Le aruncă o privire în timp ce mătura; fata era aproape de băiatul îmbrăcat într-o haină cu buzunare largi.

— Dar nu te poți trezi mort, nu?

— Să-mi spuneți dacă vă pot ajuta cu ceva, îi anunță Harmon, iar cei doi se întoarseră spre el. Fata păruse speriată.

— Bine, veni răspunsul.

Duse mătura în față. Apăru și Cliff Mott, care îl întrebă dacă veniseră lopețile de zăpadă, iar Harmon îi spuse că aveau să fie livrate săptămâna viitoare. Îi arătă lui Cliff o lopată de anul trecut, iar el o privi îndelung, zicând că avea să se întoarcă.

— Ar trebui să o cumpărăm pentru Victoria, o auzi Harmon pe fată.

Cu mătura în mână, se îndreptă către raftul cu unelte de grădinărit și văzu că fata luase în mână o stropitoare.

— Victoria zice că plantele ei o ascultă când le vorbește, iar eu o cred.

Tânăra puse stropitoarea înapoi pe raft, iar băiatul aprobă din cap, stând neglijent într-o rână. Privea furtunul încolăcit care atârna pe perete. Harmon se întrebă pentru ce aveau nevoie de un furtun pe vremea asta.

— Știi de ce-a fost atât de-a naibii?

Fata purta aceeași jachetă de blugi cu blană artificială la mâneci.

— Pentru că tipul pe care îl place are o amică de tăvăleală și nu i-a zis. A aflat de la altcineva.

Harmon se opri din măturat.

— Hai să fim serioși, cui îi pasă că are o amică de tăvăleală? Tocmai ăsta-i tot șpilul cu treaba asta.

Fata își sprijini capul de umărul iubitului.

Tânărul o îndrumă spre ieșire.

— Noapte bună, le ură Harmon.

Fata apăsă clanța cu mâna ei subțire. În picioare avea cizme șleampete, din piele întoarsă; picioarele ei scheletice, ca de păianjen, se iteau din ele. Abia când cei doi se făcură nevăzuți, Harmon recunoscu sentimentul stânjenitor pe care îl avea. Nu era sigur, dar anii petrecuți în magazin îl făceau să creadă că băiatul șterpelise ceva.

A doua zi, de dimineață îl sună la serviciu pe fiul lui, Kevin.

— Totu-i în regulă, tată? întrebase băiatul.

— A, sigur, sigur.

Brusc, Harmon se simți cuprins de sfială.

–Totu-i bine la tine?

— La fel. La muncă e bine. Martha tot spune că vrea un copil, dar eu sunt de părere să mai așteptăm.

— Sunteți tineri amândoi, spuse Harmon. Puteți aștepta. *Eu* nu mai pot să aștept. Dar nu vă grăbiți. Abia v-ați căsătorit.

— Parcă simți că ai îmbătrânit, nu-i așa? Odată ce ai inelul pe deget.

— Ai dreptate.

Lui Harmon îi venea greu să-și amintească emoțiile primului său an de căsnicie.

— Ia zi, Kev: fumezi iarbă cumva?

Râsul lui Kevin răzbătu prin receptor. Lui Harmon i se părea un sunet sănătos, sincer, degajat.

— Doamne, tată. Ce-ți veni?

— Mă întrebam și eu. S-au mutat niște puști în casa Washburnilor. Lumea se teme că ar fi niște drogați.

— Iarba mă face antisocial, spuse Kevin. Mă face să resping totul. Așa că nu mai fumez.

— Vreau să te întreb ceva. Și să nu îi spui maică-tii, pentru Dumnezeu. Puștii ăștia au venit ieri la magazin, vorbeau între ei și au spus ceva despre „amici de tăvăleală“. Ai auzit de așa ceva?

— Mă cam uimești, tată. Care-i treaba?

— Știu, știu.

Harmon dădu din mână.

— Nu-mi place deloc că îmbătrânesc, sunt unul dintre boșorogii ăia care nu știu nimic despre tineri. Așa că mi-am zis să te întreb pe tine.

— Amici de tăvăleală. Mda. E o treabă la modă acum. E exact asta. Oameni care se întâlnesc ca să și-o pună. Fără obligații.

— Înțeleg. Harmon nu mai știa ce să spună.

— Tată, trebuie să închid. Dar, hei, stai liniștit. Ești de treabă. Nu te îngrijora, nu ești un boșorog.

— Bine, spuse Harmon și privi lung pe fereastră, mult timp după ce fiul său închise telefonul.

— Nu e nici o problemă, sincer, îi zise Daisy când el o sună a doua zi dimineață. Harmon, vorbesc serios.

O auzea cum fuma în timp ce vorbeau.

— Nu-ți face griji, adăugă Daisy.

Îl sună înapoi peste un sfert de oră. Harmon avea un client, iar Daisy spuse:

— Uite ce-ți propun: doar treci pe la mine ca să stăm de vorbă. Numai atât.

— Bine.

Cliff Mott aduse la casă lopata de zăpadă. Cliff Mott, bărbatul bolnav de inimă, care putea să dea colțul în orice clipă.

— S-a făcut, spuse Harmon, dându-i restul.

Harmon tot nu se așeză în scaunul Copoiului; șezu pe canapea lângă Daisy și, din când în când, mâinile li se atingeau pentru o clipă. Altfel, făcură exact ceea ce ea îi spusese că aveau să facă – au stat de vorbă. El îi povesti cum mergea acasă la bunica lui, despre mirosul de amoniac ce domnea în cămara ei și cât de dor îi era de casă.

— Eram mic, se adresă el chipului înțelegător al lui Daisy.

— Și pricepeam că ar fi trebuit să mă *distrez*. Înțelegi, ăsta era scopul. Dar nu puteam spune nimănui că nu era deloc distractiv.

— O, Harmon, făcu Daisy, cu ochii umezi. Înțeleg ce spui.

Ea îi povesti despre dimineața în care furase o pară din curtea din față a doamnei Kettleworth, iar mama ei o obligase să o ducă înapoi. Îi povesti despre cât de rușine îi fusese. El îi spuse despre moneda găsită în băltoacă. Daisy îi vorbi despre primul ei bal din liceu, când purtase o rochie a mamei ei, iar directorul școlii fusese singurul care o invitase la dans.

— Eu te-aș fi invitat, îi spuse Harmon.

Îi spuse că melodia ei preferată era *Whenever I Feel Afraid*[11] și i-o cântă încet, cu ochii strălucitori, plini de căldură. El îi spuse că, auzindu-l prima oară pe Elvis cântând la radio *Fools Rush In*[12], simțise că el și Elvis erau prieteni.

În acele dimineți, întorcându-se la mașina parcată pe faleză, simțea uneori cu uimire că pământul era schimbat, că era plăcut să mergi prin aerul răcoros, că frunzele stejarilor foșneau asemenea unui murmur prietenos. Pentru prima dată după ani de zile se gândi la Dumnezeu, care i se părea o pușculiță uitată pe un raft, pe care el o dăduse jos, privind-o cercetător. Se întreba dacă puștii simțeau același lucru după ce fumau iarbă sau după ce luau ecstasy.

Într-o dimineață de octombrie, în ziarul local apăru un articol despre arestările de la domiciliul familiei Washburn. Întrerupând o petrecere, poliția descoperise marijuana cultivată în ghivece la pervazul unei ferestre. Harmon răsfoi ziarul cu luare-aminte, găsi numele lui Timothy Burnham și al „iubitei lui, Nina White“, care mai fusese acuzată și de agresarea unui polițist.

Harmon nu și-o putea imagina pe fata cu părul de culoarea

scorțișoarei și picioare scheletice atacând un polițist. Încă mai medita la asta în timp ce umbla prin magazin, după niște rulmenți pentru Greg Marston sau o pompă de toaletă pentru Marlene Bonney. Scrise un anunț cu „10% reducere“ și îl așeză în față, lângă singurul grătar care îi mai rămăsese. Spera că avea să treacă pe acolo Kathleen Burnham sau poate cineva de la gater, cineva pe care l-ar fi putut întreba, dar nu veni nimeni și nici unul dintre clienții săi nu aduse în discuție subiectul. O sună pe Daisy, iar ea îi spuse că citise articolul.

— Sărmana, sigur era speriată.

În acea seară, Bonnie se întoarse acasă de la clubul de lectură și îi povesti ce îi mărturisise Kathleen Burnham despre nepotul ei, Tim: că avusese ghinionul de a invita niște prieteni care dăduseră muzica prea tare, iar unii dintre ei – inclusiv prietena lui Tim – fumaseră marijuana. Când ajunsese poliția acolo, Nina a început să îi lovească de parcă era o pisică sălbatică și au fost nevoiți să îi pună cătușe. Dar probabil că acuzațiile aveau să fie retrase și vor trebui să plătească doar o amendă sau poate vor fi ținuți sub supraveghere timp de un an.

— Ce idioți, comentă Bonnie, clătinând din cap.

Harmon tăcu.

— E bolnavă, adăugă Bonnie, azvârlind cartea pe canapea.

Era o carte a Annei Lindbergh; îi povestise despre ea. Annei Lindbergh îi plăcea să se izoleze de tot și de toate.

— Cine e bolnavă?

— Fata aia. Iubita lui Tim Burnham.

— Cum adică „bolnavă“?

— Are boala aia când nu mănânci nimic. Se pare că durează de ceva timp și i-a afectat inima, așa că fata chiar este idioată.

Harmon simți o picătură de transpirație pe frunte.

— Ești sigură?

— Că e o idioată? Gândește-te, Harmon. Când ești tânăr și bolnav cu inima nu ar trebui s-o ții într-o petrecere. Și *cu siguranță* nu ar trebui să te înfometezi tot timpul.

— Nu se înfometează. Am văzut-o în restaurant cu tipul ăla. Stăteau la o masă, au comandat micul dejun.

— Și cam cât a mâncat ea?

— Nu știu, recunoscu el, amintindu-și de spatele ei costeliv care se apleca peste masă. Dar nu pare bolnavă. E o fată drăguță.

— Asta spune și Kathleen. Tim a întâlnit-o în timp ce umbla cu mașina prin țară, însoțind nu știu ce trupă. Unii umblă pur și simplu de colo-colo, după trupa asta, Fish sau Pish. Ceva de genul ăsta. Mai ții minte – Kevin povestea despre Dead Heads[13], indivizii care se țin după porcăria aia… cum le zicea? The Grateful Dead[14]. Chestia asta mi s-a părut mereu jignitoare.

— A murit, spuse Harmon. Jerry, grasul ăla din trupă.

— Păi, sper că a murit recunoscător[15], comentă Bonnie.

Aproape toate frunzele se scuturaseră. Arțarii norvegieni încă își mai păstrau nuanța galbenă, dar aproape tot frunzișul roșu-cărămiziu al arțarilor se așternuse la pământ, lăsând în urmă crengi goale, care păreau să atârne scheletice și dezolante, asemenea unor brațe întinse, cu degete subțiri. Harmon era așezat lângă Daisy, pe canapea. Tocmai îi spusese că nu mai văzuse tânăra pereche în ultima vreme, iar ea îi povestise că Washburnii îi dăduseră afară pe ușă după acea petrecere încheiată cu arestări. Habar n-avea unde locuiau acum cei doi, știa doar că Tim lucra încă la gater.

— Bonnie spune că fata are boala aia care te face să te înfometezi. Dar nu sunt sigur că-i adevărat.

Daisy dădu compătimitor din cap.

— Fete frumoase și tinere care se înfometează. Am citit niște articole despre asta. Nu mănâncă pentru că așa au impresia că dețin controlul, apoi treaba degenerează și nu se mai pot opri. Pur și simplu e îngrozitor de trist.

Chiar și Harmon slăbise. Nu era așa de greu; seara nu mai mânca a doua porție, își tăia o felie mai subțire de prăjitură. Se simțea mai bine așa. Îi spuse și lui Daisy, iar ea aprobă din cap.

— La fel am făcut și eu cu țigările. Am tot amânat prima țigară a zilei și am reușit să le reduc – acum fumez doar trei după-amiaza.

— Grozav, Daisy.

Observase că duminică dimineața femeia nu mai fuma, dar nu avea de gând să pomenească de asta. Poftele trupului sunt lupte personale.

— Spune-mi, Harmon, vorbi Daisy, scuturând ceva de pe pantaloni și zâmbindu-i poznaș. Cine a fost prima ta iubită?

Fusese îndrăgostit de Candy Connely în clasa a patra. Stătea în spatele ei ca să o poată privi cum urca treptele toboganului de pe terenul de joacă, iar o dată fetița căzuse. Harmon se simțise copleșit de dragoste când fata începuse să plângă. Și asta la doar nouă ani. Daisy spuse că la nouă ani mama ei îi cususe o rochie galbenă pentru concertul de primăvară pe care școala îl susținea în fiecare an.

— În seara aceea, înainte de a pleca la concert, mama mi-a prins o floare de liliac alb la rochie, povesti Daisy, râzând ușor. Mă simțeam atât de frumoasă mergând spre școală!

Mama lui Harmon nu cosea, dar făcea mingi din floricele de porumb la Crăciun. Povestind, Harmon simți că ceva îi fusese înapoiat, ca și cum pierderile ireparabile ale vieții, grele ca un bolovan, ar fi fost ridicate și dedesubt Harmon ar fi întrezărit – atent supravegheat de privirea albastră a lui Daisy – alinarea și farmecul a ceea ce fusese odată.

Când ajunse acasă, Bonnie îi spuse:

— De ce ai stat atât? Trebuie să te urci pe acoperiș și să repari

jgheaburile, așa cum ai promis.

Harmon îi întinse punga cu gogoașa.

— Și țeava de sub chiuvetă picură în găleata aia de câteva săptămâni. E de-a dreptul ironic că ai un magazin de menaj.

Un fior de groază îl străbătu pe neașteptate. Se așeză în scaunul La-Z-Boy. Peste o clipă, o întrebă:

— Bonnie, ai vrea să te muți la un moment dat?

— Să mă mut?

— De pildă în Florida sau în altă parte.

— Ai înnebunit? Sau e doar o glumă?

— Un loc unde să fie soare tot anul. Un loc unde casa să nu fie atât de mare și de goală.

— N-am de gând să răspund la o întrebare atât de ridicolă.

Privi în pungă.

— Cu scorțișoară? Știi că nu-mi place scorțișoara.

— Erau singurele pe care le aveau.

Harmon luă o revistă, ca să nu fie nevoit să o privească. Dar peste un moment îi spuse:

— Nu te-a deranjat niciodată că nici unul dintre băieți nu vrea să preia magazinul?

Bonnie se încruntă.

— Am mai discutat despre asta, Harmon. De ce naiba ar trebui să ne deranjeze așa ceva? Sunt liberi să facă ce vor.

— Sigur că da. Dar ar fi fost frumos să fie măcar unul dintre ei prin preajmă.

— Pesimismul tău mă scoate din sărite.

— Pesimism?

— Mi-aș dori să te mai înveselești.

Femeia mototoli punga în mână.

— Și curăță odată jgheaburile alea! Nu-mi place deloc că trebuie să te tot bat la cap.

La începutul lui noiembrie frunzele căzuseră, copacii de-a lungul Străzii Principale erau golași, iar cerul, adesea înnorat. Zilele care se micșorau îi aminteau lui Harmon de starea mohorâtă pe care o tot simțise de multă vreme; nu-i de mirare că Bonnie îl îndemnase să se mai înveselească. În felul lui, pe nesimțite, se înveselea. Acum, la ora închiderii, în timp ce își făcea de lucru prin magazin vânzând cuie unui client întârziat, se trezi că așteaptă cu nerăbdare și bucurie diminețile de duminică petrecute cu Daisy. Nu mai simțea graba acelor luni în care fuseseră „amici…“ Era ca și cum un bec se aprindea într-un oraș unde noaptea se lăsa cu repeziciune și uneori, conducând către casă, o lua pe drumul mai lung, ca să treacă pe lângă casa ei. Văzu o dată un Volvo rablagit parcat pe alee: era plin de abțibilduri și Harmon se întrebă dacă nu cumva rudele Copoiului veniseră în vizită

de la Boston.

Întâmpinându-l la ușă duminica următoare, Daisy îi spuse șoptit:

— Intră, Harmon. Am să-ți povestesc ceva de pomină.

Își duse un deget la buze, apoi continuă:

— Nina doarme sus, în dormitorul mic.

Se așezară la masa din sufragerie, iar Daisy îi povesti tot pe șoptite cum, cu câteva zile în urmă, fata se certase cu Tim – de când îi dăduseră afară locuiau la un motel de pe Autostrada 6 –, iar el luase la plecare și telefonul mobil al familiei Washburn. Nina bătuse la ușa lui Daisy într-o asemenea stare de agitație, încât Daisy crezuse că avea să fie nevoie de un doctor. Nina dăduse de urma tânărului și băiatul trecuse pe acolo să o ia cu el. Daisy crezuse că cei doi se împăcaseră. Dar seara trecută se certaseră din nou și fata îi bătuse iar la ușă, neavând unde să stea. Așa că acum era la etaj. Daisy își împreună mâinile pe masă.

— La naiba, am mare nevoie de o țigară.

Harmon se rezemă în scaun.

— Abține-te dacă poți. Ne descurcăm noi cumva.

Podeaua scârțâi deasupra lor, cineva se mișcă pe scară și fata apăru, purtând pantaloni de flanel și un tricou.

— Salut, îi spuse Harmon, nevrând să o sperie, cu toate că el însuși era surprins.

Nu o mai văzuse de câteva săptămâni, de când intrase în magazin; fata era de nerecunoscut. Capul părea disproporționat de mare în comparație cu trupul; venele i se ițeau proeminente la tâmple, iar brațele goale erau la fel de subțiri ca stinghiile de la spătarul scaunului pe care se așeză. Harmon aproape că nu putea să o privească.

— Stai jos, draga mea, îi spuse Daisy.

Fata se așeză, cu brațele ei lungi sprijinite de masă. Avea cu adevărat impresia că stătea la masă cu un schelet.

— A sunat? o întrebă fata pe Daisy.

Pielea ei nu mai avea nuanța scorțișoarei, ci era palidă, iar părul nepieptănat părea fals, ca blana unui animal împăiat.

— Nu, dragă, nu a sunat.

Daisy îi întinse un șervețel, iar Harmon băgă de seamă că fata plângea.

— Ce mă fac?

Fata privea șoseaua pe fereastră, fără a-l vedea pe Harmon.

— Adică, tocmai cu *Victoria*, dintre toate fetele. Hristoase, era *prietena* mea.

— Poți să mai stai o zi aici până îți faci un plan, spuse Daisy.

Fata ridică ochii mari și căprui către ea, ca și cum ar fi examinat-o de departe.

— Drăguțo, ar trebui să mănânci ceva. Știu că nu vrei, dar trebuie.

— Așa e, spuse Harmon.

Era îngrijorat gândindu-se că fata ar fi putut leșina sau muri în casa lui Daisy. Își aminti de Bonnie spunându-i că inima fetei era deja afectată.

— Uite.

Împinse în fața ei cele două pungi luate de la restaurant.

— Gogoși.

Fata se uită la pungi.

— Gogoși?

— Ce-ai zice dacă ai bea jumătate de pahar de lapte cu o bucată de gogoașă? întrebă Daisy.

Fata începu să plângă din nou. Cât timp Daisy se duse să aducă laptele, Harmon căută în buzunar și îi întinse batista lui albă, împăturită. Fata se opri din plâns și izbucni în râs.

— Ce tare! Nu știam că se mai folosesc chestiile astea.

— Folosește-o, o încurajă Harmon. Dar, pentru Dumnezeu, bea laptele.

Daisy aduse laptele, scoase gogoșile din pungă și rupse una în două.

— Împuțitul de Luke, izbucni fata energic. M-a pus dracului sub supraveghere pentru că am tăiat nenorocita aia de brioșă în două.

— Ce-ai făcut? întrebă Daisy așezându-se.

— În spital. Mi-am tăiat odată brioșa în două. După regulile lor, nu trebuie să te joci – ăsta e cuvântul pe care îl folosesc ei, *să te joci* – cu mâncarea, ești obligat să o mănânci. Aveam un cuțit de plastic în buzunar și am tăiat brioșa în două, iar cineva m-a pârât lui Luke. „Am auzit că îți tai brioșele, Nina“, mi-a zis Luke încrucișându-și brațele. Sfârșindu-și povestea, fata își dădu ostentativ ochii peste cap. Luke Brioșă. Căcănarul.

Daisy și Harmon se priviră.

— Cum de-ai ieșit din spital? întrebă Harmon.

— Am fugit. Dar ai mei mi-au zis că data viitoare mă internează iar și atunci am pus-o.

— Mai bine ai mânca gogoașa, îi spuse Harmon.

Fata chicoti.

— Ești cam caraghios.

— Nu e caraghios. Își face griji pentru tine. Mănâncă-ți gogoașa, o îndemnă Daisy, cu voce melodioasă.

— Deci, care-i treaba cu voi doi?

Fata își muta privirile de la unul la altul.

— Suntem prieteni, răspunse Daisy, dar Harmon văzu că se înroșise.

— OK.

Nina îi privi iarăși. Ochii i se umplură de lacrimi care i se rostogoleau apoi pe obraji.

— Nu știu ce să mă fac fără Tim. Și nu vreau să mă întorc la spital.

Începu să tremure. Harmon își scoase puloverul mare de lână și i-l petrecu în jurul umerilor.

— Sigur că nu, vorbi Daisy. Dar trebuie să mănânci. Să știi că vei avea și alți iubiți.

Expresia de pe chipul fetei se schimbă, iar în acel moment Harmon își dădu seama că asta era teama ei – lipsa iubirii. Cine nu se teme de așa ceva? Dar știa că problemele fetei aveau rădăcini adânci și încâlcite, iar siguranța oferită de casa lui Daisy nu putea să îi ofere alinare prea mult timp. Era foarte bolnavă.

— Câți ani ai? o întrebă.

— Douăzeci și trei. Deci, nu mă puteți obliga să merg la spital. Cunosc toate rahaturile astea, adăugă ea. Așa că nu cumva să încercați vreo mișcare.

El își întinse palmele către ea.

— Nu încerc nimic.

Mâinile i se lăsară în jos.

— Nu ai fost arestată?

Nina dădu din cap a încuviințare.

— A trebuit să merg la tribunal. Amândoi am primit ACD-uri[16], iar mie mi-au mai ținut și un discurs pentru că m-am purtat, știi, ca o ticăloasă cu căcănarul ăla de polițist.

— Ce e un ACD?

Dar Nina era epuizată; își încrucișă brațele, sprijinindu-și capul de masă, așa cum făcuse în restaurant. Cei doi se priviră.

— Nina, spuse Harmon încet, iar ea își îndreptă ochii către el.

Luă gogoașa de pe masă și spuse:

— Din câte îmi amintesc, niciodată nu am implorat pe nimeni.

Fata schiță un zâmbet.

— Te implor acum să mănânci.

Tânăra își ridică încet capul.

— Bine, dar numai pentru că ai fost drăguț cu mine.

Înfulecă gogoașa cu atâta înfometare, încât Daisy îi spuse să o ia mai încet.

— A furat din magazinul tău, îl anunță Nina cu gura plină. A furat niște țevi ca să facă un *bong*[17].

Luă paharul cu lapte.

— Ți-e mai bine fără el, o asigură Daisy.

Toți trei se întoarseră, auzind bătăi puternice în ușa bucătăriei; ușa se deschise și se trânti la loc.

— Bună!

Fata icni, scuipă gogoașa în batista lui Harmon și dădu să se ridice de pe scaun. Puloverul îi căzu de pe umeri.

— Nu, scumpo.

Daisy îi atinse brațul.

— E doar o femeie care strânge donații pentru Crucea Roșie.

Olive Kitteridge stătea în ușa sufrageriei, umplând aproape tot cadrul cu trupul ei.

— Ia te uită, o petrecere. Bună, Harmon.

I se adresă fetei:

— Tu cine ești?

Nina o privi pe Daisy, apoi își mută privirea către masă; în mâna încleștată ținea batista. Privind iar la Olive, o întrebă cu sarcasm:

— Dar *tu* cine ești?

— Sunt Olive. Și dacă nu vă deranjează, aș vrea să mă așez. Cerșitul banilor mă dă gata. Cred că ăsta e ultimul an când mai merg din ușă în ușă.

— Să-ți dau niște cafea, Olive?

— Nț, mulțumesc.

Olive trecu de cealaltă parte a mesei și se așeză.

— Dar gogoașa aia chiar arată bine. Mai ai?

— Da.

Aruncându-i o privire lui Harmon, Daisy deschise cealaltă pungă – era gogoașa lui Bonnie – și o împinse către Olive.

— Să-ți aduc o farfurie.

— A, nu-i nevoie.

Olive mâncă gogoașa, aplecată deasupra mesei. Se lăsă tăcere.

— Stai să-ți aduc cecul.

Daisy se ridică și intră în camera de alături.

— Henry e bine? întrebă Harmon. Și Christopher?

Olive aprobă din cap, molfăindu-și gogoașa. La fel ca majoritatea celor din oraș, Harmon știa că Olive nu o plăcea pe noua sa noră, dar mai credea și că lui Olive i-ar fi displăcut orice altă femeie care s-ar fi căsătorit cu fiul ei. Noua soție, medic de profesie, era inteligentă și venea dintr-un oraș al cărui nume nu și-l amintea. Poate că și ea făcea punguțe cu müsli, practica yoga – cine știe? Olive o privea pe Nina, iar Harmon îi urmări privirea. Nina stătea nemișcată, aplecată în față, și fiecare coastă i se contura clar pe sub tricou; ținea batista lui în mâna ca o gheară de pescăruș. Capul părea prea mare pentru a fi susținut de coloana cu vertebre proeminente. Vena de pe fruntea ei era verde-albăstruie.

Olive termină de mâncat, își șterse zahărul de pe degete, se rezemă în scaun și spuse:

— Ești moartă de foame.

Fata nu se mișcă, în schimb, răspunse:

— Nu mai spune…

— Și eu sunt hămesită, răspunse Olive.

Fata o privi.

— Chiar sunt. De ce crezi că mănânc orice gogoașă care îmi pică sub ochi?

— Nu ești hămesită, zise Nina dezgustată.

— Bineînțeles că sunt. Cu toții suntem hămesiți.

— Mamă…, spuse Nina încet. Ce profund.

Olive scotoci prin geanta neagră, găsi un șervețel, își șterse gura, pe urmă fruntea. Harmon înțelese imediat că era neliniștită. Daisy se întoarse.

— Poftim, Olive.

Îi întinse un plic. Olive se mărgini să încline din cap și îl puse în geantă.

— Hristoase, vorbi Nina. Bine, bine, îmi pare rău.

Olive Kitteridge plângea. Olive era singura persoană din oraș pe care Harmon nu credea să o vadă vreodată plângând. Și totuși iat-o acolo, grasă, cu încheieturile ei mari; gura îi tremura, din ochi îi izvorau lacrimi. Clătină ușor din cap, ca și cum i-ar fi spus fetei că nu are de ce să se scuze.

— Îmi pare rău, îngână ea într-un sfârșit și rămase la locul ei.

Daisy se aplecă înspre ea:

— Olive, pot cumva să…

Femeia tăgădui iarăși din cap, suflându-și nasul. Se uită la Nina și spuse încet:

— Fetițo, nu știu cine ești, dar îmi frângi inima.

— Nu asta vreau, făcu Nina, pe un ton defensiv. Nu mă pot abține.

— Știu asta, știu.

Olive dădu din cap.

— Am predat la școală treizeci și doi de ani. Nu am mai văzut o fată atât de bolnavă ca tine, pe atunci nu exista treaba asta sau cel puțin nu aici. Dar am petrecut atâția ani lângă copii și… și *trăind* pur și simplu… Olive se ridică și își șterse firimiturile din față. Îmi pare rău.

Începu să se îndepărteze, dar când ajunse în dreptul fetei se opri. Își ridică mâna șovăind, începu să o coboare, apoi o ridică iar și atinse capul fetei. Probabil că sub mâna ei mare simțise ceva de care Harmon nu își dădea seama, pentru că apoi își lăsă palma să alunece pe umărul osos, iar fata își sprijini obrazul de mâna ei; lacrimile i se rostogoleau din ochii închiși.

— Nu vreau să fiu așa, șopti Nina.

— Sigur că nu, îi spuse Olive. Iar noi te vom ajuta.

Fata clătină din cap.

— Au încercat să mă ajute, dar mă îmbolnăvesc din nou. Nu mă pot vindeca.

Olive se întinse după un scaun și îl trase aproape, astfel încât să poată sprijini capul fetei în poala ei mare. Îi mângâie părul, luând câteva șuvițe între degete, arătându-le celor doi cu un gest al capului

firele de păr desprinse, pe care le aruncă pe jos. Când te înfometezi, îți pierzi părul. Olive se opri din plâns și spuse:

— Știi cumva cine era Winston Churchill sau ești prea tânără?

— Știu cine era, îi răspunse fata cu un glas ostenit.

— Omul ăsta spunea să nu te dai bătut niciodată, niciodată, niciodată.

— Era gras, răspunse Nina, așa că ce știa el? Nu vreau să mă dau bătută, nu asta-i problema.

— Sigur că nu, spuse Olive. Dar dacă nu îl hrănești, corpul tău se va da bătut. Știu că ai mai auzit vorbele astea, așa că ascultă-mă și nu spune nimic. Sau răspunde-mi doar la întrebarea asta: îți urăști mama?

— Nu. Adică e ea cam jalnică, dar nu o urăsc.

— Atunci e bine, spuse Olive, cu trupul scuturat de un fior. Atunci e bine. E un început.

Scena asta avea să îi amintească mereu lui Harmon de ziua când sfera de fulgere intrase pe fereastră și se plimbase zumzăind prin cameră. În atmosfera sufrageriei era un fel de electricitate caldă, ceva uluitor și nepământean. Fata începu să plângă, Daisy vorbi cu mama ei la telefon și stabiliră să o ia acasă în acea după-amiază, cu promisiunea că nu aveau să o ducă la spital. Harmon plecă împreună cu Olive. Fata rămase pe canapea, înfășurată într-o pătură. Bărbatul o ajută pe Olive să urce în mașină, apoi merse pe jos până la faleză și plecă spre casă, conștient că ceva se schimbase în viața lui. Nu îi povesti lui Bonnie nimic din ceea ce se întâmplase.

— Mi-ai adus gogoașă? îl întrebă ea.

— Nu aveau decât cu scorțișoară. Băieții au sunat?

Bonnie răspunse din cap că nu.

*

De la o anumită vârstă, începi să te aștepți la anumite lucruri. Harmon știa asta. Îți faci griji pentru infarct, pentru cancer, pentru tusea care se poate transforma într-o pneumonie cumplită. Te poți chiar aștepta la criza vârstei de mijloc, dar nimic nu putea explica ceea ce simțea că se întâmplă cu el. Avea impresia că trăia într-o capsulă de plastic transparent care se ridica în aer, împinsă, aruncată și zdruncinată atât de înverșunat, încât nu mai putea regăsi plăcerile zilnice ale vechii sale vieți. Își dorea cu disperare să nu se întâmple astfel. Totuși, după acea dimineață din casa lui Daisy, când Nina plânsese și Daisy vorbise la telefon, stabilind cu părinții ei să vină și să o ia – după acea dimineață, să o vadă pe Bonnie îl înfrigura.

Casa îi părea o peșteră umedă și întunecoasă. Băgă de seamă că Bonnie nu îl întreba niciodată cum mergeau lucrurile la magazin. Poate că, după atâția ani, nici nu mai avea rost să întrebe. Fără să vrea, Harmon începu să îi țină socoteala. Uneori trecea și o săptămână încheiată fără ca ea să îl întrebe altceva decât dacă voia să mănânce

ceva anume la cină.

Într-o seară, o întrebă:

— Bonnie, știi care e cântecul meu preferat?

Ea citea și nu își ridică privirea.

— Care?

— Te-am întrebat dacă știi care e cântecul meu preferat.

Bonnie îl privea acum pe deasupra ochelarilor.

— Iar eu te-am întrebat care e.

— Vasăzică nu știi?

— Ar trebui să știu? Ce-i asta, vreun concurs de cultură generală?

— Eu știu care e cântecul tău preferat – *Some Enchanted Evening*.[18]

— Ăsta e cântecul meu preferat? Nu știam.

— Vrei să spui că nu e adevărat?

Bonnie ridică din umeri, își puse ochelarii pe nas și privi în carte.

— *I'm Always Chasing Rainbows*.[19] Din câte știu, ăsta era preferatul tău.

Oare când se interesase ea ultima oară de preferințele lui? Abia dacă își amintea cântecul acela. Ar fi vrut să îi spună: „Nu, preferata mea e *Fools Rush In*". Dar Bonnie întoarse pagina fără să mai spună nimic.

Duminica o vizita pe Daisy, se așeza pe canapeaua ei. Adesea vorbeau despre Nina. Intrase într-un program pentru cei care sufereau de multiple forme de dezechilibru alimentar, participa la ședințe de psihoterapie în particular și împreună cu familia. Daisy ținea legătura cu ea prin telefon și vorbea des cu mama fetei. Discutând cu Daisy pe îndelete despre toate aceste lucruri, Harmon simțea uneori că Nina era copilul lor, că orice aspect care o privea era de mare interes pentru amândoi. Când Nina luă în greutate rupseră o gogoașă în două și atinseră bucățile, făcând un toast.

— În cinstea celor care își înjumătățesc gogoșile, spuse Harmon. În cinstea lui Luke Brioșă.

Când mergea în oraș, i se părea că vede perechi peste tot: oameni braț la braț, mergând într-o dulce intimitate; parcă vedea o lumină brăzdându-le chipul – era lumina vieții, oamenii *trăiau*. El cât mai avea de trăit? Teoretic, îl mai așteptau încă douăzeci de ani, poate chiar treizeci, dar se îndoia că avea să trăiască atât de mult. Și nici nu ar fi vrut, decât dacă era sănătos. Uită-te la Wayne Roote – doar cu câțiva ani mai în vârstă decât el, iar nevastă-sa trebuia să îi lipească bilețele pe televizor ca să știe ce zi era. Și Cliff Mott era o bombă cu ceas, gata să explodeze din cauza arterelor astupate. Lui Harry Coombs îi înțepenise gâtul și murise de limfom la sfârșitul anului trecut.

— Ce faci de Ziua Recunoștinței? o întrebă pe Daisy.

— Mă duc la sora mea. O să fie bine. Dar tu? Vin toți băieții acasă?

Harmon clătină din cap.

— Trebuie să mergem trei ore cu mașina ca să petrecem ziua cu socrii lui Kevin.

Până la urmă Derrick nu mai venea, se ducea acasă la prietena lui. Ceilalți băieți veniseră, dar acum nu mai era casa lor și, văzându-i acolo, era ca și cum ar fi avut rude în vizită, nu pe propriii lui fii.

— De Crăciun o să fie mai bine, promise Daisy.

Îi arătă cadoul pe care voia să i-l trimită Ninei – o pernă pe care erau cusute cuvintele SUNT IUBITĂ.

— Nu crezi că i-ar fi de ajutor să o privească din când în când?

— E drăguță.

— Am vorbit cu Olive și o să semnez felicitarea pentru toți trei.

— Foarte frumos, Daisy.

Harmon o întrebă pe Bonnie dacă de Crăciun nu voia să facă mingi din floricele de porumb.

— Dumnezeule, nici gând, ripostase Bonnie. Ori de câte ori pregătea maică-ta așa ceva mă temeam că o să îmi rup dinții în ele.

Replica asta îl făcu pe Harmon să râdă – poate din cauză că vocea soției îi suna atât de cunoscută –, iar când ea râse împreună cu el, simți răspândindu-se în el un fior de iubire, alinare și suferință. Derrick veni acasă pentru două zile; îl ajută pe tatăl lui să taie și să instaleze un brad și apoi, a doua zi de Crăciun, plecă la schi cu câțiva prieteni. Kevin nu mai era la fel de vesel cum și-l amintea Harmon; părea maturizat și serios, poate puțin temător față de Martha, care, aflând că supa de morcovi fusese pregătită din concentrat de pui, refuzase să mănânce. Ceilalți băieți s-au uitat la emisiuni sportive și apoi au plecat în orașe îndepărtate să își viziteze prietenele. Lui Harmon îi trecu prin gând că mai avea de așteptat ani de zile până să i se umple casa de nepoți.

În Ajunul Anului Nou, el și Bonnie erau în pat de la ora zece.

— Nu știu ce se întâmplă, Bonnie. Sărbătorile mă cam întristează anul ăsta.

— Harmon, băieții au crescut. Își văd de viața lor.

Într-o după-amiază cu foarte puțini clienți la magazin, Harmon îl sună pe Les Washburn să îl întrebe dacă apartamentul pe care i-l închiriase lui Tim Burnham era încă disponibil. Les îi confirmă; nu avea de gând să mai închirieze vreodată unor tineri. Tim Burnham plecase din oraș, veste pe care Harmon nu o aflase.

— A plecat cu altă fată, nu cu buclucașa aia frumușică și bolnavă.

— Înainte să îl închiriezi, îl rugă Harmon, să mă anunți. S-ar putea să am nevoie de un loc unde să lucrez.

Apoi, într-o zi de ianuarie cu dezgheț, când zăpada se topise pentru scurtă vreme, udând trotuarele și făcând jantele mașinilor să strălucească, Daisy îl sună la magazin.

— Poți trece pe la mine?

Mașina lui Olive Kitteridge era parcată pe aleea lui Daisy, iar când o văzu acolo, Harmon știu ce se întâmplă. Daisy plângea pregătind ceaiul, iar Olive Kitteridge stătea la masă cu ochii uscați, lovind fără încetare cu o lingură în ea.

— Nenorocita aia de noră-mea, cu aerele ei de atotștiutoare! Dacă ai auzi-o, ai zice că e expertă în toate cele. Mi-a spus: „Olive, doar nu te așteptai *cu adevărat* ca fata să se însănătoșească. Cei care au boala asta nu se vindecă niciodată complet.“ Iar eu i-am răspuns: „Bine, Suzanne, dar nici nu *mor* toți“; pe urmă ea mi-a întors-o: „Păi, Olive, de fapt mulți chiar mor.“

— Înmormântarea e restrânsă, îi spuse Daisy lui Harmon. Nu vin decât membrii familiei.

Harmon încuviință din cap.

— Lua laxative, îi povesti Daisy lui Harmon, așezându-i în față o ceașcă de ceai și ștergându-și nasul cu un șervețel. Mama ei le-a găsit într-un sertar din cameră și era logic, pentru că pierdea cele câteva sute de grame pe care le luase în greutate. Așa că a intrat joi în spital…

Daisy fu nevoită să se așeze și își ascunse fața în mâini.

— Din ce mi-a descris mama ei, a fost o scenă îngrozitoare, îi zise Olive. Sigur că Nina nu a vrut să meargă. Au fost nevoiți să cheme oameni, să implice autoritățile și până la urmă au dus-o de acolo zbătându-se și lovind în dreapta și-n stânga.

— Biata de ea, oftă Daisy.

— A făcut infarct azi-noapte, îi spuse Olive lui Harmon.

Olive clătină din cap și lovi ușor masa cu palma.

— Pentru numele lui Dumnezeu! vorbi ea.

Când Harmon plecă, se întunecase de mult.

— Pe unde naiba ai umblat? îl întrebă Bonnie. Ți s-a răcit mâncarea.

El se așeză, fără să răspundă.

— Îmi pare rău, Bonnie, dar nu prea mi-e foame.

— Spune-mi unde-ai fost.

— M-am plimbat cu mașina. Ți-am zis că am fost cam trist în ultimul timp.

Bonnie se așeză în fața lui.

— Mă simt groaznic din cauza tristeții tale. Și nu am *chef* să mă simt groaznic.

— Nici nu te învinovățesc. Îmi pare rău.

Câteva zile mai târziu, Kevin îl sună la magazin.

— Tată, ești ocupat? Ai câteva minute?

— Care-i treaba?

— Voiam să mă asigur că ești bine, că totul e în regulă.

Harmon privea cum Bessie Davis scotocea printre becuri.

— Sigur că sunt bine, băiete. De ce întrebi?

— Am avut impresia că ești cam deprimat în ultimul timp. Nu ai fost în apele tale.

–Nu, nu. Mă mențin pe linia de plutire.

Era o expresie pe care ei doi o foloseau de când Kevin învățase să înoate, în adolescență.

— Martha crede că ești supărat din cauza supei de morcovi de la Crăciun.

— Ei, Doamne, nu.

Bessie se întoarse și se îndreptă către mături.

— Ți s-a plâns cumva maică-ta de asta?

— Nu, tată. Ți-am mai spus. Mă întrebam doar.

— Nu-ți face griji, îi spuse Harmon. Sunt bine. Dar tu?

— Mă mențin pe linia de plutire. Bine atunci, ai grijă de tine.

Bessie Davis, fata bătrână a orașului, îi vorbi multă vreme, în timp ce își alegea un făraș. Îi povesti despre problemele ei cu șoldul, despre inflamația de la umăr. Îi povesti despre boala de tiroidă a surorii ei.

— Nu pot să sufăr vremea asta, îi spuse ea, clătinând din cap.

Când femeia plecă, Harmon simți un val de neliniște. O pojghiță care îl separase înainte de lume părea să se fi destrămat, iar acum totul părea înfricoșător de aproape. Bessie Davis avusese mereu obiceiul de a sporovăi în neștire, dar acum Harmon îi văzuse aievea singurătatea ca o rană pe chip. *Nu eu, nu eu*, îi trecu prin minte. Și-o închipui pe gingașa Nina White șezând în poala băiatului, pe faleză, și îi vorbi în minte: *Nu tu, nu tu, nu tu.*

Duminică dimineața cerul era înnorat, iar luminile din camera de zi a lui Daisy străluceau sub apărătoarea lămpii.

— Daisy, am să-ți spun doar un singur lucru. Nu e nevoie să îmi răspunzi sau să te simți răspunzătoare în vreun fel. Nu-i din vina ta. N-ai făcut nimic altceva decât să fii tu însăți.

Harmon așteptă, își roti ochii prin încăpere, privi în ochii ei albaștri și îi spuse:

— M-am îndrăgostit de tine.

Era atât de sigur că avea să primească în schimb refuzul ei tandru și bun, încât rămase uimit când ea îl cuprinse cu brațele moi. Îi văzu lacrimile și îi simți buzele atingându-le pe ale sale.

Din economiile lor comune îi plăti chiria lui Les Washburn. Nu știa când avea să afle Bonnie. Dar putea să dureze câteva luni. Ce aștepta? Chinul de a face noua lui viață să țâșnească? În februarie, lui Harmon i se făcu frică. Lumea începea să se redeschidă iarăși, încet – aerul mirosea mai proaspăt uneori, soarele mai rămânea câteva minute pe cer deasupra câmpului înzăpezit, colorându-l în violet. Ceea ce începuse – nu când erau „amici de tăvăleală“, ci ca un dulce interes față de celălalt –, întrebări răscolind amintiri vechi, o rază de dragoste

prin inima lui, împărtășind dragostea și durerea scurtei vieți a Ninei, toate acestea izbucniseră acum, fără îndoială, într-o iubire feroce și deplină, iar inima lui părea să știe asta. Avea impresia că bătea neregulat. Așezat în scaunul La-Z-Boy, își simțea inima pulsând sub coaste. Părea să îl avertizeze cu loviturile ei apăsate că nu putea să o mai țină în ritmul ăsta. Numai tinerii, gândea Harmon, pot îndura încercările dragostei. În afară de Nina, fata cu părul de culoarea scorțișoarei. Și părea că atunci când ea îi predase ștafeta, totul se întorsese cu susul în jos. Niciodată, niciodată să nu te dai bătut.

Harmon merse la doctorul pe care îl cunoștea de ani de zile. Medicul îi lipi pe piept discuri de metal, din care ieșeau fire. Inima lui Harmon nu dădea nici un semn că ar fi bolnavă. Stând în fața biroului spațios de lemn, îi spuse doctorului că probabil avea să își părăsească soția. Medicul îi spuse liniștit:

— Nu, nu, asta nu e de bine.

Harmon avea să își amintească mereu trupul doctorului, felul în care acesta își mutase dosarele pe birou, modul în care se îndepărtase de Harmon. De parcă ar fi știut ceea ce Harmon nu știa: că viețile oamenilor se sudează asemenea oaselor, iar fracturile ar putea să nu se mai închidă niciodată.

Dar nu avea nici un rost să i se explice lui Harmon. Nu are rost să explici asemenea lucruri cuiva care a fost contaminat astfel. Acum aștepta, trăind în lumea halucinantă a trupului generos al lui Daisy Foster, aștepta ziua – și el știa că aceasta avea să vină – când va pleca sau Bonnie îl va da afară; nu știa care dintre cele două variante avea să se împlinească, dar cu siguranță avea să se întâmple. Aștepta, asemenea lui Luke Brioșă, pregătit pentru operația pe cord, fără a ști dacă va muri pe masa de operație sau dacă va supraviețui.

10 Mesajul scris în engleză (tradus aproximativ: „Imaginați-vă vrejuri de mazăre“) se pronunță aproape la fel ca sloganul pacifist VISUALIZE WORLD'S PEACE („Imaginați-vă pacea mondială“), pe care îl parodiază. (n.red.)

11 Ori de câte ori mi-e frică (în limba engleză)

12 Nesocotiții se pripesc (în limba engleză)

13 Capete Moarte (în limba engleză)

14 Trupă americană formată în 1965, care combina elemente de rock, jazz, blues și folk. În limba engleză, numele trupei se traduce prin „Morții Recunoscători“. (n.tr.)

15 Joc de cuvinte între adverbul *gratefully* – „recunoscător“ – și numele trupei – The Grateful Dead (n.tr.)

16 ACD – Adjournment in Contemplation of Dismissal (în limba engleză): procedură americană de drept penal, prin care pedeapsa în urma unui delict fără gravitate majoră se suspendă pe o perioadă de șase luni, după care acuzațiile se pot anula în funcție de buna purtare a inculpatului. (n.tr.)

17 Instrument pentru fumatul canabisului și al altor substanțe halucinogene (n.tr.)

18 Într-o seară fermecată (în limba engleză)

19 Mereu alerg după curcubeie (în limba engleză)

UN ALT DRUM

Într-o seară rece de iunie, soților Kitteridge li se întâmplase ceva oribil. Pe atunci Henry avea șaizeci și opt de ani, Olive avea șaizeci și nouă și, cu toate că nu mai erau tineri, nu dădeau deloc impresia că ar fi fost bătrâni sau bolnavi. Dar la un an de la acea întâmplare, oamenii din orășelul de coastă Crosby ajunseseră cu toții la aceeași părere: evenimentul îi schimbase pe cei doi. Dacă dădeai de el la poștă, Henry doar ridica plicul în semn de salut. Când îl priveai în ochi, era ca și cum l-ai fi zărit prin geamul unei verande. Era de-a dreptul trist, iar asta pentru că fusese mereu un bărbat vesel, cu un chip deschis, chiar și atunci când fiul lui se mutase din senin în California împreună cu nevasta – ceea ce, din punctul de vedere al celor din oraș, fusese o mare dezamăgire pentru soții Kitteridge. Și cu toate că nimeni nu își amintea ca Olive Kitteridge să fi fost *vreodată* prea amabilă sau politicoasă, în acel iunie părea și mai puțin înclinată către asemenea porniri. Nu era un iunie rece, ci unul care își făcuse brusc apariția, cu graba verii; zilele erau stropite de soarele strecurat printre mesteceni, făcându-i uneori pe locuitorii din Crosby să fie neobișnuit de pușI pe vorbă.

Altfel, de ce i-ar fi vorbit Cynthia Bibber lui Olive în mall, la Cook's Corner, povestindu-i cum fiica ei, Andrea – care, după ce urmase cursuri la seral, obținuse o diplomă de asistent social – credea că soții Kitteridge nu se împăcaseră cu experiența de anul trecut? Dacă nu dădeai frâu liber panicii, aceasta se interioriza, iar Cynthia Bibber, stând lângă un ficus de plastic, îi spunea șoptit că *asta* putea să ducă la depresie.

— Pricep, spuse Olive cu voce sonoră. Spune-i lui Andrea că sunt impresionată.

Cu ani în urmă, Olive predase matematica la Liceul Crosby și, cu toate că uneori se atașase mult de anumiți elevi, pentru ea Andrea Bibber nu fusese mai mult decât o fată timidă și slăbuță, ștearsă și mult prea serioasă. Exact ca maică-sa, gândi Olive, privind pe lângă ea la narcisele plantate în straturile de paie artificiale de lângă raionul de iaurt înghețat.

— Lumea se specializează în așa ceva, spunea Cynthia Bibber.

— În ce anume? întrebă Olive, care se gândea că ar putea lua niște iaurt înghețat cu ciocolată dacă femeia ar pleca de acolo.

— În consilierea de criză, spuse Cynthia.

Își mută un pachet sub braț.

— Treaba asta exista chiar și înainte de atentatul de la 11

septembrie, dar acum, ori de câte ori are loc vreun accident sau se deschide focul în școli, aduc imediat psihologi. Oamenii nu se pot descurca singuri în astfel de situații.

— Aha.

Olive privi în jos la femeia scundă, cu oase subțiri. Mare și solidă, Olive o domina.

— Lumea a observat că Henry s-a schimbat, continuă Cynthia. Și tu te-ai schimbat. Consilierea era doar o sugestie – ar fi putut să vă ajute. Încă v-ar putea fi de ajutor. Știi, Andrea are un cabinet personal, s-a asociat cu o altă femeie pentru jumătate de normă.

— Înțeleg, spuse din nou Olive, de data asta foarte tare. Ce cuvinte urâte născocesc oamenii, Cynthia – proces, interiorizare, depresiv, toate prostiile astea. M-ar *deprima* dacă aș fi nevoită să pronunț cuvintele astea toată ziua.

Ridică sacoșa de plastic.

— Ai văzut ce reduceri au la So-Fro?

Ajunsă în parcare, nu reuși să își găsească cheile și trebui să împrăștie conținutul poșetei pe capota încinsă de soare.

Când un bărbat la volanul unui camion roșu o claxonă la semafor, Olive privi în oglinda retrovizoare și îi aruncă un „să te ia naiba“, apoi se angajă în trafic. Sacoșa de la magazinul de stofe alunecă pe podea, iar un colț de denim rămase întins pe covoraș. „Andrea Bibber vrea să facem ședințe de consiliere“, i-ar fi spus altădată lui Henry și își putea imagina cu ușurință sprâncenele mari ale bărbatului încruntându-se, în timp ce s-ar fi ridicat de deasupra stratului de mazăre pe care îl plivea. „Dumnezeule, Ollie“, i-ar fi răspuns el, iar golful s-ar fi întins în spatele lui, pescărușii ar fi fâlfâit din aripi deasupra unei bărci de pescuit homari. „Închipuie-ți.“

Era o chestie atât de amuzantă, încât Henry și-ar fi dat capul pe spate și ar fi râs, așa cum făcea uneori.

Olive ieși pe autostradă. De când Christopher se mutase în California, se întorcea acasă de la mall pe același drum. Nu voia să treacă pe lângă casa cu linii minunate, cu fereastra mare, arcuită, unde feriga de Boston crescuse atât de frumos. Lângă Cook's Corner, autostrada se întindea de-a lungul râului, iar în acea zi apa era lucioasă și frunzele plopilor fluturau, arătându-și spatele de un verde pal. Chiar și în vremurile bune, poate că Henry nu ar fi râs de Andrea Bibber. Te înșeli dacă-ți închipui că știi cum au să reacționeze oamenii.

— Pun pariu pe orice, spuse Olive cu voce tare, privind râul strălucitor, panglica lui domoală șerpuind dincolo de stâlpii de siguranță.

Voia să spună: Pun pariu pe orice că Andrea Bibber înțelege altfel criza decât mine. Da, da.

Pe malul râului creșteau sălcii plângătoare. Crengile lor aeriene, mișcătoare erau de un verde-deschis.

Avea nevoie la toaletă.

— Am nevoie la baie, îi spusese lui Henry în acea seară, în timp ce intrau în orășelul Maisy Mills.

Henry îi zisese, pe tonul lui agreabil, că trebuia să mai aștepte.

— Daaa, cuum să nuuuu, replicase Olive, lungind exagerat cuvintele.

O imita pe soacra ei, Pauline, moartă de ceva ani, care răspundea așa ori de câte ori i se spunea ceva ce nu voia să audă.

— Daaa, cuum să nuuuu, repetă Olive. Spune-o și mațelor mele, adăugă, agitându-se puțin în mașina întunecată. Dumnezeule, Henry, mai am puțin și explodez.

Dar adevărul era că petrecuseră o seară plăcută. Mai devreme se întâlniseră în susul râului cu prietenii lor, Bill și Bunny Newton, merseseră la un restaurant deschis de curând și se distraseră pe cinste. Ciupercile umplute cu carne de crab fuseseră delicioase, toată seara ospătarii se înclinaseră politicos, umplându-le cu apă paharele înainte ca ei să le fi golit pe jumătate.

Olive și Henry se simțeau satisfăcuți și de faptul că povestea odraslei lui Bill și Bunny era mai urâtă decât cea a lui Christopher. Ambele cupluri aveau câte un singur copil, iar soții Kitteridge erau amândoi de acord că fiica celorlalți, Karen Newton, le provocase părinților un alt fel de suferință, chiar dacă fata locuia alături de ei și familiile se puteau vizita oricând. În anul precedent, Karen avusese o scurtă legătură cu un bărbat care lucra la Midcoast Power, dar în cele din urmă hotărâse să își păstreze căsnicia. Bineînțeles că asta îi îngrijorase la culme pe soții Newton, chiar dacă nu îl plăceau prea mult pe Eddie, ginerele lor.

Cu toate că fusese o grea lovitură să îl vadă pe Christopher luat de lângă ei de către soția lui băgăreață, iar asta după ce plănuiseră să îl instaleze aproape de ei, ca apoi să își poată întemeia o familie (Olive își imaginase că avea să îi învețe pe nepoți cum să planteze bulbi de lalele), deși fusese o lovitură să își vadă visul destrămat astfel, faptul că nepoții lui Bunny și ai lui Bill locuiau alături de ei, dar erau obraznici, era o sursă secretă de ușurare pentru soții Kitteridge. De fapt, cei doi Newton le povestiseră în acea seară despre ceea ce nepotul lui Bunny îi spusese bunicii lui săptămâna trecută: „Oi fi tu bunica mea, dar asta nu înseamnă că trebuie să te iubesc.“ Era ceva înspăimântător – cine s-ar fi așteptat la așa ceva? Ochii lui Bunny se umpluseră de lacrimi. Olive și Henry reacționaseră după puteri, clătinând din cap, spunând că era rușinos că Eddie îi învăța pe copii să spună asemenea lucruri, chipurile ca „să se exprime“.

— Să știi că și Karen are partea ei de vină, spuse Bill cu gravitate,

iar Olive și Henry murmuraseră că da, bineînțeles că era adevărat.

— O, Doamne, spuse Bunny, suflându-și nasul. Uneori pur și simplu nu poți să ai câștig de cauză.

— Nu, nu poți câștiga, răspunse Henry. Și te străduiești să faci cum e mai bine.

Bill se interesă ce mai făceau cei din California.

Olive îi răspunse:

— Erau morocănoși. Când i-am sunat săptămâna trecută erau al naibii de morocănoși. I-am spus lui Henry că n-ar mai trebui să sunăm. O să vorbim cu ei atunci când vor avea chef să ne vorbească.

— Nu poți câștiga, spuse Bunny. Chiar și atunci când faci tot ce poți.

Dar fuseseră în stare să râdă, ca și cum tocmai auziseră ceva întristător de amuzant.

În timp ce își îmbrăcau puloverele în parcare, Olive și Henry căzură de acord că întotdeauna era plăcut să afli despre problemele altora.

În mașină era răcoare. Henry se oferise să dea drumul la căldură, dar ea refuzase. Merseră prin întuneric, câte o mașină se îndrepta spre ei din sens opus, cu farurile strălucind, apoi pe șosea se așternea din nou întunericul.

— E îngrozitor ce i-a spus băiatul ăla lui Bunny, comentă Olive, iar Henry fu de acord că era într-adevăr îngrozitor.

După o vreme, Henry spuse:

— Nu e mare lucru de capul lui Karen.

— Nu, răspunse Olive, chiar că nu.

Stomacul ei, bolborosind și agitându-se într-un mod foarte familiar, începu să accelereze la rândul lui, iar Olive deveni brusc atentă, apoi se alarmă.

— Dumnezeule, exclamă ea în timp ce opreau la un semafor din Maisy Mills, mai am puțin și explodez.

— Nu prea știu ce să fac, zise Henry, aplecându-se în față ca să poată privi dincolo de parbriz. Benzinăriile sunt tocmai în cealaltă parte a orașului și cine știe dacă mai sunt deschise la ora asta. Nu poți să te ții? Ajungem acasă în cincisprezece minute.

— Nu. Crede-mă, m-am ținut cât am putut.

— Păi…

— E verde, *ia-o din loc*. Oprește la spital, Henry. Sigur au o toaletă acolo.

— La spital? Ollie, nu știu ce să zic.

— Pentru numele lui Dumnezeu, oprește la spital. M-am născut acolo, adăugă ea. Au să mă lase să le folosesc baia.

Spitalul se ivi în vârful dealului; acum, cu aripa nou construită, părea mai mare. Henry trecu pe lângă semnul care anunța, cu litere albastre: URGENȚE.

— Ce faci? îl întrebă Olive. Pentru numele lui Dumnezeu!

— Te duc la intrarea din față.

— Oprește naibii mașina.

— Of, Olive.

Vorbi cu un glas dezamăgit, asta – presupunea Olive – pentru că nu îi plăcea deloc când ea înjura. Băgă mașina în marșarier și opri în fața ușii albastre, masive și bine iluminate, pe care era scris URGENȚE.

— Mulțumesc. A fost chiar așa de greu?

În sala de așteptare pustie și orbitor de luminoasă, asistenta își ridicase privirile către ei.

— Am nevoie la toaletă, anunțase Olive, iar asistenta ridicase un braț învești mântat în alb și îi arătase pe unde să o ia. Olive flutură din mână pe deasupra capului și intră pe ușă.

— Uau, își spuse cu glas tare. Pfui!

După Aristotel, sau poate Platon – unul dintre ei –, *plăcerea este lipsa durerii*. Olive absolvise facultatea *magna cum laude*, iar mamei lui Henry nu îi plăcuse treaba asta. Închipuie-ți. Pauline chiar afirmase că fetele care termină facultatea *magna cum laude* sunt plicticoase și habar n-au să se distreze… Ei bine, Olive nu avea de gând să își strice momentul gândindu-se la ea. Termină, se spălă pe mâini și privi în jur, în timp ce își puse mâinile sub uscător. Se gândi că baia era uriașă, îndeajuns de mare ca să se poată face operații acolo. Era așa de mare din cauza celor în scaune cu rotile. În ziua de azi erai dat în judecată dacă nu construiai ceva îndeajuns de încăpător pentru un scaun cu rotile, iar Olive detesta chestia asta.

— Vă simțiți bine?

Asistenta era în hol, îmbrăcată în puloverul și pantalonii ei lălâi.

— Ce ați avut? Diaree?

— Explozivă. Dumnezeule! Sunt bine acum, mulțumesc foarte mult.

— Ați vomitat?

— Nu, nu.

— Aveți vreo alergie?

— Nu.

Olive privi în jur.

— Se pare că nu prea aveți pacienți în seara asta.

— E mai animat la sfârșit de săptămână.

Olive încuviință din cap.

— Petrecăreți, presupun. Nimeresc cu mașina în vreun copac.

— De cele mai multe ori se întâmplă accidente din cauza membrilor familiei. Vinerea trecută, un frate și-a împins sora pe geam. Se temeau să nu-i fi rupt gâtul.

— Dumnezeule, spuse Olive. Și toate grozăviile astea se întâmplă în orășelul Maisy Mills.

— Fata și-a revenit. Doctorul vă poate consulta acum.

— O, n-am nevoie de doctor. Pur și simplu a trebuit să merg la

toaletă. Am luat cina cu niște prieteni și am băgat în mine cât am putut. Soțul mă așteaptă în parcare.

Asistenta îi luă mâna și se uită la ea.

— Haideți să fim atenți o clipă. V-au mâncat palmele recent? Tălpile?

Privi atent în sus, către Olive.

— Urechile vă sunt întotdeauna atât de roșii?

Își atinse urechile.

— De ce? Sunt cumva pe moarte?

— Aseară o femeie a murit aici, îi răspunse asistenta. Ca și dumneavoastră, ieșise să ia masa în oraș cu soțul și a ajuns aici ceva mai târziu. Avea diaree.

— O, Doamne, spuse Olive, iar inima i-o luă la galop și fața i se încinse. Ce pățise?

— Era alergică la carnea de crab și a intrat în șoc anafilactic.

— Vedeți? Eu nu sunt alergică la carnea de crab.

Asistenta dădu imperturbabil din cap.

— Femeia mâncase ani de zile crab fără să aibă nimic. Haideți să vă consulte doctorul. Ați venit aici roșie la față și agitată.

Acum Olive era și mai agitată, dar n-avea de gând să-i dea asistentei de știre, nici nu avea să pomenească de ciupercile umplute cu carne de crab. Îi va spune doctorului, dacă avea să se poarte frumos.

Henry parcase în fața intrării și ținea motorul pornit. Olive îi făcu semn să coboare geamul.

— Vor să mă examineze, îi spuse, aplecându-și capul.

— Să te interneze?

— Să mă *examineze*. Vor să se asigure că nu intru în șoc. Dă naibii sonorul mai încet!

Dar Henry deja întinsese mâna să întrerupă meciul celor de la Red Sox, transmis la radio.

— Dumnezeule mare, Ollie! Ești bine?

— O femeie a murit aseară aici din cauza cărnii de crab și acum se tem că vor fi dați în judecată. Au să-mi ia pulsul și ies imediat de aici. Dar ar trebui să muți mașina.

Ceva mai departe pe hol, asistenta ținea la o parte o perdea verde gigantică.

— Ascultă meciul de baseball, o anunță Olive, îndreptându-se către ea. O să vină el încoace când o să creadă că am murit.

— Am să mă uit după el.

— E îmbrăcat cu o geacă roșie.

Olive își puse geanta pe un scaun din apropiere și se așeză pe pat, în timp ce asistenta îi lua tensiunea.

— Paza bună trece primejdia rea. Dar presupun că nu aveți nimic.

— Asta presupun și eu, spuse Olive.

Asistenta îi înmânã un formular prins de clipboard, iar Olive șezu pe pat, completându-l. Își privi palmele cu atenție și lăsă formularul deoparte. Normal că era de datoria lor să te examineze dacă dădeai buzna la Urgență. Medicul o va pune să scoată limba, îi va lua temperatura și apoi o va trimite acasă.

— Doamna Kitteridge?

Medicul era un bărbat cu o față banală, care nu părea să fie destul de în vârstă să fi terminat Facultatea de Medicină. Îi ținu cu blândețe în mână încheietura mare, luându-i pulsul, în timp ce ea îi povestea cum mersese în seara aceea la restaurant și că, în drum spre casă, venise la spital doar ca să folosească toaleta. Da, suferise de o diaree îngrozitoare, lucru care o luase prin surprindere, dar nu avea mâncărimi în palme sau la tălpi.

— Ce-ați mâncat? întrebă medicul, ca și cum informația l-ar fi interesat.

— La început am mâncat ciuperci umplute cu crab și știu că o femeie în vârstă a murit ieri noapte din cauza crabului.

Mijindu-și ochii, medicul îi atinse lobul urechii.

— Nu văd semne de erupție. Spuneți-mi ce altceva ați mai mâncat?

Aprecia faptul că tânărul nu părea plictisit. O groază de doctori te fac să te simți ca naiba, de parcă n-ai fi decât un munte de grăsime alunecând pe banda de producție.

— Friptură. Și un cartof copt, mare cât capul dumneavoastră. Și cremă de spanac. Să vedem…

Olive închise ochii.

— O salată mică, dar cu un sos destul de bun.

— Supă ați mâncat? Supele astea au mulți aditivi care pot provoca reacții alergice.

— Nu, fără supă, răspunse Olive, deschizând ochii. Dar la desert am mâncat o felie delicioasă de prăjitură cu brânză. Avea și căpșune.

În timp ce nota toate astea, medicul îi spuse:

— Probabil că e doar un caz de reflux gastric.

— Aha, înțeleg.

Se gândi o clipă, înainte de a spune dintr-o suflare:

— Statistic vorbind, e destul de improbabil ca două femei să moară din aceeași cauză două nopți la rând.

— Cred că sunteți în regulă, îi comunică doctorul. Dar ca să fim siguri, aș vrea totuși să vă examinez, să vă palpez abdomenul, să vă ascult inima.

Îi întinse un pătrat albastru dintr-un material care părea a fi plastic sau hârtie.

— Îmbrăcați-l cu deschiderea în față. Vă rog să vă dezbrăcați complet.

— Of, pentru numele lui Dumnezeu! făcu Olive, dar doctorul trecuse

deja de perdea. Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă din nou, dându-și ochii peste cap, dar se execută pentru că medicul se purtase amabil și pentru că cealaltă femeie murise din cauza crabului.

Olive își împături pantalonii și îi așeză pe scaun, având grijă să pună chiloții dedesubt, unde medicul nu i-ar fi putut vedea atunci când avea să se întoarcă.

Ce prostie de centură din plastic, făcută pentru o slăbătură; aproape că nu o cuprindea. Reuși totuși să lege o fundă mică, albă. Așteptând, își încrucișă brațele și își dădu seama că de fiecare dată când vedea spitalul ăsta, prin minte îi treceau mereu două gânduri: că se născuse acolo și că trupul tatălui său fusese adus tot acolo, după ce își luase zilele. Avusese ceva necazuri, dar nu mai conta. Își îndreptă spatele. Și alții avuseseră ceva necazuri.

Amintindu-și de povestea asistentei despre băiatul care își aruncase sora pe fereastră, Olive dădu ușor din cap. Dacă Christopher ar fi avut o soră, nu ar fi împins-o niciodată pe geam. Dacă s-ar fi însurat cu secretara lui, ar fi rămas și acum în oraș, cu toate că fata era proastă. Olive înțelegea de ce trecuse la alta. Nevasta lui de acum nu era proastă. Era înfiptă și hotărâtă, și rea ca dracu'.

Olive își îndreptă spatele și privi la sticluțele aliniate pe raft, pline cu diferite substanțe, la cutia cu mănuși de latex. Putea pune pariu că în sertarul dulapului metalic se aflau tot felul de seringi pregătite pentru tot felul de probleme. Își flexă glezna într-o parte, apoi în cealaltă. Peste o clipă se va uita pe geam să vadă dacă Henry era pregătit; știa că nu va rămâne mult timp în mașină, chiar dacă la radio se transmitea meciul. O va suna pe Bunny mâine, să îi povestească despre acest mic fiasco.

Pe urmă, totul a fost ca și cum evenimentele din acea noapte ar fi fost pictate cu un burete, de parcă cineva i-ar fi apăsat pe creier un burete plin cu vopsea și își amintea doar ceea ce fusese pictat acolo, doar petele care rămăseseră în urmă. Se auzi un sunet rapid, brutal – perdeaua fusese dată la o parte, iar inelele alunecaseră cu zgomot pe bară. Cineva purtând o mască albastră de schi agita un braț către Olive, țipând „la pământ!". Fu cuprinsă de o nedumerire stranie, iar profesoara din ea spunea „hei, hei!", în timp ce necunoscutul îi ordona: „La *pământ*, cucoană! Frate!" Olive ar fi vrut să întrebe „unde anume, la pământ?", pentru că amândoi erau derutați – măcar de asta era sigură; ea își strângea în jurul corpului halatul pergamentos, iar omul ăsta slab, cu masca lui de schi, își agita brațul.

— Uite ce e, îi zise ea, cu limba încleiată. Geanta mea e pe scaunul de colo.

Dar de pe hol răzbătu un strigăt. Un bărbat se apropia țipând, iar când bocancul lui lovi scaunul, Olive fu cufundată într-o teroare neagră. Era un bărbat înalt, cu o carabină, îmbrăcat cu o vestă mare,

kaki, cu buzunare fără nasturi. *Dar masca pe care o purta,* o mască de Halloween, cu chipul zâmbitor al unui porc rozaliu, păru să o proiecteze în străfundurile unei ape înghețate – fața aia sinistră de plastic a unui porc care zâmbea. De undeva de sub apă, îi vedea pantalonii de camuflaj asemenea algelor și, deși știa că el strigă la ea, nu îi putea auzi cuvintele.

Au pus-o să meargă pe hol în picioarele goale, îmbrăcată în halatul albastru, în timp ce ei o urmau din spate; picioarele o dureau și îi păreau enorme, ca niște saci plini cu apă. Unul dintre bărbați o înghionti din spate și Olive se împiedică, ținându-și strâns halatul în timp ce era împinsă pe ușa toaletei în care intrase mai înainte. Asistenta, doctorul și Henry stăteau pe podea, sprijiniți fiecare de un alt perete. Geaca lui Henry era descheiată și zăcea într-o parte, iar unul dintre cracii pantalonilor era ridicat până la jumătatea gambei.

— Olive, ți-au făcut ceva?

— Taci *dracului*, îi spuse bărbatul cu fața de porc și îl lovi pe Henry în picior. Dacă mai scoți un cuvânt, îți zbor capul ăla împuțit chiar *în clipa asta*.

O pată de amintire care tremura de fiecare dată: sunetul benzii adezive desprinse de pe rolă în spatele ei, cei doi care îi strânseseră mâinile la spate și i le legaseră cu bandă adezivă. În momentul acela, Olive știu că avea să moară, că toți aveau să moară, executați prin împușcare; îi vor obliga să îngenuncheze. I se spuse să stea locului, dar e greu să stai jos când mâinile îți sunt legate la spate și îți vâjâie capul. Se gândise: *Grăbiți-vă odată.* Picioarele îi tremurau atât de tare, încât se izbeau cu zgomot de podea.

— Dacă faceți vreo mișcare, vă împușc în cap, avertiză Față de Porc.

Ținea carabina în mână și se tot întorcea rapid, cu buzunarele umflate ale vestei fluturând de fiecare dată când se mișca.

— Dacă vă uitați unul la altul, tipul ăsta vă împușcă în cap.

Dar când fuseseră spuse toate acele lucruri? S-au spus atunci tot felul de lucruri.

De-a lungul ieșirii de pe autostradă erau arbuști de liliac și o tufă de merișor. Olive opri la stop și aproape că tăie calea unei mașini care trecea pe lângă ea; chiar în clipa în care privea mașina, aproape că îi intră în față. Celălalt șofer clătină din cap, ca și cum Olive ar fi fost nebună.

— Să te ia naiba, spuse Olive, dar așteptă pe loc, ca nu cumva să ajungă în spatele omului care tocmai o privise de parcă ar fi fost nebună.

Apoi se hotărî să o ia în altă direcție și se întoarse către Maisy Mills.

Față de Porc îi lăsase în toaletă. („Pur și simplu nu se leagă“, le spuseseră diverși oameni soților Kitteridge imediat după incident, după ce citiseră în ziare și văzuseră totul la televizor. „Pur și simplu

nu se leagă – doi indivizi care dau buzna într-un spital, ca să pună mâna pe droguri.“ Asta se întâmpla înainte ca lumea să își dea seama că soții Kitteridge nu aveau să sufle o vorbă despre chinul prin care trecuseră. Olive se întreba ce legătură avea faptul că „nu se lega“ cu ceea ce li se întâmplase?) Față de Porc plecase, iar Mască Albastră întinsese mâna către clanță, încuind ușa cu același sunet pe care Olive îl auzise cu puțin timp în urmă. Individul se așezase pe capacul toaletei, aplecat, cu picioarele depărtate, ținând în mână o armă pătrățoasă. Părea să fie turnată dintr-un aliaj de cositor și plumb. Olive crezu că avea să vomite și că se va îneca cu propria vomă. Părea o certitudine: pentru că nu putea să-și miște trupul mătăhălos, lipsită de ajutorul mâinilor, avea să aspire voma care urca din stomac și va păți asta stând lângă un doctor care nu putea să o ajute, pentru că și mâinile lui erau legate. Așezată lângă un medic, față în față cu o asistentă, avea să moară înecată cu propria vomă, asemenea bețivilor. Iar Henry, privind scena, nu va mai fi niciodată la fel. *Oamenii au observat că Henry s-a schimbat*. Dar nu a vomitat. Când Olive fusese azvârlită în baie, asistenta plângea și nu încetase nici atunci. O mulțime de lucruri se petrecuseră din vina asistentei.

La un moment dat, doctorul – al cărui halat alb era parțial mototolit sub piciorul care se afla cel mai aproape de Olive – întrebase, cu aceeași voce plăcută cu care îi vorbise adineaori:

— Cum te cheamă?

Mască Albastră spusese:

— Ascultă. Du-te dracului, bine?

Uneori Olive se gândea: îmi amintesc foarte clar, dar mai târziu nu-și putea aminti când gândise acest lucru. Amintirile, ca niște dâre de vopsea: stăteau liniștiți. Așteptau. Picioarele nu îi mai tremurau. Un telefon suna undeva, afară. A tot sunat până s-a oprit. Aproape imediat, începu iar să sune. Rotulele lui Olive tresăriră sub halatul albastru, asemenea unor farfurioare inegale. Dacă cineva i-ar fi trecut prin fața ochilor poze cu genunchi grași de femeie bătrână, Olive nu și i-ar fi recunoscut pe-ai ei. Gleznele și degetele ei umflate, întinse în mijlocul încăperii, îi păreau mai cunoscute. Picioarele medicului nu erau atât de lungi ca ale ei, iar pantofii lui nu păreau atât de mari. Avea încălțări simple, ca de copil. Din piele maro și cu talpă de cauciuc.

Acolo unde pantalonul lui Henry rămăsese ridicat, putuse vedea petele de bătrânețe pe pielea lui albă, fără păr.

— O, Dumnezeule, spuse el. Crezi că poți găsi o pătură pentru soția mea? Îi clănțăne dinții.

— Ai impresia că aici e vreun nenorocit de hotel? îi spuse Mască Albastră. *Taci* dracului din gură!

— Dar…

— Henry, îl întrerupse Olive tăios. Taci din gură.

Asistenta plângea în tăcere.

Olive nu putea să își pună în ordine petele de memorie, dar știa că Mască Albastră devenise agitat; ceva mai devreme înțelesese că era speriat de moarte. Își tot bâțâia genunchii în sus și în jos. Era tânăr, Olive pricepuse asta imediat. Când își suflecă mânecile jachetei de nailon, încheieturile îi erau umezite de transpirație. Apoi băgă de seamă că băiatul aproape nu avea unghii. În toți anii de experiență la catedră nu mai văzuse niște unghii care să fie roase din carne în asemenea hal. Își tot ducea vârfurile degetelor la gură, îndesându-le cu înverșunare în deschizătura măștii; își ducea la gură până și mâna în care ținea arma și își rodea nervos degetul mare; în loc de deget avea un ciot roșu aprins.

— Capul la pământ, pe mă-ta! îi porunci lui Henry. Nu te mai *holba* dracu' la mine!

Privind în podea, cu părul lui ondulat zbârlit în toate direcțiile, Henry îi spuse:

— Nu-i nevoie să vorbești atât de murdar.

— Ce-ai spus?

Vocea băiatului crescu în volum, de parcă ar fi fost pe punctul de-a se sparge.

— Ce *dracu'* ai spus, babalâcule?

— Henry, te rog, îl apostrofă Olive. Taci din gură până nu ne omori pe toți.

Mască Albastră se aplecă înainte, cu atenția îndreptată către Henry.

— Ce mama dracului ai spus, babalâcule?

Henry își întoarse fața într-o parte, încruntându-se. Mască Albastră se ridică și îl împunse cu arma în umăr.

— Răspunde-mi! Ce mama naibii ai spus? (Olive, virând acum pe lângă moară și apropiindu-se de oraș, își aminti senzația cunoscută de frustrare dusă la paroxism, ca atunci când îi spunea lui Christopher în copilărie: „Răspunde!“ Christopher fusese mereu un copil tăcut, la fel de tăcut ca tatăl ei.)

Henry izbucni:

— Am spus că nu e nevoie să vorbești atât de murdar. Ar trebui să-ți fie rușine de ce-ți iese pe gură.

Apoi individul îi băgase arma în față, împungându-i obrazul, cu degetul pe trăgaci.

— Te rog! imploră Olive. Te rog. Are obiceiul ăsta de la maică-sa. Maică-sa era îngrozitoare. Te rog, nu-l băga în seamă.

Inima îi bătea atât de tare, încât avea senzația că bătăile îi ridicau halatul albastru de pe piept. Băiatul stătu pe loc, privindu-l pe Henry, apoi, într-un sfârșit, se dădu înapoi, împiedicându-se de pantofii albi ai asistentei. Ținea arma ațintită spre Henry, dar se întoarse către

Olive.

— Tipul ăsta e bărbatul tău?

Olive dădu din cap.

— E un dement.

— Așa e el, îi răspunse Olive. Dacă ai fi cunoscut-o pe maică-sa… Era plină de *rahaturi* din astea pioase.

— Nu-i adevărat, zise Henry. Mama era o femeie bună și cumsecade.

— Tăceți! spuse băiatul, sătul. Tăceți *dracului* cu toții.

Se așeză iar pe capacul toaletei, cu picioarele depărtate, sprijininduși arma de un genunchi. Gura lui Olive era atât de uscată, încât, gândindu-se la cuvântul „limbă“, își închipui o bucată de limbă de vacă împachetată.

Brusc, băiatul își scoase masca de schi. Era uimitor – era ca și cum l-ar fi cunoscut, ca și cum, văzându-l, totul căpăta un sens.

Băiatul rosti încet:

— Ce mama dracului!

Sub căldura măștii, pielea i se încinsese; pe gât îi alunecau dâre de sudoare, pete roșii îi apăruseră. Pe obraji avea coșuri inflamate. Era ras în cap și, cu toate astea, Olive observă că era roșcat; pielea capului păstra o efervescență portocalie; țepii bărbii îi străluceau, iar pielea albă părea fiartă. Băiatul își șterse fața cu mâneca de nailon.

— I-am cumpărat o mască identică fiului meu, îi spuse Olive. Locuiește în California și merge la schi în munții Sierra Nevada.

Băiatul o privi. Avea ochii de un albastru spălăcit, iar genele erau aproape lipsite de culoare. Albul ochilor îi era brăzdat de vinișoare roșii. O fixa pe Olive cu aceeași expresie de câine bătut întipărită pe chip.

Într-un sfârșit, îi spuse:

— Te rog, taci din gură.

La capătul parcării spitalului, Olive stătea în mașină, de unde putea vedea intrarea albastră de la urgențe, dar nu era pic de umbră, iar soarele ardea prin parbriz; îi era prea cald, chiar și cu ferestrele deschise. Tot anul, lipsa de umbră nu fusese o problemă. Iarna venea acolo și lăsa motorul să meargă. Nu stătea niciodată prea mult, doar cât să privească ușa și să-și amintească holul curat și strălucitor, baia imensă, cu bara lucioasă de crom care traversa un perete; o bară de care poate chiar acum se ținea vreo bătrână neputincioasă ca să se așeze pe toaletă, bara la care se tot uitase Olive pe când stăteau toți pe jos, cu picioarele desfăcute și cu mâinile la spate. Viețile se schimbau mereu în spitale. Un ziar scrisese că asistenta nu se mai întorsese la muncă, dar poate că acum o făcuse. Olive nu știa ce se întâmplase cu doctorul.

Puștiul se tot ridica de pe capacul de toaletă, apoi se așeza la loc.

Așezat, se apleca în față, cu arma într-o mână, cu cealaltă la gură, rozându-și cu furie vârfurile unghiilor. Sirenele nu se auziseră ceva vreme. Așa crezuse atunci, dar poate că de fapt se auziseră mult timp. Farmacistul reușise să alerteze un om de la curățenie, care chemase poliția. Aduseseră o brigadă specială să negocieze cu Față de Porc, dar în acel moment nici unul dintre ei nu știa asta. Un telefon suna și se oprea fără încetare. Așteptau cu toții, asistenta și-a dat capul pe spate, închizând ochii.

Cordonul de plastic al lui Olive se desfăcuse. Amintirea acestui lucru era o pată groasă de vopsea. Pe undeva, cordonul se desfăcuse, iar halatul de hârtie era întredeschis. Încercă să își încrucișeze picioarele, dar mișcarea desfăcu și mai mult halatul, iar Olive își vedea pliurile stomacului masiv și coapsele, ca două burți mari de pește.

— Pentru Dumnezeu, spuse Henry. Nu poți găsi ceva să o acoperi pe nevastă-mea? I se vede tot.

— Taci, Henry, îi ordonă Olive.

Asistenta deschise ochii și o privi, normal că doctorul își întoarse și el capul ca să se uite la ea. Acum o priveau cu toții.

— Henry, ce Dumnezeu!

Băiatul se aplecă și îi vorbi încet lui Henry:

— Știi, nu trebuie să scoți un sunet, altfel cineva o să-ți zboare capul de pe umeri. Capul ăla împuțit, adăugă puștiul.

Se așeză la loc. Privind în jur, ochii i se opriră asupra lui Olive și o expresie de jenă îi trecu pe chip.

— Of, cucoană, ce naiba!

— Și ce pot să fac? îl întrebă ea furioasă.

O, da, era foarte furioasă; dacă ceva mai înainte îi clănțăneau dinții, acum simțea sudoarea scurgându-i-se pe față. I se părea că era un pachet jilav de furie amestecată cu groază. Simți un gust sărat și nu își dădea seama dacă era din cauza lacrimilor sau doar a pârâiașelor de transpirație.

— Bine, uite cum facem. Băiatul inspiră adânc. Se ridică și veni către ea, se așeză pe vine, punând arma pe podea. Dacă mișcă vreunul, vă omor.

Privi în jur.

— Așteptați dracului puțin!

Apoi trase repede de marginile halatului de hârtie și îi legă cu un nod cordonul de plastic peste stomac. Capul lui ras, cu țepi minusculi de păr portocaliu, era foarte aproape de ea. În locul unde masca de schi îi iritase pielea, partea de sus a frunții era încă roșie.

— Bun.

Își luă arma și se așeză înapoi pe toaletă.

Clipa aceea când băiatul se așezase, iar ea dorise ca el să o privească, era o pată vie de amintire în mintea ei. Cât de mult își

dorise atunci ca el să o privească, dar băiatul nu își îndreptase privirea către ea.

Olive porni motorul și ieși din parcare. Trecu de o farmacie, de gogoșerie, de un magazin cu rochii care era acolo de când se știa, apoi traversă podul. Dacă ar fi mers mai departe, în față o aștepta cimitirul unde era înmormântat tatăl ei. Săptămâna trecută mersese acolo să îi planteze liliac pe mormânt, cu toate că nu era genul pasionat de îngrijirea mormintelor. Pauline era înmormântată în Portland și fusese primul an când Olive nu îl însoțise pe Henry să planteze mușcate la căpătâiul Paulinei de Ziua Morților.

Cineva bătuse cu putere în ușa toaletei (încuiată pe dinăuntru de puști, așa cum Olive se încuiase la rândul ei), apoi o voce grăbită vorbise: „Haide, haide, deschide, *eu* sunt!“ Și apoi văzuse – Henry nu putuse zări din cauza poziției, dar când băiatul deschisese ușa la care celălalt bătuse, ea văzuse cum tipul înspăimântător cu Față de Porc îl lovise cu carabina direct peste față, urlând: „Ți-ai scos masca! Cretin împuțit ce ești!“ Urla încontinuu „cretin împuțit!“. Deodată, membrele i se încordară, iar mușchii ochilor păreau să i se îngroașe; avea senzația apăsătoare, vâscoasă, că nimic nu era real. Acum urmau să moară. Crezuseră că aveau să scape, dar apoi înțeleseseră că aveau să moară. Acest lucru răzbătea foarte clar din vocea panicată a Fetei de Porc.

Asistenta începuse să spună cu glas tare „Ave Maria“ și, din câte își amintea Olive, după ce femeia rostise a nu știu câta oară „binecuvântat e rodul pântecelui tău“, Olive îi spusese:

— Dumnezeule, încetează cu porcăria asta!

Apoi Henry o apostrofase:

— Olive, termină.

Pur și simplu trecuse de partea asistentei.

Oprind la un semafor și aplecându-se ca să aranjeze sacoșa cu material la loc pe banchetă, Olive tot nu putea pricepe. Nu înțelegea. Se gândise de zeci de ori la treaba asta, dar nu putea înțelege de ce trecuse Henry de partea asistentei. Doar dacă nu o făcuse din cauză că asistenta nu înjurase (Olive putea face pariu că asistenta știa să înjure), iar Henry, legat fedeleș ca o găină, gata să fie împușcat, se supărase pe Olive pentru că înjurase. Sau pentru că se legase de Pauline ceva mai devreme, când Olive încercase să îi salveze viața.

Într-adevăr, atunci spusese niște lucruri neplăcute. După ce Față de Porc țipase la puști și apoi dispăruse, când știuseră cu toții că avea să se întoarcă pentru a-i împușca – în momentul acela vâscos și oribil când Henry îi spusese să înceteze, atunci ea, Olive, îi spusese anumite lucruri despre mama lui. Îi spusese cam așa:

— *Tu* ești cel care nu suportă catolicii ăștia cu „Ave Maria“ lor cu tot! Maică-ta te-a învățat așa! Din punctul ei de vedere, Pauline era

singurul creștin adevărat de pe lume. Și Henry, bunul ei băiețel. Voi doi erați singurii creștini de pe pământ!

Astfel de lucruri îi spusese lui Henry.

— Știi ce le spunea maică-ta oamenilor după moartea tatei? Că a comis un *păcat*! Asta înseamnă milă creștinească?

Doctorul spusese:

— Încetați. Terminați, vă rog, cu asta.

Dar era ca și cum în Olive ar fi pornit un motor care acum accelera; cum puteai să oprești așa ceva?

Pronunțase cuvântul „evreică". Plângea, totul era întors pe dos, iar ea îl întrebase:

— Te-ai gândit vreodată că de asta a plecat Christopher? Pentru că s-a căsătorit cu o evreică și știa că tatăl lui avea să îl judece? Te-ai gândit vreodată la asta, Henry?

În liniștea bruscă ce se așternuse în încăpere, de față cu puștiul așezat pe toaletă, care își ascundea după braț fața lovită, Henry spusese încet:

— E josnic să mă acuzi de așa ceva, Olive, și știi că nu e adevărat. A plecat pentru că încă din ziua morții tatălui tău, ai început să-i controlezi viața. Nu i-ai lăsat pic de libertate. Nu putea să se căsătorească și să rămână în același timp în oraș.

— Taci! îi strigase Olive. Taci, taci din gură!

Ținând arma în mână, puștiul se ridicase.

— Ce Dumnezeu! Oh, fir-ar să fie, omule!

— O, nu, spusese Henry, iar Olive băgase de seamă că se scăpase pe el; o pată întunecată i se lățea în poală, întinzându-se în jos, pe cracul pantalonului.

Doctorul vorbise:

— Să încercăm să ne calmăm. Să încercăm să nu mai vorbim.

Apoi de pe hol auziseră bruiajul stațiilor de emisie-recepție, vocile calme ale celor care știu că au situația sub control, iar băiatul începuse să plângă. Plângea fără a încerca să o ascundă și, ridicat în picioare, încă mai ținea arma în mână. Făcu un gest, o mișcare abia schițată, iar Olive șoptise: „O, *nu* fă asta." Pentru tot restul vieții, Olive avea să fie convinsă că băiatul se gândise să se împuște, dar apoi polițiștii îl înconjuraseră brusc din toate părțile, purtând veste întunecate și căști. Când îi tăiară banda adezivă care îi strânsese încheieturile, brațele și umerii o dureau atât de tare, încât nu putea să își întindă mâinile pe lângă corp.

Henry stătea pe veranda din față, privind către golf. Olive crezuse că avea să îl găsească lucrând în grădină, dar el era acolo, pur și simplu privind dincolo de apă.

— Henry?

Inima îi bătea nebunește.

Bărbatul se întoarse către ea.

— Bună, Olive. Te-ai întors. Ai stat mai mult decât mă așteptam.

— Am dat peste Cynthia Bibber și nu-i mai tăcea gura.

— Ce mai zice Cynthia?

— Nimic special. Absolut nimic.

Olive se așeză în șezlongul de pânză.

— Ascultă. Nu-mi amintesc prea clar. Dar tu ai sărit în apărarea femeii, iar eu încercam doar să te ajut. Nu credeam că voiai să asculți toate aiurelile alea catolice.

El dădu o dată din cap, ca și cum ar fi avut apă în ureche și ar fi vrut să o scuture. După o clipă deschise gura, apoi o închise. Îi întoarse spatele, uitându-se la apă, și nici unul nu mai vorbi o vreme. La începutul căsniciei, certurile lor îi dăduseră lui Olive aceeași senzație de rău pe care o simțea acum. Dar, credea Olive, când te aflai într-o căsnicie de un anumit timp, nu te mai certai din orice. Iar asta deoarece lucrurile stăteau altfel când anii pe care i-ai lăsat în spate sunt mai mulți decât cei care te așteaptă în față. Cu toate că aerul era răcoros la poalele dealului de lângă apă, Olive simțea căldura soarelui pe brațe.

Golful strălucea orbitor în lumina soarelui de după-amiază. O șalupă brăzda valurile cu prova în vânt, către Golful de Diamant, iar undeva, mai departe, se zărea o barcă cu pânze: una roșie, cealaltă albă. Se auzea sunetul apei lovindu-se de stânci; fluxul aproape își atinsese punctul culminant. Un pițigoi își trimitea chemarea dintr-un pin norvegian, iar arborii de ceară care se lăfăiau la soare își răspândeau parfumul în aer.

Henry se întoarse încet și se lăsă pe banca de lemn, aplecat înainte, sprijinindu-și capul în palme.

Privind în sus, cu ochi obosiți, tiviți cu roșu, îi spuse:

— Știi, Ollie, în toți anii de când ne-am căsătorit nu cred că te-am auzit vreodată să-ți ceri iertare. Pentru absolut nimic.

Ea roși profund și instantaneu. Își putea simți fața arzând sub soarele care o inunda.

— Atunci iartă-mă, iartă-mă, iartă-mă! îi spuse luându-și ochelarii de soare de pe cap și punându-i pe nas. Ce vrei să spui? Ce naiba e cu tine? Ce naiba înseamnă asta? Vrei să-mi cer iertare? Bine, atunci îmi pare rău. Chiar *îmi pare rău* că sunt o soție atât de îngrozitoare.

El dădu din cap, se aplecă înspre ea și îi puse o mână pe genunchi. Treci prin viață într-un anume fel, gândi Olive. Exact așa cum ea condusese ani de zile spre casă de la Cook's Corner, trecând pe lângă câmpul lui Taylor, încă dinainte să se construiască acolo casa lui Christopher; apoi apăruse casa, apăruse și Christopher; și apoi, după o vreme, Christopher nu a mai fost acolo. O luase pe un alt drum și trebuia să te obișnuiești cu asta. Dar mintea sau inima – nici nu știa

care dintre ele – rămăsese în urmă în ultima vreme, iar Olive se simțea ca un șoarece gras de câmp care se căznea să urce pe o minge ce-i stătea în față, învârtindu-se tot mai repede, iar ea nu reușea deloc să se cațere cu membrele ei neîndemânatice și disperate.

— Olive, în seara aia eram amândoi speriați. Îi strânse ușor genunchiul. Eram speriați, într-o situație cu care marea majoritate a oamenilor nu se întâlnesc niciodată. Am spus amândoi lucruri regretabile, dar în timp o să trecem peste asta.

Însă Henry se ridică, se întoarse și privi dincolo de apă, iar Olive credea că el îi întorsese spatele fiindcă știa că tot ce îi spusese era o minciună.

Nu aveau să își revină niciodată după acea noapte. Și nu pentru că fuseseră ostatici într-o toaletă – Andrea Bibber credea că asta era criza lor. Nu, ei nu aveau să își revină niciodată pentru că în acea seară spuseseră lucruri care le schimbaseră modul în care se priviseră înainte unul pe altul. Și pentru că de atunci, Olive plânsese în sinea ei fără încetare, fără a se putea împiedica să se gândească la băiatul cu fața învinețită și speriată. Era îndrăgostită de el ca o școlăriță și îl vedea muncind din greu după-amiezile, în grădina închisorii; voia să îi coasă o salopetă pentru grădinărit din materialul cumpărat de la So-Fro, așa cum reprezentantul închisorii îi spusese că putea să o facă. Nu putea să se stăpânească, se simțea la fel de neajutorată cum trebuie să fi fost și Karen Newton față de bărbatul care muncea la Midcoast Power. Sărmana, trista Karen, al cărei copil îi spusese bunică-sii: „Oi fi tu bunica mea, dar asta nu înseamnă că trebuie să te iubesc.“

CONCERT DE IARNĂ

Soția sa, Jane, stătea în mașină, pe întuneric, încheiată până la gât în frumoasa ei haină neagră – haina pe care o cumpăraseră împreună anul trecut, colindând o grămadă de magazine. Treabă grea; fuseseră însetați și intraseră în localul de pe Water Street ca să mănânce o înghețată. Chelnerița morocănoasă le acorda mereu reducerea pentru pensionari, cu toate că ei nu o cereau niciodată. Făcuseră glume pe tema asta: în timp ce le trântea în față cănile de cafea, fata habar n-avea că într-o zi și brațele ei vor fi pline de pete de bătrânețe sau că va fi nevoită să bea mai puține cești de cafea, fiindcă medicamentele pentru tensiune te făceau să urinezi atât de des; habar nu avea că viața o ia la goană și apoi îți dai brusc seama că s-a dus. Mai că te lua cu amețeală.

— Ce distractiv! spuse nevasta lui, privind casele care se perindau prin noapte, împodobite cu luminițe de Crăciun, iar Bob Houlton zâmbi, în timp ce conducea mașina; soția lui era mulțumită, mâinile i se odihneau în poală.

— Toate viețile astea, toate poveștile pe care nu le cunoaștem niciodată.

Încă zâmbind, Bob îi atinse mâna înmănușată, știind dinainte că ea avea să se gândească la așa ceva.

Întorcând capul, micul ei cercel de aur reflectă lumina unui felinar.

Îl întrebă:

— Îți amintești cum în luna noastră de miere voiai cu tot dinadinsul să îmi pese de ruinele maya, iar eu nu voiam decât să aflu care dintre oamenii din autobuz aveau ciucuri agățați la perdeaua băii? Și cum ne-am certat pentru că în sinea ta erai speriat că te-ai însurat cu o ființă ștearsă? Plăcută, dar ștearsă.

El spuse că nu își amintea așa ceva, iar Jane oftă, dându-i de înțeles că ea credea contrariul; apoi îi arătă casa de pe colț, împodobită cu becuri albastre, cu luminițe pe toată fațada și, în timp ce treceau prin fața ei, femeia își întoarse capul să o privească.

Bob spuse:

— Sunt dus cu pluta, Janie.

— Foarte, aprobă ea. Biletele sunt la tine?

Bob încuviință din cap.

— E ciudat că trebuie să ai bilete ca să poți intra într-o biserică.

De fapt era logic că mutaseră concertul în biserica St. Catherine, după ce acoperișul Filarmonicii Macklin se prăbușise la ultima furtună. Cu toate că nimeni nu fusese rănit, întâmplarea îi dădu un

fior lui Bob Houlton; se imagina împreună cu Jane, așezat pe scaunele acoperite cu pluș roșu, apoi tavanul se prăbușea, iar cei doi se sufocau, murind în felul acela groaznic. În ultima vreme se tot gândea la astfel de lucruri. În acea seară chiar avusese un presentiment, dar nu voia să-i pomenească despre asta soției; iar lui Jane îi plăceau la nebunie luminile.

Soția lui era cu adevărat foarte fericită în clipa aceea. Jane Houlton, foindu-se ușor în frumoasa ei haină neagră, se gândea că la urma urmei viața e un dar; se gândea că, pe măsură ce îmbătrâneai, știai că multe clipe nu erau doar clipe obișnuite, ci adevărate daruri. Și era foarte frumos că oamenii sărbătoreau cu atâta entuziasm perioada asta a anului. Indiferent ce ascundeau viețile lor (Jane știa că, în unele dintre casele pe lângă care treceau, existau drame de ți se rupea inima), totuși oamenii simțeau nevoia de a sărbători, intuind cumva că viața merita sărbătorită.

Bob semnaliză și ieși în strada principală.

— A fost frumos, îi spuse Jane, rezemându-se în scaun.

În ultima vreme se simțeau bine împreună, ca și cum căsnicia fusese o masă lungă și grea, iar acum aveau parte de un desert minunat.

În centru, mașinile înaintau încet pe Strada Principală, trecând pe lângă felinarele împodobite cu ghirlande masive, pe lângă vitrine și restaurante pline de lumină. Bob văzu un loc de parcare după cinematograf, aproape de colț, și îndreptă mașina într-acolo; îi luă ceva timp, se chinui să se strecoare printre celelalte mașini. Cineva îl claxonă nerăbdător din spate.

— Să te ia naiba! se strâmbă Jane în întuneric.

Bob îndreptă roțile și opri motorul.

— Așteaptă acolo, Janie. Vin să-ți deschid ușa.

Nu mai erau tineri. Și-o tot aminteau unul altuia, de parcă nu le venea să creadă. Dar amândoi avuseseră câte un atac de cord ușor în acel an; ea prima – spunea că se simțise de parcă ar fi mâncat prea multe rondele de ceapă prăjită la cină. Apoi, după câteva luni, îi venise și lui rândul; avusese o senzație cu totul diferită, ca și cum i s-ar fi așezat cineva pe piept, dar, așa cum păți se Jane, îl duruse și falca.

Acum se simțeau bine. Dar ea avea șaptezeci și doi de ani, iar el șaptezeci și cinci, și dacă nu se prăvălea un acoperiș peste amândoi, la un moment dat unul avea să trăiască mai departe fără celălalt.

Vitrinele magazinelor străluceau încărcate cu lumini de Crăciun, iar aerul mirosea a zăpadă. O luă de braț și merseră pe stradă, unde vitrinele restaurantelor arborau diverse aranjamente de vâsc sau ghirlande, iar unele geamuri aveau colțurile vopsite în alb.

— Uite-i pe soții Lydia. Fă-le cu mâna, dragule.

— Unde?

— Fă-le cu mâna, dragule. Uite-i acolo.

— N-are rost să le fac cu mâna dacă nu știu în ce direcție trebuie să mă uit.

— Soții Lydia, chiar acolo, în restaurant. Nu i-am mai văzut de un car de ani.

Jane le făcea semne vesel și însuflețit. În sfârșit, Bob zări cuplul prin geam; erau așezați de-o parte și de alta a unei fețe de masă albe, și le făcu la rândul lui cu mâna. Doamna Lydia le făcea semn să intre.

Bob Houlton o luă pe Jane de braț.

— Nu vreau să merg, îi spuse lui Jane, salutându-i cu cealaltă mână.

Jane le făcea în continuare cu mâna, clătinând din cap și pronunțând exagerat fiecare cuvânt:

— Ne vedem mai târziu. La concert?

Cei doi aprobară din cap. După ce le mai făcură o dată cu mâna, se îndepărtară.

— Ea arată bine, spuse Jane. De fapt, sunt chiar surprinsă de cât de bine arată. Sigur s-a vopsit.

— Vrei să intrăm?

— Nu. Vreau să mă uit la vitrine. E plăcut afară, nu e prea frig.

— Ia povestește-mi, o îndemnă Bob în timp ce se plimbau. Se gândea la soții Lydia, al căror nume nu era de fapt Lydia, ci Granger – Alan și Donna Granger. Fiica lor, Lydia Granger, fusese prietenă cu fiica mijlocie a soților Houlton, iar Patty Granger se împrietenise cu mezina lor. Chiar și acum, Bob și Jane se refereau la părinți numindu-i după copiii acestora, cu care se împrieteniseră fiicele lor.

— Lydia a divorțat de câțiva ani. Tipul o mușca. Am impresia că treaba asta ar trebui să fie un secret.

— O mușca sau o bătea[20]?

— O mușca.

Jane își clănțăni dinții de două ori.

— Știi tu: cranț, cranț! Am impresia că era veterinar.

— Îi mușca și pe copii?

— Nu cred. Au doi copii. Unul e hiperactiv, nu se poate concentra, sau nu știu cum se mai spune acum când un puști nu poate sta locului. Soții Lydia nu vorbesc de asta, așa că nu aborda subiectul. Mi-a povestit totul femeia aia cu părul roz de la bibliotecă. Hai să mergem. Vreau să găsim locuri pe bancă.

Încă de la infarctul ei, Jane se îngrijora că ar putea muri în public. Avusese criza în bucătăria de acasă, dar ideea că s-ar putea prăbuși în fața unor oameni o neliniștea la culme. Văzuse așa ceva cu ani în urmă: un bărbat care murise pe trotuar. Paramedicii îi sfâșiaseră cămașa și, dacă se gândea mult la asta, încă i se mai iveau lacrimi în ochi – inconștiența fragilă, *înțepenirea* brațelor lui care zăceau în lături, burta goală la vedere. În acea clipă se gândise: bietul de el, să zacă mort în stradă.

— Iar eu vreau să stau în spate, îi spuse soțul ei.

Ea încuviință din cap.

Stomacul lui nu mai era la fel de rezistent ca altădată; uneori trebuia să părăsească încăperea în grabă.

Biserica era întunecată și friguroasă, aproape pustie. Prezentaseră biletele și primiseră programul concertului, pe care îl ținură nesiguri în mână, în timp ce se îndreptau către băncile din spate. Se așezară, își descheiară hainele, dar nu se dezbrăcară.

— Uită-te după soții Lydia, îi spuse Jane întorcând capul.

El o luă de mână, jucându-se agitat cu vârfurile degetelor.

— A fost Lydia sau soră-sa cea care a dormit o vreme la noi la fiecare sfârșit de săptămână? o întrebă Bob în timp ce Jane își lungea gâtul, privind tavanul bisericii, bârnele mari și întunecate.

— Era soră-sa, Patty. Nu era o fată la fel de drăguță ca Lydia.

Jane se aplecă mai aproape și îi șopti:

— Știi, Lydia a făcut un avort în liceu.

— Știu, îmi amintesc.

— Îți amintești?

Jane își privi soțul, surprinsă.

— Normal, răspunse Bob. Mi-ai povestit că venea la cabinet din cauza crampelor. Că a venit o dată și a plâns două zile.

— Așa e, spuse Jane, încălzită acum în haina ei. Biata de ea. Sincer, am bănuit încă de la început, iar apoi Becky mi-a confirmat. Mă mir că ți-ai amintit.

Jane își legănă piciorul de câteva ori, mușcându-și gânditor buzele.

— Ce vrei să spui? Credeai că nu te ascultam niciodată? Te ascultam, Janie.

Dar Jane dădu din mână și oftă, rezemându-se de spătarul băncii. Apoi spuse meditativ:

— Îmi plăcea să muncesc acolo.

Și chiar îi plăcuse. Îi plăcuseră mai ales adolescentele, tinerele neglijente cu ten gras, fetele speriate care vorbeau prea tare, spărgeau zgomotos baloane de gumă sau stăteau cocoșate pe hol, ținându-și capetele în pământ. Pur și simplu le îndrăgise. Iar ele știau asta. Veneau în biroul ei cu crampe teribile, se întindeau pe canapea cu fețele golite de sânge și buzele uscate de durere. Multe fete îi spuseseră: „Tata zice că totul e în capul meu“ și ah, cuvintele astea îi frângeau inima. Cât de singure erau adolescentele! Uneori le lăsa să stea în birou toată după-amiaza.

Încet, încet, biserica începea să se umple. Intră Olive Kitteridge, înaltă și lată în umeri, îmbrăcată într-un pardesiu bleumarin, urmată de soțul ei. Henry Kitteridge îi puse mâna pe braț, arătându-i niște locuri pe o bancă din apropiere, dar Olive refuză clătinând din cap, iar cei doi se așezară în schimb cu două rânduri mai în față.

— Nu-nțeleg cum de o poate suporta, îi murmură Bob lui Jane.

Îi priviră pe cei doi Kitteridge așezându-se pe bancă; Olive își scoase pardesiul, apoi și-l puse pe umeri cu ajutorul lui Henry. Olive Kitteridge predase matematica în școala în care lucrase Jane; foarte rar schimbaseră mai mult de câteva cuvinte. Olive avea un fel de a fi foarte arogant, iar Jane păstrase distanța. Jane ridică din umeri la remarca lui Bob.

Întorcând capul, îi văzu pe cei doi Lydia urcând spre balcon, pe treptele din spate.

— A, uite-i, îi spuse lui Bob. Nu i-am mai văzut de multă vreme. Ea arată foarte bine.

El îi strânse mâna și îi șopti:

— Și tu arăți foarte bine.

Apărură membrii orchestrei, în costume negre, și își ocupară locurile din față, lângă amvon. După ce suporturile fură potrivite, instrumentiștii își așezară picioarele în V, își plecară bărbiile, își ridicară arcușurile, apoi izbucni sunetul discordant al unei orchestre care își face încălzirea.

Pe Jane o deranja faptul că știa despre Lydia Granger ceva ce probabil că doamna Lydia nu știa nici acum. I se părea indecent, nepotrivit. Dar până la urmă oamenii aflau anumite lucruri. Când erai infirmieră la școală sau o bibliotecară cu părul roz aflai cine s-a căsătorit cu un alcoolic, ai cui copii sufereau de sindromul deficitului de atenție (așa se numea boala), cine dădea cu vasele de pământ și cine dormea pe canapea. Nu voia să se gândească la faptul că poate chiar în acel moment în biserică se aflau oameni care știau lucruri despre copilul ei pe care ea însăși nu le cunoștea. Își înclină capul spre Bob și îi spuse:

— Sper că în clipa asta aici nu sunt oameni care știu lucruri despre copiii mei pe care eu nu le știu.

Începu concertul, iar el îi făcu semn cu ochiul, ca să o liniștească.

În timpul piesei de Debussy, Bob adormi cu brațele încrucișate la piept. Privindu-și soțul, Jane simți cum i se umple inima de muzică și de iubire pentru acest bărbat în vârstă (!), pe care toată viața îl urmăriseră propriile necazuri din copilărie – o mamă care fusese tot timpul supărată pe el. I se părea că vedea întipărit pe chipul lui băiețelul secretos, mereu speriat; chiar și în acel moment, dormind în scaun, fața lui purta o umbră de încordare. E un dar, gândi iarăși, atingându-i ușor piciorul cu mâna înmănușată. E un dar să poți cunoaște un om de atâția ani.

Doamna Lydia își făcuse operație la ochi; îi ieșeau în evidență ca ochii unei puștoaice de șaisprezece ani.

— Arăți minunat, o complimentă Jane, cu toate că, de aproape, efectul era înspăimântător. Pur și simplu minunat, repetă pentru că i

se părea îngrozitor ca un bisturiu să fie atât de aproape de ochii cuiva.

— Ce mai face Lydia, o întrebă Jane. Dar ceilalți?

— Lydia se căsătorește din nou, îi răspunse doamna Lydia, ferindu-se pentru a face loc cuiva. Ne bucurăm atât de mult!

Soțul ei îndesat și cu umeri largi își dădu ochii peste cap, scuturându-și mărunțișul din buzunar.

— Nunțile sunt scumpe, spuse el, iar nevastă-sa, care purta o pălărie roșie de fetru peste părul auriu, îi aruncă o privire fugară, pe care acesta păru să o ignore.

— Atâtea facturi nenorocite pentru ședințele la psihiatru, i se adresă el lui Bob râzând, de parcă făcuse o glumă ca de la bărbat la bărbat.

— Sigur, îi răspunse Bob cu amabilitate.

— Dar, ia spune-ne, ce-ți mai fac drăgălașii?

Rujul doamnei Lydia era închis la culoare, cu un contur impecabil.

Așa că Jane enumeră vârstele nepoților ei, descrise slujbele ginerilor, fata pe care sperau că Tim avea să o ia curând de nevastă. Pentru că soții Lydia se mulțumiră să dea din cap, fără să spună măcar „ce drăguț“, Jane simți nevoia să continue, umplând cu vorbe spațiul dintre fețele lor atât de apropiate.

— Tim a sărit cu parașuta anul ăsta, le spuse Jane, povestindu-le apoi cât de rău o speriase treaba asta; se pare că se lecuise după câteva sărituri, pentru că nu mai pomenise de saltul cu parașuta. Dar pe bune, spuse Jane scuturată de un fior, strângând haina neagră în brațe. Îți poți închipui cam ce înseamnă să sari dintr-un avion?

Ea își putea închipui foarte clar, iar inima i-o luă la galop.

— Nu prea-ți place să riști, Jane. Așa-i?

Doamna Lydia o privea cu noii ei ochi; era de-a dreptul neliniștitor să simți ochii unei fete de șaisprezece ani fixându-te de pe chipul unei femei în vârstă.

— Nu, răspunse Jane, dar simți vag că fusese insultată, iar când brațul lui Bob îi atinse cotul, Jane știu că și el percepuse la fel cuvintele femeii.

Domnul Lydia, îndesat și congestionat, se întinse brusc și îi masă umărul prin haina neagră:

— Janie Houlton, ai fost întotdeauna printre favoritele mele.

Dintr-odată, se simți epuizată de ridicolul situației. Ce-ar fi trebuit să spui când un bărbat îndesat, scund și simpatic, cu a cărui existență te-ai intersectat de câteva ori în câțiva ani, îți spune că te-ai numărat dintotdeauna printre preferatele lui?

— Alan, ai de gând să te pensionezi în viitorul apropiat? îl întrebă Jane, pe un ton agreabil.

— Nici gând, îi răspunse bărbatul. O să mă pensionez când oi da ortu’ popii.

Izbucni în râs, iar ei râseră la rândul lor și Jane Houlton înțelese din

privirea rapidă pe care bărbatul i-o aruncă doamnei Lydia, din felul în care ea își dădu noii ochi peste cap, că nu își dorea să rămână singur acasă cu nevasta lui, și nici ea nu dorea să îl aibă prea mult prin preajmă.

Doamna Lydia îi spuse lui Bob:

— Te-ai pensionat de când nu ne-am mai văzut? Nu-i ciudat că ne-am întâlnit atunci la aeroportul din Miami? E o lume mică, adăugă doamna Lydia, trăgându-se de lobul urechii cu mâna înmănușată.

Îi aruncă o privire scurtă lui Jane, apoi își întoarse capul și se uită la scările balconului.

Bob făcu un pas în lături, gata să se întoarcă în biserică.

— Când a fost asta? întrebă Jane. Miami?

— Acum câțiva ani. I-am vizitat în mica lor comunitate îngrădită pe prietenii noștri despre care ți-am povestit – domnul Lydia făcu un semn din cap în direcția lui Bob. Nu mi-au plăcut absolut deloc.

Clătină din cap, apoi miji ochii către Bob.

— Nu o iei razna să stai toată ziua acasă?

— Îmi place teribil să stau acasă, răspunse Bob cu convingere. Pur și simplu îmi place la nebunie.

— Facem tot felul de lucruri, adăugă Jane, de parcă ar fi simțit nevoia să explice.

— Ce fel de lucruri?

Apoi Jane începu să o urască pe femeia asta înaltă, cu fața ei pictată, cu ochii neîndurători care o fixau de sub pălăria roșie de fetru; nu avea chef să îi povestească doamnei Lydia cum dis-de-dimineață ea și Bob mergeau la plimbare, cum se întorceau, făceau cafea, își mâncau cerealele și își citeau unul altuia ziarul. Cum își plănuiau ziua, cum mergeau la cumpărături – pentru haina ei, pentru o pereche specială de pantofi, mai ales că în ultima vreme Bob avusese atâtea probleme cu picioarele.

— Ne-am mai întâlnit cu cineva în călătoria aceea, îi spuse domnul Lydia. Cu soții Shepherd. Se duceau într-o stațiune de golf la nord de oraș.

— Ce mică-i lumea, repetă doamna Lydia, trăgându-se de ureche cu mâna ei înmănușată; de data asta nu o privi pe Jane, mulțumindu-se doar să se uite în sus, la scările balconului.

Olive Kitteridge înainta prin mulțime. Pentru că era mai înaltă decât cei mai mulți de acolo, i se vedea capul deasupra tuturor și se părea că îi spune ceva soțului ei. Henry dădea din cap cu o expresie de veselie reținută.

— Mai bine ne-am întoarce, spuse Bob, arătând către interiorul bisericii, atingând cotul lui Jane.

— Haide, făcu doamna Lydia, lovind ușor mâneca soțului cu programul concertului. Să mergem. Ne-a părut bine să vă revedem.

O salută pe Jane cu degetele răsfirate, apoi începu să urce scara.

Jane își făcu loc pe lângă un grup care stătea chiar în prag, apoi merse alături de Bob până la rândul lor. Femeia se înfășură în haină, încrucișându-și picioarele – îi era frig în pantalonii de lână.

— O iubește, îi zise Jane mustrător. De asta o poate suporta.

— Domnul Lydia?

— Nu. Henry Kitteridge.

Bob nu răspunse. Priviră cum ceilalți, printre care și soții Kitteridge, își făcură apariția, ocupându-și locurile.

— Miami? întrebă Jane. Ce voia să spună cu asta?

Îl privi. Bob își răsfrânse buza de jos și ridică din umeri – semn că habar nu avea.

— Când ai fost *tu* la Miami?

— Poate a vrut să spună Orlando. Mai știi când am închis contul pe care îl aveam acolo?

— Te-ai întâlnit cu soții Lydia pe aeroportul din Florida? Nu mi-ai zis niciodată.

— Sunt sigur că ți-am zis. A fost cu ani în urmă.

Muzica învălui biserica și invadă spațiul rămas neocupat de oameni, haine sau bănci, invadă tot spațiul din capul lui Jane Houlton. Începu să își miște gâtul înainte și înapoi, ca și cum ar fi vrut să se scuture de povara supărătoare a sunetului și își dădu brusc seama că nu îi plăcuse niciodată muzica. Aceasta părea să învie toate umbrele și suferințele vieții. N-au decât să se bucure alții de ea, toți acești oameni în haine de blană, care ascultau atât de serioși, cu pălăriile lor roșii de fetru, cu viețile lor obositoare – simți o apăsare pe genunchi, mâna soțului ei.

Se uită la mâna lui, așezată peste haina neagră pe care o cumpăraseră împreună. Era mâna mare a unui bătrân, o mână frumoasă, cu degete lungi, brăzdată de vene proeminente; îi era aproape la fel de cunoscută ca propria ei mână.

— Te simți bine?

Își lipise gura de urechea ei, dar ea avu impresia că vorbise prea tare. Îi făcu un semn circular cu două degete – vechiul lor limbaj intim ce însemna *să mergem,* iar el aprobă cu un gest al capului.

Luând-o de braț, Bob o întrebă afară, pe trotuar:

— Te simți bine, Janie?

— Ei, muzica tare mă obosește uneori. Te superi că am plecat?

— Nu. Și eu mă plictiseam.

În liniștea și întunericul mașinii, Jane simți cum o anume senzație trecu de la unul la celălalt. Fusese cu ei și în biserică, precum prezența unui copil între ei, acolo, pe banca de lemn. Lucrul ăsta, prezența asta le invadase seara.

— O, Dumnezeule, vorbi încet Jane.

— Ce s-a întâmplat, Janie?

Ea clătină din cap, fără să-i răspundă. Semaforul din față își schimbă culoarea în galben. Bob încetini, conduse puțin, apoi se opri.

Jane izbucni:

— O urăsc.

— Pe cine? întrebă el surprins. Pe Olive Kitteridge?

— Bineînțeles că nu pe Olive Kitteridge. De ce-aș urî-o? Pe Donna Granger. Pe ea o urăsc. Are ceva sinistru. Un aer de superioritate. *Ce-ți mai fac drăgălașii?* Furioasă, Jane bătu din picior în podeaua mașinii.

— Nu merită să te agiți atâta, Janie. Adică, pe bune, nu crezi? o întrebă Bob, iar Janie văzu cu coada ochiului că, în timp ce îi vorbise, el nu se întorsese spre ea.

Furia lui Jane crescu în tăcerea care urmă; deveni uriașă, umflându-se în jurul lor ca o pânză de apă, de parcă ar fi sărit cu mașina într-un lac de pe un pod. Lucruri nemișcate, reci îi înconjurau.

— Era atât de ocupată să își aranjeze părul, că nici nu și-a dat seama că fiică-sa a rămas însărcinată. Nici măcar nu a știut! Probabil că încă nu a aflat. Încă nu *știe* că eu i-am oferit sprijin fetei acum atâția ani, *eu* am fost aia care s-a îmbolnăvit de grijă!

— Ai fost bună cu fetele.

— Cu toate că Patty, mezina, era nesuferită. N-am avut niciodată încredere în ea și nici Tracy nu ar fi trebuit să se încreadă.

— Ce tot spui acolo?

— Știi, Tracy era prea naivă. Îți amintești noaptea în care s-a dus la petrecerea în pijamale și a venit distrusă acasă?

— Au fost sute de petreceri în pijamale în toți anii ăia, Jane. Nu, nu-mi amintesc.

— Patty Granger i-a spus lui Tracy că nu știu ce fată nu o plăcea. *Chiar nu te place, să știi*.

Amintindu-și, Jane aproape că plângea. Simțea furnicături în bărbie.

— Ce vrei să spui? O adorai pe Patty.

— O hrăneam pe Patty, răspunse aprig Jane. Am hrănit-o ani de zile pe afurisita aia. Pentru că părinții ei nu erau niciodată acasă – umblau brambura, la o petrecere ici, la o serată dincolo, lăsându-i *pe alții* să aibă grijă de copiii lor.

— Janie, liniștește-te.

— Te rog să nu-mi spui să mă liniștesc. Bob, te rog să nu-mi spui asta.

Îl auzi oftând încet și își putu imagina cum bărbatul își dă exasperat ochii peste cap în întuneric.

Merseră până acasă în tăcere, trecând de luminițele de Crăciun, de renii strălucitori; Jane privea pe geam, cu mâinile îndesate în buzunarele hainei. Abia după ce ajunseră în oraș, străbătând ultima parte a străzii Basing Hill, Jane vorbi iar, cu o voce plină de nedumerire:

— Bobby, n-am știut că te-ai întâlnit vreodată cu soții Lydia la aeroportul din Orlando. Nu cred că mi-ai zis asta.

— Poate ai uitat. S-a întâmplat acum mult timp.

În fața lor, printre copaci, luna strălucea pe cerul negru al nopții ca un firicel rotunjit și ceva se mișcă prin mintea invadată de apă a lui Jane. O deranja felul în care madam Lydia o privise și își întorsese ochii aproape imediat, înainte de a urca scările spre balcon. Jane vorbi cu o voce dinadins calmă, ca și cum ar fi făcut conversație:

— Bobby, te rog să spui adevărul. Te-ai întâlnit cu ei la aeroportul din Miami, așa-i?

Când bărbatul nu îi răspunse, simți o durere în măruntaie și o frântură străveche de angoasă tremură în adâncul ei – cât de mult o obosea acea durere atât de cunoscută; era o greutate care îi părea o topitură groasă de argint înnegrit care o invada, rostogolindu-se peste toate, stingând luminile de Crăciun, luminile felinarelor, zăpada proaspătă; frumusețea lucrurilor, totul dispăruse.

— O, Doamne. Nu pot să cred. Pur și simplu nu pot să cred, repetă ea.

Bob parcă mașina pe alee și opri motorul.

— Janie.

— Povestește-mi. Jane vorbea foarte calm și chiar oftă. Povestește-mi, te rog.

Auzea în întunericul mașinii cum respirația i se accelera; și ei i se întâmpla același lucru. Dorea să-i spună că inimile lor erau prea bătrâne pentru asta. Nu poți să faci lucrul ăsta iar și iar, și să te aștepți ca inima să-ți reziste.

Fața lui Bob era spectrală în lumina palidă a verandei din față. N-are voie să moară acum.

— Hai, povestește-mi, îl îndemnă cu blândețe.

— Janie, avea cancer la sân. În primăvara aia, înainte de pensionare, m-a sunat la birou și nu mai primisem vești de la ea de ani de zile. De ani întregi, Janie.

— Bine.

— Era foarte nefericită. M-am simțit prost.

Bob tot nu o privea; se uita fix, pe deasupra volanului.

— Am simțit… Nu știu. Dar pot să-ți spun că mi-am dorit ca ea să nu fi sunat.

Se rezemă în scaunul mașinii, trăgând adânc aer în piept.

— A trebuit să merg la Orlando ca să închid contul ăla. Așa că i-am spus că am să merg să o văd și așa am făcut. Am plecat la Miami, am văzut-o și a fost oribil, a fost jalnic, iar a doua zi m-am întors de la Miami, unde i-am văzut pe soții Granger.

— Ai petrecut noaptea cu ea, la Miami?

Jane tremura; dacă nu s-ar fi stăpânit, i-ar fi clănțănit dinții.

Bob stătea prăbușit în scaun. Își sprijini capul de tetieră și închise ochii.

— În noaptea aceea voiam să merg cu mașina până la Orlando. Așa plănuisem. Dar era prea târziu. Nu m-am simțit în stare să plec și de fapt era o oră prea târzie ca să mai pot conduce în siguranță. A fost îngrozitor, Janie. Dacă ai ști cât de stupid, cât de îngrozitor și de jalnic a fost.

— Și cât de des ai vorbit cu ea de atunci?

— Am sunat-o o dată, la câteva zile după ce m-am întors, și asta a fost tot. E adevărul adevărat.

— A murit?

Bob clătină din cap.

— Habar n-am. Scott sau Mary mi-ar fi spus dacă ar fi murit, așa că presupun că trăiește. Dar nu știu nimic.

— Te mai gândești la ea?

În semiîntuneric, el o privi rugător.

— Jane, mă gândesc la tine. Îmi pasă de tine. Numai de tine. Janie, s-a întâmplat acum patru ani. E multă vreme de atunci.

— Nu-i adevărat. La vârsta noastră, e ca și cum ai da repede câteva pagini. Fâș, fâș!

Făcu un gest rapid în întuneric, înainte și înapoi.

Bob nu răspunse, se uită doar la ea cu capul sprijinit de tetieră, ca și cum ar fi căzut dintr-un copac, iar acum stătea jos, incapabil să se ridice, întorcând către ea o privire obosită și încărcată de o cumplită tristețe.

— Doar tu contezi pentru mine, Janie. Ea nu înseamnă nimic. Nu a contat deloc că am văzut-o. Am mers să o văd doar pentru că ea a vrut asta.

Jane spuse:

— Dar nu pricep. La vârsta asta, chiar nu înțeleg. Pentru că *ea a vrut asta*?

— Nu te condamn, Janie. E ridicol. Chiar nu a însemnat nimic.

Bob își acoperi chipul cu mâna înmânușată.

— Mă duc în casă. Mi-e frig.

Jane coborî din mașină și urcă treptele de parcă era gata să se împiedice, dar nu se împiedică. Așteptă ca el să descuie ușa, apoi trecu pe lângă el în bucătărie, traversă sufrageria și ajunse în camera de zi, unde se așeză pe canapea.

El o urmă, aprinse veioza, apoi șezu pe măsuța de cafea, cu fața spre ea. Au stat așa mult timp. Ea simți că inima îi era din nou zdrobită. Dar acum îmbătrânise, așa că era altfel. Bob își scoase haina.

— Pot să-ți aduc ceva? o întrebă. Vrei o ciocolată caldă? Niște ceai?

Ea refuză clătinând din cap.

— Scoate-ți măcar haina, Janie.

— Nu. Mi-e frig.

— O, Janie, te rog.

Urcă la etaj și îi aduse puloverul favorit, cel galben, de angora.

Ea își puse puloverul în poală.

— Vai, Janie. Cât de tare te-am întristat.

Îl lăsă să o ajute și peste o clipă era îmbrăcată cu puloverul.

— Îmbătrânim, îi spuse apoi. Într-o zi o să murim.

— Janie.

— Mă sperie asta, Bobby.

— Vino la culcare.

Dar ea refuză cu o mișcare a capului. Dându-i la o parte brațul cu care o înconjurase, îl întrebă:

— Nu s-a căsătorit niciodată?

— O, nu, îi răspunse Bob. Nu, nu s-a căsătorit niciodată. E dusă cu pluta, Janie.

După o clipă, Jane spuse:

— Nu vreau să vorbesc despre ea.

— Nici eu.

— Niciodată.

— Niciodată.

— Pentru că nu mai avem timp, adăugă ea.

— Nu-i adevărat, Janie. Vom mai petrece mult timp împreună. Poate că ne mai așteaptă încă douăzeci de ani.

Când Bob îi spuse asta, simți brusc o milă adâncă pentru el.

— Vreau să mai stau câteva minute aici. Du-te la culcare.

— Stau și eu cu tine.

Așa că au stat unul lângă altul. În camera tăcută, veioza arunca o lumină slabă și severă.

Jane trase aer în piept și se gândi că nu le invidiază deloc pe fetele de la gelaterie. Știa că în spatele ochilor plictisiți ai chelneriților care serveau înghețată se ascundeau multe dorințe, multă sinceritate și mari dezamăgiri; câtă tulburare le aștepta și (ceea ce era mai obositor) câtă supărare. O, înainte de a fi trecut prin viață, vor da mereu vina pe cineva, apoi vor obosi și de asta.

Auzi cum respirația soțului ei se schimbă lângă ea; alunecase într-un somn brusc, cu capul răsturnat pe pernele canapelei. Apoi îl văzu tresărind.

Îi atinse umărul.

— Ce s-a întâmplat? Bobby, ce-ai visat?

— Pfui, spuse el, ridicând capul.

În lumina slabă a încăperii, cu părul aspru și subțire zburlit în toate direcțiile, părea un pui pe jumătate jumulit.

— Am visat că acoperișul Filarmonicii se prăbușise.

Ea se aplecă spre el.

— Sunt aici, îi spuse, atingându-i obrazul cu palma.

Acum nu se mai aveau decât unul pe celălalt, și pe urmă ce-o să se facă dacă n-o să mai aibă nici măcar atât?

20 În engleză, *to bite* – „a mușca“; *to beat* – „a bate“ (n.tr.)

LALELE

Lumea credea că, după ceea ce se întâmplase, soții Larkin aveau să se mute din oraș. Dar nu se mutaseră. Poate că nu aveau unde să se ducă. Totuși, storurile rămâneau coborâte zi și noapte. Câteodată, în serile de iarnă, Roger Larkin putea fi văzut curățându-și aleea de zăpadă. Sau vara, după ce iarba creștea prea înaltă și dezolantă, îl puteai vedea tunzându-și peluza. În ambele ocazii purta o pălărie care îi ascundea chipul și, când cineva trecea cu mașina pe acolo, nu își ridica privirea niciodată. Louise nu se arăta deloc. Se pare că stătuse o vreme într-un spital din Boston – fiica ei locuia în apropiere de Boston, deci era plauzibil –, dar Mary Blackwell, care fusese radiolog în Portland, povestise că Louise stătuse în spitalul de acolo. Era interesant că lumea o condamna pe Mary pentru că răspândise vestea, deși toți și-ar fi vândut sufletul ca să afle noutăți despre Louise. Cu toate astea, unii își exprimaseră dezaprobarea față de Mary. Se spunea că și-ar putea pierde slujba din cauza noilor legi de confidențialitate din domeniul sănătății. Lumea spunea: amintește-mi să nu-mi fac vreodată tratamente cu șocuri în Portland. Olive Kitteridge îl certase pe Cecil Green, care adusese cafea fierbinte și gogoși reporterilor care mișunaseră în jurul casei după incident.

— Care-i problema ta? îl întrebase Olive la telefon. Le dai apă la moară în halul ăsta. Pentru Dumnezeu!

Dar se știa că Cecil era puțin „încet la minte“, așa că Henry Kitteridge îi spuse să-l lase în pace.

Nimeni nu știa cum făceau soții Larkin rost de alimente. Locuitorii orașului credeau că fiica din Boston avea ceva de-a face cu asta, pentru că, o dată pe lună, pe aleea lor era parcată o mașină cu număr de Massachusetts și, cu toate că nu era văzută niciodată în băcănia orașului, poate că îl aducea pe bărbatul ei cu ea. Nimeni din Crosby nu l-ar mai fi recunoscut și poate că bărbatul se ducea la cumpărături în Mardenville.

Oare soții Larkin își mai vizitau fiul? Nimeni nu știa și, după o vreme, nu s-a mai vorbit despre asta; cei care treceau cu mașina pe lângă casa masivă și pătrată, văruită în galben, întorceau chiar capul, nevrând să-și amintească ce i se poate întâmpla unei familii care altădată păruse imaculată.

Răspunzând în toiul nopții unui telefon de la poliție, pentru că se declanșase alarma din farmacie (un raton se strecurase înăuntru), Henry Kitteridge îi văzuse pe soții Larkin ieșind cu mașina de pe alee: Roger era la volan, Louise – sau cel puțin părea să fie Louise, asta

pentru că femeia avea o eșarfă pe cap și purta ochelari cu lentile fumurii – stătea nemișcată lângă el. Era două dimineața și în clipa aceea Henry înțelese că cei doi veneau și plecau pe furiș, la adăpostul nopții; înțelese că cel mai probabil cuplul se ducea în Connecticut, să își viziteze fiul, dar o făceau în secret, iar Henry se gândi că poate așa aveau să trăiască de acum înainte. Îi povesti totul lui Olive, iar ea exclamă „măi, să fie!“

Oricum, în cele din urmă, soții Larkin, casa lor și orice poveste ar fi ascuns aceasta nu mai trezi interesul. Casa lor cu storurile tot timpul trase păru să devină cu vremea doar un mic deal în peisajul vălurit al zonei de coastă. Banda elastică ce înconjura viețile oamenilor, trasă și întinsă o vreme de curiozitate, revenise la forma inițială, delimitându-le propriile lor probleme. Trecură doi ani, apoi cinci, șapte, iar Olive Kitteridge se simțea de-a dreptul strivită de o singurătate insuportabilă.

Christopher, fiul ei, se căsătorise. Olive și Henry fuseseră uluiți de aroganța nurorii lor, care crescuse în Philadelphia și se aștepta ca soțul ei să îi dăruiască de Crăciun o brățărică bătută cu diamante. („Ce naiba era o *brățărică*?“ Și, cu toate astea, Christopher i-o cumpărase.) Era genul de persoană care trimitea înapoi la bucătărie mâncarea în restaurant, ba chiar ceruse o dată ca bucătarul să vină la masa ei, să discute cu el. Olive, care părea să sufere de o menopauză interminabilă, era cuprinsă de bufeuri în prezența fetei, iar la un moment dat Suzanne îi spusese: „Olive, există un supliment pe care l-ai putea lua. Asta dacă nu crezi în înlocuitorii de estrogen.“

Olive gândi în sinea ei: *tot ce cred e că lumea ar trebui să nu-și bage nasul unde nu-i fierbe oala.*

Îi spuse fetei:

— Trebuie să plantez lalelele înainte ca pământul să înghețe.

— A, da? întrebase Suzanne, care dovedise în nenumărate rânduri că nu se pricepea deloc la flori. Le plantezi în fiecare an?

— Sigur.

— Am avut mereu câteva lalele în spatele casei, dar sunt sigură că mama nu le planta în fiecare an.

— Dacă o vei întreba, ai să vezi că te înșeli. Bobocul lalelei e chiar în bulbul ei. Chiar acolo. Nu înflorește decât o singură dată. Asta-i tot.

Fata zâmbi în așa fel încât lui Olive îi veni să o plesnească.

Henry o prevenise acasă:

— Nu-i mai spune Suzannei că se înșală.

— Pe naiba, răspunsese Olive. Am să-i spun tot ce am chef să-i spun.

Cu toate astea, făcu niște piure de mere și îl duse nurorii acasă.

La nici patru luni de la căsătorie, Christopher îi sună de la birou.

— Uite ce e: eu și Suzanne ne mutăm în California.

Pentru Olive, totul se întoarse cu susul în jos. Era ca și cum și-ar fi

spus: ăsta de aici e un copac, iar asta e o sobă, dar nu erau nici copac, nici sobă. Când văzu pancarta cu anunțul DE VÂNZARE în fața casei pe care ea și Henry o construiseră pentru Christopher, se simți ca și cum ar fi avut așchii de lemn înfipte în inimă. Uneori plângea atât de tare, încât câinele scâncea, tremura și îi împungea brațul cu botul umed. Țipase la câine. Țipase la Henry.

— Aș vrea să crape, spuse Olive. Să crape chiar azi.

Henry nu o mustră pentru cuvintele ei.

California? De ce tocmai la celălalt capăt al acestei țări imense?

— Îmi place soarele, răspunsese Suzanne. Când vine toamna în New England, totul e bine vreo două săptămâni, apoi vine întunericul și…

Zâmbi, ridicând din umeri. Pur și simplu, nu-mi place. Veniți să ne vizitați cât mai repede.

Era prea greu de suportat. În acea perioadă, Henry se pensionase mai devreme decât prevăzuse de la farmacie; chiria crescuse enorm, iar clădirea farmaciei fusese vândută unui lanț de drogherii care avea să se mute acolo. Adesea Henry nu știa cum să-și umple timpul. Olive, care se pensionase cu cinci ani în urmă, îi tot spunea:

— Fă-ți un program și *ține-te* de el.

Așa că Henry se înscrisese la un curs de prelucrare a lemnului la o școală de arte din Portland și instalase un strung în pivniță. Făcuse patru boluri din lemn de arțar pentru salată, cam neregulate, dar drăguțe. După ce se uitase prin cataloage, Olive își comandase o sută de bulbi de lalele. Se înscriseră în Societatea Războiului Civil – bunicul lui Henry luptase la Gettysburg și încă mai aveau pistolul lui în toc – și mergeau cu mașina o dată pe lună la Belfast. Toată lumea ședea în cerc și asculta conferințe despre bătălii, eroi și așa mai departe. Li se părea interesant. Îi ajuta. Stăteau de vorbă cu alți membri ai societății, apoi conduceau spre casă prin întuneric, trecând pe lângă casa soților Larkin, unde toate luminile erau stinse.

Olive clătină din cap.

— Dintotdeauna mi s-a părut că Louisei îi lipsește o doagă.

Louise fusese consilier psihologic la școala unde predase Olive și era ceva în neregulă cu ea: vorbea prea mult și cu prea multă veselie în glas, se machia mult și se îmbrăca extravagant.

— Se amețea bine de tot la petrecerile de Crăciun, îi spuse Olive. Într-un an s-a îmbătat de-a binelea. Am găsit-o stând pe băncile din sala de sport, cântând *Înainte, soldați creștini*. A fost absolut dezgustător.

— Mda…

— Într-adevăr, aprobă Olive. Mda…

Iată cum Olive și Henry se puneau pe picioare, croindu-și drum pe tărâmul pensionării, când Christopher telefonă într-o seară și le spuse calm că divorțează. Henry vorbea la telefonul din dormitor, Olive, la

cel din bucătărie.

— Dar *de ce*? întrebaseră amândoi în cor.

— Așa vrea ea.

— Christopher, dar ce s-a întâmplat? Pentru Dumnezeu, sunteți căsătoriți abia de un an.

— Mamă, s-a întâmplat. Și cu asta basta.

— Păi, atunci, vino acasă, fiule, îl îndemnase Henry.

— Nu. Îmi place aici. Cabinetul merge bine. Nu am de gând să mă întorc acasă.

Henry își petrecuse întreaga seară stând în sufragerie, cu capul în mâini.

— Hai, revino-ți! îi spusese Olive. Cel puțin nu ești ca Roger Larkin.

Dar mâinile ei tremurau. Golise frigiderul, apoi îl spălase cu un burete înmuiat în apă rece și bicarbonat de sodiu. Pe urmă pusese totul înapoi în frigider. Henry era tot acolo, cu capul în mâini.

Henry stătea din ce în ce mai des în sufragerie, cu capul în mâini. Într-o zi îi spuse vesel:

— Ai să vezi că o să se întoarcă.

— Și ce te face să crezi asta?

— Olive, aici e casa lui. Zona de coastă e căminul lui.

Voind parcă să demonstreze atracția pe care geografia o exercita asupra unicei lor odrasle, cei doi își descoperiseră genealogia, mergând cu mașina până la Augusta și studiind în biblioteca orașului, apoi vizitaseră cimitire străvechi, aflate la zeci de kilometri depărtare. Identificaseră strămoșii lui Henry cu până la opt generații în urmă, pe ai lui Olive îi găsiseră cu zece generații în urmă. Primul ei strămoș venise din Scoția, muncise din greu ca ucenic timp de șapte ani, după care își pornise propria afacere. Scoțienii erau bătăioși și duri, supraviețuiseră unor evenimente incredibile: scalpări, ierni geroase, lipsite de mâncare, șoproane arse din cauza fulgerelor, copii care mureau în stânga și-n dreapta. Dar merseseră înainte, iar Olive se însenină pentru o vreme citind despre toate aceste peripeții.

Și totuși Christopher nu venise înapoi.

— Sunt bine, sunt bine, îi asigura el când îl sunau.

Dar cine era el? Un străin din California.

Când cei doi își exprimară dorința de a merge în vizită cu avionul, le spuse:

— Nu, nu chiar acum. Nu e momentul potrivit.

Olive nu mai avea stare. Acum simțea o greutate în tot corpul, nu numai în gât. Simțea o durere încăpățânată care părea să tăinuiască destule lacrimi încât să poată umple golful ce se zărea prin fereastra din față. Imaginea lui Christopher o copleșea: când era foarte mic, se întinsese către o mușcată de pe pervaz, iar ea îi dăduse peste mână. Dar îl iubise și atunci! Pe Dumnezeu, chiar îl iubise. Când era în clasa

a doua, aproape că își dăduse foc în timp ce încerca să-și ardă în pădure testul de ortografie. Dar băiatul știuse că ea îl iubea. Oamenii simt cine îi iubește și cât de mult – Olive era convinsă de asta. De ce nu le dădea voie să îl viziteze? Ce greșeală făcuseră?

Făcea paturile, spăla rufele, hrănea câinele. Dar nu mai voia să gătească.

Urcând din pivniță, Henry întreba ce aveau de mâncare la cină.

— Căpșune.

Henry o certa.

— Olive, n-ai rezista nici măcar o zi fără mine. Ce te-ai face dacă aș muri mâine?

— Ia mai termină.

Genul ăsta de conversație o irita și i se părea că lui Henry îi plăcea să o necăjească. Câteodată, Olive urca în mașină și mergea singură la plimbare.

Henry era cel care făcea cumpărăturile acum. Într-o zi îi adusese un buchet de flori.

— Pentru soția mea, îi spusese, oferindu-i-le.

Erau niște ofilituri cam deprimante. Margarete vopsite în albastru formau un buchet cu altele, albe și roz, unele aproape ofilite.

— Pune-le acolo, îi spuse Olive, arătându-i o vază albastră, veche.

Florile stăteau pe masa de lemn din bucătărie. Henry veni lângă ea și își petrecu brațul pe după umerii ei; era începutul toamnei și cam răcoare, iar cămașa lui de lână mirosea a așchii de lemn și a umezeală. Olive așteptă ca Henry să-i dea drumul din îmbrățișare. Apoi se întoarse în grădină să-și planteze bulbii de lalea.

Peste o săptămână, făcând obișnuitele comisioane de dimineață, opriseră în oraș, în parcarea magazinului Shop 'n Save. Olive urma să stea în mașină și să citească ziarul, în timp ce el mergea să cumpere lapte, suc de portocale și un borcan de dulceață.

— Mai iau și altceva?

Pronunțase aceste cuvinte și atât.

Olive îi făcuse semn din cap că nu.

Henry deschise ușa, scoțându-și afară picioarele lungi. Auzise scârțâitul portierei, îi văzuse spatele cămășii cadrilate, apoi el căzuse la pământ într-un fel ciudat, nefiresc.

— Henry! strigase Olive.

Strigase la el, așteptând ambulanța. Ochii i se mișcau, gura îi era deschisă și o mână zvâcnea prin aer, ca și cum ar fi vrut să apuce ceva de dincolo de ea.

Lalelele înfloriră cu o splendoare ridicolă. Pe deal, lângă apă, acolo unde crescuseră, soarele le scălda într-o baie de lumină. Olive le putea vedea de la fereastra bucătăriei: galbene, albe, roz, roșu aprins. Le plantase la adâncimi diferite și acum florile erau denivelate într-un fel

încântător. Când briza le atingea ușor, păreau un câmp subacvatic de făpturi magice, cu toate culorile ce pluteau la suprafață. Chiar stând culcată în „camera de relaxare“, cea pe care Henry o adăugase cu ani în urmă, cu un bovindou îndeajuns de spațios încât ar fi încăput sub el un pat mic, Olive tot mai vedea vârfurile lalelelor și soarele care atingea florile. Uneori ațipea, ascultând radioul cu tranzistor pe care îl ținea la ureche ori de câte ori se culca. Acea perioadă a zilei o epuiza, mai ales pentru că se trezea atât de devreme, înainte de răsărit. Cerul abia se lumina când femeia se urca împreună cu câinele în mașină și conducea spre râu. Parcurgea aproape cinci kilometri înainte și înapoi. Soarele se ridica deasupra panglicii late de apă, unde strămoșii ei străbătuseră în canoe distanța de la un estuar la altul.

Aleea fusese pavată recent, iar când Olive se întorcea de la plimbare, oameni tineri și înspăimântător de sănătoși treceau pe role pe lângă ea, coapsele lor acoperite de licra mișcându-se ritmic. Mergea cu mașina la Donkin' Donuts, își citea ziarul, hrănind câinele cu resturi de gogoși. Și apoi se ducea la azil. Mary Blackwell lucra acolo acum. Mary o privea într-un fel ciudat și Olive era tentată să îi spună „sper că ai învățat să-ți ții gura“, dar Mary Blackwell n-avea decât să se ducă dracului. Să se ducă toți dracului. Olive îl ducea pe Henry în scaunul lui cu rotile, orb, mereu zâmbitor, în camera de recreere, lângă pian. Îi spunea:

— Dacă înțelegi ce spun, strânge-mi mâna.

Dar mâna lui nu se mișca.

— Dacă mă auzi, clipește.

Henry nu făcea altceva decât să zâmbească. Seara se întorcea ca să îi dea de mâncare cu lingura. Într-o zi îi dăduseră voie să îl ducă în parcare, unde câinele îi linse mâna. Henry surâdea.

— Vine Christopher, îi spuse.

Henry era la fel de zâmbitor când sosi Christopher. Se îngrășase și venise la azil îmbrăcat într-o cămașă cu mânecă scurtă. Văzându-și tatăl, se uită la Olive cu chipul zguduit.

— Vorbește-i, îi ordonă Olive. Spune-i că ești aici.

Se îndepărtă, așa încât cei doi să se bucure de intimitate, dar după puțin timp Christopher veni după ea.

— Unde ai fost? o luă iritat la rost.

Dar avea ochii roșii, iar ei i se făcu milă.

— Mănânci ca lumea acolo, în California? îl întrebă.

— Dumnezeule, cum poți suporta locul ăsta?

— Nu pot să-l suport. Mirosul îți intră în pori.

Era ca o școlăriță neajutorată, străduindu-se să nu se dea de gol: cât de bucuroasă era că venise, cât de bucuroasă că nu mai era nevoie să meargă singură acolo, cât de bine era să stea alături de el în mașină. Dar el nu stătu nici măcar o săptămână. Îi zise că apăruse ceva la

serviciu și că trebuia să se întoarcă.

— Bine.

Îl duse la aeroport cu mașina; câinele stătea pe bancheta din spate. Casa era mai pustie ca oricând; chiar și azilul părea altul atunci când Christopher nu era acolo.

A doua zi îl duse pe Henry lângă pian, în scaunul lui cu rotile.

— Christopher o să se întoarcă în curând, îl asigură. Are ceva de terminat la muncă, dar o să vină înapoi în curând. Henry, e nebun după tine. Îmi tot spunea ce tată minunat ai fost.

Vocea începu să îi tremure și se îndepărtă, privind parcarea de la fereastră. Nu avea nici un șervețel la îndemână și se întoarse să caute unul. Mary Blackwell era acolo.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă Olive. N-ai mai văzut niciodată o bătrână plângând?

Nu-i plăcea să stea singură. Mai mult decât atât, nu-i plăcea să fie nici în prezența altor oameni.

Pe când ședea în mica sufragerie a lui Daisy Foster și își sorbea ceaiul, i se făcu pielea de găină.

— Am fost la grupul ăla tâmpit pentru oamenii în doliu. Mi-au zis că e normal să fiu furioasă, îi spuse lui Daisy. Doamne, ce proști sunt oamenii. De ce naiba aș fi furioasă? Toată lumea știe că treburile astea sunt inevitabile. Nu suntem toți atât de norocoși să murim în somn.

— Presupun că fiecare reacționează în felul lui, îi spuse Daisy, cu vocea ei plăcută.

Olive se gândi că femeia nu avea altceva decât o voce plăcută, pentru că așa era Daisy – plăcută. La naiba cu toate. Îi spuse lui Daisy că o aștepta câinele și plecă, lăsându-și ceașca plină.

Așa era ea. Nu putea suferi oamenii. O dată la câteva zile mergea la poștă, dar nu putea suferi nici asta. Emily Buck o întreba de fiecare dată ce mai face, iar asta o irita.

— Mă descurc, îi spunea Olive.

Dar detesta să primească plicurile, aproape toate purtând numele lui Henry. Și facturile! Nu știa ce să facă cu ele, pe unele nici măcar nu le înțelegea. Și primea atâta corespondență inutilă! Arunca totul la coșul gri de gunoi, iar câteodată în coș nimerea și câte o factură și trebuia să se aplece și să bâjbâie după ea. În tot acest timp, era conștientă că Emily o privea din spatele tejghelei.

Veniseră și câteva scrisori de condoleanțe. „Ne pare rău… atât de trist.“ „Îmi pare rău să aud…“ Răspunse fiecăreia în parte. „Să nu vă pară rău. Toți știm că treburile astea se întâmplă mai devreme sau mai târziu. Nu aveți de ce să vă pară rău.“ De câteva ori, lui Olive îi trecu fulgerător prin minte că poate își ieșise din minți.

Christopher suna o dată pe săptămână.

— Cu ce te pot ajuta, Christopher? îl întreba, vrând de fapt să

spună: *Fă ceva pentru mine!* Să vin la tine?

— Nu, îi răspundea el de fiecare dată. Sunt bine.

În cele din urmă, lalelele au murit, frunzele copacilor s-au înroșit și au căzut; acum copacii erau goi, veni și zăpada. Urmărea toate aceste schimbări din camera de relaxare, culcată pe o parte, cu tranzistorul la ureche, cu genunchii aduși la piept. Cerul se întindea negru dincolo de cadrul ferestrei. Putea vedea trei stele micuțe. La radio, vocea calmă a unui bărbat lua interviuri sau relata știri. Când cuvintele părură să nu mai aibă sens, se întrebă dacă nu cumva dormise puțin. „Vai și-amar", spunea uneori încet. Se gândea la Christopher, întrebându-se de ce nu o lăsa să îl viziteze, de ce nu se întorcea pe coasta de est. Se gândi într-o doară la soții Larkin, întrebându-se dacă își mai vizitau fiul. Poate, Christopher rămânea în California pentru că spera să se împace cu soția lui. Ce tipă aprigă și atoateștiutoare fusese Suzanne. Și totuși nu știa nimic despre nici o floare de pe fața pământului.

Într-o dimineață rece, Olive plecă la plimbare, merse la Dunkin' Donuts și citi ziarul în mașină în timp ce câinele scheuna pe bancheta din spate.

— Taci! Termină.

Scâncetele se întețiră.

— Termină! strigă Olive.

Merse cu mașina. Se duse la bibliotecă, dar nu intră. Apoi merse la poștă, aruncă niște corespondență inutilă la coșul de gunoi, apoi fu nevoită să se aplece și să pescuiască un plic galben, fără adresa destinatarului. Nu recunoștea scrisul. În mașină rupse plicul simplu, galben. „A fost mereu un om de treabă și sunt sigură că încă este." Biletul era semnat de Louise Larkin.

A doua zi de dimineață, Olive conduse mașina încet prin fața casei soților Larkin. Dincolo de storuri se vedea o lumină slabă.

— Christopher, îi spuse la telefon sâmbăta următoare, Louise Larkin mi-a trimis un bilet despre tatăl tău.

În receptor nu se auzea nici un sunet.

— Mai ești acolo?

— Da, sunt aici.

— Ai auzit ce ți-am spus despre Louise?

— Da.

— Nu ți se pare interesant?

— Nu prea.

Durerea părea să crească în spatele sternului, asemenea unui con care se desface.

— Stă închisă mereu în casa aia, habar n-am cum a aflat.

— Habar n-am, îi spuse Christopher.

— Bine, atunci. Am plecat la bibliotecă. La revedere.

Se așeză la masa din bucătărie, aplecată în față, cu mâna pe

stomacul ei mare. Îi trecu prin minte gândul că se putea sinucide dacă avea chef. Nu era prima oară când se gândea la așa ceva, dar înainte se gândise și la biletul pe care avea să îl lase în urmă. Acum se gândea să nu lase nici un bilet. Nici măcar un „Christopher, ce ți-am făcut de te porți așa cu mine?“

Privi precaut prin bucătărie. Femeile văduve care nu voiau să plece din casa lor mureau imediat ce erau abandonate în cămine pentru bătrâni. Dar ea nu știa cât timp mai putea trăi în casa asta. Așteptase să afle dacă era vreun chip ca Henry să vină acasă. Așteptase ca fiul ei să se întoarcă pe coasta de est. Se ridică să își caute cheile mașinii – trebuia neapărat să plece de acolo – și își aminti cu detașare cum simțise în tinerețe povara tristă a vieții casnice. În timp ce Christopher își pleca temător capul, Olive țipa: „Urăsc să fiu sclava tuturor!“ Poate că nu strigase așa ceva. Chemă câinele și plecă.

Louise, îngrozitor de slabă și părând bătrână prin felul în care se mișca, o conduse pe Olive în camera de zi întunecoasă. Louise aprinse o veioză și Olive fu luată prin surprindere de frumusețea de pe chipul femeii.

— Îmi pare rău dacă mă holbez, se scuză Olive, dar arăți extraordinar.

Olive se simți obligată să spună asta pentru că știa că nu se va putea abține să nu se holbeze.

— Chiar așa? râse încet Louise.

— Fața ta.

— Aha.

Era ca și cum toate vechile încercări ale Louisei de a se face frumoasă – părul vopsit blond, rujul de un roz aprins, însuflețirea cu care vorbea, hainele alese cu grijă, mărgelele, brățările și pantofii eleganți, toate astea nu făcuseră decât să *ascundă* esența femeii care, dezgolită din cauza suferinței și a izolării, probabil amețită de pastile, apărea acum, în deplina ei vulnerabilitate, cu un chip de o incredibilă frumusețe. Rar vedeai bătrâne frumoase, gândi Olive. Vedeai rămășițe ale frumuseții, asta dacă fuseseră cu adevărat frumoase vreodată, dar rareori vedeai ceea ce vedea ea acum: ochii căprui strălucind ca de pe altă lume, înfundați în orbite, osatura delicată aidoma unei sculpturi, pielea întinsă peste pomeți, buzele încă pline, părul cărunt, legat într-o parte cu o panglică maro.

— Am făcut ceai, spuse Louise.

— Nu, mulțumesc.

— În regulă.

Louise se așeză cu grație într-un scaun. Purta un halat lung, verde-închis. Era din cașmir, își dădu Olive seama. Soții Larkin erau singurii din oraș care își cheltuiau banii. Copiii învățaseră la școli particulare din Portland. Luaseră lecții de tenis, de muzică, de patinaj și în fiecare

vară plecau în tabără. Lumea se distra pe seama lor, pentru că nici un copil din Crosby nu mergea în tabăra de vară. Existau tabere prin preajmă, mișunând de puști din New York, așa că de ce-ar fi vrut soții Larkin să-și petreacă toată vara alături de copii? Pur și simplu așa erau ei. Costumele lui Roger (Olive își amintea) erau făcute la comandă, sau cel puțin așa spunea Louise. Lumea a crezut că cei doi scăpătaseră. Dar poate că, odată ce plătiseră toate datoriile, nu mai erau atâtea cheltuieli.

Olive privi discret în jur. Tapetul avea pete de umezeală, iar lemnăria se decolorase. Camera era curată, dar se vedea că nimeni nu se străduise să o întrețină. Olive nu mai călcase pe acolo de ani de zile – poate de la o petrecere de Crăciun. Avuseseră bradul în colțul acela. Peste tot erau lumânări aprinse și mâncare. Louise întâmpina musafirii. Mereu îi plăcuse să facă o impresie bună.

— Nu te deranjează să stai în casa asta? o întrebă Olive.

— Mă deranjează să stau oriunde, răspunse Louise. Mi s-a părut prea de tot să strâng pur și simplu și să plec.

— Cred că înțeleg.

— Roger locuiește sus, iar eu stau la parter.

— Aha. Lui Olive nu-i venea să creadă. În viață faci anumite compromisuri. Închei acorduri.

Olive aprobă din cap. Se gândea cum îi adusese Henry florile alea, iar ea pur și simplu nu avusese nici o reacție. Le păstrase, le pusese la uscat; margaretele albastre erau acum maronii și îndoite.

— Christopher te-a ajutat? întrebă Louise. A fost dintotdeauna un băiat așa de sensibil.

Louise își trecu mâna osoasă peste genunchiul acoperit de cașmir.

— Dar și Henry a fost un om de treabă, așa că ai fost cu adevărat norocoasă.

Olive nu răspunse. O rază albă de soare strălucea de sub storul coborât. Dacă n-ar fi venit aici, la ora asta s-ar fi plimbat deja pe malul râului.

— Vezi tu, Roger nu e un om de treabă, iar asta schimbă totul.

Olive o privi pe Louise.

— Mie mi s-a părut mereu destul de drăguț.

Dar adevărul era că Olive nu își amintea prea multe despre Roger; arăta ca un bancher – asta și era de fapt –, iar costumele îi veneau bine, dacă într-adevăr asta conta, dar asemenea lucruri nu aveau însemnătate pentru Olive.

— Părea amabil cu toată lumea, adăugă Louise. Așa „lucrează“ el. Dar, deee faaapt – și pronunță exagerat cuvintele –, are inima rece ca gheața.

Olive ședea fără să se miște, ținându-și geanta în poală.

— Ce om rece. Brr…, dar nimănui nu-i pasă, pentru că toți dau vina

pe mamă. Dau vina pe mamă pentru orice. Mereu, mereu, mereu.

— Asta așa e.

— Tu *știi* că așa se întâmplă. Te rog, Olive, fă-te comodă.

Louise dădu din mâna albă ca laptele ce strălucea în lumina slabă. Olive își așeză nesigur geanta pe podea și se așeză pe scaun.

Louise își împreună mâinile și surâse.

— Christopher e un băiat sensibil, la fel ca Doyle. Doyle e cel mai drăguț bărbat din lume, dar sigur că acum nimeni nu mai crede asta.

Olive aprobă din cap, se întoarse și privi în spate. Ziarele nu mai conteniseră să repete că o făcuse de douăzeci și nouă de ori. Se anunțase și la televizor. De douăzeci și nouă de ori. Al naibii de mult.

— Poate nu-ți convine că îl compar pe Doyle cu Christopher.

Louise râse iarăși ușor și, judecând după tonul ei, ai fi zis că flirta.

— Ce-ți mai face fiica? întrebă Olive, întorcându-se din nou către Louise. Cum o mai duce în ultima vreme?

— Stă în Boston, e măritată cu un avocat. Asta ne-a fost de ajutor, normal. E o fată minunată.

Olive aprobă din cap.

Louise se aplecă. Își ținea mâinile în poală. Își clătina capul înainte și înapoi și cânta încetișor: *Băieții pleacă în lume și devin proști cu spume, fetele merg la facultate și dobândesc știință în toate.*

Râse încet și se rezemă în scaun.

— Roger a zbughit-o la prietena lui din Bangor.

Se auzi iarăși un râset.

— Dar l-a respins, bietul de el.

Olive simțea dezamăgirea crescând în ea. Simțea nevoia disperată de a pleca de acolo și totuși nu putea, mai ales acum, după ce invadase spațiul Louisei, după ce îi răspunsese în scris și o rugase să o viziteze.

— Probabil te-ai gândit să te sinucizi.

Louise vorbi cu seninătate, de parcă ar fi discutat despre o rețetă de prăjitură.

Olive se simți brusc dezorientată, ca și cum ar fi fost lovită în cap de o minge de fotbal.

— Nu mi se pare că sinuciderea ar ajuta la ceva, îi răspunse.

— Sigur că ar ajuta, spuse Louise agreabil. Ar rezolva totul. Dar mai trebuie să te gândești și cum să o faci.

Olive se foi și atinse geanta de alături.

— Eu aș folosi pastile și alcool. Dar metoda asta nu ți s-ar potrivi. Ar trebui ceva mai agresiv. Ai putea să îți tai venele, dar ar dura mult.

— Ajunge, ripostă Olive.

Dar nu se putu abține să nu adauge:

— Anumite persoane depind de mine, pentru numele lui Dumnezeu.

— Exact.

Louise ridică un deget osos în aer, aplecându-și capul într-o parte.

— Doyle trăiește pentru mine. Așa că și eu trăiesc pentru el. Îi scriu în fiecare zi, merg în vizită ori de câte ori pot. Știe că nu e singur, așa că trăiesc mai departe.

Olive dădu din cap.

— Dar Christopher nu cred că depinde de tine. Doar are o soție.

— A divorțat.

Era de-a dreptul ciudat cât de ușor îi venea să o spună. Ea și Henry nu mai spuseseră nimănui, în afară de prietenii lor din susul râului, Bill și Bunny Newton. Nu i se părea că trebuia să mai știe cineva, cu atât mai mult cu cât Christopher era în California.

— Înțeleg, spuse Louise. Ei, sunt sigură că își va găsi alta. Iar Henry nu depinde de tine, scumpo. Habar n-are unde este, nici cine se află alături de el.

Olive simți furia ca o lovitură de cuțit.

— De unde știi? Nu-i adevărat! Știe foarte bine că sunt cu el.

— Nu prea cred. Mary mi-a zis cu totul altceva.

— Care Mary?

Louise își duse degetul la gură cu un gest afectat.

— Ups…

— Mary Blackwell? Vorbești cu Mary Blackwell?

— Suntem prietene vechi, îi explică Louise.

— Aha. Păi, să știi că le-a povestit tuturor despre tine.

Inima lui Olive începu să bată nebunește.

— Presupun că tot ce a spus era adevărul adevărat, râse Louise și făcu un gest, de parcă și-ar fi uscat lacul de unghii.

— Nu ar trebui să povestească despre ce se întâmplă la azil.

— Ei, haide, Olive. Oamenii sunt oameni. Mereu am avut impresia că mai ales tu înțelegi treaba asta.

În cameră se așternu tăcerea, asemenea unor emanații întunecate venind dinspre colțurile odăii. Nu se vedeau nicăieri reviste, ziare sau cărți.

— Ce faci cât e ziua de lungă? întrebă Olive. Cum rezișți?

— Așadar, ai venit aici ca să iei lecții?

— Nu. Am venit pentru că ai fost amabilă și mi-ai scris un bilet.

— Mereu am regretat că nu ai fost profesoara copiilor mei. Atâtor profesori le lipsește *sclipirea*. Nu crezi, Olive? Ești sigură că nu vrei ceai? Eu aș bea o ceașcă.

— Nu, mulțumesc.

Olive o privea pe Louise mișcându-se prin cameră. Se aplecă să îndrepte abajurul unei veioze, iar puloverul îi alunecă pe spatele firav. Olive nu credea că poți fi atât de slab și totuși să rămâi în viață.

Când Louise se întoarse cu o ceașcă pe farfurie, o întrebă:

— Ești bolnavă?

— Bolnavă? Louise schiță același zâmbet care îi amintea lui Olive de un flirt.

— Fizic, vreau să spun. Ești foarte slabă. Dar, cu siguranță, ești foarte frumoasă.

Louise vorbi cu băgare de seamă, dar pe același ton jucăuș:

— Nu sunt bolnavă fizic. Dar dacă la asta te referi, nu prea am poftă de mâncare.

Olive dădu din cap. Dacă ar fi acceptat ceaiul, ar fi putut pleca atunci când l-ar fi terminat. Dar acum era prea târziu. Rămase așezată.

— Iar din punct de vedere psihic, nu cred că sunt mai sărită de pe fix decât orice altă creatură de pe pământ.

Louise își sorbea ceaiul. Venele de pe mână îi ieșeau în evidență; o venă îi străbătea degetul osos. Ceașca se lovi ușor de farfurioară, scoțând un zgomot.

— Christopher vine des să te ajute?

— Sigur că da.

Aplecându-și capul, Louise își făcu gura pungă și o studie pe Olive, iar aceasta din urmă văzu că femeia era machiată. În jurul ochilor avea o umbră de fard care se asorta cu nuanța puloverului.

— De ce-ai venit aici, Olive?

— Ți-am mai spus. Pentru că ai fost amabilă și mi-ai trimis un bilet.

— Dar te-am dezamăgit, nu-i așa?

— Sigur că nu.

— Olive, ești ultima persoană de la care aș fi așteptat o minciună.

Olive se întinse după geantă.

— Acum am să plec. Dar apreciez că mi-ai trimis biletul acela.

— Oh, râse ușor Louise. Ai venit aici sperând să te bucuri puțin de suferința altuia, dar nu ți-a mers. Scuuuuu-ze, spuse femeia cu un glas melodios.

Olive auzi scârțâind scândurile de la etaj. Se ridică ținând geanta în mână. Își căută haina.

— S-a trezit Roger, surâse Louise în continuare. Haina e în dulap, chiar la intrare. Și mai știu că, de fapt, Christopher nu a venit aici decât o dată. Mincinoaso, mincinoaso! Mare mincinoasă mai ești, Olive.

Olive se mișcă pe cât de repede putea. Își puse haina pe umeri și se întoarse pentru o clipă. Louise ședea în scaun, dreaptă, cu fața ireal de frumoasă; nu mai zâmbea. Îi spuse tare:

— Era o ticăloasă, să știi. O curvă.

— Cine?

Louise o fixa cu frumusețea ei tăiată în piatră. Pe Olive o străbătu un fior.

— Olive Kitteridge, îți spun doar că era o fufă. O curvă! Nu-mi pasă ce spun ziarele – că iubea animalele și copiii. Era malefică, un

monstru adus pe lume ca să înnebunească un băiat de treabă.

— Bine, bine.

Olive își îmbrăcă haina în grabă.

— Să știi că a meritat-o. A meritat-o.

Olive se întoarse și îl văzu în spatele ei pe Roger Larkin coborând scările. Părea îmbătrânit și purta un pulover larg; în picioare avea papuci.

Olive spuse:

— Îmi pare rău. Am tulburat-o.

Bărbatul ridică o mână cu un gest obosit, spunându-i parcă să nu își facă griji, viața îi adusese până acolo, iar el se resemnase să trăiască în iad. În graba ei de a-și îmbrăca haina, așa i se păru lui Olive. Roger Larkin deschise ușa, salutând-o din cap în timp ce ușa se închidea în urma ei. Fu sigură că aude un obiect de sticlă spărgându-se și pe cineva scuipând un cuvânt: „Coardă!“

Deasupra râului plutea o ceață luminoasă, iar apa abia dacă se mai zărea. Nu puteai să vezi în față, pe alee, iar Olive tresărea mereu când oamenii treceau pe lângă ea. Ajunsese acolo mai târziu ca de obicei și venise multă lume. Pe lângă aleea de asfalt se vedeau pământul acoperit pe alocuri cu ace de pin, vârful ierbii înalte și scoarța stejarilor, băncile de granit. Un tânăr alerga în direcția ei, ivindu-se din ceața luminoasă. Împingea un cărucior triunghiular pe roți, cu mânerele ca de bicicletă. Olive văzu o clipă un bebeluș adormit înăuntru. Ce accesorii șmechere aveau acum acești tineri părinți plini de sine. Când Christopher era un bebeluș, îl lăsa să doarmă în pătuțul lui și mergea în josul străzii, în vizită la Betty Simms, care avea cinci copii – mișunau peste tot prin casă, chiar și pe Betty, ca niște lipitori agățate de ea. Câteodată, când se întorcea, îl găsea pe Christopher treaz și scâncind, dar câinele, Sparky, știa să îi poarte de grijă.

Olive mergea cu pas iute. Era o arșiță nefirească, iar ceața era caldă și lipicioasă. Simțea sudoarea scurgându-i-se sub ochi, asemenea lacrimilor. Vizita la soții Larkin rămăsese în ea asemenea unui jet de gelatină întunecată și dezgustătoare care i se răspândea prin corp. Doar povestind cuiva putea să scape de mizeria asta. Dar era prea devreme ca să o sune pe Bunny și faptul că nu îl avea pe Henry – Henry cel vorbăreț și pe picioarele lui – să-i povestească o întrista atât de mult, încât i se părea că îl pierduse din nou chiar în acea dimineață, după un alt atac cerebral. Putea să-și închipuie foarte clar ce ar fi spus Henry, cu aceeași uimire blândă: „Măi, să fie“, ar spune încet. „Măi, să fie.“

— Ai grijă la stânga! strigă cineva și o bicicletă vâjâi atât de aproape de ea, încât simți curentul de aer pe mână.

— Iisuse, cucoană, îi aruncă din goană extraterestrul cu cască, iar Olive fu cuprinsă de zăpăceală.

— Trebuie să mergeți pe partea dreaptă, îi spuse o voce venind din spate.

Era o tânără pe role. Glasul ei nu era supărat, dar nici amabil.

La azil, Henry dormea. Cu obrazul în pernă, arăta aproape ca odinioară, asta pentru că ținea ochii închiși și privirea goală îi dispăruse; expresia șteарsă, zâmbitoare, dispăruse de asemenea. Adormit, cu fruntea ușor încruntată, părea să fie puțin neliniștit, iar asta îl făcea să i se pară atât de familiar.

Mary Blackwell nu era pe aproape, dar un asistent îi spuse lui Olive că Henry avusese „o noapte proastă".

— Cum adică? întrebă Olive.

— A fost agitat. I-am dat o pastilă pe la patru dimineața. Probabil o să mai doarmă o vreme.

Olive trase un scaun lângă pat și îl prinse de mână trecând de bara de protecție. Încă avea mâini frumoase – mari, perfect proporționate. În toții anii când fusese farmacist, numărând pastile, oamenii avuseseră cu siguranță încredere în acele mâini.

Acum era mâna frumoasă a unui om pe jumătate mort. Ca toată lumea, fusese îngrozit de posibilitatea să i se întâmple așa ceva. N-avea să știe nimeni niciodată de ce asta fusese soarta lui, și nu a Louisei Larkin, de pildă. Având în vedere că Henry avusese colesterolul cam mare, doctorul spusese că ar fi trebuit să urmeze un tratament cu Lipitor sau alte medicamente împotriva colesterolului. Dar Henry fusese unul dintre farmaciștii care rar luau pastile. Acum aștepta să se trezească, pentru ca el să nu se întrebe unde era Olive. Încercase să îl spele și să îl îmbrace cu ajutorul unui asistent, bărbatul era amețit, greoi și ațipea întruna. Asistentul spuse:

— Poate-ar trebui să-l lăsăm să se odihnească puțin.

Olive îi șopti lui Henry:

— Mă întorc după-amiază.

Când o sună pe Bunny, nimeni nu răspunse la telefon. Îi telefonă lui Christopher. Din cauza diferenței de fus orar, probabil că acum se pregătea să meargă la muncă.

— Tata e bine? întrebă Christopher imediat.

— A avut o noapte proastă. Peste puțin timp mă întorc acolo. Chris, m-am întâlnit cu Louise Larkin azi-dimineață.

Cât timp îi vorbi, el nu răspunse. Olive își putea auzi vocea alarmată, era ceva disperat sau defensiv în glasul ei.

— Nebuna mi-a sugerat să-mi tai venele. Îți vine să crezi? Și apoi a spus că totuși ar dura prea mult.

Christopher rămase tăcut, chiar și atunci când mama lui îi povesti despre ceașca spartă și despre apelativul „stricată" (nu putuse pronunța „coardă").

— Mai ești acolo? îl întrebă brusc.

— Nu înțeleg de ce te-ai dus acolo, îi spuse Christopher într-un sfârșit, de parcă ar fi acuzat-o de ceva. După atâția ani. Nici măcar nu ai simpatizat-o.

— Pentru că mi-a trimis biletul ăla, explică Olive. De parcă mi-ar fi cerut ajutorul.

— Și ce dacă? răspunse Christopher. N-aș merge acolo nici mort.

— Aproape că e gata să înjunghie pe cineva. Și mi-a spus că știe că n-ai venit aici decât o dată.

— De unde știe asta? Cred că e dusă.

— Chiar *este* dusă. N-ai auzit ce ți-am spus până acum? Dar am impresia că știe de la Mary Blackwell; se pare că țin legătura.

Christopher scoase un căscat.

— Mamă, trebuie să fac un duș. Să mă ții la curent dacă tata e bine.

O ploaie măruntă răpăia pe acoperișul mașinii și pe șosea în timp ce conducea spre azil. Cerul era cenușiu și aproape de pământ. Simțea o altfel de tulburare. Da, Christopher era cauza. I se părea că era prizoniera unei remușcări fără ieșire. Era cuprinsă de o rușine profundă, ca și cum ar fi fost surprinsă furând din magazine, ceva ce nu făcuse niciodată. Rușinea îi biciuia sufletul, asemenea ștergătoarelor care se agitau în fața ei: două degete lungi și negre, administrând pedeapsa ritmic și neobosit.

Oprind mașina în parcarea azilului, mai că lovise o mașină de lângă ea. Dădu cu spatele și intră din nou în parcare, lăsând mai mult loc, dar era descumpănită de faptul că aproape lovise cealaltă mașină. Își luă geanta mare, asigurându-se că pune cheile mașinii la îndemână, și coborî. Femeia care mergea în fața ei începu să se întoarcă spre ea și ceva straniu se întâmplă în câteva secunde. Olive spuse:

— Dumnezeule, îmi cer mii de scuze.

În același moment, femeia spuse:

— Nu-i nimic.

Avea un glas de o amabilitate care lui Olive i se păru minunată în generozitatea ei spontană. Femeia era Mary Blackwell. Totul se petrecuse atât de rapid, încât nici una dintre femei nu își dăduse seama cine era cealaltă. Și totuși iată-le: Olive Kitteridge cerându-i scuze lui Mary Blackwell, iar chipul lui Mary – blând și iertător.

— Nu te-am văzut din cauza ploii, spuse Olive.

— Da, știu. Zilele astea când se întunecă înainte de vreme sunt nesuferite.

Mary îi ținu ușa, iar Olive intră înaintea ei. Olive îi mulțumi. Ca să se asigure, o privi pe furiș, dar fața femeii era doar obosită și inofensivă, păstrând încă rămășițe de simpatie. Era ca o foaie de hârtie pe care cineva desenase ceva simplu și sincer.

„Cine-am crezut până acum că era femeia asta?“ gândi Olive. („Și apoi: cine m-am crezut *eu*?“)

Henry era încă în pat. Nu stătuse pe scaunul lui în acea zi. Șezu lângă el, îi atinse mâna și îl hrăni cu piure. Când se pregătea să plece, era deja întuneric. Așteptând un moment când nimeni nu avea să îi întrerupă, se aplecă și îi șopti:

— Henry, acum poți să mori. Voi fi bine. Poți să te duci. Totul *e în regulă*.

În timp ce părăsea încăperea, nu privi înapoi.

Ațipind în camera de relaxare, aștepta ca telefonul să sune.

A doua zi de dimineață, Henry, în scaunul lui cu rotile, afișa un zâmbet amabil, cu ochii orbi. Se întoarse la patru și îi dădu cina cu lingura. La fel se întâmplă și săptămâna următoare, și săptămâna de după. Veni toamna; în curând avea să fie întuneric când îi va servi cina de pe tava adusă uneori de Mary Blackwell.

Întorcându-se într-o seară acasă, căută într-un sertar cu poze vechi. Erau poze cu mama ei, plinuță și zâmbitoare, dar totuși severă. Poze cu tatăl ei, înalt și stoic; tăcerea pe care o păstrase în viață părea să transpară de dincolo de poză și i se părea că el era cel mai mare secret. O poză cu Henry în copilărie. Avea ochii mari, părul buclat și privea spre fotograf (poate mama lui?) cu teamă și uimire copilărească. O altă poză de-a lui, de când era în marină, înalt și subțire. Un puști care aștepta să-și înceapă viața. „Te vei căsători cu o bestie și o vei iubi“, gândi Olive. „Vei avea un fiu și îl vei iubi. Vei fi foarte amabil cu oamenii care vor veni la farmacie după medicamente. Vei fi înalt, învești în halat alb. Îți vei sfârși zilele orb și mut, într-un scaun cu rotile. Asta îți va fi viața.“

Olive puse poza înapoi în sertar și observă o poză de-a lui Christopher, făcută când nu împlinise încă doi ani. Uitase cât de angelic arăta, asemenea unei făpturi abia ieșite din găoace. Ca și cum nu i-ar fi crescut pielea încă și era făcut doar din lumină. „Te vei căsători cu o bestie care te va părăsi“, își spuse Olive. „Te vei muta în cealaltă parte a țării și îi vei frânge inima mamei tale.“ Închise sertarul. „Dar nu vei înjunghia o femeie cu douăzeci și nouă de lovituri de cuțit.“

Merse în camera de relaxare și se întinse pe spate. Nu, Christopher nu ar înjunghia pe nimeni (sau cel puțin așa spera). Nu îi stătea în fire. Nu era înscris în bulbul lui – plantat în pământul lui Olive și al lui Henry, și al celor dinaintea lor. Închizând ochii, se gândi la pământ, la plantele verzi care creșteau, și îi veni în minte terenul de fotbal de lângă școală. Își amintea cum, pe vremea când preda, Henry pleca uneori toamna de la farmacie și urmărea meciurile de fotbal. Christopher, care nu fusese niciodată agresiv, își petrecuse cea mai mare parte din meciuri stând pe bancă, purtând uniforma echipei. Olive bănuia că asta nu îl deranjase.

În acele zile de toamnă frumusețea plutea în aer, frumusețe era și în

trupurile tinere și asudate, cu picioarele pline de noroi; erau bărbați tineri și puternici care se aruncau înainte, ca să primească mingea în frunte. Mulțimea aclama când se înscria un gol, iar eroul cădea în genunchi. Își amintea de zilele când Henry o lua de mână. Mergeau spre casă, oameni de vârsta a doua, în floarea vieții. Știuseră oare că acele momente fuseseră pline de o bucurie tăcută? Probabil că nu. În timp ce trăiesc, de obicei oamenii nu își dau seama de asta. Dar acum i se păreau amintiri pure și sănătoase. Poate că acele momente de pe terenul de fotbal fuseseră cele mai pure pe care le trăise. Mai avea și alte amintiri, care nu erau pure.

Doyle Larkin nu participase la meciuri, nu învățase la școala aceea. Olive nu știa nici măcar dacă băiatul jucase vreodată fotbal. Nu-și amintea ca Louise să fi spus „trebuie să merg în Portland după-amiază, la meciul de fotbal al lui Doyle“. Dar Louise îșsi iubise copiii, se lăudase cu ei la nesfârșit; Olive își aminti acum ochii ei umezi când îi povestise că lui Doyle, plecat în tabăra de vară, îi era dor de casă.

Nu putea să înțeleagă.

Fusese o greșeală să spere că avea să se simtă mai bine vizitând-o și văzând-o cum suferă. Și era caraghios să creadă că Henry avea să moară doar pentru că ea îi spusese că poate să moară. Cine naiba se crezuse? Olive se întoarse pe o parte, cu genunchii la piept și porni radioul. În curând, înainte ca pământul să înghețe, trebuia să se hotărască dacă avea să planteze sau nu lalelele.

BROȘURI DE CĂLĂTORIE

În inima orașului se află biserica, băcănia și conacul, iar zilele astea băcăniei i-ar prinde bine o zugrăveală nouă. Dar nimeni n-are de gând să pomenească de asta soției băcanului, o femeie scundă și plinuță, cu ochi căprui și două gropițe în obraji. În tinerețe, Marlene Bonney era foarte timidă și apăsa nehotărâtă pe butoanele casei de marcat, îmbujorată în obraji. Era evident că număratul monedelor o neliniștea. Dar era drăguță, avea o fire amabilă și de fiecare dată când un client avea o problemă, femeia asculta atent, cu capul aplecat înainte. Pescarii o plăceau pentru că râdea din orice, cu o revărsare delicată de chicote catifelate. Și atunci când dădea restul greșit, după cum i se întâmpla uneori, râdea roșind până în albul ochilor.

— Cred că n-o să primesc nici un premiu la matematică, spunea.

Acum, în ziua asta de aprilie, oamenii așteaptă în parcarea bisericii ca Marlene să sosească, aducându-și copiii. Cei care vorbesc o fac în tăcere și mulți privesc în gol, așa cum se întâmplă de obicei la astfel de ocazii. Unii privesc în pământ. Aceeași parcare acoperită cu pietriș se întinde de-a lungul șoselei și ajunge până la ușa laterală a băcăniei, care în trecut stătea de multe ori deschisă vara. Oamenii o puteau vedea pe Marlene acolo, jucând cărți cu copiii sau pregătindu-le hotdog; erau aceiași copii cuminți care alergau mereu prin magazin, printre picioarele oamenilor.

Molly Collins, care e aproape de Olive Kitteridge – amândouă așteptând –, se întoarce către băcănie și spune cu un oftat adânc:

— Ce femeie de treabă. Nu-i corect.

Olive Kitteridge, masivă și mai înaltă cu un cap decât Molly, scotocește prin geantă, căutându-și ochelarii de soare și, odată puși pe nas, mijește ochii către Molly Collins; i se pare că femeia a spus o prostie. E prostesc să îți imaginezi că lucrurile ar trebui să fie cumva *corecte*. Dar în cele din urmă îi răspunde:

— Așa-i, e o femeie de treabă.

Pe urmă se întoarce și privește peste drum, la forsiția înflorită de lângă conac.

Așa și este, Marlene Bonney e o dulce și cam înceată la minte, pe deasupra. Cu ani în urmă, Olive Kitteridge i-a predat fetei matematica în clasa a șaptea; ea știe mai bine decât oricine cât de greu trebuie să-i fi fost bietei Marlene să se descurce cu casa de marcat. Totuși, Olive a venit astăzi aici, oferindu-se să ajute, pentru că știe că Henry ar fi venit și el dacă lucrurile ar sta altfel: Henry, care mergea în fiecare duminică la biserică, avea încredere în toate poveștile astea despre

solidaritatea comunitară. Dar uite-i: Marlene a ieșit din biserică, Eddie Junior e lângă ea, iar fetele vin din spate. Marlene plânsese cu siguranță, dar acum zâmbește, iar gropițele sclipesc în timp ce le mulțumește oamenilor; stă lângă biserică, îmbrăcată cu o haină albastră care îi acoperă dosul rotund, dar nu îndeajuns de lungă încât să îi acopere rochia cu flori verzi care i se lipește de dresuri.

Kerry Monroe, una dintre verișoarele lui Marlene (care fusese certată cu legea în urmă cu câțiva ani, iar Marlene o ajutase, o primise în casa ei și îi găsise o slujbă la magazin), stă în spatele ei, foarte pusă la punct: cu părul și costumul ei negre, purtând ochelari de soare, dă din cap către Eddie Junior, care își îndrumă mama către mașină și o ajută să urce. Oamenii care merg la cimitir, inclusiv soțul lui Molly Collins, se urcă și ei în mașini, aprinzând farurile în toiul acestei zile însorite, așteptând să treacă întâi dricul și apoi mașina neagră în care se află restul familiei Bonney. „Cred că a costat-o o avere“, gândește Olive, îndreptându-se către mașină alături de Molly.

— O să-l incinereze, spune Olive, așteptând ca Molly să găsească centura de siguranță de sub smocurile de păr de câine. Fără zorzoane. Simplu ca bună ziua. O să vină direct din Belfast și-o să te ia cu ei.

— Ce tot spui?

Molly își întoarce capul către Olive, iar aceasta îi simte răsuflarea puturoasă, din cauza dinților falși pe care îi are de ani de zile.

— Nu își fac reclamă, continuă Olive. Fără brizbrizuri. I-am spus lui Henry că și noi vom face la fel când ne va suna ceasul.

Iese din parcare și merge de-a lungul străzii, către casa Bonney, care se află tocmai la capăt. Ca să evite cimitirul, s-a oferit să meargă cu Molly înapoi, să aranjeze sendvișurile pe platouri. Se poate lipsi de coborârea sicriului în pământ și de tot restul.

— Oricum, e o zi frumoasă, spune Molly, în timp ce trec de casa Bullock de pe colț. Cred că asta ajută un pic.

Într-adevăr, soarele e foarte puternic, iar cerul foarte albastru se proiectează dincolo de șopronul roșu al familiei Bullock.

— Și Henry înțelege ce-i spui? întreabă Molly după câteva minute.

E ca și cum cineva ar fi aruncat o geamandură și ar fi lovit-o pe Olive drept în coșul pieptului. Dar răspunde:

— Uneori, așa cred.

Nu minciuna ei o înfurie, ci întrebarea. Și totuși simte nevoia să îi spună acestei femei, care stă ca proasta lângă ea, că a ieșit cu câinele săptămâna trecută, în ziua aia călduroasă, că l-a dus pe Henry în parcare, iar câinele i-a lins mâna.

— Nu știu cum rezișți, spune Molly încet. Nu știu cum faci să mergi în fiecare zi acolo, Olive. Ești o sfântă.

— Nu sunt deloc o sfântă și tu o știi prea bine, răspunde Olive.

Dar e atât de furioasă, încât ar fi în stare să iasă cu mașina de pe

șosea.

— Mă-ntreb ce-o să facă Marlene ca să se descurce cu banii, spune Molly. Te superi dacă deschid un geam? Ești o sfântă, Olive, dar, fără supărare, aici miroase a câine.

— Nu mă supăr, stai liniștită. Deschide ce geam vrei.

A luat-o pe strada Eldridge, iar asta e o greșeală, pentru că acum va trebui să treacă pe lângă casa unde a stat Christopher, fiul ei. Aproape întotdeauna o ia dinadins în altă direcție. Preferă vechiul drum, către golf, dar uite că acum a ajuns aici și se pregătește să-și întoarcă în altă parte capul, cu prefăcută nepăsare.

— Asigurarea de viață, spune Molly. Vară-sa, Kerry, a spus cuiva că au o asigurare de viață și am impresia că Molly se gândește să vândă magazinul. Se pare că, până la urmă, Kerry s-a ocupat de afacere anul ăsta.

Olive vede mulțimea de mașini parcate în curtea din față și își întoarce capul, ca și cum ar vrea să privească apa printre molizi, dar imaginea curții în dezordine i-a rămas întipărită pe retină: ah, ce loc încântător fusese! Liliecii din spatele casei probabil că au îmbobocit, iar forsiția de sub fereastra bucătăriei e gata să înflorească, asta dacă nu cumva bestiile alea care trăiesc ca porcii n-or fi smuls florile. De ce au mai cumpărat o casă frumoasă, dacă apoi umplu curtea cu mașini stricate, biciclete, piscine din plastic și leagăne? De ce ar face cineva așa ceva?

Pe când traversează dealul, unde cresc doar tufe de ienupăr și afine, soarele strălucește atât de puternic în apă, încât Olive e nevoită să coboare apărătoarea. Trec de localul Moody's și ajung în mica vale unde se găsește casa familiei Bonney.

— Sper că nu am pierdut cheia pe care mi-a dat-o, spune Molly, scotocind prin geantă.

Mașina s-a oprit, iar Molly a găsit cheia.

— Trage mașina mai în față, Olive. O să fie o grămadă de mașini aici când se vor întoarce de la cimitir.

Cu ani în urmă, Molly Collins fusese profesoară de gospodărie la aceeași școală unde Olive preda matematica, și chiar și atunci Molly era genul de ființă autoritară. Dar Olive se conformează și parchează mașina mai în față.

— Ar trebui să vândă magazinul, vorbește Molly în timp ce se îndreaptă către ușa laterală a casei vechi. De ce să-și bată capul cu el, dacă nu e obligată s-o facă?

În mijlocul bucătăriei, Molly spune gânditoare, privind în jur:

— Poate ar trebui să vândă și casa asta.

Olive, care nu mai fusese niciodată aici, are senzația că locul arată posomorât. Nu pentru că lipseau unele șipci din parchet, lângă sobă sau pentru că vopseaua de pe marginea bufetului se umflase. Casa pur

și simplu are un aer de sfârșeală. De parcă ar fi pe moarte. Ba nu, e altceva. Oricum, îți stoarce toată vlaga. Olive aruncă o privire în camera de zi, unde o fereastră mare dă spre ocean. E mult spațiu care are nevoie de îngrijire. Pe de altă parte, e căminul lui Marlene. Bineînțeles, dacă Marlene vinde casa, atunci Kerry, care locuiește deasupra garajului, va trebui să se mute și ea. Ce păcat, gândește Olive, închizând ușa dulapului și întorcându-se în bucătărie. Acum câțiva ani, Kerry Monroe pusese ochii pe Christopher – mirosise că era rost de bani cu cabinetul pe care îl deținea fiul ei. Până și Henry simțise nevoia să-i spună să se ferească de ea. Christopher îl asigurase că nu trebuia să-și facă griji, pentru că femeia nu era genul lui. Acum, când se gândește la asta, e de-a dreptul caraghios.

— Să mori de râs, nu alta, vorbește Olive de una singură, intrând în bucătărie și lovind de câteva ori cu degetele în masă. Dă-mi ceva de făcut, Molly.

— Vezi dacă e lapte în frigider și toarnă-l în cănile astea.

Molly poartă un șorț pe care l-o fi găsit prin bucătărie sau poate că l-a adus cu ea. Oricum, pare că se simte ca acasă.

— Ia spune, Olive, ce mai face Christopher? Am tot vrut să te întreb.

— E bine. Ce altceva mai am de făcut?

— Pune negresele astea aici. Îi place în California?

— E foarte fericit acolo. Îi merge bine cu cabinetul. „Ce negrese mici“, se gândi Olive. „De ce nu se mai fac negrese destul de mari încât să-ți poți înfige dinții în ele?“

— Cum de au oamenii din California probleme cu picioarele? întreabă Molly, trecând pe lângă Olive cu un platou de sendvișuri. Nu merg cu mașina peste tot?

Olive se uită la perete și-și dădu ochii peste cap, exasperată de prostia femeii.

— Dar au totuși picioare. Iar cabinetul lui Chris e bine pus la punct.

— Vreun nepot la orizont? întreabă Molly cu un fel de sfială, în timp ce pune zahărul cubic într-un castron.

— Nu mi-au zis nimic, răspunde Olive. Și nici n-am de gând să-ntreb.

Ia o negresă și o strecoară în gură, făcând ochii mari către Molly. Olive și Henry nu spuseseră nimănui despre divorțul lui Christopher, doar prietenilor lor, Bill și Bunny Newton, care locuiau la două ore distanță. De ce ar fi spus cuiva? Nu era treaba nimănui, iar cum Christopher locuia atât de departe, de ce ar fi trebuit cineva să știe că proaspăta lui soție îl părăsise după ce îl dusese în cealaltă parte a țării? De ce ar fi trebuit să știe cineva că nu mai voia să se întoarcă acasă? Nu-i de mirare că Henry a avut un accident vascular. Era de necrezut! Olive nu i-ar fi povestit niciodată lui Molly Collins sau altcuiva cât de îngrozitor fusese atunci când Christopher își vizitase

tatăl la azil, cât de reținut fusese în prezența ei; nu le-ar fi spus că acest bărbat, fiul ei mult iubit, se întorsese mai devreme acasă, în California. Orice femeie, chiar și de vârsta lui Marlene Bonney, se putea aștepta să trăiască mai mult decât soțul ei, orice femeie se putea aștepta ca soțul ei să aibă un atac și să-și petreacă zilele într-un azil, prăvălit în scaun. Dar nu orice femeie se putea aștepta să crească un fiu, să-l ajute să-și construiască o casă în apropiere și să-și deschidă un cabinet de ortopedie, apoi să-l vadă căsătorindu-se și mutându-se la celălalt capăt al țării, fără a se mai întoarce înapoi acasă, chiar și atunci când a fost părăsit de o soție îngrozitoare. Nici o femeie, nici o mamă nu s-ar fi așteptat să i se fure fiul.

— Mai lasă și pentru ceilalți, Olive, spuse Molly Collins.

Apoi adăugă:

— Măcar Marlene îi are pe copii. Și ce copii minunați!

Olive mai ia o negresă, o strecoară în gură; dar uite-i că vin: copiii intră împreună cu Marlene pe ușa din spate. Se aude și zgomotul mașinilor parcate pe alee, apoi portierele se trântesc. Iat-o și pe Marlene Bonney în hol, ținându-și poșeta departe de corp, ca și cum ar aparține altcuiva. Rămâne în hol până când cineva o conduce în camera de zi, unde se așază politicos pe canapeaua ei.

— Tocmai ziceam că tu și Ed ați făcut cei mai reușiți copii din oraș, îi spune Molly Collins.

Într-adevăr, Marlene are motive de mândrie: Eddie Junior s-a angajat la paza de coastă, e la fel de inteligent ca tatăl lui (dar nu la fel de sociabil, iar în ochii lui întunecați se citește o prudență vagă). Lee Ann se pregătește să devină asistentă medicală, iar Cheryl mai are puțin și termină liceul; nu se auzea niciodată despre ei cum că ar fi intrat în vreun bucluc.

Însă Marlene, luând cafeaua pe care i-o întinde Molly, spune:

— A, dar sunt mulți copii de treabă pe aici.

Ochii căprui ai lui Marlene par ușor încețoșați, iar obrajii, căzuți. Olive se așază pe un scaun, în fața ei și spune:

— Urâtă treabă cu cimitirele astea.

Marlene zâmbește, iar gropițele îi strălucesc în obraji asemenea unor urme de stele.

— Ei, bună, Olive.

I-a luat luni de zile până s-a dezvățat să-i spună „doamna Kitteridge“. Se întâmplă des atunci când te întâlnești cu foști elevi. Și sigur că și reversul e adevărat – Olive tot îi consideră copii pe jumătate dintre locuitorii orașului; îi vede aievea pe Marlene Monroe și pe Ed Bonney, doi elevi îndrăgostiți, întorcându-se împreună acasă în fiecare zi. Când ajungeau la Crossbow Corners, se opreau și stăteau de vorbă, iar uneori Olive îi vedea acolo și la cinci după-amiaza, pentru că Marlene trebuia să o ia într-o direcție, iar Ed, în cealaltă.

În ochii lui Marlene au apărut lacrimi, iar femeia clipește des. Se apleacă spre Olive și îi șoptește:

— Kerry spune că nimeni nu-i suportă pe plângăcioși.

— Pe naiba, răspunde Olive.

Însă Marlene se îndreaptă de spate pentru că a apărut Kerry, slabă moartă și pe tocuri înalte, împingându-și în față osul pelvian acoperit de fusta neagră, în timp ce se oprește în loc. Lui Olive îi trece prin cap că, poate, în copilărie, pe când era o puștoaică doar piele și os, Kerry fusese chiar luată la bătaie de alți copii. Kerry întreabă:

— Marlene, în loc de cafeaua aia n-ai vrea o bere?

Are o bere în mână, își ține cotul lipit de mijloc, iar ochii ei întunecați sunt ageri, scrutând ceașca plină din mâna lui Marlene și prezența lui Olive Kitterdige, care, cu ani în urmă, o trimisese de multe ori în biroul directorului, asta înainte ca fata să fie expediată cu vaporul în altă parte, să locuiască la niște rude.

— Sau poate ai vrea un whisky?

Poate că Henry ar putea să-și amintească de ce au alungat-o. Olive nu a avut niciodată o memorie grozavă.

— Parcă aș bea puțin whisky, zice Marlene. Olive, vrei și tu?

— Nu, mersi.

Dacă s-ar apuca să bea, nu s-ar mai opri. Se ferește de alcool, dintotdeauna l-a evitat. Se întreabă dacă fosta soție a lui Christopher o fi băut în secret. Poate că bea o groază de vin făcut în California.

Casa începe să se umple de oameni. Lumea înaintează pe hol și iese pe veranda din față. Unii pescari au venit tocmai din Sabbatus Cove, aranjați și fercheși. Mișcându-se prin camera de zi, luând negresele cu mâinile lor mari, stau încovoiați, părând sfioși și plini de regrete. În curând camera e atât de aglomerată, că Olive nu mai zărește oceanul. Pe lângă ea trec fuste, curele.

— Marlene, voiam să-ți spun…

Și apoi apare Susie Bradford, făcându-și loc printre măsuța de cafea și canapea.

— … că a fost atât de curajos cât a fost bolnav. Nu l-am auzit niciodată plângându-se.

— Nu, îi răspunde Marlene, nu s-a plâns niciodată. Avea broșurile de călătorie.

Cel puțin așa i se păru lui Olive că auzise. Propriile ei cuvinte par să o fi stânjenit. Olive o vede cum se îmbujorează, de parcă tocmai ar fi divulgat un secret foarte intim, împărtășit doar cu soțul ei. Dar Susie Bradford s-a împroșcat cu jeleu dintr-o prăjitură, iar Marlene îi spune:

— Susie, mergi în baia de pe coridor. Păcat de o bluză așa frumoasă.

— Nici urmă de scrumieră în casa asta, comentează o femeie trecând pe lângă Olive și, din cauza aglomerației, femeia e nevoită să stea o clipă locului, în fața lui Olive; trage adânc din țigară, mijind

ochii ca să se ferească de fum. Lui Olive i se pare că o cunoaște, dar nu ar putea spune cine este această femeie. E conștientă doar că nu îi place cum arată: cu părul ei lung și sârmos, în mare parte încărunțit într-un mod neplăcut. Olive crede că atunci când încărunțești e cazul să-ți tai părul sau să-l prinzi în creștetul capului. N-are rost să-ți închipui că mai ești o școlăriță.

— Nu găsesc nici o scrumieră în casa asta, spuse femeia, înălțându-și iute fața în timp ce suflă fumul.

— Ce nenorocire, comentă Olive.

Femeia trece mai departe.

Vede din nou canapeaua. Kerry Monroe bea dintr-un pahar plin cu un lichid maroniu. Lui Olive i se pare că e whisky-ul pe care i-l oferise mai devreme. Rujul lui Kerry rămâne strălucitor, bărbia și pomeții ei sunt surprinzător de bine proporționați; e ca și cum încheieturile i s-ar fi dislocat sub hainele negre. Stă picior peste picior, legănându-și talpa, ca și cum nu ar avea astâmpăr.

— Ce slujbă frumoasă, Marlene, spune Kerry, întinzându-se după o chiftea. Foarte frumoasă slujbă; el ar fi fost mândru de tine.

Olive aprobă din cap, pentru că ar dori ca aceste cuvinte să o consoleze pe Marlene.

Dar Marlene nu o vede pe Kerry. Zâmbește privind în sus, ia pe cineva de mână și spune:

— Copiii au organizat totul.

A luat-o de mână pe mezina ei, care își face loc între Marlene și Kerry, îmbrăcată într-un pulover de catifea și o fustă bleumarin. Își sprijină capul de umărul lui Marlene, lipindu-și corpul de al ei.

— Toată lumea spune că slujba a fost foarte frumoasă, îi zice Marlene, dându-i la o parte șuvițele din ochi. V-ați descurcat foarte bine.

Fata aprobă cu un gest al capului încă sprijinit de brațul mamei ei.

— Da, v-ați descurcat foarte bine, spune Kerry, turnându-și restul de whisky în pahar, de parcă ar bea ceai cu gheață.

Iar Olive, privind scena, ce simte oare? Pizmă? Nu, nu poți pizmui o femeie care și-a pierdut soțul. Dar simte un fel de inaccesibilitate, ăsta e cuvântul potrivit. Femeia asta de pe canapea, plinuță, amabilă, înconjurată de copii, de verișoara și de prietenii ei, este inaccesibilă pentru Olive. Olive își dă seama cât de dezamăgită este. La urma urmei, de ce a venit astăzi aici? Nu doar pentru că Henry ar fi îndemnat-o să meargă la înmormântarea lui Ed Bonney. Nu, a venit aici sperând că, în prezența durerii unui străin, o rază de lumină avea să pătrundă în temnița ei întunecată. Dar casa asta veche, plină de oameni, rămâne departe de ea, în afară de o voce care începe să le acopere pe celelalte.

Kerry Monroe s-a îmbătat. Stă lângă canapea în costumul ei negru și

ridică un braț.

— Polițista Kerry! spune cu voce sonoră. Da, asta ar fi trebuit să ajung.

Se clatină râzând. Lumea îi zice:

— Ai grijă, Kerry. Vezi să nu cazi.

Kerry se așază pe un braț al canapelei, își scoate un pantof negru și își leagănă piciorul îmbrăcat în dresuri negre.

— La perete, amice!

E dezgustător. Olive se ridică de pe scaun. E vremea să plece; nu-i nevoie să-și ia la revedere. Nimeni nu-i va observa lipsa.

Mareea se retrage. Apa de lângă mal e calmă, de culoarea metalului, cu toate că pe lângă Longway Rock începe să devină agitată; se văd până și câteva creste de spumă. Geamandurile se balansează ușor în sus și în jos, iar pescărușii dau roată cheiului de descărcare de lângă faleză. Cerul e încă albastru, dar înspre nord-est orizontul e înnorat, iar vârfurile pinilor se îndoaie pe Diamond Island.

Până la urmă, Olive nu poate pleca. Mașina îi e blocată de alte mașini; ca să poată pleca, ar trebui să deranjeze și nu vrea asta. Așa că și-a găsit un loc plăcut și liniștit chiar sub pod, pe un scaun de lemn, într-un colț unde poate sta și privi norii trecând încet deasupra golfului.

Eddie Junior se plimbă pe malul oceanului cu verii lui. Nu au observat-o și au dispărut pe poteca îngustă dintre tufele de măceș, apoi s-au ivit din nou pe mal. Eddie Junior rămânea mereu în urma celorlalți. Olive îl privește cum ia pietre de jos și le aruncă razant, făcându-le să sară la suprafața apei.

Aude pași deasupra, pe pod: bocanci grei, bărbătești, călcând apăsat. Vocea lui Matt Grearson spune tărăgănat:

— Mareea o să fie foarte înaltă diseară.

— Da, răspunde altcineva – Donny Madden.

— Marlene se va simți singură aici la iarnă, adaugă după o vreme Matt Grearson.

„Doamne, Marlene, fugi cât te țin picioarele“, se gândește Olive de dedesubt. „Pămpălăul de Matt Grearson a pus ochii pe tine.“

— Cred că o să se descurce, răspunde în cele din urmă Donny Madden. Se descurcă lumea.

Peste câteva minute, bocancii lor tropăie înapoi în casă, iar Olive aude ușa închizându-se. „Se descurcă lumea“, se gândește. E adevărat. Dar inspiră adânc și se foiește în scaunul de lemn, pentru că asta e și nu e adevărat. Și-l imaginează pe Henry, acum nu mai mult de un an, luând măsurătorile pentru plintele din noua lor cameră; stătea sprijinit pe coate și pe genunchi pe podea, cu ruleta în mâini și îi dicta cifrele pe care ea le nota într-un caiet. Apoi Henry se ridicase, cât era de lung. „Bun, Ollie. Hai să ducem câinele afară și apoi să mergem în

oraș.“ Despre ce vorbiseră pe drum? Ah, cât ar vrea să-și amintească, dar nu reușește. În parcarea magazinului Shop ’n Save – opriseră acolo pentru că aveau nevoie de lapte și suc după ce merseseră la magazinul de cherestea –, spusese că avea să rămână în mașină. Și așa se sfârșise viața lor. Henry coborâse din mașină și se prăbușise. Nu s-a mai ridicat niciodată, nu a mai mers niciodată pe aleea pietruită a casei, nu a mai spus niciodată vreun cuvânt inteligibil; doar uneori imensii lui ochi verzi-albăstrui o priveau din patul de spital.

Apoi orbise și nu mai avea să o vadă niciodată.

— Nu prea ai avea ce vedea, îi spusese când s-a dus să stea cu el. Am mai slăbit, pentru că nu mai mănânc biscuiți sărați și brânză în fiecare seară. Dar cred că tot arăt ca dracu’.

El ar fi spus că nu e adevărat. Ar fi spus „Nu, Ollie. Pentru mine arăți minunat“. Dar nu spune nimic. Are zile când, din scaunul lui pe rotile, nici măcar nu-și întoarce capul. În fiecare zi vine cu mașina și stă cu el. Ești o sfântă, spusese Molly Collins. Dumnezeule, cât de prost poți fi? Nu e decât o femeie în vârstă, speriată. Singura certitudine acum este că, odată cu apusul soarelui, e timpul să meargă la culcare. Se descurcă lumea. Nu e chiar atât de sigură de asta. Nu e deloc sigură, se gândește Olive.

Eddie Junior a rămas pe mal, aruncând pietre în apă. Verii lui au plecat; a rămas doar el, singur pe stânci. Aruncă pietrele alea netede. Olive se bucură că băiatul chiar se pricepe să le arunce: plici-plici, plici-plici; chiar dacă apa nu mai e liniștită. Îi place că el se apleacă imediat, găsește alta, o aruncă.

Dar uite-o pe Kerry. De unde a apărut? Probabil că a mers către țărm din cealaltă parte a casei: uite-o că apare, mergând desculță pe stâncile acoperite de scoici, schimbând brusc direcția, strigându-l pe Eddie. Îi spune ceva, iar lui Eddie nu-i convine ce aude. Olive își poate da seama chiar și de la distanță. Kerry își deschide brațele rugător, iar Eddie Junior își scutură capul și, după câteva minute, Kerry se întoarce de pe țărm, cățărându-se beată pe stânci. Și-ar putea rupe gâtul acolo. Nu că lui Eddie i-ar păsa. Aruncă o piatră în apă, de data asta cu putere, prea violent; piatra nu mai sare, ci pur și simplu se scufundă în apă.

Olive stă acolo mult timp. Se uită către apă și undeva departe, în minte, poate auzi cum oamenii se urcă în mașini și pleacă, dar ea se gândește la Marlene Monroe, o fată atât de timidă, mergând spre casă cu iubitul ei, Ed Bonney; cât de fericită trebuie să fi fost stând la Crossbow Corner, în timp ce păsărelele ciripeau, și poate că Ed Bonney îi spunea: „Doamne, ce rău îmi pare că trebuie să plec.“ În primii ani de căsnicie au locuit aici, în casa asta, împreună cu mama lui Eddie, până când bătrâna a murit. Dacă Christopher ar fi fost încă însurat, nevastă-sa n-ar fi lăsat-o pe Olive să locuiască nici cinci

minute cu ei. Iar acum Christopher se schimbase atât de mult, încât poate că nici el n-ar lăsa-o. Dacă Henry ar muri, iar ea nu s-ar putea descurca, poate că ar instala-o undeva, la mansardă, dar Olive își amintește că în California casa lui nu avea mansardă. Ar lega-o de un stâlp, dar casa lui nu avea nici așa ceva. *Cât de fascist*, comentase Christopher când venise aici ultima oară și trecuseră pe lângă casa familiei Bullock, care avea steagul arborat în curtea din față. Cine ar mai fi spus așa ceva?

De sus se auzi cum cineva se împiedică, apoi o voce împleticită:

— Îmi pare rău, Marlene. Te rog să mă crezi.

Apoi urmă murmurul lui Marlene, spunându-i lui Kerry că e timpul să meargă să doarmă ca să-și revină. Apoi urmă sunetul scărilor coborâte; tăcere adâncă.

Întoarsă în casă, Olive își vâră altă negresă în gură și iese ca să caute baia. În drum spre ieșire, se izbește de femeia cu păr lung și cărunt, care strivește acum un muc de țigară într-un ghiveci cu flori așezat pe o masă din hol.

— *Cine* ești? întreabă Olive, iar femeia se holbează la ea.

— Dar *tu* cine ești? îi răspunde femeia, iar Olive trece pe lângă ea.

Cu o tresărire interioară, Olive își dă seama că asta e femeia care a cumpărat casa lui Christopher. O persoană care nici măcar nu are decența de a respecta o biată plantă în ghiveci, darămite toată munca lui Olive și a lui Henry: casa frumoasă în care le-ar fi crescut nepoții.

— Unde e Marlene? o întreabă pe Molly Collins, care poartă încă șorțul lui Marlene și strânge ceremonios farfuriile și șervețelele mototolite din camera de zi. Molly îi aruncă o privire peste umăr și spune:

— Păi, nu prea știu.

— Unde a plecat Marlene? o întreabă Olive pe Susie Bradford când trece pe acolo, iar Susie îi răspunde:

— E pe aici, prin preajmă.

Eddie Junior îi spune:

— Kerry s-a îmbătat, iar mama a dus-o să se culce.

Vorbește aruncându-i o privire întunecată lui Susie Bradford, care stă cu spatele, iar Olive îl place mult pe băiat. Nu l-a avut ca elev. A plecat de la catedră cu ani în urmă, ca să aibă grijă de familia ei. Christopher e plecat în California. Henry e în Hasham, la azil. S-au dus cu toții. Au plecat în iad.

— Mulțumesc, îi spune lui Eddie Junior, ai cărui ochi par să spună că și el știe câte ceva despre iad.

Ziua de aprilie nu mai e frumoasă. Vântul dinspre nord-est, care suflă în coasta casei Bonney, a adus norii, iar acum un cer cenușiu ca de noiembrie atârnă deasupra golfului. Apa se aruncă fără încetare către stâncile negre, învolburând algele, aruncându-le în grămezi pe

pietrele mai înalte. La marginea promontoriului, coasta abruptă pare pustie, aproape ca iarna; doar molizii uscăți vi și pinii aruncă o pată verde întunecată. E prea devreme ca arborii să înfrunzească; aproape de casă, forsiția abia a îmbobocit.

În căutarea lui Marlene, lângă garaj, Olive Kitteridge calcă pe o floare zdrobită de șofran. Săptămâna trecută ninsese, după acea zi destul de caldă când adusese câinele în parcare să îl vadă pe Henry. Fusese o ninsoare imaculată de aprilie, care s-a topit a doua zi, dar pământul e încă umed, iar această floare de șofran i-a căzut victimă. Ușa laterală a garajului duce direct la scări, iar Olive le urcă precaută, se oprește: două pulovere atârnă în cuier, o pereche de cizme de cauciuc, galbene și pline de noroi, zac pe podea, cu vârfurile în direcții opuse.

Privind cizmele, Olive bate la ușă. Se apleacă și aranjează cizmele una lângă alta, așa încât acum par gata să o ia din loc, apoi bate din nou. Nimeni nu răspunde, așa că apasă clanța, împinge ușa ușor, intră în cameră.

— Bună, Olive.

Privind-o din cealaltă parte a camerei, Marlene stă așezată ca o școlăriță cuminte pe un scaun cu spătar drept, lângă patul dublu al lui Kerry. Își ține mâinile în poală, stând pe scaun cu gleznele plinuțe încrucișate. Kerry e trântită în pat. Stă pe burtă, ca și cum ar face plajă; fața îi e întoarsă spre perete; stă cu coatele în afară, dar coapsele îi sunt ușor întoarse, așa că linia neagră a taiorului pare să-i accentueze curba ridicată a fundului. Picioarele ei îmbrăcate în dresuri sunt suple, cu toate că ciorapii s-au rupt în câteva locuri în talpă.

— Doarme? întreabă Olive, păși nd în cameră.

— I s-a rupt filmul, îi spune Marlene. Mai întâi a vomitat în camera lui Eddie, apoi a adormit aici.

— Înțeleg. Ce cameră frumoasă ai aici.

Olive se îndreaptă spre masă, își aduce un scaun și se așază lângă Marlene.

O vreme, nici una dintre femei nu vorbește, apoi Marlene spune pe un ton plăcut:

— Mi-a trecut prin cap s-o omor pe Kerry.

Ridică o mână din poală și dă la iveală un cuțit de masă așezat pe rochia ei înflorată.

— Ah, face Olive.

Marlene se apleacă spre Kerry și îi atinge gâtul gol.

— Parcă aici era o arteră vitală, nu? întreabă și lipește lama cuțitului de gâtul lui Kerry, înțepând ușor vena care pulsează vag.

— Mda. Bine acum, ai grijă ce faci.

Olive se ridică și se pregătește să înainteze.

După o clipă, Marlene oftează și se așază la loc.

— Bine, poftim, spune ea și îi dă cuțitul lui Olive.

— Ar fi mai bine să folosești o pernă, îi sugerează Olive. Dacă-i tai gâtul, o să sângereze mult.

Marlene izbucnește brusc în chicote ce se revarsă delicat și sincer.

— Nu mi-a trecut prin cap să o omor cu perna.

— M-am gândit mult la perne, spune Olive, dar Marlene dă absentă din cap, ca și cum nu ar asculta.

— Doamnă Kitteridge, ați aflat?

— Ce anume? întreabă Olive, dar simte cum stomacul i se întoarce pe dos, ca și cum înăuntrul ei ar avea valuri înspumate.

— Ce mi-a spus astăzi Kerry? Spunea că s-a culcat cu Ed doar o singură dată și atât. Dar nu cred. Sigur s-a întâmplat de mai multe ori. A fost în vara când Ed Junior a absolvit liceul.

Marlene a început să plângă, legănându-și capul. Olive își întoarce privirea; o femeie are nevoie de intimitate. Ține cuțitul în poală și privește lung pe fereastra de deasupra patului. Se văd doar cerul și oceanul cenușiu; fereastra e prea sus ca să se poată vedea țărmul. Acolo, cât vezi cu ochii, nu e decât cerul și apa cenușie.

— N-am auzit nimic despre asta, răspunde Olive. De ce ți-ar spune asta tocmai azi?

— Credea că știu.

Marlene a scos un șervețel de undeva, poate din mânecă, și își tamponează fața, își suflă nasul.

— A crezut că am știut dintotdeauna și că o pedepseam purtându-mă atât de amabil cu ea. S-a îmbătat azi și a început să-mi spună cât de bine mă răzbunasem, umilindu-i pe ea și pe Ed cu bunătatea mea.

— Dumnezeule Sfinte!

Doar atât poate să spună Olive.

— Nu-i amuzant, Olive?

Marlene chicotește iarăși din senin.

— Nu cred că este cel mai amuzant lucru pe care l-am auzit vreodată, spune Olive.

Privește la trupul învești mântat în negru al lui Kerry întins pe pat și își dorește să fi avut la îndemână o ușă sau o perdea, ca să nu vadă fundul ei ridicat, dresul negru care-i scoate pulpele zvelte în evidență.

— Eddie Junior știe?

— Da. Se pare că i-a spus ieri. Credea că și el știa, dar el spune că nu. Spune că nu crede că-i adevărat.

— Ar putea să nici nu fie adevărat.

— Rahat, spune Marlene, clătinând din cap și izbucnind din nou în plâns. Dacă nu vă supărați, doamnă Kitteridge, aș vrea să spun „rahat“.

— Spune „rahat“, îi zice Olive, care nu folosește niciodată cuvântul

ăsta.

— Rahat. Rahat, rahat, rahat.

— Cam așa e, zice Olive, inspirând adânc. Cam așa e, repetă ea încet.

Privește în jur, fără prea mare interes. Pe un perete e poza unei pisici. Se întoarce cu privirea la Marlene, care își suflă nasul.

— Ce mai zi, puștoaico! Vomă la etaj și mucuri de țigară la parter.

Femeia cu păr cărunt a tulburat-o pe Olive. În mintea ei de culoarea cetății apare cuvântul *seismic*. Îi spune lui Marlene:

— Arătarea aia care a cumpărat casa lui Christopher își stingea azi țigările în ghivecele tale.

— A, ea. Și ea e un rahat.

— Așa e.

Mâine îi va povesti totul lui Henry, dar lui nu-i va plăcea să audă cuvântul „rahat“.

— Olive, vrei să-mi faci o favoare?

— Sigur.

— Ai putea, te rog…

Biata femeie pare atât de deznădăjduită, de buimacă, în rochia ei înflorată și cu părul care i s-a desprins din clame.

— Înainte de a pleca, vrei să te duci sus, în dormitor? Ia-o la dreapta după ce urci scările. În dulapul de haine ai să găsești niște broșuri de călătorie, știi, despre diferite destinații. Ia-le cu tine și aruncă-le. Aruncă și coșul în care o să le găsești.

— Bineînțeles.

Lacrimile îi curg lui Marlene pe lângă nas și își șterge fața cu mâna.

— Nu vreau să deschid ușa de la dulap, știind că sunt acolo.

— Da, îi spune Olive. Pot s-o fac.

A adus pantofii lui Henry acasă de la spital, i-a pus în garaj într-o pungă și acum au rămas tot acolo. Erau noi, îi cumpăraseră cu câteva zile înainte de ultima oară când au parcat la Shop ’n Save.

— Marlene, dacă vrei, pot să arunc și altceva.

— Nu, Olive, nu. Stăteam amândoi și ne închipuiam că mergem împreună în unele locuri.

Marlene clatină din cap.

— Chiar și după ce doctorul Stanley ne-a pus la curent cu situația, tot ne uitam prin broșuri și discutam despre călătoriile pe care aveam să le facem când se va vindeca.

Apoi își freacă fața cu amândouă mâinile.

— Doamne, Olive, mi-e atât de rușine.

Se pare că așa și este; obrajii i se colorează în roz, pe urmă în roșu.

— N-ai de ce, îi spune Olive. Cu toții vrem să omorâm pe cineva la un moment dat.

Dacă Marlene ar vrea să asculte, Olive ar fi gata să îi povestească de

oamenii pe care ea ar vrea să-i ucidă.

Dar Marlene spune:

— Nu, nu de asta. Nu din cauza asta, pentru că am stat împreună și am plănuit călătoriile alea. Trage de un șervețel zdrențuit. Doamne, Olive, era ca și cum am fi crezut în ceea ce spuneam. Și totuși el slăbea, slăbea mereu, era atât de slăbit… Spunea: „Marlene, adu coșul cu broșuri“, iar eu i le aduceam. Mi-e așa de rușine acum, Olive.

„E o inocentă“, gândește Olive privind-o. „O adevărată inocentă. Nu mai găsești așa ceva, pe Dumnezeu că nu.“

Olive se ridică și se duce la fereastra de deasupra chiuvetei, privește în jos, către alee. Pleacă și ultimii oameni; Matt Grearson se urcă în camionetă, dă cu spatele și o ia din loc. Uite-o și pe Molly Collins cu soțul ei; merge către parcarea cu pietriș în pantofii ei fără toc; Olive se gândește că Molly a sacrificat o zi de muncă încercând să facă tot ce poate. E doar o femeie cu dinți falși și cu un soț în vârstă, care în doi timpi și trei mișcări va fi mort, la fel ca toată lumea; sau, mai rău, va sta într-un scaun cu rotile, lângă Henry.

Ar vrea să-i spună lui Marlene despre nepoții pe care voiau să-i aibă, despre mesele de Crăciun fericite petrecute alături de noră. Ar vrea să-i spună că acum mai puțin de un an se duceau să ia cina acasă la Christopher, iar tensiunea era atât de palpabilă, că aproape puteai să o atingi; și totuși, după aceea mergeau acasă și își spuneau unul altuia ce fată de treabă era și cât de mult se bucurau că fiul lor avea o soție bună.

„Cine, cine nu are propriul coș cu broșuri de călătorie? Nu e drept.“ Molly Collins spusese asta astăzi, când stăteau lângă biserică. „*Nu e drept*. Păi, chiar că nu e.“

Ar vrea să îi pună lui Marlene mâna pe creștet, dar Olive nu prea se pricepe la treburile astea. Merge și stă lângă scaunul pe care s-a așezat femeia, uitându-se pe fereastra laterală, privind linia țărmului de jos, care s-a mai lărgit, acum că mareea s-a retras. Se gândește cum Eddie Junior arunca pietre în apă, iar ea poate acum doar să își amintească ce înseamnă să fii destul de tânăr ca să ridici o piatră și s-o arunci cu putere, departe, în mare; să fii încă destul de tânăr ca să faci asta – să arunci afurisita de piatră.

O CORABIE ÎN STICLĂ

— Va trebui să-ți organizezi mai bine zilele, spuse Anita Harwood ștergând bufetul din bucătărie. Julie, vorbesc serios. Din cauza asta o iau oamenii razna în armată și în închisoare.

Winnie Harwood, care la unsprezece ani era cu zece ani mai mică decât sora ei, Julie, o privea pe Julie; tânăra fixa podeaua și se sprijinea de tocul ușii, îmbrăcată cu hanoracul roșu cu glugă și blugii în care dormise. Își îndesase mâinile în buzunare, iar Winnie – ale cărei sentimente adolescentine pentru sora ei deveniseră aproape o obsesie – încerca discret să-și vâre la rândul ei mâinile în buzunare, sprijinindu-se de masă cu aceeași indiferență afișată de Julie în timp ce asculta ce se spunea.

Mama lor continuă:

— De exemplu, ce planuri ai astăzi?

Se opri din șters și se uită la Julie. Fiica ei nu-și ridică privirea. Doar de puțină vreme sentimentele lui Winnie oscilaseră de la mamă către soră. Înainte de nașterea lui Julie, mama lor câștigase concursuri de frumusețe și, din punctul de vedere al lui Winnie, încă arăta bine. Să ai cea mai frumoasă mamă era ca și cum ai fi avut mai multe dulciuri decât alții sau ai fi primit steluțe[21] pentru că ți-ai făcut bine temele. Alte mame erau grase, aveau coafuri caraghioase ori purtau cămășile soților pe deasupra blugilor cu talie elastică. Anita nu ieșea niciodată din casă fără să se dea cu ruj, fără să poarte pantofi cu toc sau cerceii de perle false. Doar în ultima vreme începuse Winnie să aibă senzația neplăcută că ceva nu era în regulă cu mama ei sau că ceva *s-ar putea* să nu fie în regulă; lumea vorbea despre ea dându-și ochii peste cap. Winnie ar fi dat orice să nu fie adevărat și poate chiar nu era. Habar nu avea.

— *Din cauza asta?* întrebă Julie, ridicându-și privirea. În armată și în închisoare? Mamă, eu mor aici, iar tu spui chestii fără nici o noimă.

— Scumpo, nu te juca cu vorba asta, *a muri*. Unii chiar mor în clipa asta, și chiar în moduri groaznice. Ar fi încântați să fie în locul tău. Să fii respinsă de logodnic ar fi un fleac pentru ei. Uite, s-a întors tatăl tău. Ce drăguț din partea lui să vină acasă în mijlocul unei zile de muncă doar ca să se convingă că ești bine.

— Ca să se convingă că *tu* ești bine, spuse Julie.

Apoi adăugă:

— Și să spui că m-a respins nu-i tocmai exact.

Winnie își scoase mâinile din buzunare.

— Ce mai faceți? Toată lumea e bine?

Jim Harwood era un bărbat slab și mereu plăcut din fire. Un fost alcoolic, se ducea de trei ori pe săptămână la întrunirile Alcoolicilor Anonimi. Nu era tatăl lui Julie, care plecase cu altă femeie pe când fata era doar un copil, dar se purta frumos cu ea, așa cum se purta cu toată lumea. Winnie nu știa dacă mama lor se căsătorise cu el când bărbatul era încă alcoolic. De când se știa, tatăl ei lucrase ca om de serviciu la școală. „Responsabil cu păstrarea curățeniei“, o corectase odată mama lor pe Julie. „Nu cumva să uiți asta.“

— Suntem bine, Jim, răspunse Anita ținându-i ușa, în timp ce el aducea înăuntru o sacoșă de cumpărături. Ia uitați, fetelor! Tata a făcut cumpărături. Julie, ce-ar fi să faci clătite?

Era un obicei al lor să facă clătite sâmbătă seara; era vineri după-amiaza.

— Nu vreau să fac clătite, răspunse Julie.

Începu să plângă tăcut și-și șterse fața cu mâinile.

— Ce păcat, zise Anita. Julie, scumpo, dacă mai plângi mult, o să-mi ies din minți.

Femeia aruncă buretele în chiuvetă.

— O să-mi ies din minți, înțelegi?

— Mamă, pentru Dumnezeu.

— Și nu mai lua numele Domnului în deșert, scumpo. Dumnezeu e și așa destul de ocupat, nu-i nevoie să-l mai chemi și tu degeaba. Rutina, Julie. Rutina pune în mișcare închisorile și armatele.

Winnie spuse:

— Fac eu clătitele.

Voia ca mama lor să nu mai vorbească despre închisori și armate. De când apăruseră în presă pozele prizonierilor cu fețele acoperite, purtați în lesă ca niște câini de către soldații americani, mama lor vorbea întruna despre închisori și armate.

„Primim ceea ce meritǎm“, spusese mama lor câteva luni mai devreme, într-un magazin. Discuta în gura mare cu Marlene Bonney, iar Cliff Mott, care purta o panglică galbenă[22] la camionetă pentru nepotul său, ieșise de la raionul cu cereale și o atenționase: „Ai grijă ce prostii spui, Anita.“

— Bine, Winnie, încuviințase mama ei. Fă clătitele.

— Ai nevoie de ajutor? o întrebă tatăl.

Scoase câteva ouă din sacoșă și se aplecă să dea drumul la radio.

— Nu, zise Winnie. Mă ocup eu.

— Da, Jim, scoate castronul, spuse Anita.

Bărbatul scoase castronul din dulap, în timp ce vocea lui Frank Sinatra se ridica, apoi cobora spre a urca iarăși. *Myyyy waaayy*.

— Te rog, imploră Julie. Te rog, te rog, închide-l.

Winnie fu cea care se aplecă și întrerupse radioul. Voia ca Julie să vadă că ea făcuse gestul, dar sora ei nu o privise.

— Julie, scumpo, îi spuse mama lor, nu poți s-o ții așa la nesfârșit. Și restul familiei are dreptul să asculte la radio. În cele din urmă.

— Abia au trecut patru zile, răspunse Julie, și-și șterse nasul cu mâneca. Înțelege-mă.

— Șase, o corectă mama. Astăzi e a șasea zi.

— Mamă, te rog, mai scutește-mă!

Winnie se gândi că cineva ar trebui să-i dea un calmant. Unchiul Kyle le adusese câteva, dar maică-sa începuse acum să i le dea doar noaptea, jumătate de pastilă. Uneori Winnie se trezea și își dădea seama că Julie era trează. Noaptea trecută fusese lună plină, iar dormitorul lor era scăldat în lumină albă. Îi șoptise: „Julie, nu dormi?“

Julie nu răspunsese.

Winnie se întorsese pe cealaltă parte și privise luna pe fereastră. Era uriașă, atârna umflată deasupra apei. Winnie ar fi tras perdeaua dacă ar fi avut așa ceva, dar casa lor nu avea perdele. Locuiau la capătul unui drum neasfaltat și mama lor spusese că nu au nevoie de perdele, cu toate că anul trecut atârnase plase de pescuit la ferestre, ca decor. Le trimisese pe Winnie și pe Julie pe țărm, să adune stele de mare de diverse mărimi, ca să le usuce și să le agațe în perdelele din plase. Cele două fete pășiseră pe alge, răsturnaseră pietre și adunaseră o grămăjoară de stele de mare scheletice.

— Asta are de-a face cu tatăl ei și cu al meu, comentase Julie.

Ea era singura care îi spunea asemenea lucruri lui Winnie.

— Îi e dor de amândoi. Când era copil, tatăl ei îi aducea stele de mare la sfârșitul zilei. Apoi mama a vrut ca Ted să facă același lucru și, pentru o vreme, chiar i-a adus.

— Asta se întâmpla cu multă vreme în urmă, spusese Winnie desprinzând o stea de mare mică de pe o piatră; când trase de ea, piciorușele i se desprinseră. Puse steaua de mare înapoi pe piatră. Dacă își pierdeau picioarele, în timp le creșteau altele.

Bunicul lor fusese pescar, iar barca lui se blocase pe mare de un grup de stânci. Articolul din ziar era în același album cu poza Anitei de când câștigase titlul de Miss Regina Cartofului. „Oamenii o numeau Țâțe de Barabule“, îi spusese Julie lui Winnie. „Să nu-i zici că ți-am zis că mi-a zis asta.“ Anita se căsătorise cu Ted, un tâmplar, pentru că era însărcinată cu Julie, dar bărbatul nu dorise niciodată să stea prea mult timp cu cineva. Julie îi povestise că Ted își exprimase clar poziția încă de la început. „Așa că în câțiva ani i-a pierdut pe amândoi.“ Julie aruncase o privire în găleata cu stele de mare. „Am adunat destule. Hai să mergem.“ În timp ce se întorceau, trecând peste stânci, Julie adăugase: „Bruce mi-a zis că aproape nici un pescar nu știe să înoate. E ciudat că nu am știut asta până acum.“

Pe Winnie o uimea că Bruce știa lucrurile astea; băiatul nu era din împrejurimi. Venise din Boston și închiriase timp de o lună o căsuță

împreună cu frații lui, iar Winnie nu pricepea cum de Bruce știa că pescarii nu știu să înoate.

„*El* știa să înoate?“, o întrebase Winnie pe Julie.

Se referea la bunicul lor, dar, de vreme ce niciodată nu se pomenise de el, nu știa cum să-l numească.

„Nu. A fost nevoit să stea în barcă alături de celălalt tip și să se uite cum venea fluxul. Știa că avea să se înece. Cred că asta o înnebunește pe mama.“

După ce mama lor agățase stelele de mare în perdelele din plase, vietățile începuseră să miroasă, pentru că nu fuseseră puse mai întâi la uscat, iar Anita le aruncase. Winnie privise cum mama ei aruncase una câte una stelele în ocean, de pe verandă, sprijinită de balustradă.

— Scumpo, fă un duș. O să te simți mult mai bine, o îndemnă Anita.

— Nu vreau să fac duș, răspunse Julie, sprijinită încă de tocul ușii, ștergându-se la gură cu mâneca.

— De ce? E vreo diferență între a plânge în bucătărie și a plânge la duș?

Își puse o mână în șold și Winnie văzu lacul de unghii roz, perfect aplicat pe unghiile mamei.

— Pentru că nu vreau să mă dezbrac. Nu vreau să-mi văd corpul.

Anita strânse din dinți și dădu din cap cu mișcări scurte.

— Winnifred, ai grijă cu mâneca aia pe lângă flacără. Dacă se mai întâmplă vreun dezastru, cred că am să omor pe cineva.

Casa lor nu avea duș și nici baie, ca majoritatea caselor. Pe hol era o cabină de duș și vizavi de ea, un closet cu toaletă chimică, o chestie de plastic ca un butoi care pârâia când trăgeai apa. Trecând uneori pe acolo, Anita întreba: „Aoleu! Cine s-a ușurat?“ Dacă voiai să faci duș, trebuia să-i rogi pe toți să nu treacă pe hol, altfel trebuia să te dezbraci în cabina de duș metalică și să-ți arunci hainele pe hol, apoi, cu spatele lipit de cabină, să aștepți să se încălzească apa.

Julie ieși din bucătărie și în curând se auzi sunetul jetului de apă.

— Fac duș, strigă tare Julie. Așa că nu treceți pe-aici.

— N-am de gând să te deranjez, îi strigă Anita la rândul ei.

Winnie puse masa și turnă suc de portocale în pahare. Când Julie opri dușul, o auziră din nou plângând.

— Nu știu dacă mai suport mult, spuse Anita, bătând darabana pe bufet.

— Mai las-o puțin, zise Jim și puse compoziția de clătite în tigaia încinsă.

— S-o mai las? făcu Anita, arătând spre hol. Jimmy, i-am dat fetei ăsteia jumătate din viața mea.

— Cam așa ceva, comentă Jim, făcându-i cu ochiul lui Winnie.

— La naiba, m-am săturat de treaba asta, chiar m-am săturat până-n gât.

— Îți stă bine părul, mamă, spuse Winnie.

— Ar fi și cazul. M-a costat cumpărăturile pe două luni.

Julie se întoarse în bucătărie cu părul ud lipit de cap. Vârfurile îi picurau pe hanorac, lăsându-i urme întunecate pe umeri. Winnie îl văzu pe tatăl ei aruncând în aer o clătită în formă de „J“.

— Un „J“ pentru „juvaerul“ meu, îi spuse lui Julie, iar asta o făcu pe Winnie să se întrebe ce se întâmplase cu verighetele.

Limuzina iscase tensiuni. La început, șoferul refuzase să conducă până în fața casei; spusese că ar fi trebuit să i se spună despre drumul neasfaltat și despre crengile care aveau să-i zgârie mașina.

— Julie nu o să meargă pe jos în rochie de mireasă pe drumul ăsta prăfuit, îi spusese Anita soțului ei. Convinge-l pe șofer să vină cu nenorocita aia de mașină până aici.

Anita venise cu ideea limuzinei.

Jim era fercheș și rozaliu, îmbrăcat în fracul închiriat. Ieșise și discutase cu șoferul. După câteva minute, coborâse în pivniță și adusese o foarfecă de grădină. Apoi el și cu șoferul dispăruseră pe șosea și, după câteva minute, limuzina trase la scară, iar Jim le făcea cu mâna de pe bancheta din față.

Bruce ajunsese acasă la ei cu un aer de parcă ar fi fost bolnav.

Anita strigase de la fereastră:

— N-ai voie să vezi mireasa înainte de nuntă. Bruce, Dumnezeule mare!

Se repezise la ușă, dar Bruce intrase deja și glasul Anitei se curmă când văzu expresia băiatului. Julie, venind în urma ei, nu scosese nici o vorbă.

Julie și Bruce merseră pe peluza din spate – care nu era tocmai o peluză, ci mai mult un spațiu curățat de rădăcini și ace de brad. Winnie și mama ei priveau de la fereastră. Julie arăta ca desprinsă din reviste, învești mântată în rochia de mireasă lângă o tufă de dafin, cu trena strânsă, dar tot plutind în urma ei, lungă de doi metri.

Anita vorbise:

— Jimmy, oamenii sunt deja *la biserică*.

Dar el nu-i răspunsese. Cei trei stăteau pe loc și priveau de la fereastră. Julie și Bruce abia dacă se mișcau. Nu se atingeau, nici măcar nu-și mișcau brațele, apoi Bruce păși prin tufa de dafin și se îndreptă spre șosea.

Julie se întorsese în casă ca o păpușă Barbie ambulantă, iar cei trei o așteptau la ușa din plasă.

— Mami, vorbise Julie încet. În ochii ei se citea ceva straniu. Chestia asta nu se întâmplă cu adevărat, nu-i așa?

Unchiul Kyle adusese pastile. Jim vorbise cu șoferul limuzinei și se dusese la biserică. Limuzina plecă, agățând frunzele unui plop cu aripa din spate, iar Winnie ședea pe trepte în rochia ei de domnișoară de

onoare. După o vreme, tatăl ei se întorsese.

— Poți să-ți scoți rochia, Winnie-Nătăflici.

Dar Winnie nu se mișcă de acolo. Tatăl ei intrase în casă și când ieși iar, îi spuse:

— Julie se odihnește cu mama în pat.

Winnie își dădu seama atunci că unchiul Kyle le amețise pe amândouă cu pastile.

Stătu pe trepte până când simți nevoia să meargă la toaletă. Nu-i mai plăcea să se ducă acolo, în spatele draperiei, când toată lumea era acasă. Când intră, nu era nimeni prin preajmă. Își auzea tatăl în pivniță, iar ușa de la dormitorul părinților era închisă. Dar după câteva minute, ușa se deschise și mama ei ieși. Purta vechea ei fustă albastră, un pulover roz și nu părea deloc amețită.

De ani de zile Jim Harwood construia o barcă. Era o barcă mare – scheletul ocupa cea mai mare parte a spațiului din pivniță. Timp de un an de zile nu făcuse altceva decât să întindă schițele pe podeaua sufrageriei și să se uite la ele. Dar în cele din urmă s-a dus în pivniță și a instalat două capre de tăiat lemne. În fiecare seară, familia auzea zgomotul fierăstrăului electric, câteodată ciocanul și, la un moment dat, scheletul curbat al unei bărci începuse să prindă formă, foarte încet. Barca rămase multă vreme la stadiul de schelet. Jim se ducea jos în fiecare seară ca să lucreze.

— Winnie-Nătăflici, acum treaba merge destul de încet.

Trebuia să fixeze bucățile de lemn cu scoabe, ca să le curbeze așa cum trebuia, apoi lăcuia lemnul cu grijă și deasupra fiecărui cui punea adeziv cauciucat, care se usca în patru zile.

— Cum o s-o scoți de aici după ce termini? îl întrebase Winnie într-o seară, privindu-l cum lucrează de pe scările pivniței.

— Bună întrebare, nu-i așa?

Îi explică modul în care plănuise totul dinainte, măsurând ușa pivniței, circumferința carenei și, teoretic, dacă ar fi înclinat barca la un anumit unghi, ar fi putut s-o scoată pe ușă la timpul potrivit.

— Dar încep să am îndoieli, îi spuse.

Și Winnie avea. Barca părea al naibii de mare.

— Păi, atunci o să fie ca o corabie într-o sticlă, comentă Winnie. Ca alea din magazinul Moody's.

— Așa-i, încuviință Jim. Cam așa o să fie.

Când Winnie era mai mică, se juca împreună cu Julie în pivniță. Câteodată se jucau de-a magazinul, folosindu-se de conservele cumpărate de mama lor. Le împingeau pe o masă, prefăcându-se că le înregistrează la casa de marcat. Acum pivnița era ocupată de barcă și de sculele tatălui ei. Jim construise rafturi în pereți: deasupra era o carabină veche care zăcuse pe acolo ani de zile, iar pe rafturile de jos stăteau cutii de lemn pline de sârme, cuie și șuruburi, aranjate pe

mărimi.

Soarele se strecura prin fereastra de deasupra chiuvetei din bucătărie. Winnie vedea firele de praf plutind prin aer.

— Și-acum hai să ne planificăm ziua, spuse mama lor, așezându-și cana de cafea pe masă. Tata trebuie să se întoarcă la școală, eu mă duc să ud trandafirii, iar voi, fetelor, ce v-ați gândit să faceți?

Ridică din sprâncene și bătu darabana cu degetele în masă.

Julie și Winnie nu spuseră nimic. Winnie băgă degetul în sirop și-l duse la gură.

— Winnie, te rog, nu fi purcică, o admonestă mama, ridicându-se și punându-și cana în chiuvetă. Julie, o să te simți mult mai bine dacă te hotărăști ce-ai să *faci*.

În ziua în care nunta nu mai avusese loc, Anita îi scrisese lui Bruce o scrisoare în care îi spusese că-l va împușca dacă îl mai vede vreodată ori dacă se mai apropie de fiica ei.

— Am impresia că scrisorile de amenințare sunt o infracțiune federală, îi spusese Jim.

— Sunt pe naiba, răspunsese Anita. El e ăla care a comis o infracțiune federală.

Winnie își amintea cum Cliff Mott o sfătuise pe Anita în magazin să nu mai spună prostii. Ce sentiment ciudat: după ce ai fost mândră de mama ta, să ajungi să te întrebi ce spuneau oamenii despre ea, să te întrebi dacă nu cumva e dusă cu pluta; iar Winnie se gândi deodată că mama ei nu avea prietene apropiate, ca alte mame. Nu vorbea cu nimeni la telefon și se ducea singură la cumpărături.

Acum Winnie ședea alături de Julie la masa din bucătărie și își privea mama pe fereastră cum uda tufele de trandafiri, cu o mistrie în mână.

— Știi despre ce e vorba, nu? șopti Julie. Despre sex.

Winnie încuviință din cap, dar de fapt nu știa despre ce era vorba. Soarele care strălucea în bucătărie îi provocase o durere de cap.

— Nu poate suporta că am făcut sex cu el.

Winnie se ridică, șterse o farfurie și o puse la loc. Julie privea fix, în gol, ca și cum nu s-ar fi uitat la nimic. Winnie o văzuse uneori pe mama lor privind astfel.

Privind în gol, Julie îi vorbi:

— Winnie, s-o minți mereu pe mama. Să ții minte că eu ți-am spus asta. Să minți, pur și simplu. Să minți până îngheață apele.

Winnie șterse altă farfurie.

Ideea era că Bruce se speriase. Nu dorise să se despartă de Julie, pur și simplu nu voia să se însoare cu ea. În schimb, voia să se mute împreună. Anita îi spusese lui Julie că, dacă voia să trăiască asemenea unei târfe, alături de omul care o părăsise la altar, să nu se mai întoarcă acasă.

Winnie îi zisese surorii sale:

— Nu vorbește serios. Oamenii locuiesc împreună peste tot.

— Vrei să pui pariu? Vrei să pui pariu că vorbește serios? întrebase Julie.

Și atunci Winnie se simțise de parcă ar fi avut rău de mașină; până la urmă, nu voia deloc să pună pariu atunci când era vorba de mama lor.

— Pictează un tablou, citește o carte, împletește un covoraș.

La fiecare sugestie, palma Anitei lovea masa. Julie nu răspundea. Ronțăia un biscuit sărat, în timp ce Anita și Winnie își mâncau supa; mai trecuseră de o zi: era sâmbătă la prânz.

— Spală geamurile, adăugă Anita. Winnie, nu sorbi din castron ca o purcică.

Anita se șterse la gură cu un șervet de hârtie; asta foloseau în loc de șervețele.

— *Ar trebui* să o suni pe Beth Marden și s-o rogi să-ți dea înapoi slujba de la grădiniță la toamnă.

Anita se ridică și puse castronul în chiuvetă.

— Nu.

–Hei, *știu*.

Winnie își dădu seama că mama lor era mulțumită de ideea ei. Ori de câte ori ochii mamei începeau să strălucească, fetei îi venea să o îmbrățișeze, așa cum ai fi vrut să îmbrățișezi un copil nedumerit.

— Aluat din fulgi de ovăz, spuse Anita.

Dădu din cap către Julie, apoi către Winnie.

— Facem aluat și nu-l punem la copt. Îl mâncăm așa, crud.

Julie nu spuse nimic. Își zgândărea o unghie.

— Deci, ce părere ai? întrebă Anita.

— Nu prea cred, răspunse Julie, ridicându-și privirea. Adică mulțumesc, oricum, ai avut o idee drăguță.

Fața Anitei se albi, de parcă n-ar fi găsit expresia potrivită.

Winnie vorbi:

— Haide, Julie, o să fie distractiv.

Se ridică, aduse un castron, o lingură și cești le de măsurat.

Anita ieși din bucătărie, iar fetele auziră ușa de la intrare deschizându-se și apoi închizându-se. Anita ar fi trebuit să lucreze în ziua aceea la cafeneaua spitalului, unde era casieră. Sunase și spusese că nu se simțea bine. Winnie vedea pe fereastră cum mama lor trece de tufele de dafin și se îndreaptă către bazinul cu pești aurii. În primul an, Anita săpase bazinul și lăsase peștii să înghețe peste iarnă; spunea că auzise că puteai să faci așa, iar primăvara peștii se dezghețau. Uneori, Winnie îndepărta zăpada de deasupra gheții ca să privească petele portocalii prinse în ea.

— Cred că am cam dat-o în bară, nu-i așa? întrebă Julie cu bărbia

sprijinită în palme.

Winnie nu știa dacă să se apuce sau nu de făcut aluatul. Luă un castron de lapte din frigider, iar telefonul începu să sune.

— Răspunde tu, îi spuse Julie, îndreptându-și spatele. Repede.

Stătea pe scaunul din colț și începu să dea la o parte din drum celelalte scaune. Telefonul mai sună o dată.

— Să îi spun că ești acasă? întrebă Winnie. Adică, dacă sună Bruce.

— Winnie, răspunde *odată*. Să nu audă mama. Da, *normal*, că sunt acasă.

— Alo, spuse Winnie.

Julie rosti cuvintele din vârful buzelor:

— Cine? Ciiine e?

— Bună, tată, răspunse Winnie.

Julie se întoarse și plecă din bucătărie.

— Am sunat să văd ce mai faceți, spuse Jim. Doar să mă asigur că totul e bine.

Când Winnie puse receptorul în furcă, telefonul începu să sune din nou.

— Alo?

Nici un răspuns.

— Alo? repetă Winnie.

Din receptor se auzi clinchetul unui clopoțel.

— Winnie, vorbi Bruce. Vreau să vorbesc cu Julie fără maică-ta prin preajmă.

— Am venit, spuse Anita intrând pe ușa din spate. Cum merge treaba cu aluatul de prăjituri? V-ați hotărât dacă îl faceți sau nu?

— Habar n-am, răspunse Winnie, cu receptorul în mână.

— Cine era? întrebă mama ei.

— Bine, la revedere, vorbi Winnie în receptor și închise.

— Cine era? Era Bruce? Winnifred, spune-mi dacă era Bruce.

Winnie se întoarse către ea.

— Era tata, spuse, evitând să-și privească mama. O să vină acasă în curând.

— A, bine.

Winnie puse o felie mai groasă de unt în castron și încercă să-l omogenizeze cu o lingură. La magazinul Moody's, îi trecu prin minte. Clopoțelul pe care-l auzise când sunase Bruce era cel de la intrarea magazinului.

Anita spuse:

— Unul dintre pești are iar o ciupercă.

Julie era pe mal, se așezase pe o piatră nu mai mare decât fundul ei și privea apa. Când pașii lui Winnie răsunară pe alge, fata își întoarse puțin capul, apoi privi din nou către ocean. Winnie răsturna pietrele, căutând litorine albe. Când era mai mică le aduna de pe stânci,

privind cum piciorul lor musculos se agăța de perete, iar când îl atingea cu mâna, se închidea strâns. Dar Winnie lăsă moluștele în pace. Nu mai avea dorința de a le culege, se uita pe sub pietre doar din obișnuință. O barcă de pescuit homari trecu pe lângă ele, iar Winnie salută cu o mișcare a mâinii. Era politicos să-i faci cu mâna cuiva aflat într-o barcă.

— A sunat Bruce.

Julie își întoarse capul.

— Și nu cred că a sunat din Boston. Am impresia că era la magazinul Moody's.

O detunătură răsună undeva, pe șosea.

— A sunat? întrebă Julie.

Se auzi o altă detunătură.

— Ce-a fost asta? făcu Winnie. Focuri de artificii?

— O, Doamne, spuse Julie, cățărându-se disperată pe stânci. Winnie, aia a fost o împușcătură.

Anita stătea pe șosea, ținând carabina cu ambele mâini, dar cumva cu grijă, ca și cum nu ar fi țintit în nici o direcție.

— Bună, le spuse.

Ochii îi străluceau, iar sub ei, în adânciturile palide, scânteiau picături de transpirație.

— Ce *faci*? spuse Julie.

Anita se uită la carabina din mâinile ei, îi privi țeava.

— Mamă.

— N-a pățit nimic, răspunse Anita.

Se tot uita la armă, fixând cu atenție trăgaciul.

— A venit aici cu mașina și apoi a plecat, asta-i tot.

Avea degetul pe trăgaci.

— Arma asta n-a mai fost folosită de ani de zile. Cred că s-a blocat ceva. Chestiile astea se blochează uneori, nu?

— Mamă, spuse Winnie.

Apoi se auzi un sunet ca o pocnitură ascuțită, iar pietrișul de pe alee zbură în toate părțile.

Julie țipă, țipă și Anita. Femeia țipase din cauza șocului, dar Julie nu se mai oprea.

Anita ținu arma la distanță.

— Dumnezeule!

Julie fugi în casă, urlând, iar Anita își freca umărul.

–Mami, ești bine? se interesă Winnie.

— Of, scumpo, îi răspunse femeia, trecându-și o mână peste frunte. E greu de spus.

De data asta, mama lor luă o pastilă. După ce unchiul Kyle o rugase pe Anita să o ia, Winnie o văzu înghițind-o ascultătoare lângă chiuvetă, apoi femeia se duse la culcare. Unchiul Kyle o întrebase pe

Julie dacă Bruce e genul de om care să depună plângere, iar Julie și Jim îi spuseseră că nu, și Julie l-a rugat pe Jim să îl sune mai târziu pe Bruce pe celular. Jim spusese că da, avea să-l sune și că Anita va dormi cel mai probabil până dimineață.

Winnie ieși pe ușa din dos și o luă pe lângă casă, acolo unde ferigile sălbatice și frunzele de crin se îngrămădeau la temelia casei, și privi în dormitorul mamei ei. Anita era întinsă pe o parte, cu mâinile așezate sub obraz; avea ochii închiși și gura întredeschisă. Părea mai mare ca de obicei; partea de sus a brațelor și gleznele ei goale erau palide și mai cărnoase decât știa Winnie. Priveliștea asta avea ceva profund deranjant, ca și cum Winnie ar fi dat buzna peste mama ei în timp ce aceasta era goală. Merse pe țărm, culese niște stele de mare și le puse la uscat pe o piatră mare, unde erau ferite de flux.

Soarele apunea deasupra apei. Winnie privise apusul de la fereastra dormitorului. Arăta ca în vederile care se vindeau la magazinul Moody's. Julie era așezată pe pat și își făcea unghiile. Vorbise cu Bruce care se întorcea la Boston și nu, nu avea de gând să depună plângere. Dar – șoptise Julie, aplecându-se către sora ei – băiatul spusese că Anita *era nebună de legat*.

— Nu-i frumos din partea lui, spuse Winnie.

Simți că roșise.

— Of, copilă. Julie se lăsă pe spate. Când ai să pleci de aici, asta dacă vei pleca vreodată, o să vezi că nu toată lumea trăiește așa.

— „Așa" cum? întrebase Winnie așezându-se la picioarele patului ei. Cum să trăiască?

Julie îi zâmbi.

— Să începem cu toaletele.

Ridică un deget cu unghia pictată în roz și suflă ușor.

— Să știi că oamenii au toalete, Winnie, și mai trag și apa. Apoi să trecem la împușcatul oamenilor. Majoritatea mamelor nu trag cu arma pe alee în iubiții fiicelor lor.

— Știu asta, spuse Winnie. Nu e nevoie să plec de aici ca să știu asta. Și noi am putea avea o toaletă la care se trage apa, dar tati spune că o fosă septică…

— Știu ce spune tata, îi zise Julie, închizând cu grijă capacul sticluței de ojă, cu degetele răsfirate. Dar asta e din cauza mamei. Vrea să rămână în casa asta din cauză că acum-răposatul-și-legendarul ei tată a cumpărat-o când ea a rămas însărcinată cu mine, iar Ted n-avea nici după ce bea apă. Tati s-ar muta de aici și mâine, s-ar duce să stea în oraș.

— Nu-i nimic în neregulă cu faptul că stăm aici, spuse Winnie.

Julie zâmbea liniștită.

— Ești fetița mamei.

— Ba nu.

— O, Winnie.

Julie miji ochii către degetul ei mic și apoi scoase din nou capacul sticluței de ojă.

— Știi ce ne-a spus odată doamna Kitterdige la oră?

Winnie aștepta.

— Îmi tot amintesc că a spus: „Să nu vă fie teamă de foamea voastră. Dacă foamea vă înspăimântă, nu veți fi decât niște neisprăviți, la fel ca restul lumii.“

Winnie aștepta, privindu-și sora cum își pictează iar unghia de la degetul mic cu lacul de un roz desăvârșit.

— Nimeni n-a avut habar ce voia să spună cu asta, spuse Julie ridicând degetul, privindu-și unghia.

— Și *ce* anume a vrut să zică?

— Păi, tocmai asta-i șmecheria. La început noi am crezut că se referea la mâncare. Eram doar în clasa a șaptea – nu te supăra, Nătăflici –, dar, pe măsură ce trece timpul, cred că înțeleg mai bine.

— Predă matematica, spuse Winnie.

— Știu asta, prostuțo. Dar spunea niște lucruri tare ciudate, cu multă convingere. De asta puștii se temeau de ea. Tu n-ai de ce să te sperii de ea, asta dacă o să mai predea la anul.

— Dar să știi că sunt speriată de ea.

Julie o privi pieziș.

— În casa asta sunt lucruri mult mai înspăimântătoare.

Winnie se încruntă și lovi cu mâna în perna cea mai apropiată.

— Of, Winnie, făcu Julie. Vino aici.

Își desfăcu brațele. Winnie rămase pe loc.

— Of, săraca Winnie-Nătăflici.

Julie se dădu jos din pat, veni la Winnie și o îmbrățișă stângaci, ferindu-și mâinile ca să nu-și strice manichiura. O sărută pe creștet și pe urmă îi dădu drumul.

Ochii Anitei erau umflați a doua zi dimineață, de parcă somnul o epuizase. Dar își sorbi cafeaua și spuse vioi:

— Mamă, ce mai somn am tras.

— Nu vreau să merg la biserică, spuse Julie. Încă nu sunt pregătită să se uite toți la mine.

Winnie crezu că cele două aveau să se certe, dar nu se întâmplă așa.

— Bine, spuse Anita după ce se gândi un moment. Bine, scumpo. Dar să nu zaci prin casă cât suntem plecați.

Julie strânse vasele în chiuvetă, iar unghiile roz îi străluceau.

— Nici o grijă.

Jim îi spuse lui Winnie în hol, desfăcându-și brațele:

— Gărgăriță, vino-n poieniță.

Dar Winnie trecu pe lângă el, bătându-l prietenește pe brațul lui întins, apoi se duse să-și pună hainele de biserică. În biserică, rochia îi

stătea lipită de banca de lemn. Era o zi de vară; ferestrele bisericii erau deschise, dar nu intra pic de aer. Winnie văzu pe fereastră câțiva nori în depărtare. Auzi stomacul tatălui ei chiorăind lângă ea. El o privi și îi făcu semn cu ochiul, dar Winnie își întoarse privirea către fereastră. Se gândi că atunci când bărbatul o rugase să îl îmbrățișeze, ea trecuse pe lângă el; se gândi că o văzuse și pe mama ei făcând același lucru, dar uneori Anita îi atingea umărul și, în loc de obraz, pupa aerul. Poate că Julie avea dreptate, chiar era fetița mamei și poate că avea să ajungă ca ea – cineva care trecea mai departe pe lângă oameni, chiar și atunci când zâmbea; poate că va crește și va trage cu pușca după oameni, pe alee.

Se ridică plictisită să cânte imnul, iar mama ei se întinse și-i aranjă o cută la spatele rochiei.

Pe perna lui Winnie era așezat un bilețel împăturit. „TE ROG, fă-i să creadă că am ieșit la plimbare. Plec la Moody's ca să iau autobuzul. Viața mea depinde de asta. Te iubesc, Nătăflici, să știi că da.“ Brațele și degetele lui Winnie începură să o furnice; simțea furnicături până și pe nas și bărbie.

Mama ei o strigă.

— Winnifred, vino, te rog, să cureți niște cartofi.

Autobuzul de Boston se oprea la magazinul Moody's la unsprezece și jumătate. Julie ar mai fi încă acolo, încercând probabil să nu fie văzută; poate că se așezase pe iarbă, în spatele magazinului. Ar putea să meargă cu toții să o ia cu mașina. Probabil că va plânge, se va zbate și se va lupta, și cineva îi va da o pastilă, dar încă aveau timp să se ducă după ea, ea mai era încă acolo.

— Winnifred? strigă iarăși Anita.

Winnie își scoase hainele de biserică, își desprinse părul din coadă, astfel încât să-i atârne în față.

— Ești bine? întrebă Anita.

— Mă doare capul.

Winnie se lăsă pe vine și luă cartofii din coșul din dulapul de jos.

— Trebuie să mănânci ceva, îi spuse maică-sa. Unde-i sora ta? Mă așteptam să se fi apucat deja de cartofi.

Anita puse fleica de duminică în tigaie.

Winnie spălă cartofii și începu să-i curețe. Umplu un castron cu apă și tăie cartofii aruncându-i zgomotos în apă. Pe urmă se uită la ceasul de deasupra aragazului.

— Unde e *fata asta*? întrebă din nou Anita.

— Cred că a ieșit la plimbare.

— Păi, acuși mâncăm, spuse mama ei, iar Winnie aproape că începu să plângă.

Unchiul Kyle îi povestise odată că fusese într-un tren care lovise o adolescentă. Kyle spusese că nu va uita niciodată cum a stat acolo și a

privit pe fereastră, așteptând poliția, gândindu-se la părinții fetei; probabil că erau în casă, uitându-se la televizor sau spălând vasele, fără să aibă habar că fiica lor era moartă, în timp ce el era în tren și știa.

— Mă duc s-o caut, spuse Winnie.

Se spălă și se șterse pe mâini.

Anita aruncă o privire la ceas și întoarse friptura.

— Du-te și strig-o. Mergi la pădurea din spate.

Winnie deschise ușa din spate și ieși din casă. Norii se îngrămădeau pe cer. Aerul se răcorise și se simțea mirosul oceanului. Tatăl ei se ivi pe veranda din spate.

— Mâncăm în două minute, Winnie.

Fata rupea frunzele unei tufe de dafin.

— Pari cam singură, îi spuse bărbatul.

Sună telefonul din bucătărie. Tatăl ei intră în casă, iar Winnie îl urmă, privind din hol.

— Bună, Kyle, răspunse mama.

După-amiază începu să plouă. Casa se întunecă, iar ploaia răpăia pe acoperiș, bătând în fereastra mare din sufragerie. Winnie se așezase pe un scaun și privea oceanul agitat și cenușiu. Unchiul Kyle se dusese la magazin să cumpere un ziar și o văzuse pe Julie așezată în spate, în autobuzul care tocmai pleca. Anita dăduse buzna în dormitorul fetelor, scotocind. Geanta de voiaj a lui Julie, trusa de machiaj și lenjeria ei dispăruseră. Anita găsise bilețelul lui Julie.

— Ai *știut*, îi spuse Anita fetei, iar Winnie înțelese că ceva se schimbase definitiv, lăsând la o parte faptul că Julie fugise.

Unchiul Kyle trecuse pe la ei, dar acum plecase.

Winnie stătea în sufragerie cu tatăl ei. Se tot gândea la Julie, călătorind prin ploaie, în autobuz, privind pe fereastră în timp ce trecea de intersecție. Îi trecu prin cap că poate și tatăl ei se gândea la același lucru, poate că-și imagina sunetul ștergătoarelor care se mișcau dintr-o parte în alta.

— Ce-ai de gând să faci când termini barca? întrebă Winnie.

Tatăl ei păru surprins.

— Păi, nu știu. O s-o scot la plimbare.

Winnie zâmbi politicos, pentru că nu credea că el va merge undeva cu barca aia.

— O să fie distractiv, zise fata.

Ploaia se opri spre seară. Anita nu ieșise din camera ei. Winnie încercă să-și dea seama dacă Julie ajunsese; nu știa cât îți lua să ajungi la Boston, dar dura destul de mult.

— Mă-ntreb dacă are bani la ea, spuse tatăl ei, dar Winnie nu-i răspunse.

Nu știa.

Picături de ploaie picurau de pe acoperiș și din copaci. Se gândi la toate stelele de mare pe care le așezase pe pietre și care acum erau ude. După o vreme, tatăl ei se ridică și se duse la fereastră.

— N-am vrut să se întâmple așa, îi spuse, iar Winnie și-l aminti brusc în ziua căsătoriei lui.

Spre deosebire de Anita, el nu mai fusese căsătorit. Din cauza lui Julie, Anita nu purtase rochie albă.

— Nu porți alb decât o singură dată, spusese femeia.

Nu făcuseră nici o poză atunci sau cel puțin Winnie nu văzuse nici una.

Tatăl ei se întoarse.

— Clătite?

Winnie nu voia clătite.

— Da, sigur, răspunse.

21 În sistemul american de învățământ, în special în școala generală, elevii primesc adesea steluțe din partea profesorilor drept recompensă pentru temele bine făcute. (n.tr.)

22 Americanii arborează panglici galbene pentru a simboliza căutarea sau doliul pentru o rudă ori o persoană apropiată dispărută. (n.tr.)

ÎN SIGURANȚĂ

Era luna mai, iar Olive Kitteridge se ducea la New York. Nu pusese niciodată piciorul în orașul ăsta în cei șaptezeci și doi de ani de viață și, deși cu ani în urmă avusese de două ori ocazia, rămăsese în mașină și trecuse de oraș – Henry era la volan, făcându-și griji în legătură cu ieșirile de pe autostradă. Olive văzuse de la distanță siluetele zgârie-norilor cenușii proiectându-se pe un cer tot cenușiu. I se păruse un oraș științifico-fantastic, construit pe Lună. Nu o atrăgea deloc nici acum, după cum nu o atrăsese nici atunci; dar când cele două avioane năruiseră Turnurile, Olive era în dormitor și plânsese ca un copil, nu atât pentru țară, cât pentru oraș în sine. Atunci nu i se mai păruse un loc străin și dur, ci vulnerabil ca o clasă de copii de grădiniță, prefăcându-se curajoși în timp ce erau cuprinși de groază. Oamenii care săreau de la ferestre îi dăduseră o strângere de inimă și simțise o rușine înnebunitoare și intimă știind că cei doi teroriști cu păr brunet, încântați de fapta lor justițiară, veniseră din Canada și trecuseră prin aeroportul din Portland, îndreptându-se către distrugerea infernală (poate că trecuse pe lângă ei chiar în acea dimineață, cine știe?).

Timpul trecea, așa cum se întâmplă mereu, iar orașul – din perspectiva îndepărtată a lui Olive – părea că își revine în cele din urmă. Dar tot nu dorea să meargă acolo, cu toate că singurul ei fiu se mutase la New York de curând și făcuse rost de o nouă soție și de doi copii care nu erau ai lui. Dacă puteai crede ceea ce înfățișau fotografiile care se descărcau incredibil de greu de pe internet, Ann – noua nevastă – era mare și înaltă ca un bărbat. Acum era însărcinată cu copilul lui Christopher și, dintr-un e-mail întortocheat, așa cum Christopher scria de obicei, fără punctuație și majuscule, înțelesese că Ann era obosită și „avea grețuri“. În plus, în fiecare dimineață, înainte de a merge la grădiniță, Theodore devenea tare neastâmpărat. Olive fusese chemată în ajutor.

Dar rugămintea nu fusese formulată astfel. După ce îi trimisese înștiințarea, Christopher o sunase de la birou și o anunțase că „Ann și cu mine sperăm să vii în vizită vreo câteva săptămâni“. Pentru Olive, asta însemna că aveau nevoie de ajutor. De ani de zile nu mai petrecuse câteva săptămâni cu fiul ei.

— Doar trei zile, îi spuse ea. După aia mă plictisesc.

— O săptămână atunci, licitase Chris.

Apoi adăugase:

— Ai putea să-l duci pe Theodore la școală, e chiar după colț.

Pe naiba, gândise ea. Lalelele ei, pe care le putea vedea chiar de

acolo, de la fereastra sufrageriei, cupe vesele, galbene și roșii, vor fi deja ofilite când se va întoarce.

— Lasă-mă câteva zile să pun totul la punct, îi spusese.

Pusese totul la punct în douăzeci de minute. O sunase pe Emily Buck la poștă și o rugase să-i pună corespondența deoparte.

— Olive, o să-ți prindă bine, îi spusese Emily.

— Mda, cum să nu.

Apoi o sunase pe Daisy, care locuia în susul străzii, și o rugase să-i ude grădina. Olive era convinsă că Daisy visase să-și petreacă văduvia alături de Henry Kitteridge, asta dacă Olive ar fi murit mai devreme. Daisy spusese că îi va face plăcere să îi ude grădina.

— Când plecam să o văd pe mama, Henry se ocupa mereu de grădina mea.

Daisy adăugase:

— O să-ți prindă bine, Olive. O să te distrezi.

Olive nu se aștepta să se simtă bine.

După-amiază merse cu mașina la azil și îi explică lui Henry ce avea de gând. Bărbatul stătea nemișcat în cărucior, cu obișnuita lui expresie de politețe derutată, de parcă cineva i-ar fi pus în poală un lucru pe care nu îl înțelegea, dar pentru care simțea că trebuia să mulțumească printr-o expresie politicoasă. Nu se stabilise încă dacă era surd. Nici Olive, nici Cindy, singura asistentă de treabă, nu credeau că era surd. Olive îi dădu lui Cindy numărul din New York.

— Noua soție e de treabă?

Cindy număra pastilele în pahare de hârtie.

— N-am idee, răspunse Olive.

— Fertilă e, fără îndoială, spuse Cindy, ridicând tava cu medicamente.

Olive nu mai zburase niciodată singură. Normal că nu era singură; mai erau și alți pasageri în avionul cât jumătate dintr-un autobuz Greyhound. Trecuseră toți prin controlul de securitate cu placiditatea unor vite; Olive era singura care nu avea stare. Fusese nevoită să-și scoată sandalele de piele întoarsă și ceasul Timex al lui Henry, pe care îl purta la încheietura ei masivă. Poate din cauza faptului că stătea acolo în ciorapi, simțindu-se expusă, poate pentru că se temea că ceasul lui Henry nu avea să mai funcționeze după ce trecea prin mașinărie, Olive se îndrăgostise pentru o fracțiune de secundă de gardianul masiv care îi spuse cu amabilitate: „Poftiți, doamnă.“ Îi întinsese tăvița de plastic în care era ceasul. Și piloții cu frunți netede, care păreau foarte tineri, se purtaseră amabil cu ea, rugând-o să se așeze către spatele avionului, din motive de distribuire a greutății. Apoi se urcaseră în carlingă și închiseseră ușa de oțel. Lui Olive îi trecu prin cap că mamele lor sunt mândre de ei.

Apoi avionul urcă, iar Olive văzu întinzându-i-se în fața ochilor

câmpuri de un verde crud, linia țărmului, oceanul strălucitor și neted, valuri micuțe în urma bărcilor pentru pescuitul homarilor. Olive simți ceva ce nu se aștepta să mai simtă vreodată: o lăcomie de viață care izbucnea brusc. Se aplecă, privind pe fereastră: nori palizi, suavi, întinderea imensă a apei. Văzut de sus, totul părea minunat, uimitor. Își aminti cum era să simți speranță, iar ceea ce simțea acum era chiar speranță. Acea mișcare interioară care te proiectează în față, te face să înaintezi prin viață așa cum bărcile de jos brăzdau apa strălucitoare, așa cum avionul înainta spre un loc nou unde cineva avea nevoie de ea. Fusese rugată să ia parte la viața fiului său.

Dar la aeroport, Christopher părea furios. Uitase că din cauza controalelor de securitate fiul ei nu o putea aștepta la ieșirea din avion, iar lui nu-i trecuse prin cap să-i amintească asta. Olive nu pricepea de ce se înfuriase în așa hal. Ea era cea care se plimbase pierdută prin zona bagajelor, cuprinsă de panică. Fața îi ardea când Christopher o găsise urcând încet scara.

— Ce naiba, îi spusese, fără ca măcar să încerce să-i ia bagajul. De ce nu-ți cumperi un telefon mobil, ca toată lumea?

Abia mai târziu, târându-se în mașină pe o autostradă cu patru benzi și cu mai multe mașini decât văzuse Olive vreodată la un loc, Christopher întrebase:

— Și ce mai face tata?

— La fel, răspunse ea.

Nu mai spusese nimic până când ieșiseră de pe autostradă, mergând pe străzi mărginite de clădiri inegale, iar Christopher conducea mașina pe lângă camionete parcate.

— Ann ce mai face? întrebase Olive, mișcându-și picioarele pentru prima oară de când urcase în mașină.

Christopher îi spuse că nu se simțea prea bine pe un ton aproape didactic, medical, de parcă n-ar fi știut niciodată că și Olive fusese odată însărcinată și nu că se simțise bine.

— Iar Annabelle a început iar să se trezească noaptea.

— Ah, bine, grozav!

Clădirile erau acum mai joase și aveau scări la intrare.

Olive vorbi:

— Spuneai că micul Teddy a devenit cam greu de stăpânit.

— Theodore, o corectă el. Doamne, orice s-ar întâmpla, să nu-i spui Teddy.

Opri mașina brusc și dădu cu spatele până la un loc liber de lângă trotuar.

— Vrei să știi adevărul, mamă?

Christopher își lăsă capul în jos, privind-o drept în față cu ochii lui albaștri, așa cum făcea altădată. Vorbi încet.

— Theodore a fost dintotdeauna un rahat cu ochi.

Dezorientarea – care începuse din momentul în care coborâse din avion și nu găsise pe nimeni așteptând-o, transformată apoi în panică la scările rulante ale aeroportului, devenind uimire în timpul drumului cu mașina – păru să învârtă totul în jurul ei, în timp ce cobora din mașină; aplecându-se să-și ia geanta de pe bancheta din spate, se împiedică și se lovi de mașină.

— Ușurel, mamă, îi spuse Christopher. Iau eu geanta. Fii atentă pe unde calci.

— O, Doamne, exclamase Olive, care deja călcase pe trotuar în excremente de câine. Ah, la naiba!

— Urăsc chestia asta, spusese Christopher, luând-o de braț. E din cauza tipului care lucrează la metrou și se întoarce dimineața devreme. L-am văzut aici în timp ce câinele lui își făcea nevoile. S-a uitat în jur ca să se asigure că nu îl vede nimeni, apoi a lăsat rahatul acolo.

— Dumnezeule, adăugă Olive, dându-și seama că la confuzia ei se adăuga acum și faptul că fiul său devenise și vorbăreț.

Rar îl auzise vorbind atât de însuflețit sau atât de mult și era sigură că nu-l auzise niciodată pronunțând cuvântul „rahat“. Râse fals, cu un sunet aspru. Chipurile senine ale piloților îi apărură în minte, ca și cum ar fi fost desprinse dintr-un vis.

Christopher descuie o poartă cu gratii de sub scările maro, apoi se dădu înapoi ca să îi facă loc.

— Deci, asta e casa ta, îi spuse Olive și râse iar fals, pentru că-i venea să plângă văzând cât de întunecos și de umed era locul ăsta care mirosea a păr de câine și a rufe murdare. Un miros acru părea să emane din pereți. Casa construită de ea și de Henry acasă, în Maine, fusese minunată: luminoasă, cu ferestre mari, prin care să se poată vedea peluzele, florile de liliac și molizii.

Călcă pe o jucărie de plastic și aproape că-și rupse gâtul.

— Unde-i toată lumea? îl întrebă. Christopher, trebuie să-mi scot pantofii, ca să nu duc murdărie de câine prin toată casa.

— Lasă-i acolo, spuse el, trecând de ea.

Își scoase sandaua de piele întoarsă și, mergând printr-un hol întunecos, își spuse că uitase să ia în bagaje încă o pereche de ciorapi.

— Sunt în grădina din spate, îi spuse fiul ei.

Îl urmă printr-o sufragerie încăpătoare și întunecată până în bucătăria mică, invadată de jucării; văzu un scaun înalt, oale înșirate pe bufet, cutii deschise de cereale și orez Minute Rice. O șosetă altădată albă zăcea murdară pe masă. Dintr-odată, lui Olive i se păru că fiecare casă în care pusese vreodată piciorul o deprimase, mai puțin a ei și cea pe care o construiseră pentru Christopher. Avea impresia că păstra încă acea senzație din copilărie – sensibilitatea exacerbată la mirosul din casele străine, teama care însoțea modul neobișnuit în

care se închidea o ușă de baie, scârțâitul scărilor uzate de picioarele altora.

Ieși clipind într-un mic spațiu în aer liber; sigur nu se referea la locul ăsta când vorbise despre grădină. Se opri pe o dală de beton. Era înconjurată de un gard de sârmă prin care trecuse ceva destul de mare încât să lase o gaură căscată și fire rupte. În fața ei se afla o piscină de plastic pentru copii. Înăuntru se bălăcea un bebeluș gol, holbându-se la ea, în timp ce un băiețel brunet stătea prin apropiere, cu slipul lipit de coapsele subțiri. Și el se holba la ea. În spatele băiatului, un câine mare era întins într-un culcuș uzat.

Nu departe de Olive se înălța o scară ce ducea la o terasă din lemn, deasupra ei. Din umbra scării se auzi pronunțat numele „Olive“. Apăru o femeie cu o spatulă pentru grătar în mână.

— În sfârșit, ai venit. Mă bucur să te văd. Îmi pare *așa* de bine să te întâlnesc, Olive.

Lui Olive i se năzări că vede o păpușă ambulantă; avea părul negru, tăiat la linia umerilor, fața senină și sinceră a unui idiot.

— Tu trebuie să fii Ann, spuse Olive, dar cuvintele i se pierdură când fata asta mare o îmbrățișă scăpând spatula din mână, iar câinele se ridică mârâind. Olive văzu îmbrățișarea cu coada ochiului. Era mai înaltă decât ea, cu o burtă uriașă, tare. Ann își întinse brațele lungi și o sărută pe Olive pe creștet. Olive nu săruta oamenii și nu i se mai întâmplase să fie luată în brațe de o femeie mai înaltă decât ea.

— Te superi dacă îți spun „mamă“? o întrebă fata făcând un pas înapoi, dar ținând-o încă pe după umeri. Îmi doresc așa de mult să-ți spun „mamă“.

— Spune-mi cum vrei, veni replica lui Olive. Eu am să-ți spun „Ann“, presupun.

Băiatul se strecură lângă coapsa maică-sii, asemenea unui animal alunecos.

— Cred că tu ești Thaddeus.

Băiatul începu să plângă.

— Theodore, o corectă Ann. Scumpule, nu-i nimic. Oamenii mai greșesc. Mai ții minte că am vorbit despre asta?

Pe obraz Ann avea o iritație ce cobora pe gât, pentru a dispărea apoi sub un tricou negru, uriaș, purtat peste colanți negri. Era în picioarele goale; pe unghii avea urme de ojă roz.

— Ar trebui să stau jos, spuse Olive.

— Da, bineînțeles. Scumpule, adu-mi scaunul ăla.

În vacarmul provocat de scaunul de aluminiu târât pe beton, de plânsetele băiatului, în timp ce Ann îi zicea „Doamne, Theodore, ce s-a întâmplat?“, dincolo de toate acestea, Olive, încălțată doar cu o sanda și adâncită în scaun, auzi pronunțate clar cuvintele *Domnul fie lăudat.*

— Theodore, scumpule, te rog, nu mai plânge. Te rog.

În piscină bebelușul pleoscăia apa și țipa.

— Doamne, Annabelle, mai încet, spuse Christopher.

Domnul fie lăudat, se auzi distinct de undeva, de sus.

— Ce Dumnezeu…, spuse Olive, răsturnându-și capul pe spate și mijind ochii în sus.

— Am închiriat etajul de sus unui creștin, spuse Ann șoptit, dându-și ochii peste cap. Cine-ar fi crezut c-o să ne pricopsim cu un chiriaș creștin tocmai în cartierul ăsta?

— Creștin, zise Olive, privindu-și complet zăpăcită nora. Ann, ești musulmană? E vreo problemă?

— Musulmană?

Fata o privi pe Olive cu chipul ei mare și banal, în timp ce se apleca să ia copilul din piscină.

— Nu sunt musulmană. Apoi, întrebător:

— Stai puțin, nu ești musulmană, nu? Christopher nu mi-a spus…

— O, Doamne, făcu Olive.

— Vrea să spună – îi explică Christopher mamei sale, în timp ce mânuia grătarul lângă scară – că lumea din cartierul ăsta nu se duce la biserică. Locuim în zona *cool* a Brooklynului, aici toți sunt foarte șmecheri. Mamă dragă, oamenii de aici sunt fie prea snobi, fie prea ocupați să facă bani ca să mai creadă în Dumnezeu. Așa că e cam ciudat să ai un creștin practicant drept chiriaș.

— Vrei să spui un fel de fundamentalist, spuse Olive, uimită din nou de locvacitatea fiului ei.

— Exact, răspunse Ann. Asta și este. Știi, un creștin la modul fundamental.

Băiatul nu mai plângea și, agățat de piciorul maică-sii, îi spuse lui Olive cu voce sinceră și sonoră:

— De fiecare dată când înjurăm, papagalul spune „Domnul fie lăudat“ sau „Domnul e stăpânul“.

Spre uimirea și groaza lui Olive, copilul privi în sus și strigă „rahat!“.

— *Domnul fie lăudat,* veni răspunsul de sus.

— Ăsta e un papagal? întrebă Olive. Dumnezeule, parcă ar fi mătușă-mea Ora.

— Da, un papagal, vorbi Ann. De-a dreptul ciudat.

— Nu puteai să-i spui că animalele sunt interzise?

— Nu le-am interzice niciodată. Iubim animalele. Față-de-Câine face parte din familie.

Ann făcu un semn din cap spre câinele negru care, întors în culcușul lui ponosit, stătea cu capul pe labe, cu ochii închiși.

La cină, Olive înghiți cu noduri. Crezuse că fiul ei avea să facă hamburgeri, dar pusese pe grătar hotdogi din brânză de soia, iar

pentru ei, adulții, deschisese o cutie de stridii și îi îndesase conținutul în chifle.

— Ești bine, mamă?

Ann era cea care întrebase.

— Sunt bine. Uneori, când călătoresc, nu mi-e foame. Am să mănânc doar chifla.

— Sigur, servește-te. Theodore, nu-i frumos că ne vizitează bunica?

Olive puse chifla înapoi pe farfurie. Nici măcar nu-i dăduse prin cap că ea era „bunica“ pentru copiii lui Ann. Abia când îi puseseră hotdogii în față descoperise că aceștia fuseseră concepuți cu doi tați diferiți. Theodore nu răspunse la întrebarea maică-sii, mulțumindu-se s-o privească pe Olive în timp ce mesteca plescăind oribil, cu gura deschisă.

Masa se termină în mai puțin de zece minute. Olive îi spuse lui Chris că ar fi vrut să strângă ea, dar nu știa unde să pună tacâmurile.

— Nu le pui nicăieri, îi răspunse Chris. Nu ți-ai dat seama? În casa asta nici un obiect nu are un loc anume.

Ann o invită să se odihnească.

Așa că Olive se duse jos, la subsol, unde îi duseseră adineauri valiza și se așeză pe patul dublu. Adevărul e că subsolul era cel mai drăguț loc din casă. Era „finisat“, zugrăvit în alb, iar lângă mașina de spălat avea chiar și un telefon alb.

Îi venea să plângă. Îi venea să bocească, de parcă ar fi fost un copil. Se ridică și formă un număr.

— Dă-mi-l la telefon, spuse, apoi așteptă până când auzi doar tăcere. Pupă-mă, Henry.

Apoi mai așteptă puțin, până când i se păru că aude un mormăit slab.

— Să știi că noua ta noră e chiar voinică. Grațioasă ca un șofer de tir și nițel cam proastă, am impresia. Nu-mi dau seama prea bine. Dar e drăguță. Ți-ar plăcea. V-ați înțelege foarte bine.

Olive privi prin cameră și i se păru că-l aude pe Henry mormăind din nou. Nu, n-are de gând să o șteargă prea curând. E prea ocupată aici. Și e și borțoasă. M-au instalat la subsol. E chiar drăguță camera, Henry. Zugrăvită în alb.

Se gândi ce altceva să-i mai spună. Ceva ce Henry ar vrea să audă.

— Chris pare să fie bine.

Făcu o pauză lungă.

— E pus pe vorbă. Bine, Henry, spuse în cele din urmă și închise.

Sus nu era nimeni. Gândindu-se că poate culcau copiii, Olive trecu prin bucătărie în curtea de beton, unde se lăsa înserarea.

— M-ai speriat, spuse Ann, iar inima lui Olive tresări.

— La naiba, și tu m-ai speriat. Nu te-am văzut.

Într-o mână, Ann avea o țigară, iar în cealaltă, o bere pe care o ținea

în echilibru pe burtă. Era așezată pe un scăunel, lângă grătar, cu picioarele depărtate.

— Ia loc, o invită Ann, arătându-i scaunul pe care Olive stătuse mai devreme. Sper că nu o iei razna când vezi o gravidă fumând și bând bere. Te înțeleg dacă așa simți. Dar fumez o singură țigară și beau o singură bere pe zi, după ce culcăm copiii. E timpul meu de meditație.

— Înțeleg, spuse Olive. Păi, te las să meditezi atunci. Eu mă întorc înăuntru.

— Nu, nu. Mi-ar plăcea să-mi ții companie.

Văzu că fata îi zâmbea în lumina asfințitului. Unii spun că nu trebuie să judeci omul după aparențe, dar lui Olive fețele oamenilor mereu i se păruseră elocvente. Cu toate astea, aerul bovin al femeii era uimitor. *Era* oare Ann puțin proastă? Olive predase suficient de mulți ani pentru a ști că nesiguranța poate lua aparența prostiei. Se lăsă în scaun și își întoarse privirea. Nu voia să știe ce se putea citi pe propriul chip.

Fumul de țigară plutea încet în fața ei. O uimea faptul că oamenii mai fumau în zilele noastre și asta i se părea un fel de agresiune.

— Ia zi, vorbi Olive, fumatul nu îți face greață?

— Fumatul?

— Da. Nu cred că e bun pentru greață.

— Care greață?

— Credeam că ai grețuri.

— Grețuri?

Ann își lăsă țigara să cadă în sticla de bere și o privi pe Olive cu sprâncenele ridicate.

— Nu ai avut grețuri din cauza sarcinii?

— A, nu. Sunt rezistentă.

Ann își mângâie burta.

— Scot copii din mine pe bandă rulantă.

— Așa se pare.

Olive se întrebă dacă nu cumva fata se amețise de la bere.

— Unde ți-e soțul?

— Îi citește o poveste lui Theodore. Îmi place să știu că petrec timp împreună.

Olive deschise gura, gata să întrebe cât timp petrecea Theodore cu adevăratul lui tată, dar se opri. Poate că acum nu se cuvenea să spui „adevăratul tată“.

— Câți ani ai, mamă?

Ann se scărpina acum pe obraz.

— Șaptezeci și doi de ani și port mărimea patruzeci la pantof.

— Ca lumea! Și eu port mărimea patruzeci. Mereu am avut picioare mari. Arăți bine pentru vârsta ta, adăugă Ann. Mama are șaizeci și trei și…

— Și ce?

— Ei…, dădu Ann din umeri. Nu știu, doar că nu arată așa de bine.

Ann se ridică, se aplecă spre grătar și culese de pe jos o cutie de chibrituri.

— Mai fumez o țigară. Sper că nu te deranjează, mamă.

Pe Olive o deranja. Era vorba de copilul lui Chris, care încerca să-și dezvolte sistemul respirator. Ce fel de femeie l-ar fi pus în pericol? Însă Olive îi spuse răspicat:

— Fă ce vrei. Mă doare-n cot.

Domnul fie lăudat, se auzi de sus.

— Pentru Dumnezeu, făcu Olive. Cum de suporți chestia asta?

— Uneori n-o suport, spuse Ann și se așeză greoi în scaun.

Olive îi vorbi, privind în poală și netezindu-și fusta:

— Oricum, presupun că e temporar.

Când fata își aprinse altă țigară, simți nevoia să se uite în altă parte.

Ann nu mai spuse nimic. Olive o auzi inspirând și expirând, iar fumul pluti către Olive. Un gând îi încolți în minte. Fata era panicată. Cum de știa Olive asta, ea, care nu pusese gura pe țigară în șaptezeci și doi de ani de viață? Însă evidența acestui fapt o invadă pe de-a-ntregul. O lumină se aprinse în bucătărie, iar pe fereastra cu gratii Olive îl văzu pe Christopher apropiindu-se de chiuvetă.

În anumite clipe – de pildă, acum –, Olive simțea cu câtă disperare încerca fiecare om de pe lume să obțină ceea ce își dorea. Cei mai mulți își doreau siguranță în viața care devenea din ce în ce mai mult o mare de spaimă.

Oamenii credeau că dragostea era de ajuns și poate că era adevărat. Dar – gândindu-se la Ann – chiar dacă făceai trei copii cu trei tați diferiți, nu era niciodată de ajuns. Și de ce fusese Christopher atât de nesăbuit încât să-și ia toate astea pe cap și nici măcar nu se obosise să-și anunțe mama, decât *după ce faptul fusese împlinit*? În obscuritate, văzu cum Ann se apleacă și stinge țigara în piscina copilului. Se auzi un fâssssss, apoi fata aruncă mucul spre gardul de sârmă.

Era sănătoasă ca un cal.

Christopher minți când îi scrisese în e-mail că Ann avea grețuri. Olive își sprijini obrazul încălzit în palmă. Fiul ei, Christopher, nu va fi niciodată capabil să spună „mamă, mi-e dor de tine“. În schimb, spusese că soția lui avea grețuri.

Christopher veni și el afară, și Olive simți cum îi crește inima.

— Hai, vino și stai cu noi. Ia loc.

Chris se opri în loc, cu mâinile în șolduri, apoi își scărpină ceafa încet. Ann se ridică.

— Stai jos, Chris. Dacă au adormit, mă duc să fac o baie.

Nu se așeză pe taburet, ci își trase un scaun lângă Olive și se așeză cu picioarele desfăcute, așa cum obișnuia să stea pe canapeaua de

acasă. Olive ar fi vrut să-i spună „mă bucur atât de mult să te văd“, dar nici unul nu rosti nimic. Au stat mult timp unul lângă altul. Ar fi stat oricând pe un petic de ciment, doar să fie alături de el, de fiul ei – o geamandură luminoasă balansându-se în golful spaimei ei.

— Vasăzică ești proprietar, îi spuse ea într-un sfârșit, pentru că abia acum o izbise ciudățenia situației.

— Da.

— Și chiriașii îți fac probleme?

— Nu. Sus nu stă decât tipul cu papagalul lui religios.

— Cum îl cheamă?

— Sean O'Casey.

— Chiar așa? Ce vârstă are? întrebă femeia, îndreptându-se în scaun ca să poată respira.

— Să vedem, oftă Christopher, foindu-se în scaun.

Acum începea să îl recunoască, observându-i mișcările și vorba greoaie.

— Cam de vârsta mea. Ceva mai tânăr.

— E cumva rudă cu Jim O'Casey? Tipu' ăla care ne ducea cu mașina la școală? Aveau o grămadă de copii. După ce Jim a dispărut pe șosea în noaptea aia, soția lui a trebuit să se mute. Îți amintești? Și-a luat copiii și s-a întors la maică-sa. Tipul e unul din puștii ăia?

— Habar n-am.

Parcă l-ar fi auzit pe Henry – avea același fel distrat de a răspunde ca al lui Henry. „Habar n-am.“

— E un nume destul de întâlnit, recunoscu Olive. Ai putea totuși să te interesezi dacă e rudă cu Jim O'Casey.

Christopher clătină din cap.

— Nu mă interesează.

Căscă și se întinse, cu capul dat pe spate.

Îl văzuse pentru prima oară la o întâlnire municipală desfășurată în sala de sport. Ea și Henry erau așezați în spate, pe scaune pliante, iar bărbatul ăsta stătea lângă tribune, aproape de ușă. Era înalt, cu ochii înfundați în orbite, cu buze subțiri – o față de irlandez. Ochii lui nu erau atât gânditori, cât mai ales foarte serioși, în timp ce o priveau cu solemnitate. Olive simțise o undă de recunoaștere, cu toate că nu-l mai văzuse niciodată până atunci. În seara aia se uitaseră unul la altul de câteva ori.

La ieșire, cineva le făcuse cunoștință și aflase că el venise din West Annett, unde predase la academie. Jim se mutase cu familia pentru că aveau nevoie de mai mult spațiu, iar acum locuiau lângă ferma lui Robinson. Avea șase copii. Era catolic. Jim O'Casey era un bărbat foarte înalt și, în timpul prezentărilor, păruse sfios; își înclinase respectuos capul, mai ales când dăduse mâna cu Henry, de parcă deja își cerea iertare că își atrăsese afecțiunea soției lui. Henry habar nu

avea.

În timp ce ieșea din școală în acea seară înghețată, mergând cu Henry până la mașina lor din parcare, Olive a avut senzația că fusese remarcată. Până în clipa aceea nici nu știuse cât de invizibilă se simțise.

În toamna următoare, Jim O'Casey renunță la slujba de la academie și începu să predea la școala generală unde lucra Olive, cea la care mergea și Christopher; și pentru că ei erau în drumul lui, îi ducea cu mașina la școală în fiecare dimineață și apoi îi aducea înapoi acasă. Ea avea patruzeci și patru de ani, iar el avea cincizeci și trei. Se considera bătrână, dar bineînțeles că nu era așa. Era înaltă, iar kilogramele în plus care vin odată cu menopauza abia începuseră să fie vizibile, așa că la patruzeci și patru de ani era o femeie înaltă, cu forme împlinite și, fără nici o avertizare, Olive Kitterdige fu complet cucerită, de parcă ar fi fost izbită de un camion uriaș și tăcut, apărut din senin în spatele ei.

— Ai fugi cu mine dacă ți-aș cere-o?

Bărbatul vorbise încet, în timp ce își luau masa în biroul lui.

— Da, îi răspunsese.

Jim o privea mușcând din mărul pe care îl lua cu el la prânz. Nu mai mânca nimic altceva.

— Te-ai duce în seara asta la Henry și i-ai spune?

— Da, repetă ea.

Era ca și cum ar fi pus la cale un omor.

— Atunci poate că e bine că nu ți-am cerut-o.

— Da.

Nu se sărutaseră niciodată, nici măcar nu se atinseseră; doar trecuseră unul pe lângă altul foarte aproape, în timp ce intrau în biroul lui minuscul, lângă bibliotecă. Evitau cancelaria. Dar, după ce Jim spusese acele cuvinte, Olive trăise cu un fel de teamă și simțise o dorință uneori insuportabilă. Dar oamenii îndură tot felul de lucruri.

În unele nopți nu reușea să adoarmă decât spre dimineață; când cerul se lumina și păsările începeau să cânte, iar corpul ei zăcea relaxat în pat, nu se putea împiedica, în ciuda spaimei și a groazei care o învăluiau, să simtă o fericire prostească. Într-o sâmbătă, după o asemenea noapte, rămăsese trează și neliniștită, apoi adormise brusc; dormise atât de adânc, încât nu știa pe ce lume era când sunase telefonul de pe noptieră. Apoi cineva ridicase receptorul și auzise vocea lui Henry: „Ollie, s-a întâmplat ceva foarte trist. Azi-noapte, Jim O'Casey a intrat într-un copac cu mașina. E la terapie intensivă în Hanover. Doctorii nu sunt siguri că va scăpa."

Jim murise în acea după-amiază, iar ea se gândise că soția lui era cu el, poate și câțiva dintre copii.

Nu îi venea să creadă.

— Nu-mi vine să cred, îi repetase lui Henry. Ce s-a întâmplat?

— Se pare că a pierdut controlul mașinii.

Henry clătinase din cap.

— E îngrozitor.

Oh, da, în secret era o femeie nebună. Complet dusă cu pluta. Era atât de supărată pe Jim O'Casey. Atât de supărată, încât a mers în pădure și a lovit un copac până i-a sângerat mâna. Pe urmă a plâns pe malul pârâului până a început să se sufoce. Apoi i-a pregătit cina lui Henry. Preda toată ziua, se întorcea acasă și îi pregătea cina lui Henry. Sau, în unele seri, Henry era cel care gătea, pentru că ea îi spunea că era obosită, iar el desfăcea o conservă cu spaghete; mizeria aia îi făcea greață. Slăbise, pentru o vreme arătase mai bine ca niciodată, iar ironia situației îi sfâșia inima. Henry dorise să facă dragoste cu ea în acele nopți. Era sigur că habar n-avea ce se întâmpla cu ea. Altfel, i-ar fi spus ceva, pentru că așa era Henry, nu ținea nimic pentru sine. Dar în Jim O'Casey văzuse o anumită prudență, o mânie tăcută, iar odată îi spusese că se recunoaște în el. „Amândoi suntem soi rău." El o privise, în timp ce își mânca mărul.

— A, stai așa, spuse Christopher îndreptându-se. Am impresia că deja l-am întrebat. Mi-a spus că într-o seară tatăl lui a intrat cu mașina într-un copac, în orașul Crosby din Maine.

— Poftim?

Olive își privi fiul prin întuneric.

— De asta a ajuns așa de credincios.

— Vorbești serios?

— Și așa a apărut și papagalul.

Christopher ridică un braț.

— Dumnezeule, făcu Olive.

Christopher își lăsă brațul să cadă, cu un gest exagerat de înfrângere sau dezgust.

— Mamă, glumesc, ce naiba. Habar n-am cine-i tipul.

Ann apăru la fereastra bucătăriei, purtând un halat și un prosop înfășurat în jurul capului.

— Nu mi-a plăcut niciodată tipul, spuse Christopher gânditor.

— Cine, chiriașul? Vorbește mai încet.

— Nu, individul ăla… cum îl chema? Jim O'Casey. Ce tâmpenie să intri cu mașina într-un copac.

Dimineața, când Olive se așeză să-și bea cafeaua, pe masa din bucătărie erau unghii tăiate și cereale umede. Ann era în cealaltă cameră, pregătindu-l pe Theodore, și strigă:

— Bună dimineața, mamă. Cum ai dormit?

— Bine.

Olive îi făcu scurt un semn din mână. Dormise mai bine decât o făcuse în ultimii patru ani, de la atacul cerebral al lui Henry. În timp

ce adormea, păru să îi revină speranța pe care o simțise în avion, ridicând-o pe o pernă moale de bucurie. Ann nu avea grețuri matinale. Lui Christopher îi fusese dor de mama lui. Acum era alături de fiul ei, iar el avea nevoie de ea. Orice ruptură ar fi survenit cu ani în urmă, la fel ca iritația de pe obrazul lui Ann, întinzându-se mereu, până o despărțise de fiul ei, avea să se vindece. Avea să lase o cicatrice în urmă, dar oamenii aveau multe asemenea cicatrice și mergeau mai departe, așa cum va face și ea cu fiul ei.

— Servește-te cu orice, mamă, îi strigase Ann.

— Am înțeles, strigă Olive la rândul ei.

Se ridică și șterse masa cu un burete, cu toate că nu îi stătea în obicei să atingă unghiile tăiate ale altora, apoi își spălă mâinile cu grijă.

Nici copiii altora nu-i plăceau. Theodore intră și se opri în pragul ușii, purtând în spate un rucsac atât de mare, încât, chiar și cu fața către Olive, rucsacul i se vedea din ambele părți. Luă o gogoașă dintr-o cutie pe care o văzuse pe bufet și se așeză din nou să-și bea cafeaua.

— N-ar trebui să mănânci gogoși înainte de mâncarea care te face să crești, îi spuse băiatul pe un ton neobișnuit de moralizator pentru un copil.

— Nu crezi că am crescut destul? îi spuse Olive, luând o îmbucătură mare.

Ann apăru în spatele lui Theodore.

— Scuză-mă, puiule.

Păși pe lângă el, îndreptându-se către frigider. Își sprijinea celălalt copil pe coapsă, iar bebelușul întoarse capul, fixând-o pe Olive.

— Theodore, azi ai nevoie de două cutii cu suc. E zi de excursie, îi spuse lui Olive, care era ispitită să scoată limba la urâciosul de bebeluș care se holba la ea. Școala îi duce la plajă și mi-e să nu se deshidrateze.

— Te înțeleg, spuse Olive, terminând de mâncat gogoașa. Ți-a povestit vreodată Christopher despre insolația pe care a făcut-o în Grecia? Avea doisprezece ani. A venit și un vraci care și-a trecut iute brațele prin fața lui.

— Pe bune? întrebă Ann. Theodore, vrei un strugure sau o portocală?

— Strugure.

Anne spuse:

— *Cred* că strugurii îți fac mai multă sete. Ce crezi, mamă? Nu-i așa că strugurii te fac să-ți fie mai sete decât portocala?

— Habar n-am.

— Ia o portocală, scumpule.

Iar Theodore începu să plângă. Ann o privi pe Olive șovăitor.

— Voiam să te rog să-l duci până la școală, e doar la un bloc…

— Nu! țipă Theodore. Nu vreau să mă ducă la școală… Nu vreau să mă ducă la școală…

„Taci naibii din gură“, îi spuse Olive în gând. „Chris avea dreptate, chiar ești un rahat cu ochi.“

Ann îl rugă:

— Theodore, te roooog să nu mai plângi.

Olive împinse scaunul la loc.

— Să-l duc pe Față-de-Câine în parc?

— Nu te deranjează să-i pui mizeria în pungă?

— Nu, răspunse Olive. Sigur că nu. Mai ales că am și călcat în așa ceva.

La drept vorbind, nu prea îi surâdea ideea de a plimba câinele în parc. Dar animalul era cuminte. Stătea locului cât timp așteptau să se schimbe culoarea la semafor. Merse cu el pe lângă mese de picnic și coșuri mari de gunoi pline până la refuz cu mâncare, ziare și folie de aluminiu mânjită cu sos *barbecue*. Câinele se întinsese în lesă către resturi, dar când au ajuns pe pajiște, l-a lăsat să alerge liber, așa cum îi spusese Ann.

— Stai pe-aproape, îi spuse.

Câinele amușină prin preajmă, fără să fugă.

Observă că o privea un bărbat. Era tânăr și purta o geacă de piele, cu toate că era prea cald pentru așa ceva. Stătea lângă trunchiul unui stejar uriaș și își striga câinele alb cu păr scurt și nas roz. Bărbatul se apropie de ea.

— Ești Olive? o întrebă într-un sfârșit.

— Care Olive?

— Mama lui Christopher. Ann spunea că o să vii în vizită.

— Înțeleg, spuse Olive, căutându-și ochelarii de soare în buzunar. Ei bine, iată-mă.

Își puse ochelarii pe nas și se întoarse să-l supravegheze pe Față-de-Câine.

— Stai la ei acasă? o întrebă bărbatul, iar Olive se gândi că asta nu îl privea deloc.

— Da. E destul de drăguț la subsol.

— Fiul tău te ține la subsol? spuse bărbatul, iar lui Olive i se păru că nu era frumos din partea lui să întrebe așa ceva.

— E un subsol foarte plăcut, spuse Olive. Mi se potrivește perfect.

Privi înainte, dar îl simți cum se uita la ea. Voia să-l întrebe: „N-ai mai văzut o femeie în vârstă până acum?“

Privi cum câinele fiului său mirosea fundul unui labrador, a cărui stăpână cu piept generos ținea o cană de metal într-o mână și lesa în cealaltă.

— Unele case ca astea din cărămidă au șoareci și șobolani la subsol, zise bărbatul.

— Nu are șobolani. Am văzut doar un păianjen cu picioare lungi. Nu m-a deranjat câtuși de puțin.

— Cabinetul fiului tău probabil că merge bine. Casele astea costă o avere.

Olive nu-i răspunse. Era vulgar din partea lui să spună asta.

— Blanche! strigă bărbatul, mergând după câine. Blanche, vino aici *acum*.

Blanche n-avea de gând să vină. Olive observă că Blanche găsise un porumbel mort, iar omul își ieși din minți.

— Lasă-l, Blanche, lasă-l!

Blanche apucase porumbelul cu botul ei lung și o luă la goană, văzând că stăpânul se apropia.

— Dumnezeule, spuse femeia cu sânii mari, stăpâna labradorului, și asta pentru că măruntaiele însângerate ale păsării căzeau din gura lui Blanche.

Domnul fie lăudat, se auzi o voce din stejar.

Olive îl strigă pe Față-de-Câine, îi puse zgarda și lesa, apoi se întoarse și o luă spre casă. Chiar înainte de a ajunge acasă privi în urmă și îl văzu pe bărbat traversând strada, cu Blanche în lesă și un papagal pe umăr. Fu cuprinsă de dezorientare. Ăsta era *chiriașul*? Omul care purta haină de piele și avea un stil atât de agresiv, din punctul ei de vedere. În timp ce descuia poarta cu gratii, avu impresia că purtase o mică bătălie chiar înainte de ora opt dimineața. Fiul ei nu ar trebui să locuiască în orașul ăsta. Nu era un luptător.

Bucătăria era pustie. De sus se auzea sunetul dușului curgând. Se așeză greoi într-un scaun de lemn. Odată știuse toate cele șase nume. Acum nu-și mai amintea decât numele soției lui, Rose, și numele unei fete – parcă era Andrea? Sean putea fi unul dintre copiii mai mici. Dar câte sute de Sean O'Casey existau, și oare mai conta? Ca și cum ar fi auzit ceva despre o rudă îndepărtată, Olive ședea în bucătăria întunecată amintindu-și de cineva – de ea însăși – care crezuse odată că, dacă l-ar părăsi pe Henry pentru Jim, ar face totul pentru copiii lui, atât de mare îi era dragostea.

— Christopher, îi spuse.

Bărbatul intrase în bucătărie, cu părul ud, gata să plece la serviciu.

— Cred că ți-am întâlnit astăzi chiriașul în parc. Nu știam că mai are și un câine pe lângă un papagal creștin.

Chris dădu din cap, bău cafea din cană așezat lângă chiuvetă.

— Nu prea m-a impresionat.

Christopher ridică dintr-o sprânceană.

— De-a dreptul surprinzător.

— N-a fost deloc amabil. Credeam că de obicei creștinii sunt amabili.

Fiul ei se întoarse și-și puse cana în chiuvetă.

— Dacă aș avea mai multă energie, aș râde. Dar Annabelle s-a trezit iar azi-noapte și sunt obosit.

— Christopher, care-i povestea cu mama lui Ann?

Christopher șterse dintr-o mișcare bufetul cu un prosop de bucătărie.

— E alcoolică.

— O, Doamne.

— Da, femeia e varză. Iar tatăl ei, mort acum – Domnul fie lăudat, cum ar spune papagalul –, a lucrat în armată. Îi punea să facă flotări în fiecare dimineață.

— Flotări, deci. Păi, văd că voi doi aveți multe în comun.

— Ce vrei să spui?

Dintr-odată se înroșise la chip.

— Eram sarcastică. Închipuie-ți că taică-tău te-ar fi pus să faci flotări.

Se simți neliniștită când el nu răspunse.

— Chiriașul tău voia să știe cum de-ți permiți casa asta, îi spuse Olive.

Chris se încruntă. Începu să i se pară din nou familiar.

— Nu-i treaba lui.

— Așa-i, la asta m-am gândit și eu.

Christopher se uită la ceas, iar pe Olive o cuprinse brusc teama că el va pleca, lăsând-o toată ziua în casa întunecată, singură cu Ann și cu copiii ăia.

— În cât timp ajungi la serviciu?

— În jumătate de oră. Metroul e plin ochi la orele de vârf.

Olive nu mersese niciodată cu metroul.

— Chris, nu te temi că ar putea să urmeze un alt atac?

— Un atac? Un atac terorist?

Olive aprobă din cap.

— Nu, nu prea. Nu chiar. Adică oricum se va întâmpla, așa că n-are rost să stai cu mâinile în sân și să aștepți.

— Nu. Așa e.

Chris își trecu degetele prin părul ud, scuturându-l rapid.

— Pe colț era un magazin cu proprietari pakistanezi. Nu prea aveau nimic în magazin. Niște prăjituri, câteva sticle de Cola. Era clar o activitate de acoperire. Dar în fiecare dimineață treceam pe acolo să cumpăr ziarul, iar vânzătorul se purta foarte amabil. „Ce mai faceți?“, mă întreba, arătându-și dinții lungi și galbeni. Îmi zâmbea, eu îi zâmbeam și se înțelegea de la sine că nu avea nimic împotriva mea, dar dacă ar fi știut care metrou avea să explodeze, ar fi zâmbit și s-ar fi uitat cum mă urc în el.

Chris dădu din umeri.

— De unde știi?

— Nu știu. Dar cumva știu. Magazinul s-a închis și individul a spus că trebuia să se întoarcă în Pakistan. Am văzut-o în ochii lui, mamă.

Olive dădu din cap, privind masa mare, de lemn.

— Și cu toate astea îți place aici?

— Îmi place mult.

Dar ziua trecu în liniște. Duse mai devreme câinele în parc, ca să-l evite pe Sean. Cu toate că totul era încă straniu, de parcă s-ar fi aflat într-o țară străină, simțea o anumită fericire lăuntrică; era cu fiul ei. Uneori era vorbăreț, alteori era tăcut, iar în acele clipe devenea vechiul Christopher, cel pe care îl cunoștea. Nu îi înțelegea noul stil de viață, nici pe Ann, care spunea lucruri parcă desprinse din felicitările Hallmark, dar nu găsea în el semne de supărare și asta era ceea ce conta cu adevărat; asta și faptul că era din nou lângă el. Când Theodore o numea „bunico“, îi răspundea și, cu toate că nu prea îl suporta, îl tolera, ba chiar într-o seară îi citi o poveste (deși, când omisese un cuvânt, iar el o corectase, îi venise să-i dea una după ceafă). Băiatul făcea parte din familia fiului ei, ca și ea. Când copilul începea să o obosească ori când bebelușul începea să plângă, se retrăgea la subsol și se întindea pe pat, gândindu-se cât de bucuroasă era că nu îl părăsise pe Henry pentru Jim. Nu că l-ar fi părăsit cu adevărat, cu toate că uneori credea că ar fi făcut-o. Și atunci ce s-ar fi ales de Christopher?

În a treia dimineață, când Ann se întorsese după ce îl dusese pe Theodore la școală, iar Christopher era plecat la serviciu, bebelușul se bălăcea în piscina din spate în timp ce Olive stătea pe scaunul de plajă. Ann o întrebase:

— Mamă, poți să o supraveghezi până strâng eu rufele?

— Bineînțeles.

Annabelle era cam agitată, dar Olive îi întinse o crenguță ruptă din apropiere, iar Annabelle plesnea apa cu ea. Olive privi în direcția terasei, așteptând să vadă vreo urmă de papagal; pasărea pronunța uneori neprovocat *Domnul e stăpânul*. „La naiba“, spuse tare Olive, apoi repetă pe un ton mai ridicat, iar de sus veni replica: *Domnul fie lăudat*. Își scoase sandalele, își scărpină picioarele și se așeză mai comod în scaun, mulțumită că provocase replica papagalului. Chiar că părea mătușa ei, Ora. Se ridică, merse în bucătărie să-și ia o gogoașă și, în timp ce mânca lângă chiuvetă, își aminti brusc de copil.

— O, Doamne, șopti și se repezi afară.

Annabelle încerca să stea în picioare. Olive se aplecă să o sprijine, iar Annabelle alunecă; Olive ocoli marginea piscinei, încercând să ridice bebelușul și să-i țină fața afară din apă. Annabelle era din ce în ce mai agitată, aluneca și țipa, ferindu-se de Olive.

— Pentru Dumnezeu, încetează! îi spuse Olive, iar copilul o privi uimit și începu iar să plângă.

Tatăl nostru care ești în ceruri, țipă papagalul.

— Asta-i o replică nouă, spuse Ann, ivindu-se în curtea din spate, cu un prosop de bucătărie în mână.

— Încearcă să stea în picioare, explică Olive, dar nu prea pot să o țin.

— Da, mai are puțin și o să poată sta în picioare.

În ciuda burții imense, Ann ridică bebelușul cu ușurință.

Olive se întoarse în scaun, obosită după lupta cu copilul. Ciorapii i se rupseseră de la atâta umblat pe ciment.

— Azi e aniversarea căsătoriei noastre, spuse Ann, punând prosopul de bucătărie pe umerii bebelușului.

— Într-adevăr?

— Da.

Ann zâmbi, amintindu-și parcă ceva intim.

— Hai să te încălzești, rățușco.

Annabelle își întinsese piciorușele de o parte și de alta a burții proeminente a lui Ann, își culcase capul ud la pieptul ei și își sugea tremurând degetul.

Olive ar fi putut să-i spună „păi, ar fi fost drăguț din partea voastră să-mi fi spus că urmați să vă căsătoriți. E devastator pentru o mamă să fie pusă în fața faptului împlinit“. Cu toate astea, îi urase doar „Felicitări pentru aniversare“. Fusese atât de ușurată că bebelușul nu se înecase cât timp ea mâncase o gogoașă, încât aniversarea nu i se mai păruse un motiv de nemulțumire, cu toate că evenimentul îi amintea că fusese exclusă.

— Ți-a povestit Chris cum ne-am întâlnit?

— Nu chiar.

Nu îi povestise nimic.

— Eram într-un grup pentru cei divorțați. Tocmai aflasem că eram însărcinată cu Annabelle – știi cum e când faci tot felul de prostii după ce divorțezi, iar Annabelle a fost rodul unei nebunii, nu-i așa, puiule?

Sărută copilul în creștetul capului.

„Ăsta e secolul XXI“, gândi Olive. Femeile nu se mai bazau pe spumă anticoncepțională. Dar Olive, încă ușurată, spuse cu prefăcută mărinimie:

— Ce idee bună, să intri într-un grup pentru oamenii divorțați. Dădu din cap. Ai atâtea lucruri în comun cu ei.

Și ea se dusese la o întâlnire a unui „grup de sprijin“ de la azil și fusese de-a dreptul prostesc, cu oameni caraghioși care spuneau lucruri caraghioase. Chiar și asistentul social, coordonatorul grupului, spusese de câteva ori, cu o voce blândă: „E normal să fii furios din cauza evenimentului.“ Olive nu se mai dusese la întâlniri. Furioasă, își zicea cu dispreț: „Pentru Dumnezeu, de ce să fii furios din cauza unei întâmplări firești?“ Nu-l putuse suferi pe asistentul ăla social stupid,

nici pe bărbatul în toată firea care stătuse lângă ea, plângând din cauza mamei sale doborâte de un accident vascular. De-a dreptul prostesc. Îi venea să-i spună: se întâmplă tot felul de lucruri urâte. Pe ce lume ai trăit până acum?

— Era un grup de terapie, continuă Ann. Pentru asumarea răspunderii pentru faptele noastre, ca să ne conștientizăm responsabilitățile. Știi tu.

Olive nu știa. Îi spuse:

— Christopher s-a căsătorit cu femeia nepotrivită, asta-i tot.

— Dar întrebarea e „de ce?“, zise Ann cu convingere, mutând copilul pe burtă. Dacă aflăm de ce facem anumite lucruri, nu vom mai face aceleași greșeli.

— Înțeleg, răspunse Olive.

Își întinse picioarele, simțind cum i se mai duce un fir la ciorap. Trebuia să ajungă la un magazin și să-și cumpere alții.

— A fost pur și simplu minunat. Eu și Chris ne-am implicat foarte mult și am început o relație.

— Ce drăguț, comentă într-un sfârșit Olive.

— Terapeutul, Arthur, era un tip remarcabil. Am învățat foarte multe de la el.

Ann șterse spatele bebelușului cu prosopul. Apoi adăugă:

— Neliniștea nu e decât furie, mamă.

— Chiar așa?

Olive se gândi la țigara fetei.

— Îhî. Așa e mereu. Când Arthur s-a mutat la New York, ne-am mutat și noi.

— V-ați mutat din cauza unui psihoterapeut?

Olive se îndreptă în scaun.

— Ați intrat în vreo sectă?

— Nu, nu. Oricum voiam să ne mutăm aici, dar e minunat, pentru că așa încă putem merge la grupul lui Arthur. Mereu apar alte probleme de rezolvat.

— Sunt sigură.

Olive luă pe loc hotărârea de a accepta totul. Christopher se însurase prima oară cu o femeie rea și dominatoare, iar acum, cu o femeie proastă și drăguță. Nu era treaba ei să se bage în viața lui.

Olive merse la subsol și formă un număr pe telefonul alb. Cindy o întrebă:

— Ce mai faci?

— Bine. E o altă lume aici. Poți să mi-l dai la telefon?

Ținu receptorul între gât și umăr, începu să-și scoată ciorapii, apoi își aminti că nu mai avea alții.

— Henry, astăzi își serbează aniversarea căsătoriei. Sunt bine amândoi, numai că ea e proastă, exact cum am bănuit. Fac

psihoterapie.

Ezită, privi în jur.

— Să nu-ți faci griji, Henry. Psihologii se leagă mereu de mame. Tu ai ieși basma curată, sunt sigură.

Olive bătu darabana pe capacul mașinii de spălat.

— Trebuie să plec, vrea să spele niște rufe la subsol. Sunt bine, Henry. Mă întorc într-o săptămână.

Sus, Ann îi dădea copilului jumătate de cartof copt. Olive se așeză și o privi, amintindu-și că la un an după căsătorie, Henry îi dăruise un lănțișor cu un trifoi cu patru foi presat într-o bucată de plastic transparent.

— L-am sunat pe Henry și i-am spus că vă sărbătoriți aniversarea căsătoriei.

— Ce drăguț! exclamă Ann.

Adăugă:

— Aniversările sunt frumoase. Îți dau prilejul să reflectezi.

— Mie îmi plac pentru că primesc cadouri, spuse Olive.

Mergea în spatele fiului ei și al nevesti-sii; cei doi împingeau un cărucior dublu. Olive se gândi la soțul ei; probabil că era deja în pat, încercau să-i ducă la culcare mai devreme decât pe bebeluși.

— Astăzi am vorbit cu tatăl tău, îi spuse.

Dar Christopher părea să nu fi auzit. Discuta însuflețit cu Ann, cu capetele apropiate. O, da, era bucuroasă că nu îl părăsise pe Henry. Nu mai avusese nici un prieten la fel de credincios, la fel de amabil ca soțul ei.

Și totuși, stând în spatele fiului său, așteptând să se schimbe culoarea semaforului, își aminti cum în anumite clipe simțea o singurătate atât de cumplită, încât în urmă cu câțiva ani, în timp ce dentistul îi plomba o carie, acesta îi întorsese ușor capul într-o parte cu degetele lui moi; atingerea i se păruse de o tandrețe aproape insuportabilă, așa că își înghițise durerea cu un geamăt și îi dăduseră lacrimile (dentistul o întrebase: „Vă simțiți bine, doamnă Kitteridge?“).

Fiul ei se întoarse și îi aruncă o privire, iar chipul său luminos îi era îndeajuns ca să reziste și să meargă mai departe, asta pentru că era într-adevăr obosită. Tinerii habar n-au că la un moment dat ajungi într-o etapă în care pur și simplu nu te mai poți vântura încolo și-ncoace, zi și noapte. Șapte etape ale vieții? Asta spusese Shakespeare? Bătrânețea în sine avea șapte etape! Între etape te rugai să mori în somn. Dar se bucura că nu murise: avea o familie… și iată și gelateria, cu o masă liberă în față. Olive se lăsă să cadă recunoscătoare în scaunul cu perne roșii.

— Slavă Domnului, spuse.

Dar cei doi nu o auziseră. Erau ocupați, scoteau centurile copiilor,

așezau bebelușul într-un scaun înalt. Theodore era aproape de margine, în propriul lui scaun. Burta lui Ann era prea mare și nu încăpea sub masă, așa că a trebuit să facă schimb de locuri cu Theodore, iar el se împotrivise, până când Christopher îi luase încheieturile micuțe într-o mână, se aplecase către el și îi spusese apăsat să stea jos.

Olive se simți ușor stânjenită. Dar copilul stătu locului și ceru politicos o înghețată de vanilie. Olive îi spuse:

— Christopher era foarte politicos. Oamenii mă felicitau tot timpul pentru că fiul meu era atât de politicos.

Oare Christopher și Ann schimbaseră o privire? Nu, doar se pregăteau să comande. I se părea incredibil că Ann purta în pântece nepotul lui Henry, dar uite că așa era. Olive comandă o înghețată cu sirop caramel.

— Nu-i corect, spuse Theodore. Vreau și eu o înghețată cu sirop.

— Mă rog, fie, răspunse Ann. Ce fel de înghețată vrei?

Puștiul păru confuz, de parcă răspunsul ar fi fost peste puterile lui. Spuse într-un sfârșit, punându-și capul pe brațe:

— Vreau o înghețată de vanilie la cornet.

— Tatăl tău ar fi comandat o înghețată de pepene galben, îi spuse Olive lui Christopher.

— Nu-i adevărat. Ar fi comandat o înghețată de căpșune, o contrazise Christopher.

— Nu-i adevărat. O înghețată de pepene galben.

— Vreau și eu, interveni Theodore ridicându-și capul. Vreau și eu o înghețată de pepene galben. Ce-i aia?

Ann îi răspunse:

— Se pune mult pepene galben într-un pahar, apoi se toarnă deasupra înghețată de vanilie.

— Vreau și eu.

— N-o să-i placă, o avertiză Christopher.

Și chiar așa a fost. La jumătatea înghețatei, Theodore începu să plângă, spunând că nu era așa cum își închipuise. Pe de altă parte, Olive își savura înghețata cu caramel, bucurându-se de fiecare linguriță. Ann și Christopher dezbăteau dacă Theodore avea voie să mai comande o dată. Ann era pro, Christopher, contra. Olive se menținu neutră, dar își dădu seama că fiul ei câștigă controversa.

Avea mai multă energie în drum spre casă, cu siguranță de la înghețată. Dar și pentru că fiul ei mergea lângă ea, în timp ce Ann împingea căruciorul înaintea lor. Copiii erau liniștiți, slavă Domnului. Cabinetul de ortopedie al lui Christopher mergea bine.

— Oamenii din New York își iau picioarele în serios, îi spuse lui Olive.

Câteodată dădea chiar și douăzeci de consultații pe zi.

— Dumnezeule, Chris. Mi se pare mult.

— Am multe facturi de plătit și în curând voi avea și mai multe.

— Așa e. Să știi că tatăl tău ar fi mândru de tine.

Se întuneca. Prin ferestrele luminate vedea oameni care citeau sau se uitau la televizor. Văzu un bărbat care părea să-și gâdile fiul. Un sentiment de bunăvoință o străbătu ca un val; dorea binele tuturor. Spunându-le „noapte bună“, după ce intrară pe ușă, Olive se simți în stare să-i sărute pe toți; pe fiul ei, pe Ann, chiar și pe copii, dacă ar fi fost nevoie. Dar cei doi erau cu mintea în altă parte și îi urară doar „noapte bună, mamă“.

Coborî în subsolul alb. Intrând în toaleta minusculă și aprinzând lumina, văzu în oglindă o dâră lungă de caramel lipicios pe bluza ei albastră de bumbac. O cuprinse o senzație de tristețe. Văzuseră pata și nu-i spuseseră nimic. Ajunsese ca mătușa ei, Ora, când, cu ani în urmă, ea și Henry o luau cu mașina, oprind uneori să ia câte o înghețată. Olive văzuse cum mătușa Ora vărsase înghețată topită pe bluză și simțise repulsie. Se bucurase de fapt când Ora murise, pentru că nu mai era nevoită să asiste la așa ceva.

Iar acum ea însăși devenise Ora. Dar *nu era* mătușa Ora, iar fiul ei ar fi trebuit să-i atragă imediat atenția; și ea i-ar fi atras atenția dacă asta i s-ar fi întâmplat lui! Aveau oare impresia că nu era decât un bebeluș în plus pe care-l plimbau de colo până colo? Își scoase bluza, lăsă apa caldă să curgă în chiuveta mică, apoi hotărî să nu o spele. Băgă bluza într-o pungă de plastic și o puse în geamantan.

Dimineața era fierbinte. Stătea așezată pe scaunul de plajă, în curtea din spate. Se îmbrăcase înainte de răsăritul soarelui și urcase scările cu atenție, neîndrăznind să aprindă luminile. Își agățase ciorapii în subsol și acum pipăia firele duse. Se așeză picior peste picior, bâțâindu-le, și, după ce se lumină, observă că firele destrămate urcaseră până la gleznele ei groase. Ann își făcu prima apariția; o văzu prin fereastra bucătăriei, sprijinind bebelușul pe coapsă. Christopher veni din spate, o atinse ușor pe umăr în timp ce își întindea brațul pe lângă ea. Olive o auzi pe Ann:

— Mama ta o să-l ducă pe Față-de-Câine în parc, iar eu îl voi pregăti pe Theodore, dar vreau să-l las să mai doarmă câteva minute.

— Nu e minunat că doarme un pic mai mult?

Chris se întoarse și își trecu degetele prin părul ei.

Olive nu avea de gând să-l ducă în parc pe Față-de-Câine. Așteptă până când cei doi se apropiară de fereastră, apoi spuse:

— E timpul să plec.

Christopher își aplecă capul:

— Nu știam că ești aici. Ce spuneai?

— Spuneam că e timpul ca afurisita de babă să plece, spuse răspicat Olive.

Domnul fie lăudat, se auzi de sus.

— Ce vrei să spui? întrebă Ann, întinzându-și capul spre fereastră, iar în aceeași clipă bebelușul răsturnă cu piciorul o cutie de lapte de pe bufet.

— Rahat, făcu Christopher.

— A spus „rahat"! strigă Olive în direcția terasei și aprobă din cap când papagalul cârâi: *Domnul e stăpânul*. Așa e, într-adevăr, așa e.

Christopher ieși în curte, închizând cu grijă ușa de plasă.

— Încetează, mamă. Ce s-a întâmplat?

— E timpul să plec. M-am plictisit.

Christopher clătină încet din cap.

— Știam că așa o să se-ntâmple. Știam că ceva o să provoace chestia asta.

— Ce tot spui? îl întrebă Olive. Îți zic doar că e vremea să plec acasă.

— Atunci vino înăuntru, o invită Christopher.

— Nu trebuie să-mi spună fi-miu ce să fac, spuse Olive, dar când Chris se retrase, murmurându-i ceva lui Ann, se ridică și merse în bucătărie. Se așeză într-un scaun de lângă masă; abia dacă dormise și nu se simțea bine.

— Ce s-a întâmplat, mamă? o întrebă Ann. Parcă mai voiai să stai câteva zile.

Afurisită să fie dacă avea de gând să le spună că o lăsaseră să se mânjească; până și cu copiii lor s-ar fi purtat mai bine și i-ar fi curățat de porcăria aia. Dar *pe ea* o lăsaseră să stea cu bluza mânjită de sirop caramel.

— Când Christopher m-a întrebat prima oară, i-am spus că urma să stau trei zile. După aia, mă plictisesc.

Ann și Christopher se uitară unul la celălalt.

— Ai zis că stai o săptămână, îi spuse Christopher cu prudență.

— Da. Pentru că aveai nevoie de ajutor, dar n-ai fost îndeajuns de cinstit ca să recunoști asta.

Furia își făcea de cap, aţâţată și mai mult de aerul lor conspirativ. Chris o mângâiase pe Ann pe cap, schimbaseră priviri.

— Urăsc mincinoșii. N-am crescut un mincinos, Christopher Kitteridge.

Bebelușul se uita la ea, în brațele lui Ann.

— Te-am rugat să vii în vizită pentru că voiam să te văd, spuse Chris încet. Ann voia să te cunoască. Speram să te simți bine aici. Speram că lucrurile s-au schimbat, că *așa ceva* nu avea să se întâmple. Dar, mamă, n-am de gând să îmi asum responsabilitatea pentru firea ta capricioasă. Ar fi trebuit să-mi spui dacă te-a supărat ceva. Am fi putut discuta.

— N-ai discutat niciodată în viața ta. Cum de-ai început abia acum?

Brusc, își dădu seama că era din cauza terapeutului. Sigur că da. Prostul ăla de Arthur. Ar trebui să fie cu băgare de seamă, discuțiile astea ar putea fi reproduse la ședințele lor de terapie. *Firea ta capricioasă*. Astea nu erau cuvintele lui Christopher. Dumnezeule din ceruri, deja o întorseseră pe toate părțile la psihoterapie. Gândul o făcu să tremure.

— Și ce naiba vrei să spui cu „firea mea capricioasă“? Ce dracu' înseamnă asta?

Ann ștergea cu un burete laptele vărsat, ținând copilul în brațe. Christopher stătea calm în fața ei.

— Mamă, ești cam paranoică. Ai fost așa dintotdeauna. Și încă cum. Niciodată nu ți-ai asumat responsabilitatea pentru asta. Când ești veselă, când ești furioasă. E foarte obositor pentru cei din preajma ta.

Olive își bâțâia cu putere picioarele sub masă. Vorbi încet:

— N-am de gând să stau cu mâinile în sân când cineva îmi spune că-s schizofrenică. Nu mi s-a mai zis așa ceva. Propriul meu fiu să-mi spună asta. Dumnezeu mi-e martor că nici eu nu o plăceam pe mama, dar…

— Olive, o întrerupse Ann, te rog să te liniștești. Nimeni nu te-a jignit. Chris voia doar să-ți spună că stările tale se schimbă uneori cam des, iar lui i-a fost greu. I-a fost greu cât a crescut, să știi. Nu a știut niciodată ce se întâmpla cu tine.

— Ce dracu' știi tu despre asta? Erai cumva acolo?

Lui Olive i se învârtea capul. I se părea că nu mai vede bine.

— Am impresia că amândoi aveți diplome de psihologia familiei.

— Olive, vorbi Ann.

— Nu, las-o. Du-te, mamă. Foarte bine. O să-ți chem un taxi să te ducă la aeroport.

— Mă trimiți singură? Pentru Dumnezeu!

— Într-o oră trebuie să plec la serviciu, iar Ann trebuie să aibă grijă de copii. Nu putem să te ducem cu mașina la aeroport. O s-ajungi bine cu taxiul. Ann, cheamă, te rog, un taxi. Apoi te duci la un ghișeu și-o să-ți schimbe biletul. N-o să fie nici o problemă.

Spre surprinderea ei, Christopher începu să ia vasele murdare de pe bufet și să le pună în mașina de spălat vase.

— Mă dai afară, așa, pur și simplu? întrebă Olive cu inima gata să-i spargă pieptul.

— Uite, iar începi, îi răspunse Chris cu calm.

Punând vasele în mașina de spălat vase, adăugă la fel de calm:

— Spui că vrei să pleci, apoi mă acuzi că te dau afară. Altădată, asta m-ar fi făcut să mă simt ca naiba, dar acum n-am de gând să mă mai supăr. Pentru că nu e vina mea. Pur și simplu, nu-ți dai seama că acțiunile tale provoacă reacții.

Olive se ridică, sprijinindu-se de marginea mesei, apoi merse la

subsol, unde valiza deja făcută o aștepta. Își făcuse bagajul de noaptea trecută. Cără valiza pe scări gâfâind.

— Taxiul va fi aici în douăzeci de minute, îl anunță Ann pe Christopher.

Bărbatul aprobă din cap, continuând să pună vasele în mașină.

— Nu-mi vine să cred, zise Olive.

— Nici nu mă miră. Christopher începuse să frece o oală. Nici mie nu mi-a venit să cred. Dar pur și simplu nu mai accept treburile astea.

— Ani de zile nu m-ai acceptat! țipă Olive. Ani de zile m-ai tratat ca pe ultimul om!

— Nu, îi răspunse calm fiul ei. Dacă te gândești mai bine, ai să-ți dai seama că lucrurile stau altfel. Ai o fire dificilă. Cel puțin, așa cred, că firea ta e de vină, habar n-am ce e cu adevărat. Dar din cauza ta oamenii se simt groaznic. Și pe tata l-ai făcut să se simtă groaznic.

— Chris, îi spuse Ann pe un ton de avertizare.

Dar Christopher clătină din cap.

— Mamă, n-am de gând să mă las dominat de frica mea față de tine.

Frica față de ea? Cum putea cineva să se teamă de ea? Ea era cea care se temea! Bărbatul nu contenea să spele oale, tigăi, să șteargă bufetul și, în tot acest timp, îi răspundea cu mult calm. Orice ar fi spus ea, el îi răspundea calm. La fel de calm ca musulmanul de la care își cumpăra în fiecare dimineață ziarul, înainte ca acesta să-l trimită la metroul care avea să explodeze (Dar *asta* nu era paranoia? Fiul ei era paranoic!).

Îl auzi pe Theodore chemându-i din capul scărilor.

— Mami, vino. Mami!

Olive începu să plângă.

Totul se încețoșă, nu doar ochii ei. Vorbea cu furie crescândă, iar Christopher îi răspundea calm, spălând calm tacâmurile. Ea plângea în continuare. Christopher spunea ceva despre Jim O'Casey. Spunea că era un bețiv și că de asta se strivise de un copac.

— Țipai la tata de parcă moartea lui Jim ar fi fost vina lui. Cum ai putut face așa ceva, mamă? Nu știu ce detestam mai mult: când îl atacai pe el ținându-mi partea sau când mă atacai pe mine?

Christopher își aplecă într-o parte capul, de parcă se gândea la răspuns.

— Ce tot spui? strigă Olive. Tu și nevastă-ta. E așa de *drăguță*, Christopher, că mi se face greață. Sper să aveți o viață al naibii de frumoasă, din moment ce totul e așa de clar pentru voi.

Jucară același joc – plânsetele ei, calmul lui Christopher – până când el îi spuse încet:

— Bun, ia-ți bagajul. A venit mașina.

Coada până la poartă – așteptând controlul de securitate – era atât de lungă, că trecea de colț. O femeie de culoare, angajata

aeroportului, purtând o vestă roșie, repeta mereu pe același ton strident: „Oameni buni, dați colțul și mergeți lângă perete.“

Olive o întrebase de două ori, arătându-i biletul:

— Încotro trebuie să merg?

— Mergeți la coada asta, îi răspunse femeia, arătându-i șirul lung de oameni.

Avea părul întins cu placa și părea că poartă o cască de baie, de sub a cărei margine se ițeau perciuni.

— Sunteți sigură?

— La coada asta.

Își ridicase brațul din nou. Indiferența ei era de nezdruncinat.

(Erai cea mai înfricoșătoare profesoară din școală, mamă.)

În timp ce stătea la coadă, privea la cei de lângă ea, căutând o confirmare că situația era ridicolă: e ceva în neregulă dacă ești pus să stai la o coadă atât de lungă. Dar oamenii care îi întâlneau privirea se uitau în altă parte, lipsiți de expresie. Oriunde se uita, oamenii păreau rezervați și neprietenoși. Pe măsură ce se apropia, înțelegea din ce în ce mai greu – oamenii de la coadă se împrăștiară și fiecare părea să știe ceea ce ea nu știa – unde să meargă, ce să facă.

— Trebuie să-mi sun fiul, îi spuse unui bărbat din apropiere.

Voia să spună că trebuia să iasă din rând și să găsească un telefon cu fise; dacă îl suna pe Christopher, cu siguranță că el ar fi venit să o ia; era gata să-l implore, să urle. Ar fi făcut orice, numai să o scoată din iadul ăsta. Pur și simplu, totul mersese anapoda, asta-i tot. Uneori lucrurile merg complet anapoda. Dar, privind în jur, Olive nu văzu nicăieri un telefon cu fise. Toți aveau celularele la ureche și vorbeau întruna; toți aveau cu cine să vorbească.

(Cât de desăvârșit de calm era, spălând vasele în timp ce ea plângea! Până și Ann fusese nevoită să iasă din cameră. *Chiar nu-ți amintești de lucrurile astea? În zilele noastre, ar trimite un asistent social acasă dacă un puști ar fi reacționat în halul ăsta*.

„De ce mă chinui?“, îi strigase ea. „Ce tot spui acolo? Te-am iubit mereu. Și tu asta crezi?“

El se oprise din ștersul vaselor. Vorbise la fel de calm: *Bun. Nu mai am nimic de spus*.)

Bărbatul căruia îi spusese că trebuia să-și sune fiul o privi, apoi se uită în altă parte. Nu avea cum să-și sune fiul. El era crud. Și nevasta lui era crudă.

Olive se mișca odată cu marea de oameni. „Înaintați, puneți bagajul pe bandă, înaintați, pregătiți tichetul de îmbarcare.“ Un bărbat încruntat îi făcu semn să treacă prin poarta de securitate. Privind în jos, îi spusese mecanic: „Doamnă, scoateți-vă pantofii. Descălțați-vă.“

Se imagină stând în fața lui, cu ciorapii deșirați la vedere, ca o babă nebună.

Se auzi spunând:

— Nu mă descalț. Nu-mi pasă dacă avionul explodează, înțelegeți? Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă săriți cu toții în aer.

Gardianul făcu un semn discret și doi oameni se apropiară. Erau doi bărbați și, într-o fracțiune de secundă, sosi și o femeie. Erau ofițeri însărcinați cu securitatea, îmbrăcați în cămăși albe, cu dungi speciale deasupra buzunarelor.

O invitară cu multă blândețe în glas:

— Doamnă, veniți pe aici.

Olive aprobă cu un gest al capului, clipind în spatele ochelarilor de soare.

— Cu plăcere.

INFRACTOAREA

Cu toate că nu era genul de persoană care fură, în acea dimineață Rebecca Brown fură o revistă. De obicei, Rebecca nu ar fi luat nici măcar săpunul din baia unui motel de pe Autostrada 1; nici nu i-ar fi trecut prin cap să șterpelească prosoapele. Așa fusese educată. De fapt, Rebecca fusese educată să nu facă o grămadă de lucruri, și săvârșise multe dintre ele, cu excepția furtului. Niciodată nu făcuse așa ceva. Dar în cabinetul medical de un alb sever din orășelul Maisy Mills, Rebecca fură o revistă. Voia să termine de citit o povestire și se gândise că era vorba doar de un cabinet medical, doar de o revistă, și deci nu era mare scofală.

Povestirea era despre un bărbat obișnuit, cam gras și cu un început de chelie, care venea acasă în fiecare zi să-și ia prânzul, stătea la masă cu soția lui, mâncau sendvișuri și vorbeau despre mașina de tuns gazonul care trebuia reparată. Citind-o, pe Rebecca o cuprinse aceeași speranță pe care o simțea câteodată mergând seara pe o stradă lăturalnică, atunci când zărea printr-o fereastră câte un puști în pijamale jucându-se și pe tatăl lui care îi ciufulea părul.

Așa că, atunci când asistenta medicală deschisese gemulețul și strigase un nume, Rebecca făcu revista sul și o strecură în rucsac. Nu simți vinovăție. Când se urcă în autobuz, avu un sentiment de mulțumire că putea să termine povestirea.

Dar soția bărbatului voia mai mult de la viață decât să meargă sâmbăta la magazinul de menaj și să mănânce sendvișuri în fiecare zi doar pentru că venise ora prânzului; la sfârșitul povestirii, soția își luase bagajele și plecase, iar bărbatul nu mai venea acasă la prânz. Rămânea la birou, fără să mănânce. Când termină de citit, Rebecca se simțea rău; n-ar fi trebuit să citească în autobuz. Autobuzul luă o curbă, revista căzu pe jos, iar când Rebecca o ridică, văzu o reclamă la o cămașă bărbătească. Cămașa semăna cu o tunică de pictor, strânsă peste piept și puțin umflată. Rebecca se mai uită o dată la ea. Coborând din autobuz, se hotărâse deja să comande cămașa pentru David.

— O să vă placă, îi spusese femeia la telefon. E cusută de mână. E o cămașă frumoasă.

Sunase la un număr care începea cu 800, iar femeia de la capătul liniei avea un accent din sud. Rebecca se gândi că, auzindu-i vocea, era ca și cum ai fi intrat direct într-o reclamă pentru detergent de rufe de la televizor, cu soarele care se strecoară printr-o fereastră, strălucind pe podeaua lucioasă.

— Să vedem, zise femeia. Avem mărimi mici, intermediare și mari. Ah, scumpo, trebuie să aștepți o clipă.

— Nu-i nimic, răspunse Rebecca.

Întorcându-se acasă cu autobuzul, începuse să-și simtă stomacul ca un balon ud, de parcă intestinele îi erau lipite între ele, așa că, ținând telefonul între gât și umăr, se întinse să ia o lingură de Maalox. Maaloxul se lipește de orice. Nu poți pune lingura în mașina de spălat vase pentru că până și paharele ajung să fie stropite cu alb. Aveau o lingură pe care David o numise „lingura de Maalox“ și o țineau mereu lângă chiuvetă. Rebecca lingea lingura când vocea tatălui ei îi răsună brusc în minte. Era doar în mintea ei, dar se auzea foarte clar. *Urăsc oamenii care fură*.

În ziua morții tatălui ei, Rebecca citise într-o revistă despre o femeie spiritist care ajuta poliția să rezolve cazuri de crimă. Femeia afirma că reușea asta citind gândurile morților și spunea că oamenii încă mai aveau gânduri după ce mureau.

— Scuze, zise femeia cu accentul ei sudist.

— Nu-i nimic, repetă Rebecca.

— Soțul tău e mai lat în umeri sau în talie?

— Nu e soțul meu, adică nu chiar. E iubitul meu.

— Ah, bine, spuse femeia. Iubitul tău e mai lat în umeri sau în talie?

— În umeri, răspunse Rebecca. Se ocupă de un club de fitness și face sport.

— OK, spuse femeia încet, de parcă lua notițe. Mă-ntreb dacă numărul cel mai mare ar fi prea larg în talie.

— Probabil *ne vom* căsători, la un moment dat.

— Sigur că da. Ce mărime poartă la costum? Asta ne-ar putea da un indiciu.

— Nu cred că l-am văzut vreodată în costum.

— Hai să alegem mărimea cea mai mare, sugeră femeia.

— De obicei nu comand așa, îi zise Rebecca. Adică să-mi fie trimis produsul acasă. Și nu am comandat niciodată ceva prin internet. Nu mi-aș da niciodată numărul de card pe internet.

— Nu? întrebă femeia. Multă lume e de aceeași părere. Unora pur și simplu nu le place să comande. Preferă să-și facă toate cumpărăturile din magazin. Și eu la fel.

— Lucrurile se mai pierd, îi spuse Rebecca. Sunt mulți funcționari și șoferi. Oameni care poate n-au dormit bine ori s-au ciondănit cu șeful.

În timp ce vorbea, răsfoind revista, găsi prima pagină din povestire – acolo unde bărbatul era încă fericit – și o rupse încet. Rebecca îi dădu foc în chiuvetă cu bricheta pe care o ținea în buzunarul de la spate.

— Așa-i, dacă gândești în felul ăsta, îi spuse femeia pe un ton plăcut. Dar noi garantăm livrarea.

— Ei, am încredere în tine, spuse Rebecca.

Și chiar așa era.

Ce voce avea femeia asta! Rebecca i-ar fi spus orice. Vorbi mai departe:

— Sunt genul de om care crede că, dacă ai lua o hartă a lumii și ai înfige în ea un bold pentru fiecare, nu s-ar găsi un bold și pentru mine.

Femeia nu spuse nimic.

— Te-ai gândit vreodată la asta? întrebă Rebecca.

Privea cum flacăra micuță, ca un spiriduș viu, urcă pentru o clipă în chiuvetă.

— Nu, nu m-am gândit niciodată la asta.

— A, scuze, făcu Rebecca.

— Nu-i nevoie. Îmi face plăcere. Păi, hai să comandăm. Rămânem la mărimea cea mai mare și, dacă e prea mare, poți să o trimiți înapoi.

Rebecca lăsă apa să curgă peste cenușă.

— Pot să te întreb ceva? îi spuse femeii.

— Sigur.

— Faci parte din secta scientologilor[23]?

— Dacă fac parte…

Urmă o pauză.

— Nu, răspunse femeia cu accentul ei sudist relaxat.

— Nici eu. Citeam un articol despre scientologie și, mamă, ce ciudățenie…

— Fiecare cu religia lui. Haide să…

— Vorbesc mereu prea mult, îi explică Rebecca femeii. Iubitul meu mi-o tot zice. Iar acum m-a apucat durerea de cap.

— E o plăcere să faci afaceri cu o persoană prietenoasă, o asigură femeia. Pune-ți un prosopel rece pe pleoape, o să te ajute. Și apasă zdravăn.

— Mulțumesc, făcu Rebecca. Hai să rămână mărimea mare.

— Trebuie să te întinzi pe spate, normal. Să pui prosopul în congelator mai întâi.

Rebecca Brown se trăgea dintr-o familie de pastori congregaționiști[24]. Bunicul ei fusese un pastor foarte îndrăgit al unei biserici mari din Shirley Falls, iar mama ei fusese fiica născută din cea de-a doua căsătorie a pastorului Tyler Caskey; prima lui nevastă murise, lăsându-l cu două fete. Când se căsătorise din nou și o avusese pe mama Rebeccăi, celelalte fete erau îndeajuns de mari ca să nu-i dea prea mare atenție. Katherine, mătușa Rebeccăi, nu intrase în scenă decât atunci când mama ei se căsătorise cu un pastor, apoi plecase din senin în California ca să devină actriță. „E de neconceput ca o mamă să plece astfel“, spusese femeia, cu lacrimi în ochi. Dar nu era deloc de neconceput – mama Rebeccăi plecase și nici măcar nu ripostase când tatăl fetei, pastorul Brown, dintr-o comunitate mică din Crosby, statul

Maine, o dăduse în judecată pentru custodia copilului. „E de-a dreptul pervers“, era de părere mătușa Kate. „O să înceapă să te atingă. Sper să se însoare curând.“

Mătușa Katherine făcuse multe ședințe de psihoterapie, iar Rebecca nu se simțea prea confortabil prin preajma ei. Oricum, tatăl ei nu se mai însură niciodată, iar Rebecca crescu într-o casă parohială goală, știind cumva, în secret, așa cum copiii știu anumite lucruri, că tatăl ei nu era un pastor la fel de bun ca bunicul ei. „Mi se rupe inima“, îi spusese odată mătușa Katherine când venise în vizită, iar Rebecca sperase ca femeia să nu mai treacă vreodată pe acolo. Mama ei îi trimitea din când în când câte o ilustrată din California, dar când se află că îmbrățișase Biserica Scientologică, până și mătușa Katherine spusese că ar fi fost mai bine dacă fata nu ar fi avut prea mult de-a face cu maică-sa. Nici nu fusese prea greu – vederile încetaseră să mai sosească.

Rebecca îi trimise mamei ei o mulțime de scrisori la vechea adresă dintr-un oraș numit Tarzana. Rebecca nu scria niciodată pe plic adresa expeditorului, de teamă ca tatăl ei să nu găsească scrisorile în cazul în care acestea ar fi fost trimise înapoi. Și cel mai probabil fuseseră returnate. Adresa era veche de patru ani, iar când Rebecca sună la Informații ca să obțină numărul de telefon din Tarzana și din toate orașele din apropiere, nici Charlotte Brown și nici vreo Charlotte Caskey nu se aflau pe lista abonaților. Atunci, unde ajungeau toate scrisorile?

Rebecca mersese la bibliotecă pentru a citi mai multe despre scientologie. Află că scientologii voiau să elibereze lumea de titani, extratereștri care – credeau ei – locuiau pe Pământ după o explozie survenită cu șaptezeci și cinci de milioane de ani în urmă. Citi că membrilor Bisericii Scientologice li se cerea să se „deconecteze“ de la familia care nu era de acord cu scientologia. De asta nu-i mai scria mama ei. Poate că a-i scrie Rebeccăi fusese considerat „un act subversiv“, iar mama ei fusese nevoită să se prezinte dinaintea Forței Proiectului de Reabilitare. Rebecca citise odată despre un membru căruia i se spusese că, dacă era format și disciplinat cum trebuie, ar putea să învețe să citească gândurile oamenilor. *Vino să mă iei*, îi spuse Rebecca în minte mamei ei. *Te rog, vino să mă iei*. Mai târziu îi spuse: *Să te ia dracu’*.

Nu mai citi despre religia lor și se apucă să citească despre cum să fii soție de pastor. Trebuia să ai mereu conserve cu compot de fructe în cămară, în caz că venea în vizită vreun membru al parohiei. Timp de mulți ani, Rebecca se îngriji să aibă în dulap compot de fructe, cu toate că foarte rar venea cineva în vizită pe acolo.

Când absolvi liceul și știu că avea să plece la facultate, la două ore distanță de casă, *locuind în altă parte*, Rebecca fu atât de derutată de

acest noroc care se abătea asupra ei, încât își făcu griji că avea să fie lovită de o mașină, că va paraliza și că va trebui să locuiască pentru totdeauna în refectoriu. Dar odată ajunsă la facultate, tatăl ei începu să-i lipsească și încercă să nu se gândească la el, trăind singur cuc în casă. Când lumea discuta despre mamele lor, ea spunea că a ei „trecuse la cele veșnice“, ceea ce provoca stânjeneală, asta pentru că Rebecca avea un anume fel de a privi în jos, de parcă ar fi sugerat că nu vrea să discute despre acest subiect. Într-un anume fel, se gândi ea, era adevărat. Nu le spunea că mama ei murise, ceea ce nu era adevărat, cel puțin după câte știa ea. Mama ei trecuse (undeva departe, de parcă ar fi călătorit într-un avion) la cele veșnice (într-un alt tărâm), iar Rebecca se obișnuise cu stările pe care le resimțea când se gândea la mama ei chiar și atunci când nu se gândea deloc la ea. Nu mai cunoștea pe nimeni a cărui mamă să fi fugit fără să se uite în urmă și ajunse la concluzia că, luând în considerare circumstanțele, propriile ei gânduri în legătură cu situația asta erau firești.

Rebecca începu să aibă gânduri pe care le considera nefirești în timpul înmormântării tatălui ei. Gânduri nefirești pentru o înmormântare, în orice caz. O rază de soare intrase pe fereastra bisericii, reflectându-se pe lemnul băncii și căzând pieziș pe covor, iar soarele ăsta o făcuse pe Rebecca să dorească trupul cuiva. Avea nouăsprezece ani și învățase câte ceva despre bărbați în timpul facultății. Pastorul care susținea ceremonia era un prieten al tatălui ei; cu ani în urmă, fuseseră colegi la seminar și, privindu-i mâna ridicată în semn de binecuvântare, Rebecca începu să se gândească la ce i-ar face pe sub sutană – tot felul de lucruri pentru a căror iertare preotul ar fi trebuit să se roage după aceea. „Spiritul lui Carlton e aici, cu noi“, spuse preotul și Rebeccăi i se înfioră pielea capului. Își aminti de femeia spiritist care citea gândurile morților și avu senzația că tatăl ei o pândea chiar din spatele pleoapelor ei și vedea toate lucrurile pe care și le imaginase făcându-le preotului.

Apoi se gândi la mama ei; poate că ea învățase să citească gândurile oamenilor și i le citea chiar acum pe ale ei. Rebecca închise ochii, ca și cum s-ar fi rugat. *Du-te dracului,* îi spuse mama ei. *Iartă-mă,* se adresă ea tatălui. Apoi deschise ochii, privind lumea din biserică, nespus de plicticoasă. Își imagină că dă foc unor grămăjoare de hârtie în pădure; mereu îi plăcuse să vadă cum izbucnesc flăcările.

— Ce-ai acolo, Bicka-Beck? o întrebă David.

Era așezat pe podea, îndreptând telecomanda către televizor, schimbând canalul la fiecare pauză publicitară. Pe fereastra de deasupra lui se vedeau reflexele imaginilor de pe ecran, agitându-se și dansând pe sticlă.

— Un anunț de angajare pentru o asistentă de stomatolog, răspunse Rebecca de la masă.

Încercui anunțul cu stiloul.

— Se preferă oameni cu experiență, dar îi și pregătesc dacă e nevoie.

— Of, scumpo, făcu David, privind la televizor. Tocmai *gurile* oamenilor?

Oricum ar fi stat lucrurile, pentru ea era o adevărată problemă să-și găsească o slujbă. Singura care îi plăcuse fusese cea dintr-o vară, la gelateria Dreambeam. Patronul se îmbăta în fiecare zi înainte de ora două și își lăsa ajutoarele să mănânce înghețată după pofta inimii. Le dădeau cornete uriașe de înghețată copiilor care veneau să cumpere, privindu-i cum căscau ochii. „E în regulă“, spunea patronul, făcându-le cu mâna dintre congelatoare. „N-aveți decât să mă aduceți la sapă de lemn, nu dau doi bani pe asta.“

Înainte să se mute cu David, Rebecca fusese secretară la o firmă mare de avocatură. Unii avocați o sunau la telefon și îi spuneau să le aducă cafea. Chiar și unele femei avocat o sunau. Se tot întreba dacă avea dreptul să îi refuze. Dar nu mai contase – după câteva săptămâni trimiseseră o femeie să-i spună că lucra prea încet.

— Iubire, să ții minte, îi spuse David, schimbând din nou canalele. Trebuie să fii foarte încrezătoare.

— Bine, răspunse Rebecca. Încercui anunțul pentru asistentă până când cercul umplu jumătate de pagină.

— Poartă-te de parcă ei ar fi norocoși să te angajeze.

— Bine.

— Dar asigură-te că o faci într-un fel neamenințător.

— Bine.

— Și fii prietenoasă, dar nu vorbi prea mult.

David stinse televizorul. Capătul camerei de zi era întunecat.

— Sărmana mea bombonică, zise David, ridicându-se și îndreptându-se spre ea. Își petrecu brațul în jurul gâtului ei și strânse în joacă.

— Săraca de tine, ar trebui să te ducem pe câmp și să te împușcăm.

David adormea mereu după sex, dar cel mai adesea Rebecca rămânea trează. În acea noapte se ridică din pat și merse în bucătărie. Dincolo de stradă era un bar care se vedea de la fereastră, un local zgomotos: puteai auzi tot ce se întâmpla în parcare, dar Rebeccăi îi plăcea faptul că barul era acolo. În nopțile când nu putea dormi o liniștea să știe că acolo erau și alți oameni treji. Stătu acolo, gândindu-se la omul din povestire, bărbatul banal care chelea, singur în biroul lui la ora prânzului. Apoi se gândi la glasul tatălui său, așa cum îl auzise în minte. Își aminti că bărbatul îi spusese odată, cu mulți ani în urmă: pe lumea asta sunt unii bărbați care, atunci când se culcă în pat lângă o femeie, nu sunt prea diferiți de câini. Își aminti cum, la câțiva ani după plecarea mamei ei, Rebecca anunțase că va merge să

locuiască împreună cu ea. „Nu poți face asta“, îi spusese tatăl ei, fără să-și ridice ochii din carte. „A renunțat la tine. Am fost la proces. Am custodie exclusivă asupra ta.“

Privi o mașină de poliție care tocmai parca. Din mașină coborâră doi polițiști, iar girofarul continuă să se rotească, aruncând lumini albastre prin fereastră, pe masă și pe lingura de Maalox. Probabil că se bătuseră unii în bar. În multe nopți se iscau bătăi în bar. Stând la fereastră, Rebecca simți cum înflorește în ea un mic zâmbet: cât de minunat ar fi să dai primul pumn, împleticindu-te și beat mort.

— Uite, pipăie, o îndemnă David, încordându-și mușchii. Hai, pe bune!

Rebecca se aplecă peste castronul ei de cereale și îi atinse brațul. Era ca și cum ar fi atins pământul înghețat.

— Extraordinar, îi spuse.

David se admira în prăjitorul de pâine. Își încordă brațele, ca un boxer care se împăunează înainte de începerea meciului. Apoi se întoarse într-o parte și se admiră iar.

— Bun. Nu e rău.

Singura oglindă din casa tatălui ei era cea atârnată deasupra chiuvetei de la baie. Nu i se dădea voie să se apropie de oglindă decât dacă se spăla pe dinți sau pe față; iubirea de sine era un păcat. „Mama ta a fugit de la o religie la alta“, îi spusese mătușa Katherine. „Pentru Dumnezeu, nici un congregaționist nu trăiește așa.“ Dar Rebecca trăia așa. Ar fi vrut ca mătușa ei să înceteze, să plece pur și simplu și să nu mai spună lucrurile alea. „Vrei să vii să locuiești cu noi?“, o întrebase Katherine odată, iar Rebecca clătinase din cap. Nu voia să pomenească de custodia exclusivă. În plus, mătușa Katherine o neliniștea, la fel ca profesoara de matematică, doamna Kitteridge. Profesoara o privea uneori sever, când întreaga clasă trebuia să facă exerciții. Odată îi spusese pe hol: „ Dacă vrei să discutăm, să știi că poți să vii la mine.“

Rebecca nu răspunsese, trecuse doar pe lângă ea, cu manualele în brațe.

— Bun, am șters-o, spuse David, închizând fermoarul genții pentru echipament. Ai numărul pentru interviu?

–Da.

— Baftă, Bicka-Beck, îi ură David.

Se duse la frigider și bău din cutia cu suc de portocale. Apoi își luă cheile și o sărută de rămas-bun.

— Ține minte: fii încrezătoare și nu vorbi prea mult.

— Bine, am înțeles, spuse Rebecca, încuviințând din cap. Pa.

Stătea la masă cu castronul de cereale murdar în fața ei și se gândi la nevoia ei de a vorbi. Începuse imediat după moartea tatălui ei și nu mai dispăruse. Era ceva fizic; ar fi vrut să se lase de obiceiul ăsta, așa cum alții vor să se lase de fumat.

Tatăl ei avea o regulă – nu se vorbește la masă. Dacă te gândeai bine, era o regulă ciudată, pentru că în fiecare seară erau singuri la masa din refectoriu. Poate că tatăl ei era obosit după o zi plină de vizite la bolnavi și la muribunzi – era un oraș mic, dar mereu se îmbolnăvea câte cineva – și voia să aibă parte de liniște, ca să se poată odihni. Oricum, stăteau acolo în fiecare seară, iar singurele sunete care se auzeau erau tacâmurile atingând farfuria, câte un pahar cu apă pus la loc pe masă ori sunetele mult prea intime ale gurilor care mestecau. Rebecca ridica uneori privirile din farfurie, vedea că tatăl ei avea o bucățică de mâncare pe bărbie și nu mai putea înghiți, atât de brusc o cuprindea iubirea pentru el. Dar alteori, mai ales de când îmbătrânise, Rebecca se bucura văzând cât de mult unt folosea. Își pusese nădejdea în plăcerea lui de a mânca unt, spera că asta avea să-i vină de hac.

Se ridică și spălă castroanele din care mâncaseră cereale. Apoi șterse bufetul și puse scaunele la loc. Simți o arsură mică în stomac, așa că luă sticluța de Maalox și lingura. În timp ce o agita, îi veni în minte imaginea lui David aplecându-se spre ea, amintindu-i să nu vorbească prea mult, și apoi își dădu seama că acea cămașă avea să-i fie prea mare.

— Nici o problemă, îi spuse femeia. Am să verific dacă a fost deja expediată.

Chiar și după ce a răzuit lingura cu unghia, tot a mai rămas un strat de Maalox uscat care nu se lua. Rebecca puse lingura înapoi pe bufet.

— Credeam că n-am să dau peste aceeași persoană, spuse Rebecca. Sau poate că afacerea voastră e mică.

Nici un răspuns.

— Nu că ar fi ceva rău să ai o afacere mică, completă Rebecca, rupând două pagini din povestire.

La capătul liniei tot nu se auzea nimic, iar Rebecca înțelese că femeia o lăsase să aștepte. Privi cum paginile luară foc – era partea unde nevasta pleca. Flacăra era mai înaltă decât chiuveta. Un fior de neliniște o cuprinse: așteptă cu mâna pe robinet, dar flacăra scăzu.

— Nu mai contează, spuse femeia, revenind la telefon. Comanda a fost deja expediată. Dar dacă e prea mare, trimite-o înapoi și o să-ți trimitem una de mărime intermediară. Spune-mi dacă te mai doare capul.

— Ți-ai *amintit*? întrebă Rebecca.

— Sigur că mi-am amintit.

— Astăzi nu mă mai doare. Dar am o problemă. Trebuie să-mi găsesc de muncă.

— Nu ai o slujbă? întrebă femeia cu vocea ei minunată de sudistă.

— Nu, trebuie să-mi găsesc una.

— Păi, sigur că da, e foarte important să ai o slujbă. Ce fel de slujbă

cauți?

— Ceva care să nu mă streseze prea mult, răspunse Rebecca. Nu că aș fi leneșă. Sau poate că sunt, poate că așa e.

— Nu spune asta. Sunt sigură că nu e adevărat.

Era o femeie minunată. Rebecca se gândi la bărbatul din povestire. Ar fi trebuit să o întâlnească pe femeia asta.

— Mulțumesc, făcu Rebecca. Ești foarte drăguță.

— S-o trimiți înapoi dacă e prea mare. Nu-i nici o problemă, o asigură femeia. Absolut nici o problemă.

Moartea tatălui ei nu a fost o mare tragedie, la fel și absența mamei. Marea tragedie se petrecuse când Rebecca se îndrăgostise de Jace Burke la facultate, iar el îi dăduse papucii. Jace era pianist, iar când tatăl ei fusese plecat într-o noapte la o conferință, îl adusese pe Jace acasă, în Crosby. Jace privise prin refectoriu și spusese: „Scumpo, ăsta e un loc tare ciudat.“ O privise cu o tandrețe care șterse tot trecutul ei întunecat. Mai târziu merseseră la Warehouse Bar and Grill, unde pe-jumătate-nebuna de Angie O'Meara cânta la pian în bar. Jace spusese: „Frate, cântă bestial.“

„Tata o lasă să cânte când vrea în biserică“, îi explicase Rebecca. „Nu are pian acasă. N-a avut niciodată.“

„Cântă bestial“, repetase Jace încet, iar Rebecca simțise o căldură minunată pentru tatăl ei, ca și cum pastorul întrezărise geniul din biata Angie, care cânta cam afumată, geniu pe care nici Rebecca nu îl observase. Când au plecat din bar, Jace strecurase o bancnotă de douăzeci de dolari în borcanul de bacșiș al lui Angie. Angela le trimise o sărutare și cântă *Hello, Young Lovers*[25], în timp ce tinerii părăseau barul.

Când Jace a plecat de la facultate, cântase deja în toate barurile din Boston. Barurile erau uneori elegante, cu scaune din piele și covoare groase. Și uneori postau la intrare un afiș cu poza lui Jace. Dar de multe ori nu avea noroc și era nevoit să cânte la orga electronică în baruri de striptease doar ca să facă rost de ceva bani.

La fiecare sfârșit de săptămână, Rebecca lua autobuzul Greyhound și stătea în apartamentul lui murdar, unde gândacii mișunau în sertarul cu tacâmuri. Duminica seara, când se întorcea, îl suna pe tatăl ei și îi spunea că învăța pe rupte. Mai târziu, după ce se mutase cu David, își îngăduia uneori să-și amintească weekendurile petrecute cu Jace. Așternuturile murdare lipite de pielea ei, scaunele de metal ale lui Jace, pe care ședeau goi, mâncând brioșe englezești lângă fereastra deschisă, cu pervazul încrustat de murdărie. Își amintea cum stătea la chiuveta murdară din baie, goală, cu Jace în spatele ei, gol la rândul lui, privindu-se în oglindă. Atunci glasul tatălui ei nu-i răsuna în cap, nici gânduri despre bărbați care se poartă asemenea câinilor. Totul era floare la ureche.

Într-o seară, în cadă, Jace îi povesti că întâlnise o femeie blondă. Rebecca stătuse locului, ținând în mână prosopul de față, holbându-se la emailul crăpat de pe marginea căzii, la mizeria strânsă în crăpături. Jace îi spusese că genul ăsta de lucruri pur și simplu se întâmplă.

Tatăl ei o sunase în aceeași săptămână. Rebecca nu înțelegea nici acum prea bine ce fusese în neregulă cu inima tatălui ei; bărbatul nu-i explicase. Știa doar că doctorii nu-l puteau ajuta. „Dar, tati, doctorii pot face multe. Mă refer la tot felul de proceduri și operații la inimă."

„Nu și în cazul meu", răspunsese tatăl ei, iar Rebecca auzise teama din glasul lui. Frica o făcu pe Rebecca să se întrebe dacă tatăl ei crezuse în tot ceea ce predicase ani de zile. Dar chiar și când auzi frica din glasul lui și simți ea însăși teamă, cel mai mult regretă faptul că Jace o părăsise pentru blondă.

— Spune-mi, îi zise David, ce caută prosopul de față în congelator?

— N-am primit slujba, spuse Rebecca.

— Nu?

David închise ușa congelatorului.

— Chestia asta mă uimește. Credeam că ai să primești slujba. Da' ce voiau, vreun doctor în medicină?

Rupse colțul unei pâini de pe bufet și îl înmuie în borcanul cu sos de spaghete.

— Biata Bicka-Becka, spuse clătinând din cap.

— Poate că n-am primit slujba din cauză că le-am povestit despre clisma mea cu bariu, spuse Rebecca dând din umeri.

Dădu flacăra aragazului mai încet, să nu dea spaghetele în foc.

— Am vorbit mult, recunoscu. Poate că vorbesc prea mult.

David se așeză la masă și o privi.

— Să știi că asta n-a fost o idee prea bună. Vezi tu, Bicka, poate că nimeni nu ți-a spus, dar oamenii chiar nu vor să audă despre clismele cu bariu ale altora.

Rebecca luă prosopul de față din congelator. Îl împături, se așeză în fața lui David și își puse prosopul pe ochi.

— Dacă cineva și-ar face una, pe mine nu m-ar deranja să aflu.

David nu răspunse.

— În mod clar, dentistul nu-și făcuse niciodată o clismă, adăugă Rebecca.

— Pe ce lume trăiești, soro? Pot să știu cum de ați ajuns la subiectul ăsta? N-ar fi fost mai logic să discutați despre dinți?

— Deja discutaserăm despre dinți.

Rebecca își apăsă prosopul pe ochi.

— Îi spuneam de ce doream slujba și cât de important este pentru asistentele îmbrăcate în alb să se poarte drăguț cu pacienții speriați.

— Bine, bine.

Rebecca își desprinse prosopul de pe față și îl privi cu un ochi.

— O să găsești mâine o slujbă, îi spuse el.

Și așa se întâmplă. Găsi o slujbă în Augusta; introducea în calculator rapoarte de trafic pentru un bărbat care se încrunta și nu spunea niciodată „te rog“. Bărbatul era patronul unei agenții care studia fluxul traficului în și pe lângă diverse orașe din stat, așa încât primăriile să știe unde să construiască rampe și unde să pună semafoare. Rebecca nu se gândise niciodată că exista așa ceva – monitorizarea traficului –, dar, deși în prima zi fusese fascinant, după-amiază nu mai era chiar așa de interesant, iar după câteva săptămâni știa că cel mai probabil avea să-și dea demisia. Într-o după-amiază, în timp ce scria la calculator, mâna începuse să-i tremure. Când ridică cealaltă mână, și aceasta tremura. Se simțea ca atunci, în autobuzul Greyhound, în weekendul în care Jace îi spusese despre blondă; atunci se gândise: nu se poate ca asta să fie viața mea. Și atunci îi trecuse prin cap că toată viața se gândise: nu se poate ca asta să fie viața mea.

În holul de lângă cutiile poștale se afla un plic maro căptușit, adresat Rebeccăi. Cămașa ajunsese din Kentucky în Maine. Rebecca o duse sus, în apartament și rupse plicul, în timp ce bucăți gri de umplutură se răspândeau pe masă. Femeia avusese dreptate, chiar era o cămașă frumoasă. Rebecca o întinse pe canapea, aranjându-i mânecile peste perne, și făcu un pas în spate ca să o admire. David nu ar fi purtat o astfel de cămașă. N-ar fi purtat în veci cămașa asta. Era o cămașă pentru Jace.

— Se mai întâmplă, îi spuse vesel femeia la telefon. Trimite-o înapoi.

— Bine.

— Pari descurajată. Dar o să-ți primești banii înapoi, scumpo.

— Bine, repetă Rebecca.

— Nici o problemă, scumpo. Absolut nici o problemă.

A doua zi, Rebecca se uită prin cabinetul medical, căutând altceva de furat. În afară de reviste, nu mai era mare lucru. Era ca și cum o făcuseră dinadins: până și umerașele erau din acelea care nu se desprind de pe bară. Dar pe pervaz era o mică vază de sticlă, absolut obișnuită, cu rămășițele palide ale unei pete maronii pe fund.

— Doctorul vă poate primi acum, îi spuse asistenta.

Rebecca o urmă pe hol până la camera de consultații. Își suflecă mâneca pentru controlul tensiunii.

— Cum vă simțiți cu stomacul? întrebase asistenta, privind scurt către fișa medicală.

— Bine, îi răspunse Rebecca. De fapt, nu prea bine. Maaloxul nu prea funcționează.

Asistenta desprinse banda Velcro din jurul brațului ei.

— Să-i spuneți și doctorului.

Dar Rebecca își dădu imediat seama că doctorul era supărat pe ea. Își încrucișase brațele în dreptul pieptului învelit în halatul alb și își strângea buzele, privind-o fără să clipească.

— Încă mă mai doare, spuse Rebecca. Și…

— Și ce?

Avusese de gând să-i spună că mâinile îi tremurau, că uneori simțea că ceva nu era în regulă.

— Pur și simplu mă întrebam de ce mă doare.

Își privi picioarele.

— Rebecca, ți-am făcut testele pentru afecțiuni gastrointestinale și analizele de sânge. Trebuie să accepți faptul că n-ai nimic. Ai un stomac sensibil. Mulți oameni suferă de asta.

Întorcându-se în sala de așteptare, Rebecca își îmbrăcă haina lângă fereastră, privind afară de parcă ar fi văzut ceva interesant în parcare. Pentru o clipă nu o mai duru nici capul, nici stomacul; femeia deveni toată un fior, la fel de pur ca o apă limpede. Ca și cum s-ar fi transformat în flacăra pură a brichetei sale. Un bărbat citea o revistă în apropiere. O femeie își pilea unghiile. Rebecca strecură vaza în rucsac și plecă.

În seara aceea stăteau pe podea uitându-se la un film vechi. Oricine s-ar fi uitat pe fereastră ar fi văzut-o pe Rebecca rezemată de canapea și pe David lângă ea, cu o sticlă de apă minerală în mână; un cuplu obișnuit, ca oricare altul.

— N-am furat niciodată din magazin când am fost mică, spuse Rebecca.

— Eu am furat, zise David, uitându-se la film. Am furat un ceas din magazinul la care lucram. Am furat o grămadă de lucruri.

— N-am făcut-o niciodată pentru că mă temeam să nu mă prindă, nu pentru că era un lucru rău. Adică, știam că era un lucru rău, dar nu asta m-a oprit să fur.

— Am furat chiar și un cadou de ziua mamei, chicoti David. Un fel de agrafă.

— Probabil că majoritatea copiilor fură la un moment dat, zise Rebecca. Cred că-i adevărat, nu știu. Când eram mică, nu mergeam niciodată acasă la alți copii și nici ei nu veneau la mine.

David nu spuse nimic.

— Tata spunea că nu dă bine, explică Rebecca. Nu se cădea ca odrasla unui pastor să dea dovadă de favoritism într-un oraș așa de mic.

David se uita în continuare la televizor.

— Ce nasol, îi spuse. Fii atentă aici. Îmi place partea asta de mor. Tipul o să fie făcut bucăți de elicea bărcii.

Rebecca privi afară, în întuneric.

— Apoi am ajuns în clasa a noua și tata a hotărât că biserica nu

trebuie să mai risipească bani plătind o menajeră pentru casa parohială, așa că de atunci am început să gătesc. Îi pregăteam mâncăruri de-a dreptul scăldate în unt. Dumnezeule!

David îi atrase atenția.

— Uite că vine scena. Ce scârbos!

— Pun pariu că asta înseamnă că, din punct de vedere legal, sunt o infractoare.

— Ce spui, plăcințico? întrebă David.

Dar Rebecca nu mai repetă. David o bătu afectuos pe picior.

— Noi o să ne creștem altfel copiii. Nu-ți face griji.

Rebecca tot nu spunea nimic.

— E un film pe cinste, spuse David, sprijinindu-se de picioarele ei. E pur și simplu grozav. Acu' o să-i taie capul pisicii.

Ceva se întâmpla în bar. Trei mașini de poliție erau parcate acolo, iar girofarurile încă se învârteau când polițiștii intrară. Rebecca aștepta la fereastra bucătăriei; luminile se roteau pe brațul ei, pe podeaua bucătăriei. Doi polițiști ieșiră din bar însoțind un bărbat cu mâinile la spate. Îl sprijiniră pe una dintre mașini și un polițist îi spuse:

— Ai dreptul să nu spui nimic. Orice spui poate fi folosit împotriva ta la tribunal.

Vocea polițistului nu era amabilă sau dură, doar calmă și clară.

— Ai dreptul la un avocat. Dacă nu-ți poți permite unul, ai dreptul să ți se dea un avocat din oficiu.

Era ca o poezie, așa cum și Biblia era poezie dacă o ascultai citită cum trebuie.

Celălalt polițist ieși din bar și în curând așezară bărbatul pe bancheta din spate, și cele trei mașini se îndepărtară. În lipsa luminilor pâlpâitoare, bucătăria părea întunecată. Vedea lingura de Maalox pe colțul chiuvetei, acoperită de câteva pete albe sclipitoare. Rebecca stătu multă vreme la masă, în întuneric. Își imagina cabinetul medicului, străzile pe care merge autobuzul spre cabinet. Nici un autobuz nu circula noaptea în Maisy Mills. Se gândi că i-ar lua jumătate de oră să ajungă acolo pe jos. Jace îi spusese odată că, atunci când îți scapă ceva, nu trebuie să te concentrezi la ceea ce gândești, ci la ceea ce faci.

Se văzu luând combustibilul pentru grătar de sub chiuvetă, punându-l în rucsac. Se văzu scoțând pe tăcute vederile de la mama ei, din sertarul cu lenjerie. În bucătărie, le rupse în două, scoțând un mic sunet. Le puse în rucsac. Apoi îndesă înăuntru cămașa cumpărată pentru David și revista în care găsise reclama. Strecură două brichete în buzunarul hainei.

Coborând scările cu băgare de seamă, cuvintele i se roteau prin cap. *Ai dreptul să nu spui nimic. Ai dreptul – Ai dreptul – Ai dreptul*.

Dacă i-o spuneau în felul ăsta, arestarea chiar făcea toți banii.

23 Sectă religioasă fondată de L. Ron Hubbard în 1955, caracterizată de credința că omul are puterea spirituală de a se elibera de experiențele dureroase din trecut prin autocunoaștere și împlinire spirituală (n.tr.)

24 Biserica Congregaționistă, frecventă în New England, este de origine protestantă; fiecare congregație este autonomă și se autoguvernează. (n.tr.)

25 Salutare, tineri îndrăgostiți (în limba engleză)

RÂUL

Cu o zi în urmă, în parcarea bibliotecii, aproape că dăduse cu mașina peste el și, cu toate că nu strigase, ridicase un braț, ca și cum s-ar fi ferit de mașina în mișcare, sau poate doar pentru că fusese luat prin surprindere. Oricum, Olive frânase la timp, iar Jack Kennison nu a privit-o deloc, ci doar s-a îndreptat către mașina lui mică, strălucitoare și roșie, parcată la câțiva metri depărtare.

„Ce boșorog oribil“, își spuse Olive în gând. Era un bărbat înalt, cu burtă mare, umeri încovoiați și – i se părea ei – un fel de prudență arogantă care emana din felul în care își ținea capul împins înainte, fără să-i privească pe ceilalți. Studiase la Harvard, locuise în New Jersey, predase la Princeton sau pe la altă facultate – Olive habar n-avea. Cu câțiva ani în urmă se pensionase împreună cu soția, retrăgându-se într-o casă pe care o construiseră cu mâna lor, la marginea unui mic câmp din Crosby, Maine. Olive îi spusese atunci bărbatului ei: „Ce tâmpenie să bagi atâția bani într-o casă care nici măcar nu e aproape de apă“, iar Henry fusese de acord. Știa că Jack Kennison studiase la Harvard datorită chelneriței de la restaurant, care îi povestise lui Olive că bărbatul se lăuda cu asta la toată lumea.

— Ce nesuferit! exclamase dezgustat Henry.

Nu vorbiseră niciodată cu soții Kennison, doar îi văzuseră uneori prin oraș sau luând micul dejun la localul de lângă debarcader. Henry îi saluta de fiecare dată, iar doamna Kennison îi răspundea. Era o femeie micuță, cu un zâmbet fugar.

— Sunt sigură că femeia asta și-a petrecut toată viața compensând lipsa lui de educație, spuse Olive, iar Henry aprobă cu o mișcare a capului.

Henry nu îi simpatiza mereu pe turiștii sau pensionarii care veneau în zona de coastă ca să-și trăiască ultimii ani încălzindu-se la lumina piezișă a soarelui. Oamenii ăștia erau bogați și aveau o atitudine supărătoare, de parcă totul li s-ar fi cuvenit. De exemplu, un tip se simțise îndreptățit să scrie un articol în ziarul local în care făcea glume pe seama localnicilor, spunând că erau distanți și reci. Mai era și femeia care fusese auzită în magazinul Moody's întrebându-și bărbatul: „De ce toți oamenii din statul ăsta sunt grași și de ce par toți retardați?“ Toți cei care povesteau întâmplarea spuneau că femeia era o evreică din New York și că asta era situația. Chiar și acum unii oameni preferau să se mute în cartierul lor o familie de musulmani decât să se lase insultați de o evreică din New York. Jack Kennison nu era nici musulman, nici evreu, dar nu era din partea locului și, pe

deasupra, avea și o privire arogantă.

Când chelnerița de la local povestise că soții Kennison au o fiică lesbiană care trăia în Oregon și că domnul Kennison nu accepta chestia asta, Henry spusese:

— O, nu e bine. Trebuie să-ți accepți copiii, oricum ar fi ei.

Dar bineînțeles că Henry nu trecuse prin așa ceva. Christopher nu era homosexual. Bărbatul trăise destul ca să-și vadă fiul divorțat, dar un atac cerebral grav, suferit la puțină vreme după divorț – și n-ai fi putut în veci s-o convingi pe Olive că nu fusese din cauza divorțului –, îl paralizase pe Henry și nu a mai aflat apoi că fiul lui se căsătorise din nou. Henry murise în azil înainte de nașterea nepotului său.

Un an și jumătate mai târziu, lucrul ăsta încă o apăsa pe Olive așa de rău, încât, în timp ce strângea în mâini volanul mașinii, aplecându-se în față în lumina apusului ca să poată zări dincolo de parbriz, se simțea ca un pachet de cafea în vid. Plecase de acasă pe întuneric – deseori pleca devreme – și, în timpul drumului de douăzeci de minute, șoseaua mărginită de copaci, care ducea în oraș, se lumina. Fiecare dimineață era identică: drumul lung cu mașina, oprirea la Dunkin' Donuts, unde chelnerița filipineză știa că ei îi plăcea cafeaua cu mult lapte; Olive lua ziarul și niște gogoși – de obicei, cerea trei, dar fata îi punea întotdeauna mai multe – și se întorcea în mașină, unde citea ziarul și hrănea câinele cu gogoși. Pe la ora șase putea să se plimbe în siguranță pe malul râului, cu toate că nu auzise de vreun incident pe șosea. La ora aceea se plimbau pe acolo oameni în vârstă și uneori puteai merge mai mult de un kilometru fără să vezi țipenie de om.

Olive trase mașina în parcarea acoperită de pietriș, își luă adidașii din portbagaj, își legă șireturile și porni. Era cea mai bună parte a zilei, singura suportabilă. Mergea cinci kilometri într-o direcție, cinci kilometri înapoi. Singura ei grijă era legată de faptul că acest efort fizic avea să-i lungească viața. *Sper să fie rapid*, se gândi, referindu-se la moarte; gândul ăsta îi revenea în minte de mai multe ori pe zi.

Olive miji ochii. Un om zăcea pe alee, nu departe de prima bancă de piatră. Olive se opri. Era un bărbat în vârstă, își putea da seama de asta în timp ce se apropia prudent: un cap chel, o burtă mare. Dumnezeule! Grăbi pașii. Jack Kennison zăcea pe o parte, cu genunchii îndoiți; ai fi zis că se pregătea să tragă un pui de somn. Se aplecă și văzu că avea ochii deschiși și foarte albaștri.

— Ești mort? îl întrebă cu glas tare.

Ochii i se mișcară, o privea.

— Se pare că nu.

Îi privi pieptul, stomacul proeminent care se ițea sub haina L.L. Bean. Olive se uită în dreapta și în stânga. Nu era nimeni prin preajmă.

— Ai fost împușcat sau înjunghiat?

Se aplecă mai aproape.

— Nu. Cel puțin, nu cred.

— Te poți mișca?

— Nu știu. N-am încercat.

Dar stomacul i se mișca încet în sus și în jos.

— Păi, încearcă!

Îi atinse pantoful negru de sport cu adidasul.

— Încearcă să miști un picior.

Piciorul se mișcă.

— Bun, făcu Olive. Acum încearcă să miști un braț.

Brațul bărbatului se mișcă încet, mutându-se pe stomac.

— N-am telefon mobil, spuse Olive. Fi-miu îmi tot spune că o să-mi cumpere unul, dar nu mi l-a mai luat. Mă întorc la mașină și mă duc să sun pe cineva.

— Nu, o rugă Jack Kennison. Nu mă lăsa singur.

Olive șovăi o clipă. Mașina ei era la un kilometru și ceva depărtare. Îl privi cum zăcea acolo, privind-o cu ochii lui albaștri.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

— Nu știu.

— Atunci ar trebui să mergi la medic.

— Bine.

— Apropo, mă numesc Olive Kitteridge. Nu cred că am făcut cunoștință cum se cuvine. Cred că ar trebui să găsesc un doctor, asta dacă te poți ridica. Nici mie nu-mi plac doctorii, dar nu poți sta întins acolo. Ai putea muri.

— Nu-mi pasă, îi spuse bărbatul.

Ochii păreau să-i surâdă jucăuși.

— Poftim? întrebă tare Olive, aplecându-se către el.

— Nu-mi pasă dacă mor. Dar nu mă lăsa singur aici.

Olive se așeză pe banca din apropiere. Râul era liniștit, abia dacă părea să se miște. Se aplecă din nou către el.

— Ți-e frig?

— Nu prea.

— E rece aici.

Pentru că se oprise din mers, i se făcuse și ei frig.

— Te doare ceva?

— Nu.

— Crezi că e de la inimă?

— Nu știu.

Bărbatul începu să se miște. Olive se ridică și îl luă de braț, cu toate că era prea greu ca să îl poată ajuta în vreun fel. Totuși, după eforturi prelungite, bărbatul reuși să se ridice și se așeză pe bancă.

— Bun, spuse Olive, așezându-se lângă el. Așa e mai bine. Acum stăm și așteptăm să vină cineva care are mobil.

Adăugă brusc:

— Nici mie nu-mi pasă dacă mor. Ba chiar mi-ar plăcea să mor, doar să se întâmple repede.

El își întoarse capul chel către ea, cercetând-o obosit cu ochii lui albaștri.

— Nu vreau să mor singur, îi spuse.

— Pe naiba. Mereu suntem singuri, ne naștem singuri, murim singuri. Ce mai contează? Numai să nu mă stafidesc ani de zile într-un azil, ca bietul bărbatu-meu. De *asta* mă tem.

Olive își trase puloverul, apoi își strânse mâinile în jurul taliei. Se întoarse și îl privi atent.

— Ți-a revenit culoarea în obraji. Nu știi deloc ce s-a întâmplat?

Jack Kennison se uita la râu.

— Mă plimbam. Am văzut banca și eram obosit. Nu dorm prea bine. M-am așezat și m-a luat amețeala. Mi-am pus capul între picioare, apoi m-am trezit întins pe pământ și o femeie cârâia la mine: „Ai murit?“

Fața lui Olive se înfierbântă.

— Văd că pari din ce în ce mai puțin mort. Crezi că poți merge?

— Imediat. Am să încerc. Dar acum vreau să stau puțin jos.

Olive îi aruncă o privire fugară. Bărbatul plângea. Își feri privirea și văzu cu coada ochiului cum bagă mâna în buzunar. Îl auzi suflându-și nasul cu sunet de trompetă.

— Soția mea a murit în decembrie.

Olive privea râul.

— Atunci ești în iad, îi spuse.

— Atunci sunt în iad.

Olive stătea în sala de așteptare, citind o revistă. Asistenta se ivise după o oră și îi spusese:

— Domnul Kennison își face griji că așteptați așa de mult.

— Spuneți-i că nu e cazul. Mă simt foarte bine.

Chiar se simțea bine. De fapt, de mult timp nu se mai simțise așa de bine. N-ar fi deranjat-o dacă ar fi trebuit să aștepte toată ziua. Citea o revistă politică, lucru pe care nu îl mai făcuse de ceva timp. Întoarse repede pagina, pentru că nu suporta să privească fața președintelui. Ochii apropiați, bărbia proeminentă, vederea acelui chip o jignea până în adâncuri. Trecuse prin multe, dar niciodată nu mai văzuse țara în halul ăsta. „*Iată* un bărbat care pare retardat“, își spuse Olive, amintindu-și de remarca pe care o făcuse femeia în magazinul Moody's. Puteai să-ți dai seama că era retardat privindu-i ochii ăia mici și tâmpi. Iar țara îl votase! Un creștin născut a doua oară, dependent de cocaină. Așa că meritau cu toții să meargă în iad și așa avea să fie. Își făcea griji doar pentru fiul ei, Christopher. Și pentru băiețelul lui. Nu era prea sigură că avea să mai existe o lume și pentru

ei.

Olive puse revista deoparte și se lăsă pe spate. Ușa exterioară se deschise, intră Jane Houlton și se așeză nu departe de Olive.

— Ce fustă frumoasă ai, spuse Olive, cu toate că niciodată nu dăduse doi bani pe Jane Houlton sau pe altcineva.

Jane era o ființă oarecum temătoare.

— Știi, am cumpărat-o de la reduceri, dintr-un magazin care se închidea, în Augusta.

Jane netezi materialul verde, în carouri.

— A, grozav, spuse Olive. Toate femeile se dau în vânt după chilipiruri. Dădu aprobator din cap. Foarte bine.

Îl duse pe Jack Kennison înapoi în parcarea de lângă râu, ca să-și recupereze mașina, apoi îl însoțise acasă. Ajunși pe aleea casei de la capătul câmpului, el o întrebase:

— Vrei să intri să iei prânzul? Găsesc eu un ou sau o conservă de fasole pe undeva.

— Nu, îi răspunse Olive. Ar trebui să te odihnești. Ai avut parte de multă agitație astăzi.

Doctorul îi făcuse multe analize, dar nu îi descoperiseră nici o afecțiune. Doctorul îi pusese pentru moment diagnosticul de *epuizare nervoasă*.

— În plus, câinele a stat închis toată ziua în mașină, adăugă Olive.

— Bine atunci, răspunse Jack, ridicând o mână. Mulțumesc mult.

În drum spre casă, Olive se simți singură. Câinele scâncea, îi spuse să înceteze, iar el se culcă pe bancheta din spate, de parcă ar fi fost și el epuizat de întâmplările acelei dimineți. Olive își sună prietena, pe Bunny, și îi povesti totul, cum îl găsise pe Jack Kennison întins pe asfalt, lângă râu.

— Bietul om, făcu Bunny, al cărei bărbat era încă în viață.

Avea un soț care o scosese din minți toată viața; faptul că se certau cu privire la educația fiicei lor; faptul că purta șapcă de baseball când se așeza la masă, toate astea o scoteau pe Bunny din răbdări. Dar acum, pentru că soțul ei trăia, era ca și cum Bunny ar fi câștigat la loterie, iar Olive se gândi că prietena ei putea vedea cum e când celelalte femei își pierd soții și se înecă în singurătate. Olive se gândea uneori că Bunny nu voia să stea prea mult prin preajma ei, de parcă văduvia ar fi fost o boală contagioasă. Dar vorbea cu Olive la telefon.

— Ce noroc că treceai pe acolo și l-ai găsit, îi spuse Bunny. Închipuie-ți, să zacă acolo.

— Dacă nu eram eu, ar fi trecut altcineva prin zonă, adăugă Olive. Poate o să-l sun mai târziu, să mă asigur că e bine.

— Așa să faci, spuse Bunny.

La ora cinci, Olive îi căută numărul în cartea de telefoane. Începu să

formeze numărul, apoi se opri. Îl sună la șapte.

— Ești bine? îl întrebă, fără să se prezinte.

— Bună, Olive. Se pare că sunt bine acum, mulțumesc.

— Ți-ai sunat fiica?

— Nu, îi spuse Jack, pe un ton care ei îi păru uimit.

— Poate ar vrea să știe că nu te-ai simțit bine.

— Nu văd de ce aș deranja-o.

— Bine, atunci.

Olive privi bucătăria goală și tăcută.

— La revedere.

Merse în camera de alături și se întinse în pat, cu radioul la ureche.

Trecu o săptămână. În timpul plimbărilor matinale pe malul râului, Olive și-a dat seama că timpul pe care îl petrecuse în sala de așteptare, în timp ce Jack Kennison era văzut de medic, o făcuse pentru o clipă să se simtă din nou vie. Iar acum viața se scursese iar din ea. Era o dilemă. Încercase să facă multe lucruri după moartea lui Henry. Fusese ghid la Muzeul de Artă din Portland, dar își dăduse seama după câteva luni că nu suporta să stea în același loc timp de patru ore. Făcuse voluntariat la spital, dar nu suportase să poarte halat roz și să aranjeze florile artificiale în timp ce asistentele treceau pe lângă ea. Se oferise voluntar la colegiu, ca să le vorbească în engleză tinerilor străini, care aveau nevoie să exerseze conversația. Aici îi plăcuse cel mai mult, dar nu era suficient.

În fiecare dimineață se plimba încolo și-ncoace pe malul râului, în timp ce primăvara sosea; ce primăvară nesăbuită, care deschidea mugurii minusculi, iar Olive nu putea îndura faptul că, timp de atâția ani, anotimpul ăsta o făcuse fericită. Nu crezuse că va deveni vreodată imună la frumusețea lumii materiale, dar uite că se întâmplase. Râul strălucea atât de tare în lumina soarelui care se ridica pe cer, încât avea nevoie de ochelarii de soare.

După colțul aleii se ivi banca de piatră. Jack Kennison era așezat acolo, privind-o cum se apropie.

— Bună, îi spuse Olive. Încerci iar?

— Am primit rezultatul analizelor.

Jack ridică din umeri.

— Sunt sănătos, așa că m-am gândit să mă întorc la treabă, cum se spune. Da, încerc din nou.

— De-a dreptul admirabil. Te duci sau te întorci?

Numai perspectiva de a merge patru kilometri alături de el și încă cinci kilometri până la mașină o storcea de puteri.

— Mă întorc. Mă întorc.

Când își începuse plimbarea, nu-i observase mașina roșie în parcare.

— Ai venit cu mașina până aici?

— Normal. Încă n-am învățat să zbor.

Nu purta ochelari întunecați și Olive văzu cum ochii lui îi căutau pe ai ei. Nu-și scoase ochelarii de soare.

— Am glumit, îi spuse.

— M-am prins, răspunse Olive. Hai, zboară, zboară acasă.

Jack atinse cu palma lespedea de piatră pe care ședea.

— Nu te odihnești?

— Nț, merg mai departe.

El încuviință din cap.

— Bine atunci. Plimbare plăcută!

Femeia o luă din loc și apoi se întoarse.

— Te simți bine? Te-ai așezat pentru că erai obosit?

— M-am așezat pentru că așa am avut chef.

Olive flutură mâna deasupra capului, fără să se oprească. Nu mai văzu nimic tot restul plimbării: nici soarele, nici râul, nici aleea de asfalt, nici mugurii care se deschideau. Se plimba și se gândea la Jack Kennison, lipsit de soția care fusese cea mai prietenoasă dintre ei doi. Spusese că era în iad și bineînțeles că era adevărat.

După ce se întoarse acasă, îl sună.

— Ai vrea să luăm prânzul împreună într-o zi?

— Aș vrea să luăm cina, îi spuse el. Așa, aș avea ce să aștept cu nerăbdare. Dacă luăm prânzul împreună, ce mă fac cu restul zilei?

— Bine.

Nu-i spusese că se culca odată cu găinile, că a lua cina într-un restaurant ar fi ca și cum ar sta trează după miezul nopții.

— Vai, ce drăguț, făcu Bunny. Olive, ai o întâlnire.

— De ce spui prostii? o întrebă Olive iritată. Suntem doi oameni singuri care iau cina.

— Exact. Asta se cheamă o întâlnire.

Era ciudat cât de mult o irita pe Olive replica asta. Și nu avea cui să-i spună asta decât lui Bunny, dar ea era cea care o iritase. Îl sună pe fiul ei, care locuia în New York. Îl întrebă ce mai făcea copilul.

— Foarte bine. A început să meargă.

— Nu mi-ai spus că a început să meargă.

— Chiar așa, face pași.

Brusc, începu să transpire; simțea sudoarea pe față, la subraț. Era ca atunci când o anunțaseră abia a doua zi dimineața că Henry murise. Iar acum o rudă mică de-a ei și de-a lui Henry pășea, departe, pe tărâmul străin al New Yorkului, prin camera de zi întunecoasă a unei case mari din cărămidă. Se îndoia că aveau s-o mai invite la ei, având în vedere că ultima ei vizită nu fusese tocmai reușită, iar asta era puțin spus.

— Chris, poate o să veniți pe aici la vară.

— Poate. Mai vedem. Suntem foarte ocupați, dar sigur că ne-ar face plăcere să venim. Mai vedem.

— De cât timp a început să meargă?

— De săptămâna trecută. S-a sprijinit de canapea, a zâmbit și a luat-o din loc. A făcut trei pași și după aia a căzut.

Auzindu-l pe Christopher, ai fi spus că nici un copil n-a mai mers vreodată pe fața pământului.

— Tu ce mai faci, mamă?

Fericirea îl îmbunase.

— Știi doar. La fel. Îl mai știi pe Jack Kennison?

— Nu.

— Ei, e un pămpălău și nevastă-sa a murit în decembrie. O chestie tristă. Luăm cina împreună săptămâna viitoare, iar Bunny zice că am o întâlnire. Ce *tâmpenie*! Pe bune, chestia asta m-a iritat.

— Ia cina cu el. Gândește-te că faci muncă voluntară sau ceva asemănător.

— Da. Chiar că ai dreptate.

În acea perioadă a anului, serile erau lungi, iar Jack sugerase să se întâlnească la localul Painted Rudder la șase și jumătate.

— O să fie frumos acolo, pe malul apei.

Olive fusese de acord, cu toate că nu îi convenea ora. Aproape toată viața luase cina la cinci, iar faptul că el (se pare) nu mânca la aceeași oră îi amintea că nu știa nimic despre bărbatul ăsta și probabil că nici nu dorea să știe. Nu îl plăcuse de la bun început și fusese o prostie că acceptase să ia cina împreună.

El comandă o votcă și apă tonică, iar ei nu-i plăcu asta.

— Apă, vă rog, îi comunică ferm chelneriței, care încuviință din cap și se îndepărtă.

Stăteau față în față la o masă de patru persoane, așa încât să poată vedea golful, bărcile cu pânze și geamandurile care se balansau ușor în bătaia brizei de seară. I se părea că bărbatul stătea prea aproape de ea, ținându-și paharul în mâini.

— Olive, știu că Henry a stat mult timp în azil, îi spuse, privind-o cu ochii lui foarte albaștri. Cred că ți-a fost greu.

Și vorbiseră mai departe, petrecând timpul într-un mod plăcut. Amândoi aveau nevoie să discute cu cineva, să fie ascultați, așa că asta au și făcut. Au ascultat. Au vorbit. Au ascultat din nou. Jack nu pomeni nimic de Harvard. În timp ce își sorbeau cafelele decofeinizate, soarele apunea în spatele bărcilor.

Săptămâna următoare se întâlniră să ia prânzul la un restaurant mic pe malul râului. Poate că nu a mai fost la fel de frumos ca data trecută, din cauza faptului că era în plină zi, lumina primăvăratică strălucea pe iarba de afară, iar parbrizele mașinilor parcate reflectau razele strălucitoare. Jack părea obosit; purta o cămașă călcată și scumpă. Olive se simțea mare și diformă îmbrăcată cu vesta lungă pe care și-o făcuse din niște draperii vechi.

— Soția ta cosea?

— Să coasă? întrebă el, de parcă nu ar fi știut ce înseamnă cuvântul.

— Da, să coasă. Să confecționeze haine din diferite materiale.

— A, nu.

Dar când îi povesti că ea și Henry construiseră singuri casa, el îi spuse că i-ar plăcea să o vadă.

— Bine. Ține-te după mine.

Privea în oglinda retrovizoare; mașina lui roșie o urma. Bărbatul parcă atât de prost, încât aproape că doborî un pui de mesteacăn. Îl auzi pășind în urma ei pe aleea abruptă. Se simțea ca o balenă, închipuindu-și cum arăta din spate fundul ei mare.

— E o casă frumoasă, Olive, o admiră el aplecându-și capul, cu toate că era destul loc ca să poată sta drept.

Îi arătă „camera de relaxare“, unde putea sta întinsă și privi grădina pe fereastră. Îi arătă biblioteca pe care o construiseră cu un an înaintea atacului lui Henry; era o cameră cu tavan boltit și lucarne. Jack se uită la cărți, iar ei îi venea să-i spună să înceteze, de parcă i-ar fi citit jurnalul.

— E ca un copil, îi spuse Olive lui Bunny. Pune mâna pe toate. Îți zic cu mâna pe inimă că a luat în mână pescărușul meu de lemn și l-a pus în altă parte, apoi a luat vaza de argilă, cadoul de la Christopher, și a întors-o cu susul în jos. Ce credea că are să găsească, un preț?

Bunny îi răspunse:

— Cred că ești cam dură cu el, Olive.

Așa că nu mai discută cu Bunny despre Jack. Nu-i mai spuse că luaseră din nou cina săptămâna următoare, cum el o sărutase pe obraz de noapte bună, că merseseră la un concert în Portland și că în seara aceea o sărutase ușor pe gură! Nu, astea erau lucruri despre care nu se vorbește. Nu era treaba nimănui. Și, cu siguranță, nu privea pe nimeni că, la șaptezeci și patru de ani, Olive stătea trează noaptea și se gândea cum ar fi dacă el ar lua-o în brațe, imaginându-și lucruri la care nu se gândise și pe care nu le făcuse de ani de zile.

În același timp îl critica în gând. „Se teme să fie singur“, îi trecu prin cap. „E slab. Bărbații sunt slabi. Probabil că vrea pe cineva care să-i gătească, să strângă după el.“ Dacă era așa, nu găsise persoana potrivită. Vorbea atât de des despre maică-sa, folosind cuvinte atât de elogioase, încât ceva sigur nu era în regulă. Dacă voia o mamă, mai bine căuta în altă parte.

Timp de cinci zile plouă torențial. Gata cu primăvara. Ploaia asta era rece și îi amintea de toamnă, iar Olive, în ciuda nevoii de a se plimba pe malul râului, se gândea că nu are nici un rost să o ia dimineața din loc. Nu era genul care să târască umbrela după ea. Trebuia să aștepte în mașină ca ploaia să înceteze, în parcarea de la Dunkin’ Donuts; câinele stătea pe bancheta din spate. Ce zile de

coșmar! Jack Kennison nu suna, nici ea nu îl suna pe el. Se gândi că poate găsise pe altcineva care să-i asculte păsurile. Și-l imagina șezând lângă o altă femeie la un concert din Portland și i-ar fi plăcut să-i tragă un glonț în cap. Se gândi iar la propria ei moarte. *Numai de s-ar sfârși repede*. Îl sună pe Christopher în New York. Era supărată, pentru că fiul ei nu suna niciodată.

— Ce mai faci? îl întrebă.

— Bine. Dar tu?

— Ca dracu'. Ce mai fac Ann și copiii? Toată lumea se ține pe picioare?

Christopher se căsătorise cu o femeie cu doi copii și acum îl născuse și pe al lui.

— Da, încă ne ținem. E un iureș pe-aici de nu-ți închipui.

Olive aproape că îl urî atunci. Și viața ei fusese odată un iureș. „Așteaptă tu", îi spuse în gând. „Toată lumea crede că știe totul, dar nimeni n-are habar de nimic."

— Cum a fost la întâlnire?

— Care întâlnire?

— Cu tipul ăla pe care nu-l puteai suferi.

— Ce naiba, aia n-a fost o întâlnire.

— Bine, dar cum a fost?

— Foarte bine. E un prost, iar taică-tău a știut asta de la început.

— Tata îl cunoștea? Nu mi-ai zis niciodată.

— Nu îl cunoștea cu adevărat, ripostă Olive. Doar din vedere. Dar îl cunoștea îndeajuns ca să știe că e un prost.

— Theodore plânge, îi spuse Christopher. Trebuie să închid.

Și apoi, de parcă ar fi apărut curcubeul, Jack Kennison o sună.

— Au spus la meteo că mâine se înseninează. Ne întâlnim lângă râu, pe alee?

— De ce nu? La șase ies din casă.

A doua zi dimineață, când Olive parcă pe aleea cu pietriș de lângă râu, Jack Kennison stătea sprijinit de mașina roșie. O salută din cap, cu mâinile în buzunare. Purta o haină albastră, pe care nu o mai văzuse; se asorta cu ochii lui. Își scoase adidașii din portbagaj și fu nevoită să se încalțe în fața lui, treabă care o călcă pe nervi. Își cumpărase adidașii de la raionul de pantofi pentru bărbați, imediat după moartea lui Henry. Erau lați, bej și se legau cu șireturi, erau încă „la modă". Se îndreptă de spate cu răsuflarea tăiată.

— Să mergem, îi spuse lui Jack.

— Cred că am să mă odihnesc pe banca de la kilometrul doi. Știu că ție nu-ți place să te oprești.

Râul era la stânga lor, lățindu-se la un moment dat; insula era deja la vedere, cu arbuștii ei de un verde viu.

— Strămoșii mei au venit pe râul ăsta vâslind în canoe, vorbi Olive.

Jack nu răspunse.

— Am crezut că o să am și eu nepoți care să vâslească în canoe pe râu. Dar nepotul meu crește în New York. Presupun că ăsta e mersul lumii. Dar tot mă doare. Îți răspândești ADN-ul încolo și-ncoace, ca puful de păpădie.

Olive trebui să încetinească pașii, ca să fie în ritm cu mersul agale al bărbatului. Era greu, ca și cum ai încerca să nu bei repede atunci când ți-e sete.

— Măcar tu ai ADN de răspândit, îi spuse cu mâinile în buzunare. Eu n-o să am nepoți. Nu la modul propriu.

— Cum adică „nu la modul propriu“? Cum poți să nu ai nepoți *la modul propriu*?

Îi luă ceva timp să răspundă, iar Olive se așteptase la asta. Îi aruncă o privire și se gândi că bărbatul nu era în formă maximă; expresia feței lui era cumva neplăcută, ca și felul în care își ținea capul avântat în față și umerii aplecați.

— Fiica mea a ales un mod de viață alternativ. Locuiește în California.

— Am impresia că statul ăsta este cel mai potrivit pentru un stil de viață alternativ.

— Trăiește cu o femeie, așa cum altele trăiesc cu un bărbat.

— Înțeleg, făcu Olive.

În față, la umbră, se vedea banca de granit de la primul kilometru.

— Vrei să stai jos? îl întrebă.

Jack se așeză. Se așeză și ea. Priviră râul. Un cuplu vârstnic trecu pe acolo ținându-se de mână și salutându-i din cap, de parcă și ei ar fi fost un cuplu. Când cei doi se îndepărtară, Olive continuă:

— Să înțeleg că nu-ți place cum trăiește fiica ta?

— Nu-mi place deloc.

Își ridică bărbia.

— Poate sunt superficial.

— O, nu, ești de-a dreptul sofisticat. Cu toate că, după mine, asta înseamnă același lucru.

Jack o privi și își ridică sprâncenele cărunte.

— Dar eu nu sunt câtuși de puțin sofisticată. De fapt, sunt o țărancă. Am pasiunile și prejudecățile înrădăcinate ale unei țărănci.

— Ce vrei să zici cu asta? întrebă Jack.

Olive băgă mâna în buzunar, își găsi ochelarii și îi puse pe nas.

După o vreme, Jack vorbi.

— Spune-mi adevărul. Dacă fiul tău ți-ar spune că vrea să se culce cu alți bărbați, s-ar culca cu alți bărbați, dacă s-ar îndrăgosti de un bărbat, ar trăi și s-ar culca cu el, dacă și-ar întemeia un cămin cu el, tu chiar crezi că nu te-ar deranja?

— Nu m-ar deranja, veni replica lui Olive. L-aș iubi din toată inima.

— Ești sentimentală, spuse Jack. Nu știi cum ai reacționa pentru că nu te-ai confruntat cu asta.

Obrajii lui Olive se înfierbântară. O picătură de transpirație i se prelingea sub un braț.

— M-am confruntat cu multe.

— Ca de exemplu?

— Băiatul meu s-a însurat cu o nenorocită care l-a târât după ea în California și după aia l-a părăsit.

— Olive, din punct de vedere statistic, chestiile astea se întâmplă tot timpul. În cincizeci la sută dintre cazuri.

— Și ce dacă?

Răspunsul lui rece și idiot o izbise.

— Și care este posibilitatea statistică de a avea un copil homosexual? îl întrebă ea.

Tălpile ei i se păreau enorme, acolo, la capătul picioarelor. Le trase sub bancă.

— Păi, variază. Fiecare studiu spune altceva. Dar e sigur că cincizeci la sută dintre copii nu ajung homosexuali.

— Poate că nu e lesbiană. Poate că pur și simplu urăște bărbații.

Jack Kennison își încrucișă brațele deasupra hainei albastre și privi drept înainte.

— Olive, nu-i prea frumos din partea ta. Eu n-am venit cu teorii care să explice de ce fiul tău s-a căsătorit cu o scorpie.

Lui Olive îi luă o secundă să priceapă totul.

— Grozav. Ai spus o chestie deșteaptă.

Femeia se ridică fără să aștepte să se ridice și el, dar îl auzi în urma ei și încetini destul de mult ca să poată merge lângă el; Olive se îndrepta spre mașină.

— Tot nu înțeleg ce vrei să zici când spui că ești o țărancă. Nu cred că în țara asta există țărani. Poate vrei să spui că ești un cowboy.

Ea îi aruncă o privire fugară și fu surprinsă să-l vadă zâmbindu-i cu bunătate.

— Te-aș putea vedea ca pe un cowboy, continuă el.

— Foarte bine, sunt un cowboy.

— Atunci ții cu republicanii?

— O, pentru Dumnezeu.

Olive se opri din mers, privindu-l prin ochelarii de soare.

— N-am spus că sunt o *cretină*. Doar pentru că un cowboy e președintele nostru? Ascultă ce-ți zic, idiotul ăla fost dependent de cocaină n-a fost niciodată un cowboy. N-are decât să poarte câte pălării de cowboy vrea. E doar un răsfățat bogat. Îmi face greață.

Era foarte pornită și îi luă ceva vreme să vadă că el privea în altă parte, cu o expresie impenetrabilă, de parcă în interiorul lui se îndepărtase de ea, așteptând ca femeia să-și termine discursul.

— Dumnezeule, făcu ea într-un sfârșit. Sper că n-ai făcut asta.

— Ce să fac?

— L-ai votat.

Jack Kennison părea plictisit.

— Ai votat cu el. Tu, domnu' Harvard, domnu' Deșteptăciune, ai votat cu împuțitul ăla.

Bărbatul râse scurt, de parcă ar fi lătrat.

— Doamne, chiar că ai pasiunile și prejudecățile unei țărănci.

— Gata, mi-a ajuns, făcu Olive.

De data asta începu să meargă în ritmul ei. Îi aruncă peste umăr:

— Măcar eu nu am prejudecăți la adresa homosexualilor.

— Nu, îi strigă el, doar la adresa bărbaților albi și bogați.

„Chiar așa", gândi Olive.

O sună pe Bunny și nu-i veni să creadă când prietena ei izbucni în râs.

— Vai, Olive, chiar mai contează?

— Dacă mai contează că cineva a votat un om care minte țara? Bunny, ce Dumnezeu, lumea e o cocină!

— Asta-i adevărat. Dar lumea a fost mereu o cocină. Ar trebui să i-o treci cu vederea dacă te simți bine cu el.

— Nu mă simt bine cu el, îi răspunse Olive și închise.

Nu-și dăduse niciodată seama că Bunny era o idioată, dar uite că era.

E îngrozitor când nu poți să te destăinuiești altora. Olive simțea asta dureros pe măsură ce zilele treceau. Îl sună pe Christopher.

— E republican, îi spuse ea.

— Ce scârbos, răspunse Christopher. Credeam că suni ca să afli ce-ți mai face nepotul.

— Normal că vreau să știu ce mai face. Aș vrea ca tu să mă suni *pe mine* ca să-mi spui ce mai face.

Olive n-ar fi putut spune unde și când se căscase prăpastia dintre ea și fiul ei.

— Ba te sun, mamă.

Urmă o pauză lungă.

— Dar…

— Dar ce?

— Păi, e cam greu să discute cineva cu tine.

— Am înțeles. Eu sunt vinovată pentru toate.

— Nu. Alții sunt vinovați pentru toate, tocmai asta voiam să spun.

Olive era sigură că doar psihoterapeutul lui Christopher era vinovat de toate astea. Cine s-ar fi așteptat la așa ceva? Vorbi în telefon.

— Nu eu, spuse Găinușa Roșie.[26]

— Cum?

Olive închise telefonul.

Trecură două săptămâni. Se ducea la râu înainte de ora șase, ca să-l evite pe Jack. Se trezea după câteva ore de somn. Primăvara era minunată, iar asta i se părea o insultă. Florile se iveau printre acele de pin, mănunchiuri de violete purpurii înfloriseră lângă banca de granit. Trecu pe lângă cuplul în vârstă, care se ținea iarăși de mână. După aceea nu se mai plimbă. Rămase în pat câteva zile, deși, din câte își amintea ea, nu mai făcuse asta niciodată până atunci. Nu avea obiceiul să zacă.

Christopher nu suna, Bunny nu suna. Jack Kennison nu suna.

Într-o noapte, se trezi la douăsprezece. Aprinse calculatorul și tastă adresa de e-mail a lui Jack, pe care bărbatul i-o dăduse pe vremea când luau prânzul împreună și mergeau la concerte în Portland.

„Fiica ta te urăște?“, îi scrise.

Răspunsul veni simplu în dimineața următoare: „Da.“

Mai așteptă două zile. Apoi îi scrise: „Și fiul meu mă urăște.“

Răspunsul veni după o oră.

„Nu te chinuie asta? Pe mine mă chinuie că fata mea mă urăște. Dar știu că e din vina mea.“

Olive îi scrise imediat. „Mă chinuie groaznic. Și cred că e din vina mea, cu toate că nu înțeleg. Nu-mi amintesc anumite lucruri așa cum și le amintește el. Se duce la un psihiatru care se numește Arthur și cred că el e de vină.“

Ezită mult timp înainte de a trimite e-mailul, apoi adăugă: „P.S. Dar cred că și eu sunt vinovată. Henry spunea că niciodată nu-mi cer iertare pentru nimic și poate că avea dreptate.“

Trimise mesajul. Apoi scrise: „P.S. DIN NOU. Henry avea dreptate.“

De data asta nu mai primi răspuns și se simți ca o școlăriță care privește cum băiatul pe care îl place se duce cu altă fată. De fapt, Jack găsise probabil o altă fată sau o altă femeie. O femeie în vârstă. Erau o grămadă prin oraș și, în plus, din cele care țineau cu republicanii. Stătea întinsă pe patul din camera de relaxare și asculta radioul cu tranzistor pe care îl ținea la ureche. Apoi se ridică și ieși din casă. Luă câinele la plimbare în lesă, pentru că dacă l-ar fi lăsat liber, ar fi mâncat vreo pisică de-a lui Moody. Se mai întâmplase și altădată.

Când se întoarse, soarele abia răsărise, iar pentru Olive nu era o parte bună a zilei. Avea să fie mai bine după lăsarea întunericului. Cât de mult îndrăgise serile de primăvară în tinerețe, când avea toată viața înainte. Căuta un biscuit pentru câine prin dulapuri, când auzi bipul robotului telefonic. Era de-a dreptul caraghios cât de mult spera să fi sunat Bunny ori Chris.

Vocea lui Jack Kennison spuse:

— Olive, poți veni până la mine?

Se spălă pe dinți și lăsă câinele în țarcul lui.

Mașina roșie a lui Jack era parcată pe alee. Nu răspunse nimeni

când bătu la intrare. Împinse ușa.

— E cineva acasă?

— Bună, Olive. Sunt aici în spate, în pat. Vin imediat.

— Nu, îi strigă ea. Vin eu la tine.

Îl găsi în patul din camera de oaspeți de la parter. Era culcat pe spate, cu o mână sub cap.

— Mă bucur că ai venit, îi spuse.

— Te simți rău din nou?

Jack îi dărui același zâmbet ușor.

— Doar sufletește. Trupul se ține tare.

Olive aprobă din cap.

Își mută picioarele.

— Vino, o invită, bătând ușor patul cu palma. Stai jos. Oi fi eu un republican bogat, cu toate că nu sunt chiar atât de bogat, în caz că sperai la așa ceva, oricum…

Jack oftă, clătină din cap, iar lumina care se strecura prin ferestre se reflecta în ochii lui, făcându-i să pară foarte albaștri.

— Dar să știi, Olive, că poți să-mi spui orice – că ți-ai învinețit fiul în bătaie – și nu am să te judec. Nu cred că te voi judeca. Eu mi-am maltratat fiica emoțional. Nu i-am vorbit timp de doi ani. Îți poți închipui așa ceva?

— Mi-am lovit fiul, răspunse Olive. Uneori, când era mic. Nu doar l-am plesnit, l-am lovit.

Jack Kennison clătină o singură dată din cap.

Olive păși în cameră și își așeză geanta pe podea. El nu se ridică, rămase pe pat; un bătrân cu stomacul umflat ca un sac cu semințe de floarea-soarelui. Ochii lui albaștri o priveau apropiindu-se, iar camera era inundată de liniștea luminii de după-amiază. Soarele intra pe fereastră, se revărsa peste balansoar și izbea din plin tapetul cu strălucirea lui. Reliefurile patului de mahon străluceau. Prin ferestrele cu linii curbe se vedea albastrul cerului, tufa de dafin, peretele de piatră. Liniștea acestei lumini, liniștea lumii părea să o învăluie pe Olive cu o undă de spaimă; simțea căldura soarelui pe încheietura goală. Îl privi, se uită în altă parte, îl privi iar. Dacă s-ar fi întins lângă el, nu ar mai fi simțit singurătatea cumplită a acestei lumi însorite.

— Doamne, ce frică mi-e, spuse el încet.

Olive aproape că îi spuse: „Termină. Nu-mi plac oamenii speriați.“ I-ar fi spus același lucru și lui Henry, aproape oricui, poate pentru că nu-i plăcea faptul că și ea era speriată; fu doar un gând fugar. În ea se ducea o luptă între respingere și dorință timidă. Amintirea bruscă a lui Jane Houlton în sala de așteptare o făcu să meargă până la pat, libertatea acelei glume banale; pentru că în cabinetul medical, Jack avusese nevoie de ea, îi dăruise un loc în lume.

Ochii lui albaștri o priveau; Olive zări în ei vulnerabilitate, invitație,

frică și se așeză încet, își puse palma deschisă pe pieptul lui, simți bătăile inimii, inima care într-o bună zi avea să se oprească, așa cum se întâmplă cu toate inimile. Dar acum nu mai exista „într-o bună zi“, acum exista doar tăcerea din această cameră însorită. Erau amândoi acolo, iar corpul ei bătrân, mare și diform simți o dorință sinceră pentru al lui. Era atât de tristă că atâția ani înainte de moartea lui Henry nu își mai iubise bărbatul astfel, încât închise ochii.

Întinsă lângă acest bărbat care își odihnea mâna pe umărul ei, își spuse că tinerii nu știau multe; ah, câte nu știau tinerii. Habar nu aveau că trupurile îmbătrânite, noduroase și zbârcite erau la fel de lacome ca și cele tinere și ferme; nu știau că dragostea nu se dă cu nepăsare la o parte, de parcă ar fi o tartă pe un platou care circulă de la unul la altul. Nu, dacă ți se oferea dragoste, fie o alegeai, fie nu. Platoul ei fusese plin de bunătatea lui Henry, iar ei i se păruse prea obositor, dăduse uneori firimituri la o parte, neștiind ceea ce toți ar trebui să știe: că zi după zi, iubirea era irosită fără noimă.

Așa că ce mai conta dacă altădată nu l-ar fi ales pe bărbatul care stătea acum lângă ea? Probabil că nici el nu ar fi ales-o pe ea. Dar uite că acum stăteau împreună, iar Olive își închipui două felii de șvaițer lipite una de cealaltă, ca și cum ar fi adus cu ei golurile bucăților pe care viața le luase.

Ochii îi erau închiși. Prin trupul ei obosit treceau valuri de recunoștință și de regret. Își imagină camera însorită, peretele scăldat în lumină, tufa de dafin de afară. Lumea o uimea. Și încă nu voia să o părăsească.

26 Poveste populară de origine rusă, al cărei personaj principal este o găinușă ce își cultivă singură ogorul, după ce restul animalelor refuză să o ajute. La sfârșit, găinușa refuză să împartă recolta cu celelalte animale. (n.tr.)

Table of Contents

Farmacia
Fluxul
Pianista
O mică întâmplare
Foamea
Un alt drum
Concert de iarnă
Lalele
Broșuri de călătorie
O corabie în sticlă
În siguranță
Infractoarea
Râul